

Gemeente
Hillegom

Programmabegroting 2026-2029

Inhoudsopgave

Voorwoord.....	4
Ontwikkeling financieel meerjarenperspectief 2026-2029	5
Voortgang Bestuurlijke keuzes licht na kadernota 2026	8
Leeswijzer	12
Programmaplan.....	13
Programma 1 Samenleven.....	14
Vitaliteit.....	15
Zorg voor elkaar	18
Werk en inkomen.....	21
Opgroeien en opvoeden	25
Thuis als basis	30
Passende ondersteuning	33
Burgerzaken.....	35
Beleidsindicatoren	38
Kaderstellende stukken.....	42
Wat mag het kosten?	43
Programma 2 Leefomgeving	46
Mobiliteit.....	48
Gebiedsontwikkeling.....	51
Openbare ruimte.....	53
Duurzaamheid	58
Wonen.....	62
Beleidsindicatoren	64
Kaderstellende stukken.....	66
Wat mag het kosten?	67
Programma 3 Bedrijvigheid	69
Economie.....	70
Recreatie en toerisme.....	73
Erfgoed.....	74
Beleidsindicatoren	75
Kaderstellende stukken.....	76
Wat mag het kosten?	77

Programma 4 Bestuur	78
Dienstverlenende overheid	79
Samenwerkende overheid	81
Rechtmatige overheid	83
Participerende overheid	88
Openbare orde en veiligheid	90
Beleidsindicatoren	95
Kaderstellende stukken	97
Wat mag het kosten?	97
 Algemene dekkingsmiddelen	 99
 Paragrafen	 103
Paragraaf Lokale heffingen	104
Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing	112
Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen	121
Paragraaf Financiering	132
Paragraaf Bedrijfsvoering	136
Paragraaf Wet open overheid	137
Paragraaf Verbonden partijen	138
Paragraaf Grondbeleid	153
Paragraaf Opvang ontheemden	163
 Financiële begroting	 165
 Bijlage 1: Overzicht baten en lasten per taakveld	 208

Voorwoord

Het afgelopen jaar was een periode van uitdagingen én resultaten. Net als vele andere gemeenten stonden we voor flinke financiële uitdagingen zoals bijvoorbeeld de stijgende jeugdzorgkosten en een vermindering van de Rijksbijdrage. We zijn er trots op dat we samen met de raad tot verantwoorde keuzes zijn gekomen, waardoor Hillegom er voor de toekomst weer financieel gezond en weerbaar voorstaat. Daarbij hebben we bewust geïnvesteerd in wat we belangrijk vinden: een fijne, groene leefomgeving, sterke sociale verbindingen en een Hillegom waar iedereen mee kan doen.

We willen dat Hillegom veilig is voor al onze inwoners. Tegelijkertijd blijft er continu aandacht voor het tegengaan van ondermijning. Ook vragen mensen met onbegrepen en/of verward gedrag onze blijvende aandacht en inzet. Samenwerking met partners, inwoners en organisaties is daarbij essentieel om passende ondersteuning te bieden en de leefomgeving veilig en zorgzaam te houden.

De inwonersparticipatie ontwikkelt zich waardoor de inwoners beter betrokken worden bij veranderingen in hun omgeving of het gemeentelijke beleid. Ook de dienstverlening aan inwoners is volop in ontwikkeling; digitaal is steeds meer mogelijk maar houden we ook rekening met inwoners die afhankelijk zijn van fysiek contact.

We hebben niet bezuinigd op de openbare ruimte, maar juist geïnvesteerd in het mooier en veiliger maken van onze omgeving. Zo krijgen het Beltpark en het Vosse & Cerespark een nieuwe herinrichting. Daarnaast blijven we inzetten op verkeersveiligheid via preventie (schoolprogramma's/campagnes) en (her)inrichting van wegen.

De lasten zijn eerlijk verdeeld, waarbij de OZB voor woningen is ontzien. Tegelijkertijd zetten we in op het versterken van zelfredzaamheid en de sociale infrastructuur, zodat iedereen zich thuis en verbonden voelt.

We zijn er als gemeente trots op dat we zoveel enthousiaste hardwerkende ondernemers hebben en zijn dan ook erg blij dat we met deze ondernemers, verenigt in ondernemend Hillegom, een convenant hebben kunnen sluiten. Daarbij wordt ook de aandacht voor de bollensector niet vergeten die bekroond zijn met een heus eigen festival, vier de lente.

Terugkijkend op deze raadsperiode zien we dat de wereld flink is veranderd. De oorlog in Oekraïne vroeg om snelle opvang van ontheemden. De druk op de woningmarkt blijft onverminderd hoog en daar blijven we ons voor inspannen. We zijn er dan ook trots op dat we veel nieuwe woningen hebben kunnen realiseren; Witte Tulp en Vossepolder. We blijven bouwen aan een toekomstbestendig Hillegom. Daarbij zijn wij heel trots op de verschillende projecten waar we betaalbare koopwoningen realiseren. Ook zijn wij blij dat we met de andere gemeenten in de Duin- en Bollenstreek belangrijke stappen hebben gezet om te komen tot het programma Landelijk gebied Duurzame Greenport. Met de koersnotitie volkshuisvesting kijken we scherp naar de behoeften van onze inwoners. Daarnaast gaat de nieuwbouw van de basisschool De Giraf nu echt van start.

Ook op het gebied van duurzaamheid zetten we samen met onze inwoners stappen: er komen steeds meer zonnepanelen op de daken, ondersteunen we inwoners bij het isoleren van hun woning. Samen met Noordwijk, Lisse en Teylingen werken we aan een warmtenet op basis van geothermie en stimuleren we initiatieven zoals de groene uitdaging voor een schoner en groener Hillegom.

Het sociaal domein blijft een belangrijk aandachtspunt. We willen dat iedereen kan meedoen, met passende zorg en ondersteuning waar dat nodig is. De uitdagingen zijn flink, maar de veerkracht van onze inwoners, mantelzorgers en vrijwilligers is minstens zo groot. We zijn blij met de waarderingssubsidie voor onze verenigingen, de gratis toegang tot zwembad De Vosse voor kinderen uit gezinnen met een lager inkomen en de projecten die we samen met inwoners hebben opgepakt zoals de volkstuin bij de Oude Beek.

Aan het begin van deze coalitieperiode keken we met trots vooruit! Nu, na 4 jaar, kijken we met trots terug op wat we samen hebben bereikt en heeft de nieuwe raad straks een gezonde financiële basis om van start te gaan. Tegelijkertijd blijven we bouwen aan een Hillegom waar het prettig wonen, werken en samenleven is. Dat kunnen we alleen samen: met inzet van inwoners, verenigingen en ondernemers.

Samen zorgen we voor een Hillegom waarin iedereen mee kan doen!

Ontwikkeling financieel meerjarenperspectief 2026-2029

Voor u ligt de Programmabegroting 2026-2029 van de gemeente Hillegom. De financiële uitgangspunten van de kadernota 2026 vormen de basis van deze programmabegroting 2026-2029.

De programmabegroting staat centraal in de "Plan"-fase van de P&C-cyclus, waarbij deze het financiële plan voor het komende jaar vastlegt en een vooruitblik naar de drie daaropvolgende jaren geeft. De Programmabegroting 2026-2029 laat voor alle jaren positieve saldi zien.

Stapsgewijs naar het nieuwe begrotingssaldo 2026-2029

Om te komen tot een sluitende programmabegroting 2026-2029 is een uitgebreid traject voorafgegaan.

Voor de kadernota 2026 is de begroting doorgenomen en zijn verschillende besparende en inkomstenverhogende maatregelen in kaart gebracht. Het college heeft vervolgens een afweging gemaakt en deze aan u voorgelegd in de kadernota 2026. In de programmabegroting 2026-2029 is dit voorstel verder uitgewerkt. Daarnaast heeft een verdere actualisatie van de begroting plaatsgevonden op basis van nieuwe inzichten. Onderstaand wordt stapsgewijs aangegeven hoe het financieel meerjarenperspectief tot stand is gekomen.

1. Kadernota 2026

Bedragen x € 1.000

1. Financiële doorkijk op hoofdlijnen - Kadernota 2026	2026	2027	2028	2029
Stand begroting 2025-2028	-1.795	-2.247	-1.842	-1.842
Actualisatie stand begroting 2025-2028	-1.433	-1.536	-1.394	-1.447
Saldo voor kadernota 2026	-3.228	-3.783	-3.236	-3.289
Resultaten uit Meicirculaire 2025	3.521	3.141	1.790	2.156
Saldo na meicirculaire 2025	293	-642	-1.446	-1.133
Laaghangend fruit	858	882	819	819
Bestuurlijke keuzes licht	472	960	1.180	1.385
Saldo kadernota 2026	1.623	1.200	553	1.071

Uitgaven zijn negatief (-) en inkomsten zijn (+) opgenomen.

De startsituatie begint met de programmabegroting 2025-2028 ca. € 2 miljoen negatief.

De actualisatie van de programmabegroting liet een verdere verslechtering van het meerjarenperspectief zien variërend van € 3 tot € 4 miljoen negatief.

De resultaten uit de Meicirculaire 2025 kwamen beschikbaar begin juni 2025 en gaven met name een verbetering in 2026 en 2027 waarin gemeenten gecompenseerd worden voor de uitgaven van de jeugdzorg. Echter resulteerde dit nog steeds in een tekort vanaf 2027 van ca. € 1 miljoen.

In het Berenschot rapport "Beïnvloedbare ruimte gemeente Hillegom" zijn verschillende besparende en inkomstenverhogende maatregelen beschreven. Het laaghangend fruit is verder uitgewerkt en ingeboekt als besparende maatregel.

Vervolgens waren verdere bestuurlijke keuzes nodig om een positief meerjarenperspectief te kunnen tonen. Het college heeft voor de verschillende maatregelen een afweging gemaakt op basis van de volgende kaders:

1. Versterken van zelfredzaamheid en sociale infrastructuur
2. Het principe 'de gebruiker betaalt'
3. Behoud van kwaliteit in de buitenruimte

Dit heeft geresulteerd in de bestuurlijke keuzes licht en deze zijn aan u gepresenteerd in de kadernota 2026. Zie de paragraaf Voortgang Bestuurlijke keuzes Licht in de paragraaf 1.3.

Het college is in de kadernota in samenwerking met de raad tot een positief structureel sluitend meerjarenperspectief 2026-2029 gekomen. In 2026 is het saldo positief met € 1,6 miljoen en eindigt in 2029 met een positief saldo van € 1,1 miljoen.

2. Actualisatie bij Programmabegroting 2026

Bedragen x € 1.000

2. Financiële doorkijk op hoofdlijnen				
Actualisatie bij programmabegroting 2026	2026	2027	2028	2029
Saldo kadernota 2026	1.623	1.200	554	1.071
Besluiten gemeenteraad	-32	-32	-32	-32
Saldo voor begroting 2026	1.591	1.168	522	1.039
Actualisatie investeringsplan 2026-2029	-45	277	-90	-15
Afval	62	167	257	367
Riolering	26	69	71	62
Aanpassing Begroting HLTsamen 2026	290	91	91	91
Adviezen Vergunningen	-76	-76	-76	-76
SOZ bijstelling kosten	-274	-274	-274	-274
Overige wijzigingen	-6	15	17	15
Integraal Huisvestingsplan	-	-	-	-40
Verdeling bijdrage Holland Rijnland	-90	-90	-	-
<i>Totaal wijzigingen</i>	<i>-115</i>	<i>179</i>	<i>-3</i>	<i>130</i>
Saldo begroting 2026 na wijzigingen	1.477	1.347	519	1.170

Uitgaven zijn negatief (-) en inkomsten zijn (+) opgenomen.

Na de kadernota zijn de besparende maatregelen verder uitgewerkt en is de begroting verder geactualiseerd. Dit heeft geresulteerd in de volgende mutaties:

Besluiten gemeenteraad met een meerjarig effect

De raad heeft eerder een positief besluit genomen op het raadsvoorstel: "Kaders voor professioneel vastgoedmanagement". De financiële consequenties zijn verwerkt in de tussenrapportage 2025 (besluitpunt 3). Bij de actualisatie van de begroting zijn deze ook opgenomen vanaf 2026.

Actualisatie investeringsplan 2026-2029

Het investeringsplan is naar aanleiding van nieuwe investeringen en planning van de activiteiten aangepast. In met name 2027 is een voordeel zichtbaar doordat de investering van de school de Giraf later wordt afgerond dan oorspronkelijk in de begroting was opgenomen. Dit heeft geleid tot een voordeel in 2027 van € 335.000.

Afval en Riolering

De uitgaven en inkomsten van afval en riolering zijn geactualiseerd. De huidige tarieven van afval en riolering zijn geïndexeerd met indexatie 2,22%. Dit heeft geleid tot een aantal aanpassingen in de begroting.

Aanpassing Begroting HLTsamen 2026

In de geactualiseerde begroting 2025-2028 van HLT Samen is destijds rekening gehouden met een indexering op personeel van 5,4 %, conform de richtlijnen FKGR. Dit is conform de reguliere werkwijze, zowel bij HLTsamen, als in de bijdragen van de gemeenten structureel verwerkt. Gedurende 2025 is de nieuwe CAO definitief vastgesteld en is de indexering naar beneden bijgesteld van 5,4% naar 3,85 %. Dit effect heeft geleid tot een aanpassing in de begroting 2026 van HLTsamen en verder, met tot gevolg een positieve bijstelling van de gemeentelijke bijdrage.

Hogere uitgaven adviezen Vergunningen

De advieskosten voor omgevingsvergunningen zijn afhankelijk van het aantal ingediende aanvragen. In de kadernota 2026 is een verhoging van de inkomsten (€ 300.000) opgenomen doordat de afgelopen jaren een duidelijke stijging is in het aantal aanvragen. Daarmee stijgen ook de bijbehorende advieskosten. Om blijvend adequaat op deze ontwikkeling in te spelen is een structurele verhoging van het budget noodzakelijk.

SOZ-bijstelling kosten

De SOZ (ServiceOrganisatie Zorg Holland Rijnland) is na de kadernota 2026 Hillegom in haar eigen ontwerpbegroting 2026 met nieuwe cijfers ten opzichte van de begroting Hillegom 2026 gekomen. Deze nieuwe ontwerpbegroting SOZ 2026 is op basis van de oude verdeelsleutel van t-2. Echter de huidige afrekenmethodiek is op basis van het werkelijke gebruik (t=0). Om een betere inschatting te maken van de uitgaven in 2026 is gebruik gemaakt van de prognose 2025 van de SOZ verhoogd met de indexatie voor 2026. Dit heeft geleid tot een verhoging van de uitgaven in de begroting van Hillegom met € 274.000.

Hillegom gaat inzetten op maatregelen om de kosten voor jeugdzorg beheersbaar te houden. Door regionale maatregelen om onder meer de jeugdzorg scherper af te bakenen en het lokale aanbod verder te versterken om zo de instroom te beperken. Deze effecten zijn nog niet verwerkt in de begroting 2026 SOZ.

De gemeente Hillegom wijkt nu af van de ontwerpbegroting SOZ 2026. In de begroting voor 2026 heeft de gemeente Hillegom € 6,6 miljoen opgenomen, terwijl SOZ uitgaat van een bijdrage van € 6,9 miljoen. Het verschil bedraagt € 239.000.

Incidentele wijzigingen

Integraal Huisvestingsplan

Voor het opstellen van het integraal huisvestingsplan onderwijs is er vierjaarlijks een bijdrage nodig. In 2029 zal een nieuw huisvestingsplan worden opgesteld.

Verdeling bijdrage Holland Rijnland Regionale Investeringsagenda

Met de vaststelling van de Regionale Investerings Agenda hebben de gemeenten besloten om incidenteel € 7 miljoen bij te dragen aan de RIA. In de begroting 2025 is destijds uitgegaan van een eenmalige bijdrage in 2025. Holland Rijnland heeft ervoor gekozen om dit bedrag in 3 jaar te verspreiden, 2025, 2026 en 2027. Voor Hillegom betekent dit een bijdrage van € 90.222 in ieder jaar. Met deze correctie wordt dit aangepast in de begroting 2026 en 2027. In de tussenrapportage 2025 is de bijdrage verlaagd met € 180.444.

3. Saldo programmabegroting 2026

Bedragen x € 1.000

3. Financiële doorkijk op hoofdlijnen	2026	2027	2028	2029
Saldo programmabegroting 2026	2026	2027	2028	2029
Saldo begroting 2026 na wijzigingen	1.477	1.347	519	1.170

Uitgaven zijn negatief (-) en inkomsten zijn (+) opgenomen.

Het college presenteert een structureel positief saldo van de begroting 2026-2029 van € 1,5 miljoen in 2026, dat afloopt in 2029 naar € 1,2 miljoen positief. Het college wil hiermee het volgende college ruimte geven om nieuw beleid uit te kunnen voeren en te anticiperen op tegenvallers zoals hogere uitgaven in de jeugdzorg, actualisatie beheerplan wegen, het wegvallen van de compensatie van het Rijk voor de omgevingswet vanaf 2026 en uitbreiding capaciteit beheer openbare ruimte.

Voortgang Bestuurlijke keuzes licht na kadernota 2026

In de kadernota 2026 heeft het college samen met de raad een afweging gemaakt van maatregelen om te komen tot een structureel sluitend financieel meerjarenperspectief 2026-2029. Dit heeft geresulteerd in de onderstaande bestuurlijke keuzes licht. De voortgang op de bestuurlijke keuzes licht wordt in het onderstaande verder toegelicht.

Bedragen x € 1.000

Bestuurlijke keuzes licht	2026	2027	2028	2029
Belastingen	150	430	635	839
P&C methodiek	126	180	180	180
Verlagen uitgaven taakmutatie algemene uitkering	100	-	-	-
Met minder organisaties de MAG uitvoeren	54	198	198	198
Niet voortzetten bijdragen aan 2 evenementen en toeristische activiteiten	30	30	30	30
Inspanningsverplichting 6%	-	45	45	45
Openbare ruimte - niet groen	11	47	47	47
Verlagen overhead bestuur	-	30	45	45
<i>Subtotaal Bestuurlijke keuzes licht</i>	472	960	1.180	1.385

Uitgaven zijn negatief (-) en inkomsten zijn (+) opgenomen.

Belastingen

Onder deze maatregel zijn het verhogen van het tarief (ca. 20%) van de omgevingsvergunningen opgenomen (€ 150.000 vanaf 2026), invoeren verblijfsbelasting (€ 75.000 vanaf 2027) en verhogen tarief OZB niet-woningen (€ 205.000 vanaf 2027 tot € 614.000 in 2029) opgenomen. In de vaststelling van de belasting verordeningen in de raad van december 2025 c.q. 2026 zullen de tariefsverhogingen worden meegenomen.

P&C methodiek

Vanaf 2026 wordt de nieuwe P&C-methodiek toegepast in de organisatie. Dit betekent dat incidentele advieskosten als voorbereidingskosten bij de start van het project via de reguliere P&C-cyclus kunnen worden aangevraagd.

Verlagen uitgaven taakmutatie algemene uitkering

Er is via de algemene uitkering extra budget beschikbaar gesteld in 2026 voor bibliotheken. Via de reguliere uitgaven wordt al invulling gegeven aan dit doel. Geen verdere bijzonderheden.

Met minder organisaties de MAG uitvoeren

Wij streven naar een doelgerichte uitvoering van de Maatschappelijke agenda binnen het sociale domein, waarbij we samen met de samenleving werken aan gedeelde ambities. Daarom kiezen wij voor samenwerking met minder maatschappelijke partners, en via hen juist met meer lokale initiatieven. Zo blijven we onze ambities realiseren, met focus op effectiviteit, samenhang en maatschappelijke impact voor onze inwoners. Deze koers vraagt om bestuurlijke scherpheid en heldere keuzes. Eén van de stappen die we in 2026 zetten is de ontwikkeling naar één Brede Welzijnsorganisatie.

Niet voortzetten bijdragen aan 2 evenementen en toeristische activiteiten

De gemeente Hillegom levert vanaf 2027 geen bijdrage aan de evenementen Vier de lente en Duin- en bollen 4-daagse. De Economic Board Duin- en Bollenstreek doet dit al namens de 5 Duin- en Bollengemeenten. Voor beide evenementen geldt dat de bijdrage in eerdere jaren alleen is toegekend voor de beginfase van de opstartjaren.

Inspanningsverplichting 6%

Om ook in de toekomst financieel gezond te blijven, vraagt het college maatschappelijke partners om met voorstellen te komen voor besparingsmaatregelen. Samen zoeken we naar oplossingen die bijdragen aan een houdbare uitvoering van de Maatschappelijke agenda. Zo blijven we investeren in wat écht nodig is voor onze inwoners en werken we aan een financieel gezonde gemeente.

Openbare ruimte - niet groen

In de openbare ruimte zal de openbare verlichting vanaf 2026 het dimregime worden aangepast en dagelijks 10 min. eerder worden uitgeschakeld en 10 min. later worden ingeschakeld.

Verlagen Overhead bestuur

Dit betreffen 2 maatregelen die vanaf 2027 zullen ingaan.

Zoals het stoppen van de wisselende kunstcollecties in het gemeentehuis van Hillegom (jaarlijks € 15.000). Daarnaast wordt vanaf het 2e half jaar in 2027 de gemeenteberichten alleen nog digitaal gepubliceerd. Het contract zal vanaf september niet meer worden verlengd.

Begroting 2026 in één oogopslag

Financiën

Na vier jaar kijken we met trots terug op wat we samen hebben bereikt en heeft de nieuwe raad straks een gezonde financiële basis. We blijven bouwen aan een Hillegom, waar het prettig wonen, werken en samenleven is. Dat kunnen we alleen samen met inwoners, verenigingen en ondernemers.

Het college van burgemeester en wethouders

INKOMSTEN

WAAR KOMT HET VANDAAN?

Het grootste deel krijgen we van het Rijk.

De rest krijgen we uit lokale heffingen en overige inkomstenbronnen.

De totale inkomsten voor 2026 zijn begroot op 74,9 miljoen.

Lokale heffingen

Onroerende zaak belasting	€ 5.736.000
Precariobelasting	€ 30.000
Overige baten (dwangbevelen)	€ 12.000
Afvalstoffenheffing	€ 5.607.000
Rioolheffing	€ 2.721.000
Secretarieleges	€ 550.000
Leges bouwvergunningen	€ 924.000
Begravenisrechten	€ 81.000
Rechten en Marktgeden	€ 13.000

Andere inkomstenbronnen

Wonen (o.a. verrekeningen)	€ 2.657.000
Bijdrage reserves	€ 2.628.000
Resultaatbestemming	€ -1.475.000
Huur en verkoopopbrengsten	€ 617.000
Rente en dividenden	€ 1.013.000
Overige opbrengsten	€ 401.000

Hoeveel betaal ik in 2026 aan:

Rioolheffing	
Meerpersoons	€ 255,00
Afvalstoffenheffing	
Meerpersoons	€ 528,00
OZB	
Gemiddelde woning	€ 448,00
Totale woonlasten	€ 1.231,00

Veiligheid

Hillegom blijft veilig en zorgzaam dankzij gezamenlijke inzet tegen ondermijning en voor mensen met verward gedrag. Aandacht en samenwerking met inwoners, organisaties en partners zijn cruciaal om passende hulp te bieden en een leefbare omgeving te waarborgen voor iedereen. Veiligheid en ondersteuning gaan hand in hand in onze gemeenschap.

Samen

Iedereen moet kunnen meedoen, met zorg en ondersteuning waar nodig. Dankzij de inzet en veerkracht van onze inwoners, mantelzorgers en vrijwilligers realiseren we mooie initiatieven: waarderingssubsidies voor verenigingen, gratis toegang tot De Vosse voor kinderen uit gezinnen met een lager inkomen, en gezamenlijke projecten zoals de volkstuin bij de Oude Beek.

Toekomstbestendig

Hillegom trotseerde financiële uitdagingen zoals stijgende jeugdzorgkosten en een vermindering van de Rijksbijdrage. Dankzij verantwoorde keuzes samen met de raad is de gemeente weer financieel gezond. Er is bewust geïnvesteerd in een groene leefomgeving, sterke sociale verbindingen en inclusie, zodat iedereen mee kan doen en Hillegom toekomstbestendig blijft.

UITGAVEN

♥ Vitaliteit	€ 4.626.000
⊕ Zorg voor elkaar	€ 1.109.000
💼 Werk en inkomen	€ 9.596.000
👶 Opgroeien en opvoeden	€ 12.806.000
🏠 Thuis als basis	€ 865.000
👤 Passende ondersteuning	€ 7.192.000
📄 Dienstverlening	€ 953.000
🚗 Mobiliteit	€ 4.523.000
🏡 Gebiedsontwikkeling	€ 626.000
👤 Openbare ruimte	€ 9.397.000
♻️ Duurzaamheid	€ 1.823.000
🏠 Wonen	€ 3.545.000
💬 Bijdragen aan reserves	€ 1.988.000
💰 Economie	€ 918.000
📍 Recreatie en erfgoed	€ 105.000
🛡️ Openbare orde en veiligheid	€ 3.008.000
🤝 Bestuur en Regionale samenwerking	€ 2.600.000
🌐 Algemene middelen	€ 9.220.000

De hele begroting vindt u op www.hillegom.nl en zoek op begroting.

Leeswijzer

De inrichting van de programmabegroting wordt door het BBV (Besluit Begroting en Verantwoording) voorgeschreven en bestaat uit de beleidsbegroting en de financiële begroting. De beleidsbegroting bestaat uit het programmaplan en de paragrafen. De financiële begroting bestaat onder meer uit een totaaloverzicht van de baten en lasten, inzicht in en toelichting op de financiële positie van de gemeente.

Beleidsbegroting

Het door de raad vastgestelde **programmaplan** geeft de volgende programma-indeling:

1. Samenleven
2. Leefomgeving
3. Bedrijvigheid
4. Bestuur

Gevolgd door het onderdeel Algemene dekkingsmiddelen.

In elk programma wordt per thema inzicht gegeven in de te bereiken doelstellingen ("wat willen we bereiken"). Vervolgens wordt door middel van activiteiten ("wat gaan we daarvoor doen") aangegeven op welke wijze we ernaar streven deze doelstellingen te bereiken.

Elk programma eindigt met de verplicht voorgeschreven beleidsindicatoren. Het gaat om gegevens die een trend kunnen signaleren. Deze gegevens worden voornamelijk vanuit externe bronnen verkregen. Deze informatie is ook beschikbaar op www.waarstaatjegemeente.nl. De gegevens in deze Programmabegroting kunnen achterlopen op de gegevens van de genoemde site.

Elk programma wordt afgesloten met het financiële overzicht "Wat mag het kosten?" In dit overzicht staan per taakveld de baten en lasten vermeld. Dit geldt ook voor de mutaties op de reserves. Alle lasten zijn negatief opgenomen en alle baten positief. In de tabellen waar de bedragen afgerond zijn op € 1.000 treft u mogelijk afrondingsverschillen in totaaltellingen aan. Na de vier programma's wordt inzicht gegeven in de algemene dekkingsmiddelen, de overhead, de post onvoorzien en de vennootschapsbelasting.

Naast het programmaplan geven **de paragrafen** een totaaloverzicht van elementen die in diverse programma's zijn opgenomen. Zoals de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen of verbonden partijen. Wij gebruiken in de opzet de standaardindeling van het BBV.

Financiële begroting

In dit hoofdstuk zijn de grondslagen opgenomen, het totaaloverzicht van de baten en lasten en de toelichting met inzicht in de financiële positie. Voorbeelden zijn het overzicht van de incidentele baten en lasten, de investeringen en een geprognosticeerde balans.

De plus en min tekens bij de bedragen in deze begroting kunnen als volgt worden verklaard:

- Uitgaven zijn negatief (-) en Inkomsten positief (+) opgenomen.
- Wijzigingen voor hogere uitgaven en lagere inkomsten zijn negatief (-) opgenomen.
- Wijzigingen voor lagere uitgaven en hogere inkomsten zijn positief (+) opgenomen.

Financiële Structuur

De indeling van de programmastructuur in de beleidsbegroting is in de begroting 2025 gewijzigd. In het programma Leefomgeving is het thema Openbare ruimte en Duurzaamheid gesplitst naar 2 thema's. Zo ook in het programma Bedrijvigheid zijn de thema's Recreatie en toerisme en Erfgoed toegevoegd. Het wijzigen van deze thema-indeling heeft effect op de themastructuur van de financiële budgetten. De financiële structuur is in de begroting 2026 hierop aangepast zodat deze aansluit bij de gewijzigde programmastructuur.

Programmaplan

Programma 1 Samenleven

Het programma Samenleven omvat de uitvoering van de Maatschappelijke agenda Hillegom en de dienstverlening van de afdeling Burgerzaken.

De (herijkte) Maatschappelijke agenda (MAG) is de kapstok van waaruit we werken aan brede welvaart, met als belangrijke thema's bestaanszekerheid, kansengelijkheid, positieve gezondheid en omzien naar elkaar.

We zien een aantal ontwikkelingen waar we rekening mee moeten houden naast de uitwerking van de Maatschappelijke agenda. Zo zien we de kloof in gezondheid tussen welvarende en minder welvarende inwoners groeien. En hebben we te maken met toenemende vergrijzing, tekorten op de arbeidsmarkt en stijgende zorgkosten.

Daar komt bovenop dat er de komende jaren minder geld beschikbaar is om alles te doen wat nodig is. In 2026 gaan we aan de slag met de besparingsmaatregelen die zijn genoemd in de Kadernota 2026.

Op onderdelen passen de bezuinigingen in het voornemen om de MAG met minder organisaties uit te voeren en kan het zorgen voor efficiency in de uitvoering, bijvoorbeeld via de nieuwe Brede Welzijnsorganisatie. Daarnaast wordt in 2026 verder ingezet op het sterker sturen op subsidies. Maar vaak zal het een uitdaging zijn om met minder middelen dezelfde kwaliteit te kunnen bieden.

Dit betekent dat het steeds belangrijker wordt dat ondersteuning daadwerkelijk terecht komt bij de mensen die het echt nodig hebben. Het vraagt om meer aandacht voor preventie, zelfredzaamheid en eigen kracht, met zorg voor de meest kwetsbaren.

Het is belangrijk dat jongeren kunnen zijn wie ze zijn, zonder dat er een zorgtraject wordt ingeschakeld voor alles wat niet gemiddeld is. Maar het vraagt ook om aandacht voor de ingewikkelde en onzekere wereld waarin jongeren nu opgroeien.

Daarnaast vragen deze ontwikkelingen steeds meer van samenredzaamheid binnen buurten en sociale netwerken; het versterken van gemeenschappen op basis van omzien naar elkaar en het gebruik maken van elkaars talenten.

Bij het uitvoeren van onze Maatschappelijke agenda zoeken we steeds hoe we het uitvoeringsprogramma Duin- en Bollenstreek kunnen versterken en visa versa. Datzelfde geldt voor de regio deal Sierteeltregio die begin 2025 door het Rijk is toegekend.

De dienstverlening van Burgerzaken heeft in 2026 te maken met een aantal belangrijke trends:

- Snelle ontwikkelingen in digitalisering en veiligheidsrisico's.
- Landelijk is een toename te zien van (poging tot) identiteitsfraude.
- Landelijk is een toename te zien van onjuiste in- en uitschrijvingen op adressen in de basisregistratie personen (BRP).
- We hebben in 2026 te maken met de zogeheten Reisdocumentenpiek en met de gemeenteraadsverkiezingen.

Vitaliteit

Onze inwoners hebben gelijke kansen op een goede gezondheid van –9 maanden tot 100+

Gezondheid zien we als het vermogen om met de fysieke, emotionele en sociale uitdagingen van het leven om te gaan en zoveel mogelijk eigen regie te voeren. Daarvoor is een gezonde leefstijl nodig; lichamelijk, mentaal en sociaal. Dat is niet voor iedereen vanzelfsprekend en daarom willen we dit stimuleren. We willen dat alle inwoners gelijke kansen hebben op gezondheid, van jong tot oud. Een gezonde leefstijl is al op jonge leeftijd belangrijk, daar willen we een goede basis leggen. We hebben oog voor kwetsbare inwoners; door ouder worden, een beperking, uitsluiting of tegenslag in het leven. We stimuleren vooral beschermende en gezondheidsbevorderende factoren; zowel bij onze bewoners als hun omgeving. Daarnaast hebben we aandacht voor risico's en onderliggende problemen op sociaal en maatschappelijk vlak. We zien cultuur als zuurstof van onze samenleving, zonder kunst en cultuur verstikt zij. Cultuur kan ons verbinden, raken, veranderen en verwonderen. Daarmee bevorderen we ook ontmoetingen en dus sociale cohesie. We kiezen vitaliteit als eerste opgave omdat het de basis is voor de volgende opgaven en aansluit bij onze visie over meedoen en de kracht van onze inwoners.

Trends en ontwikkelingen

Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA), Integraal Zorgakkoord (IZA) en Aanvullend Zorg- en Welzijnsakkoord (AZWA)

Waar gemeenten voorheen vooral via tijdelijke regelingen zoals de Brede SPUK incidenteel konden bijdragen aan preventie en gezondheid, markeert het Aanvullend Zorg- en Welzijnsakkoord (AZWA) een koerswijziging. Gemeenten krijgen in het AZWA een wettelijk verankerde verantwoordelijkheden en structurele financiering om basisvoorzieningen rondom gezondheid, welzijn en preventie duurzaam te organiseren (bron: VNG, 2024).

AZWA is een aanvulling op het Integraal Zorgakkoord (IZA) en versterkt de samenwerking tussen gemeenten, zorgverzekeraars en andere partners. Hiermee krijgen gemeenten niet alleen een grotere, maar ook gelijkwaardige rol in het realiseren van de omslag van 'zorg naar gezondheid' (bron: Rijksoverheid, 2024).

Samenhang AZWA, IZA en GALA

Het AZWA betreft een aanvullend akkoord op het IZA. De afspraken uit IZA blijven dus bestaan en worden met de nieuwe afspraken versterkt en aangevuld. Het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) loopt tot en met 2026. In het GALA is afgesproken dat een aantal onderdelen structureel gefinancierd wordt, zoals inzet op gezondheidsachterstanden en valpreventie. Deze onderdelen worden geborgd in het AZWA.

Het akkoord is nog niet bindend. Het VNG-bestuur legt het akkoord nog voor aan de leden en neemt een definitief besluit op de najaars-ALV in november 2025.

Bibliotheek

Het kabinet wil dat elke gemeente een volwaardige bibliotheek heeft. Vanaf 2026 heeft de gemeente een wettelijke taak (zorgplicht).

De bibliotheek speelt een belangrijke rol bij het realiseren van verschillende ambities in de Maatschappelijke agenda. In dat kader is het van belang dat de bibliotheek in het centrum van Hillegom terecht komt.

In de Maatschappelijke agenda Hillegom: Leven Lang Meedoen staan de meerjarige ambities benoemd:

Onze ambitie: wat willen we bereiken?

- Onze inwoners investeren levenslang in hun positieve gezondheid en een actieve levensstijl
- De gezonde keuze is de makkelijke keuze
- We investeren in een fysieke en sociale omgeving die uitnodigt tot gezond gedrag
- Iedereen kan laagdrempelig, toegankelijk en betaalbaar kennismaken en meedoen met diverse vormen van expressie en culturele uitingen

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Onze inwoners investeren levenslang in hun positieve gezondheid en een actieve levensstijl

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Activiteit omschrijving
A1	We faciliteren inwoners om initiatieven mogelijk te maken, bijvoorbeeld via culturele avonden en het platform 'Healthy Hillegom'.
A2	We gaan door met de uitvoering van de ketenaanpakken Gecombineerde Leefstijl Interventie (GLI), Kind naar Gezond Gewicht (KnGG), Welzijn op Recept, Valpreventie en Kansrijke Start.
A3	We gaan door met de uitvoering van het plan van aanpak 'Vroegsignalering Alcoholproblematiek'.
A4	Het Zomerfestival brengt sport, cultuur en maatschappelijke organisaties dichterbij elkaar.

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

Doel: De gezonde keuze is de makkelijke keuze

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Activiteit omschrijving
B1	We voeren het lokale plan van aanpak 2023-2026 voor het 'Gezond en Actief Leven Akkoord' (GALA) uit.
B2	De Buurtsportcoaches, JOGG-regisseur en Coördinator Sport en Preventie werken samen met het onderwijs, GGD en verenigingen aan onder andere een Rookvrije Generatie, Gezonde Kantine en laagdrempelige (beweeg)activiteiten.

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

Doel: We investeren in een fysieke en sociale omgeving die uitnodigt tot gezond gedrag

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Activiteit omschrijving
C1	We stimuleren het multifunctionele gebruik van sportvoorzieningen, zo is het Huis van Sport een modern sportcomplex waarin meerdere (sport)verenigingen samen onder één dak opereren.
C2	Samen met onze partners werken we aan de doorontwikkeling van 'Rondje Hillegom'.

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Kinderen en volwassenen kunnen kennismaken en meedoen met diverse vormen van expressie, culturele uitingen, kunnen elkaar ontmoeten en deelnemen aan cultuur.

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Activiteit omschrijving
D1	We subsidiëren initiatieven van culturele en maatschappelijke partners wat zorgt voor een gevarieerd cultureel aanbod voor alle leeftijden.
D2	We sturen op een kwalitatief programma 'Cultuureducatie met Kwaliteit 2025-2028' en 'Verwonder om de hoek' waar basisscholen aan deelnemen.
D3	We werken aan de realisatie van twee projecten van nieuwe beeldende kunst in de buitenruimte in de wijk Tuindorp en in het Jozefpark.
D4	We zorgen voor een voldoende en volwaardige bibliotheek, waar inwoners kunnen lezen, leren, ontwikkelen, ontmoeten en in aanraking komen met cultuur.

SAMENWERKINGSPARTNERS

Verbonden partijen	Overige samenwerkingspartners
HECHT Hollands Midden (GGD) Holland Rijnland	Sportsupport Sportfondsen Hillegom Stichting De Zanderij Huis van Sport Sportaanbieders Sportservice Zuid-Holland Samenwerkingsverband Healthy Hillegom Culturele en historische organisaties Kunstenaars Stichting Cultuurbeleving Hillegom Hillegomse Muziekschool Welzijnswartier Bibliotheek Zuid-Kennemerland Onderwijsinstellingen Cultuureducatiegroep Leiden Kunstgebouw The Pando Network Wijksamenwerkingsverband Hillegom Provincie Zuid-Holland Gemeenten Hollands Midden

Voor informatie over de verbonden partijen wordt verwezen naar de [paragraaf Verbonden partijen](#).

Zorg voor elkaar

Onze inwoners zijn actief onderdeel van hun buurt en kijken naar elkaar om gezamenlijke betrokkenheid van onze inwoners in de buurt is het uitgangspunt. Buurtbewoners helpen en steunen elkaar waar nodig. Door deze betrokkenheid versterken we de veerkracht, leefbaarheid en veiligheid van ons dorp en samenleving. Dit is de kracht van Hillegom, die gelukkig een lange traditie kent van omkijken naar elkaar. Hulp van buurtbewoners gaat vooraf aan steun en hulp van de gemeente of zorgprofessionals, maar er is ook aandacht voor een goede samenwerking tussen deze partijen. We hebben oog voor de inspanningen van vrijwilligers, mantelzorgers en inwoners die zich eenzaam voelen. We streven naar een gevoel van saamenhorigheid voor al onze inwoners, zodat iedereen zich uitgenodigd voelt om mee te doen, elkaar te ontmoeten en te helpen; van jong tot oud!

Trends en ontwikkelingen

Brede Welzijnsorganisatie

Per 1 juli 2025 zijn Welzijnskompass en Welzijnswijk opgegaan in één Brede Welzijnsorganisatie voor iedereen van "0 tot 100". De organisatie gaat verder onder de naam Welzijnswijk en zal een belangrijke rol spelen bij het uitvoeren van de gezamenlijke ambities uit de Maatschappelijke agenda.

Eenzaamheid

De gemeente heeft zich aangesloten bij de landelijke aanpak tegen eenzaamheid. Deze is verlengd en loopt ook komende jaren door. De werkgroep heeft zich doorontwikkeld tot inspiratiegroep en zet zich in voor verschillende groepen, waaronder jongeren, voor oplossingen, activiteiten en inspiratie om met elkaar - inwoners, ondernemers en verenigingen - de ervaren eenzaamheid te verminderen.

Mantelzorg

Er komt steeds meer druk op mantelzorgers door het beleid dat gericht is op langer zelfstandig thuis wonen en zelfredzaamheid en door ontwikkelingen als vergrijzing en groeiend personeelstekort in de zorg.

Vrijwilligers

Er is een verschuiving gaande in hoe inwoners aankijken tegen het doen van vrijwilligerswerk. Mensen overwegen of ze nog vrijwilligerswerk willen blijven doen en er komen nieuwe vrijwilligers bij. Het aantal vrijwilligers met een rugzakje neemt toe. Er is meer animo voor kortdurend en flexibel vrijwilligerswerk.

In de Maatschappelijke agenda Hillegom: Leven Lang Meedoen staan de meerjarige ambities benoemd:

Onze ambitie: wat willen we bereiken?

- Inwoners zijn verantwoordelijk voor hun buurt
- Inwoners kijken naar elkaar om en doen mee naar vermogen
- Jong en oud voelt zich prettig en veilig in de wijk en op straat
- Minder mensen voelen zich eenzaam
- De draagkracht en draaglast van mantelzorgers zijn in balans
- Mantelzorgers en vrijwilligers weten zich gesteund door de gemeente
- Formele en informele zorg werken beter samen

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Inwoners zijn verantwoordelijk voor hun buurt.

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Activiteit omschrijving
A1	We moedigen buurtinitiatieven aan, bijvoorbeeld met onze contactfunctionaris en wijkavonden.
A2	We faciliteren nieuwe samenwerkingsprojecten tussen inwoners, verenigingen en ondernemers.

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Inwoners kijken naar elkaar om en doen mee naar vermogen.

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Activiteit omschrijving
B1	We ondersteunen buurtinitiatieven die gericht zijn op ontmoeting en onderlinge hulp. We zorgen dat er buurtwerkers actief zijn als aanspreekpunt en verbinder.

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Jong en oud voelt zich prettig en veilig in de wijk en op straat

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Activiteit omschrijving
C1	We zetten outreachend jongerenwerk in om jongeren actief te bereiken en te begeleiden.
C2	We zetten de ervaringen uit het uitvoeringsprogramma maatschappelijke zorg 'Omzien naar elkaar' in om de leefbaarheid en veiligheid te verbeteren.

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Minder mensen voelen zich eenzaam

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Activiteit omschrijving
D1	De 'Lokale aanpak eenzaamheid' ontwikkelen we door, samen met maatschappelijke partners.
D2	We ondersteunen bestaande en nieuwe laagdrempelige ontmoetingsplekken.

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

Doel: De draagkracht en draaglast van mantelzorgers zijn in balans

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Activiteit omschrijving
E1	We blijven mantelzorgers ondersteunen via de Adempauzeregeling, met informatie en advies, begeleiding en hulp op maat.
E2	We werken samen met het zorgkantoor, zorgorganisaties en andere gemeenten om de mogelijkheden voor respijtzorg verder te verbeteren.
E3	We bevorderen signalering, doorverwijzing en aandacht voor mantelzorgers bij maatschappelijke partners. En zorgen voor structurele aandacht in lokale netwerken en overlegstructuren.

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Mantelzorgers en vrijwilligers weten zich gesteund door de gemeente

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Activiteit omschrijving
F1	We waarderen mantelzorgers met het mantelzorgcompliment.
F2	We organiseren een actieve participatie van mantelzorgers bij de evaluatie van de ondersteuning van mantelzorgers.
F3	We rijken vrijwilligersprijzen uit in verschillende categorieën, met een feestelijke bijeenkomst als blijk van waardering.
F4	We zorgen voor de verbinding van vraag en aanbod voor vrijwilligerswerk.

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Formele en informele zorg werken beter samen

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Activiteit omschrijving
G1	We zetten in op domeinoverstijgende samenwerking en brengen partijen bij elkaar.
G2	We ondersteunen en stimuleren initiatieven om informele zorg te bevorderen.

SAMENWERKINGSPARTNERS

Verbonden partijen	Overige samenwerkingspartners
ISD Bollenstreek GR KDB (Provalu) HECHT Hollands Midden (GGD) Holland Rijnland Regionaal Bureau Leerplicht (onderdeel van Holland Rijnland)	WelzijnsKwartier Huisartsen Instanties Maatschappelijke Zorg Maatschappelijke organisaties

Voor informatie over de verbonden partijen wordt verwezen naar de [paragraaf Verbonden partijen](#).

Werk en inkomen

Onze inwoners zijn naar vermogen actief in onze samenleving, in de vorm van betaalde arbeid, vrijwilligerswerk of anderszins, en hebben voldoende inkomen voor hun levensonderhoud

We vinden het belangrijk dat onze inwoners in hun levensonderhoud kunnen voorzien om mee te kunnen doen in onze samenleving. De meeste inwoners werken en redden zich goed. Sommige inwoners hebben de hulp nodig van de gemeente om te voorkomen dat werkloosheid of armoede, leiden tot zorgen over inkomen, schulden en sociale uitsluiting. We willen dat de kinderen in gezinnen met (dreigende) armoede veilig opgroeien, gelijke kansen krijgen en op tijd gezien worden, bijvoorbeeld in het onderwijs. We weten dat lang geldzorgen hebben, leidt tot chronische stress, gezondheidsproblemen en dus minder denk- en doe- vermogen. Daardoor wordt meedoen aan de samenleving en het oplossen van problemen nog moeilijker. Informatie en hulp moet daarom makkelijk toegankelijk zijn. Een vraag om hulp vereist een integraal plan op maat. Bestaanszekerheid als basis maakt de inzet op de andere opgaven van deze agenda effectiever.

Trends en ontwikkelingen

Doorontwikkeling Provalu naar sociaal ontwikkelbedrijf

De doelgroep van Provalu (en alle andere werkbedrijven in het land) is aan het veranderen. Om ervoor te zorgen dat er een solide vangnet blijft bestaan voor inwoners voor wie werken niet vanzelfsprekend is, is het noodzakelijk om de infrastructuur en dienstverlening aan te passen. In de afgelopen jaren is er een toekomstvisie en een bijbehorend implementatieplan opgesteld richting 2030 waarin de weg naar een toekomstbestendig sociaal ontwikkelbedrijf wordt uitgetekend. Zo komt er onder andere een grotere focus te liggen op de verbinding met reguliere werkgevers, de arbeidsmarktregio en het onderwijs.

In 2026 wordt er verder gewerkt aan het implementeren van de vier hoofdinitiatieven uit het implementatieplan: Het oprichten van een arbeidsdiagnose centrum, het ontwikkelen en verbreden van de leerlijnen, het creëren van extra tijdelijke dienstverbanden voor inwoners uit het doelgroepenregister en het werken aan de positionering van Provalu en de werkgeversbenadering.

Vroegsignalering

Nog steeds sluiten nieuwe partners zich aan bij de vroegsignalering. Dit geeft een groter bereik en betekent automatisch een stijging in het aantal signalen. Vroegsignalering is daarmee een belangrijk instrument om in een zo vroeg mogelijk stadium inwoners te bereiken met (dreigende) schuldenproblematiek.

Pilot maatwerkteam

De casuïstiek wordt steeds complexer en vraagt om een integrale aanpak op maat, die zorgvuldig is afgestemd op de specifieke ondersteuningsbehoefte.

Door te werken vanuit de vraag van de inwoner, in plaats vanuit de regels, kunnen we inwoners effectiever ondersteunen.

Waar nodig wordt maatwerk ingezet om tot een passende en verantwoorde oplossing te komen. In 2025 is gestart met deze pilot waarbij professionals van Voor Ieder 1, GGZ, Stek, Provalu en de ISD aansluiten. Het doel van deze pilot is om in gezamenlijkheid binnen de wet- en regelgeving complexe casuïstiek te doorbreken. Door het bieden van maatwerk ontvangen inwoners sneller passende hulp.

Nieuwe Participatiewet

In 2025 heeft de Tweede Kamer de Participatiewet in Balans aangenomen. Deze nieuwe Participatiewet stelt de menselijke maat en vertrouwen centraal. Ook biedt de wet meer ruimte voor maatwerk.

Samen met de ISD Bollenstreek worden de effecten van de nieuwe wet verder uitgewerkt.

In de Maatschappelijke agenda Hillegom: Leven Lang Meedoen staan de meerjarige ambities benoemd:

Onze ambitie: wat willen we bereiken?

- Zo veel mogelijk inwoners zijn in staat in hun eigen inkomen te voorzien
- Inwoners hebben de basisvaardigheden om te kunnen werken en meedoen
- Hulp voor inwoners met geldzorgen is toegankelijk en effectief
- Het aantal inwoners dat leeft op of onder de armoedegrens neemt af
- Het aantal inwoners met problematische schulden neemt af
- Inwoners met weinig geld kunnen meedoen aan de samenleving
- Statushouders integreren snel en krijgen hulp om mee te kunnen doen aan de samenleving

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Zo veel mogelijk inwoners zijn in staat in hun eigen inkomen te voorzien

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Activiteit omschrijving
A1	We werken aan de vier hoofdinitiatieven uit het implementatieplan van de meerjarenvisie Provalu. Hiermee werken wij aan een toekomstbestendig sociaal ontwikkelbedrijf.
A2	We bieden met het werkcentrum Holland Rijnland ondersteuning aan inwoners die op zoek zijn naar (ander) werk of scholing.

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Inwoners hebben de basisvaardigheden om te kunnen werken en meedoen

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Activiteit omschrijving
B1	Met de pilot Lekker Fit werken we aan sociale activering en het versterken van de basisvaardigheden. In de eerste helft van 2026 wordt deze pilot geëvalueerd.
B2	We zorgen samen met de bibliotheek voor een laagdrempelig aanbod voor mensen die bijvoorbeeld hun taalvaardigheid of digitale vaardigheid willen verbeteren.
B3	Met het Taalpact zorgen we ervoor dat organisaties en hulpverleners laaggeletterdheid signaleren en doorverwijzen naar taalonderwijs. Dit doen wij onder andere door het aanbieden van trainingen.
B4	We bieden formeel en informeel taalonderwijs aan voor inwoners met laaggeletterdheid.

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Hulp voor inwoners met geldzorgen is toegankelijk en effectief

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Activiteit omschrijving
C1	We maken voor de minimaregelingen het aanvraagproces eenvoudiger.

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Het aantal inwoners dat leeft op of onder de armoedegrens neemt af

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Activiteit omschrijving
D1	We brengen de minimaregelingen onder de aandacht in het netwerk en via communicatiecampagnes, waardoor het besteedbaar inkomen toeneemt.

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Het aantal inwoners met problematische schulden neemt af

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Activiteit omschrijving
E1	We signaleren problematische schulden bij inwoners zo vroeg mogelijk.
E2	We bieden laagdrempelige en passende schuldhelpverlening en sluiten daarbij aan bij de ontwikkelingen voortkomend uit de Basisdienstverlening Schuldhelpverlening.
E3	We zetten via de pilot Get a Grip extra in op het voorkomen van schulden bij jongeren. Ook als er al schulden zijn bieden we hulpverlening die aansluit bij de leefwereld van jongeren.

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Inwoners met weinig geld kunnen meedoen aan de samenleving

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Activiteit omschrijving
F1	Inwoners met weinig geld kunnen meedoen aan sport en cultuur.
F2	Voor inwoners met weinig geld zijn er regelingen voor noodzakelijke kosten om te kunnen meedoen.

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Nieuwkomers integreren snel en krijgen hulp om mee te kunnen doen aan de samenleving

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Activiteit omschrijving
G1	We bieden taalonderwijs aan statushouders. Voor iedere statushouder zetten we een passende leerroute in.

G2	We laten statushouders kennismaken met de arbeidsmarkt. Deze begeleiding bestaat uit een theoretisch deel en een praktijk deel.
G3	VluchtelingenWerk zorgt voor goede maatschappelijke begeleiding. Op die manier zorgen we dat zoveel mogelijk statushouders meedoen aan alle onderdelen van de samenleving.

SAMENWERKINGSPARTNERS

Verbonden partijen	Overige samenwerkingspartners
ISD Bollenstreek GR KDB (Provalu) HECHT Hollands Midden (GGD) Holland Rijnland Regionaal Bureau Leerplicht (onderdeel van Holland Rijnland)	Maatschappelijk middenveld Maatschappelijke organisaties

Voor informatie over de verbonden partijen wordt verwezen naar de [paragraaf Verbonden partijen](#).

Opgroeien en opvoeden

Onze kinderen groeien op in een gezonde en veilige omgeving en ouders en opvoeders voelen zich gesteund als dat nodig is

De jeugd heeft de toekomst en daarom willen we dat onze jonge inwoners, de kinderen, opgroeien in een gezonde en veilige omgeving in Hillegom. We vinden het belangrijk dat ouders, met hun sociale omgeving, hun kinderen opvoeden. Opvoeden is soms pittig: dat is normaal en soms is ondersteuning nodig voor ouders die overbelast zijn en bij wie het niet goed gaat. In sommige gezinnen zijn problemen op meerdere levensgebieden, dan bieden we een integrale aanpak. Dit is van belang voor het doorbreken van generatie op generatie problematiek en voor gelijke ontwikkelingskansen van kinderen. Hulp en ondersteuning voor kinderen en ouders, is zo licht als mogelijk en zo zwaar als nodig. We hebben oog voor kinderen die het thuis, op school of in de wijk, moeilijk hebben en minder goed mee kunnen doen, bijvoorbeeld door spanningen over armoede, schulden, scheiding van ouders of zich buitengesloten voelen. Het nieuwe nationale gezondheidsbeleid geeft aandacht aan het verlagen van deze spanningen in het dagelijks leven van kinderen en jongvolwassenen. Door deze agenda dragen wij hieraan bij. Zodat kinderen zich dagelijks op hun gemak voelen en worden uitgedaagd om gezond te bewegen en sociaal mee te doen en te leren.

Trends en ontwikkelingen

Maatregelen om instroom gespecialiseerde jeugdhulp te beperken

We gaan verder met het inzetten op maatregelen om de instroom in de gespecialiseerde jeugdhulp te beperken. Dit om het jeugdhulpstelsel financieel beheersbaar te houden en om te zorgen dat jeugdigen die het echt nodig hebben passende en tijdige hulp krijgen. Dit doen we samen met onze partners, zoals de Serviceorganisatie Zorg (SO Zorg) en Voor ieder 1. De in 2025 opgestelde uitvoeringsovereenkomst met Voor ieder 1 geeft hier ook richting aan. De verschillende maatregelen zijn hieronder uitgewerkt.

Implementatie van maatregelen Taskforce Jeugd

In 2026 start de meerjarige implementatie van de regionale maatregelen vanuit de Taskforce Jeugd. Dit vanuit het in 2025 opgestelde regionaal implementatieplan. De maatregelen gaan over het stabiliseren en versterken van de basis (pakket 1) en het versterken van de lokale kracht (pakket 2). Binnen dit pakket zetten we onder meer in op afbakenen van jeugdhulp in regiovisie en verordeningen, afspraken maken met externe verwijzers (o.a. om kostenbewustzijn te vergroten) en doorontwikkeling van de signaleringsfunctie van de SO Zorg.

De maatregelen sluiten aan op de thema's in de Hervormingsagenda Jeugd, zoals Reikwijdte Jeugdhulp en Verbeteren van inzicht in het functioneren van het jeugdstelsel met data en monitoring.

Afbouw Buiten Budgettaire route (BBR)

Regionaal gaan we verder met de afbouw van BBR. Die ontwikkeling is in 2025 gestart. Per 2027 moet de BBR zo veel mogelijk zijn afgebouwd. De BBR is een 'ventiel' dat nu wordt ingezet voor:

- jeugdhulp waarbij het budgetplafond bij een gecontracteerde aanbieder bereikt is, maar waar sprake is van crisis en/of spoed;
- inzet voor niet-gecontracteerd jeugdhulpaanbod, binnen of buiten de regio.

De afbouw van de BBR realiseren we door aanpassing van werkwijze en versterking van de regierol van verwijzers en door versterking van het bestaande zorglandschap. Daardoor kan hulp geboden worden binnen het gecontracteerde aanbod en is minder beroep nodig op ongecontracteerd aanbod.

Volledige afbouw van ongecontracteerde zorg is niet mogelijk. Dit omdat we een verantwoordelijkheid houden voor jeugdigen op grond van het woonplaatsbeginsel. Dat betekent dat wij voor onze jeugdigen, ook als die elders in het land verblijven, de financiële verantwoordelijkheid dragen.

Implementatie Grip op de Jeugd(hulp)keten

Naast regionale maatregelen nemen we ook lokale maatregelen om de grip op de jeugd(hulp)keten te versterken. Zo treedt in 2026, vooruitlopend op de Taskforcemaatregelen, al een nieuwe verordening jeugdhulp in werking. Hierin is duidelijker afgebakend wat we van ouders zelf verwachten en wat wel/geen jeugdhulp is.

We voeren het actieplan Grip op de jeugd(hulp)keten uit. Dit omvat:

- a) Volgen van de kostenontwikkelingen in de jeugdhulp en het oppakken van gesignaleerde knelpunten.
- b) Versterken van de lokale aanpak. Hierbij gaat onder meer om uitvoering van Taskforcemaatregelen die lokaal moeten landen, zoals werken met beschikkingen en casusregie. Voor ieder 1 heeft hierin een essentiële rol. Ook gaat dit om het versterken van de pedagogische basis, verbeteren van de verbinding met o.a. onderwijs en armoedebeleid en het realiseren van nieuw preventief en collectief aanbod.

De lokale maatregelen sluiten aan bij de thema's in de Hervormingsagenda Jeugd, zoals Stevige lokale teams, verbinding met aanpalende domeinen en Verbeteren van inzicht in het functioneren van het jeugdstelsel met data en monitoring.

In de Maatschappelijke agenda Hillegom: Leven Lang Meedoen staan de meerjarige ambities benoemd:

Onze ambitie: wat willen we bereiken?

- Ouders zijn - samen met hun netwerk - voldoende toegerust voor de opvoeding van hun kind
- Kinderen groeien op in een gezonde en veilige omgeving
- Kinderen kunnen zich optimaal ontwikkelen via onder meer inclusieve kinderopvang, onderwijs en vrije tijd
- Kinderen en gezinnen die dat nodig hebben helpen we om hun leven weer in eigen hand te nemen

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Ouders zijn samen met hun netwerk voldoende toegerust voor de opvoeding van hun kind

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Activiteit omschrijving
A1	We stimuleren maatschappelijke partners om met de inwoner het gesprek te voeren over de eigen verantwoordelijkheid en mogelijkheden, het gezin en netwerk en voorliggende voorzieningen. Er wordt gewerkt vanuit het principe zo licht als mogelijk, zo zwaar als nodig.
A2	Via laagdrempelige interventies onder Kansrijke Start ondersteunen we kwetsbare ouders in de eerste fase van het ouderschap.
A3	We faciliteren laagdrempelige cursussen, bijeenkomsten en activiteiten voor ouders om hen te versterken in hun opvoedersrol en om onderlinge steun te bevorderen.
A4	We continueren het huidige aanbod gericht op scheidingssituaties om het aantal complexe scheidingen te verminderen.

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Kinderen groeien op in een gezonde en veilige omgeving

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Activiteit omschrijving
B1	We zetten met onze partners in op een sterke pedagogische basis en een effectief preventief jeugdbeleid. Dat doen we door in netwerkoeverleggen 0-2 (Kansrijke Start), 2-12 en 12+ op basis van data en signalen uit de praktijk te komen tot actielijnen. We werken hierbij met het kwaliteitskompas.
B2	Het jongerenwerk stimuleert en helpt jongeren onder meer in het ontwikkelen van hun sociale en praktische vaardigheden.
B3	We voeren regie op de Zorg- en Veiligheidstafels Jeugd en groepsaanpakken. Dit doen we door met netwerkpartners op het snijvlak van zorg en veiligheid algemene signalen te delen en individuele jongeren te bespreken. Daarmee voorkomen en verminderen we overlast en criminaliteit bij jongeren.

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Kinderen kunnen zich optimaal ontwikkelen, via onder meer inclusieve kinderopvang, onderwijs en vrije tijd

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Activiteit omschrijving
C1	We voeren de ontwikkelagenda Duin- en Bollenstreek 2024-2028 uit, gericht op het versterken van de pedagogische basis. De speerpunten hierin zijn welbevinden en preventie, jeugdhulpverlening in de ondersteuningsstructuur van het onderwijs, doorgaande lijnen, inclusieve onderwijshuisvesting en leerlingenvervoer. De acties pakken we op in werkgroepen zowel op Duin- en Bollenstreek niveau als lokaal, bijvoorbeeld via de Lokale Educatie Agenda (LEA). Als onderwijs en jeugdhulp trekken we samen op. De voortgang volgen we via het tweejaarlijkse subregionale Op Overeenstemming Gericht Overleg (OOGO) voor bestuurders van gemeenten en samenwerkingsverbanden PO en VO en via een jaarlijkse werkconferentie.
C2	Tweemaal per jaar organiseren we een lokaal Op Overeenstemming Gericht Overleg (OOGO) met de gemeente, schoolbesturen uit het funderend onderwijs en kinderopvangorganisaties. De daaronder hangende uitvoerende samenwerkingsstructuur bestaat uit LEA werkgroepen waaraan verschillende partners uit het veld zoals onder meer de jeugdverpleegkundige, pedagogisch medewerker en onderwijspersoneel deelnemen. De actielijnen vanuit het preventienetwerk nemen we mee in de afspraken en aanpak. De doorvertaling en implementatie van regionale processen afgesproken in de bestuurlijk regiegroep onderwijs-jeugdhulp vindt plaats via de subregionale en lokale OOGO's naar de uitvoerende professionals onderwijs en jeugdhulp.
C3	In de regio werken we samen om voortijdig schoolverlaten tegen te gaan en te stimuleren dat zoveel mogelijk jongeren een opleiding volgen en/of werken. In 2026 start het nieuwe VSV programma met afspraken en maatregelen die bijvoorbeeld inzetten op aanvullende ondersteuning op scholen zoals Hulp op School. De doelgroep wordt uitgebreid naar kwetsbare jongeren tot 27 jaar.
C4	We bevorderen de onderwijskansen van alle kinderen door programma's zoals

	Voorleesexpress en Boekstart.
C5	We versterken het aanbod van voorschoolse educatie (VE) voor alle kinderen met een ontwikkelachterstand.
C6	We stimuleren de taalontwikkeling van nieuwkomers in het basis- en voortgezet onderwijs door het regionaal aanbieden van nieuwkomersonderwijs.
C7	We organiseren leerlingen- en jeugdhulpvervoer voor kinderen waarbij ouders dit redelijkerwijs niet zelf kunnen organiseren. We stimuleren kinderen die gebruik maken van het taxivervoer om, wanneer dat kan, zelfstandig naar school te reizen.
C8	We faciliteren en stimuleren het ondernemen van (sport) activiteiten in de vrije tijd.

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

Doel: De kwetsbare kinderen en gezinnen helpen we om hun leven weer in eigen hand te nemen

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Activiteit omschrijving
D1	We faciliteren Voor ieder 1 die inwoners begeleidt naar zelfredzaamheid, verwijst indien nodig en regie voert op complexe hulpvragen.
D2	We volgen de principes van Stevige Lokale Teams en zorgen dat de sociale teams doorontwikkelen aan de hand van de richtlijnen van de Hervormingsagenda Jeugd en het Toekomstscenario Kind en gezinsbescherming.
D3	We bemiddelen in de jeugdhulpvraagstukken bij de huisarts door inzet van de Praktijk Ondersteuner Huisarts Jeugd (POH-J).
D4	De aanbieders van specialistische jeugdhulp, Service Organisatie Zorg, het regionaal programma jeugdhulp Holland Rijnland en de sociale teams werken aan collectief, normaliserend en beschikbaar aanbod. Daarnaast werken samenwerkingsverbanden onderwijs en jeugdhulp samen in het versterken van het continuüm onderwijs-jeugdhulp.
D5	We voeren het regionaal vastgestelde implementatieplan van de maatregelen van de Taskforce Jeugdhulp uit. Voor 2026 betekent dit onder andere het afbakenen van jeugdhulp in de regiovisie en de verordening en afspraken maken met externe verwijzers.
D6	We voeren het lokaal actieplan Grip op de jeugd(hulp)keten uit. In 2026 werken we onder meer aan het beleggen van casusregie bij de lokale teams, versterken van de pedagogische basis en het preventief aanbod.

SAMENWERKINGSPARTNERS

Verbonden partijen	Overige samenwerkingspartners
Service Organisatie Zorg Holland Rijnland ISD Bollenstreek Hecht Hollands Midden Bureau Leerrecht (onderdeel van Holland Rijnland)	Voor ieder 1 Kinderopvang/aanbieders VE (Samenwerkingsverbanden) scholen Centrum voor Jeugd en Gezin Aanbieders preventie, zoals Villa Pinedo, Home Start, Brijder, GGZ Rivierduinen Kwadraad Stichting MEE Welzijnswartier Praktijkondersteuners huisartsen Aanbieders jeugdhulp, jeugdbescherming – en reclassering Noot leerlingenvervoer Ouderklankbordgroep leerlingenvervoer Sportaanbieders en verenigingen Politie Jeugd Preventie Team Veiligheidshuis Veilig Thuis Bibliotheek Zuid Kennemerland Woningbouwcoöperatie STEK

Voor informatie over de verbonden partijen wordt verwezen naar de [paragraaf Verbonden partijen](#).

Thuis als basis

Onze inwoners hebben een woning die past bij hun omstandigheden, wensen, behoeften en mogelijkheden

Thuis voelen is van belang voor al onze inwoners. Door landelijk beleid en maatschappelijke ontwikkelingen blijven kwetsbare inwoners langer thuis wonen. Dit geldt ook voor kwetsbare jonge of volwassen inwoners en inwoners met sociale of psychische problematiek. Ook als zij zorg nodig hebben. Veel inwoners willen ook graag langer thuis wonen, zodat ze dichtbij voorzieningen en hun netwerk wonen. Hierbij zijn mantelzorg, respijtzorg, elkaar ontmoeten en een sociale veiligheid van belang.

Trends en ontwikkelingen

Langer thuis wonen wringt steeds meer

Het rijksbeleid is erop gericht dat inwoners zo lang mogelijk zelfstandig thuis kunnen wonen en deel kunnen blijven nemen aan de maatschappij. Door diverse ontwikkelingen komt daar steeds meer druk op te liggen. Zoals de dubbele vergrijzing, de toename van mensen met dementie, de krapte op de woningmarkt, een toenemend tekort aan zorgpersoneel, de druk op mantelzorgers, toenemende eenzaamheid en de stijgende zorgkosten.

Ontmoetingsplek "het Stekkie"

In samenwerking met de HOZO is in mei 2024 de laagdrempelige open inloop/ ontmoetingsplek "het Stekkie" geopend. Sinds februari 2025 is een tweede locatie laagdrempelige open inloop geopend: Heemplein.

Deze laagdrempelige ontmoetingsplekken dragen bij aan de doelstelling om voor inwoners met behoefte aan ondersteuning, meer passende algemene voorzieningen te ontwikkelen. Door o.a. de toenemende vergrijzing wordt het aantal inwoners wat een beroep doet op maatwerk of algemene voorzieningen groter. Maatwerkvoorzieningen worden geïndiceerd door de ISD. De kosten voor maatwerkvoorzieningen zijn over het algemeen hoger dan algemene voorzieningen. Door het bieden van passende algemene voorzieningen zetten we in opdat de groei van maatwerkvoorzieningen minder snel gaat en de stijging van de Wmo-kosten wordt geremd. Samen met de ISD Bollenstreek monitoren we of de ontwikkeling van de algemene voorziening "het Stekkie" en "Heemplein" bijdragen aan een minder snelle groei van de maatvoorzieningen en of daar een financiële vertaalslag in te maken is.

In de Maatschappelijke agenda Hillegom: Leven Lang Meedoen staan de meerjarige ambities benoemd:

Onze ambitie: wat willen we bereiken?

- De leefomgeving is veilig, toegankelijk en leefbaar voor iedereen
- Er is voldoende toegankelijk aanbod verspreid over de wijken/kernen, gericht op ontmoeting, daginvulling en vervoer er naartoe
- Inwoners kennen de mogelijkheden en nemen zelf de verantwoordelijkheid om zo zelfstandig mogelijk te kunnen blijven wonen
- Er zijn voldoende woonplekken voor specifieke doelgroepen die vragen om wonen met zorg
- Iedereen heeft een dak boven het hoofd

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

Doel: De woonomgeving is veilig, toegankelijk en leefbaar voor iedereen

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Activiteitsomschrijving
A1	We zetten in op een goed werkende zorg- en veiligheidsketen met goede samenwerking tussen de verschillende partners.
A2	We werken preventief aan een veilige omgeving door het vroegtijdig signaleren van overlast en zorgen.
A3	Inwoners met zorgen over anderen of over de omgeving kunnen dit eenvoudig melden. We behandelen deze meldingen zorgvuldig.
A4	We faciliteren proactief inwonersinitiatieven met als doel om deze door de inwoners /buurt zelf duurzaam/structureel voort te zetten.

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Er is voldoende aanbod verspreid over de wijken/kernen gericht op ontmoeting, dag invulling en vervoer er naartoe

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Activiteit omschrijving
B1	We realiseren samen met netwerkpartners passende ontmoetingsplekken in de wijk.
B2	We werken aan een fijnmazig netwerk van vrijwillig vervoer
B3	We zorgen voor een goede vindbaarheid en toegankelijkheid van het aanbod.

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Inwoners kennen de mogelijkheden en nemen zelf de verantwoordelijkheid om zo zelfstandig mogelijk te kunnen blijven wonen

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Activiteit omschrijving
C1	We zetten in op het vergroten van zelforganisatie en zelfregie wat betreft het langer thuis blijven wonen.
C2	We zetten in op passende woningen voor elke doelgroep. Bij zorgbehoefte maken we samen met de inwoner een afweging over aanpassingen aan de woning of de keuze voor een andere woning die past bij de behoefte.

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Er zijn voldoende woonplekken voor specifieke doelgroepen die vragen om wonen met zorg.

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Activiteit omschrijving
D1	We werken samen met de gecontracteerde zorgaanbieders aan een passend aanbod. Maar ook aan de transformatie opgave, waarbij we inzetten op meer begeleid wonen thuis.
D2	We overleggen regelmatig met de zorgaanbieders over de match tussen vraag en (passend) aanbod.

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Iedereen heeft een dak boven het hoofd.

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Activiteit omschrijving
E1	Om dak – en thuisloosheid onder inwoners te voorkomen werken we met het preventieprogramma dak- en thuisloosheid.
E2	We werken naar een evenwichtig vraag en aanbod binnen de maatschappelijke opvang binnen de Duin- en Bollenstreek voor inwoners die dak- en thuisloos zijn.

SAMENWERKINGSPARTNERS

Verbonden partijen	Overige samenwerkingspartners
ISD Bollenstreek GR KDB (Provalu) HECHT Hollands Midden (GGD) Holland Rijnland Regionaal Bureau Leerplicht (onderdeel van Holland Rijnland)	WelzijnsKwartier Huisartsen Voor ieder 1 Maatschappelijk middenveld Politie Instanties Maatschappelijke Zorg Maatschappelijke organisaties CJG Kinderopvangorganisaties

Voor informatie over de verbonden partijen wordt verwezen naar de [paragraaf Verbonden partijen](#).

Passende ondersteuning

Onze inwoners zijn in staat zichzelf te redden en kunnen rekenen op hulp als ze dat nodig hebben.

Dit is onze laatste opgave van de Maatschappelijke Agenda. We hebben uitgelegd dat de gemeente (pas) ondersteunt als dat nodig is, daarover gaat deze laatste opgave. Als kwetsbare inwoners met eigen kracht of hulp van hun familie en netwerk er niet uitkomen, bieden we natuurlijk hulp en steun. Werk en inkomen, steun bij opgroeien kwamen eerder al aan bod. Deze laatste opgave gaat over de weg vinden naar hulp en een laagdrempelige, integrale toegang. Die weg moet laagdrempelig, duidelijk en snel zijn. Eenvoudige vragen moeten snel en simpel worden afgehandeld. Bij complexe vragen denken we samen met de inwoner na over wat een passend antwoord is en wie daaraan kan bijdragen. Het is nodig dat (verwijs)systemen goed samen werken zodat onze inwoners niet steeds opnieuw hun verhaal of hulpvraag hoeven te vertellen. De gemeente biedt ondersteuning door algemene en individuele Wmo voorzieningen en werkt samen met gespecialiseerde hulp als dat nodig is. Hulp en ondersteuning is zo licht als mogelijk en zo zwaar als nodig. Waar mogelijk worden inwoners geholpen om uiteindelijk (weer) zelfstandig, of met hulp van hun netwerk/ de samenleving, zichzelf te redden.

Trends en ontwikkelingen

Ook in 2026 staan gemeenten voor de uitdaging om ondersteuning en zorg binnen het sociaal domein betaalbaar en toegankelijk te houden. De toenemende vergrijzing, de groeiende zorgvraag en het controversieel verklaren van de eigen bijdrage in de Wmo versterken deze opgave en vragen om een hernieuwde afweging van beleidskeuzes en inzet van middelen.

De organisaties die actief zijn in deze opgave hebben veel ontwikkelingen doorgemaakt en staan voor een aantal uitdagingen.

Voor ieder 1 is sinds juli 2025 een Stichting met eigen personeel in dienst. De organisatie ontwikkeld snel op professionaliteit, efficiëntie en doelmatigheid. De ISD staat stabiel, maar heeft moeilijke keuzes moeten maken in de financiële heroverweging van alle gemeenschappelijke regelingen.

De gemeente staat in goed contact met beide organisaties om elkaar te ondersteunen waar nodig.

In de Maatschappelijke agenda Hillegom: Leven Lang Meedoen staan de meerjarige ambities benoemd:

Onze ambitie: wat willen we bereiken?

- Inwoners die professionele ondersteuning nodig hebben komen op de juiste plek terecht
- Er is zo snel en zo eenvoudig mogelijk passende ondersteuning beschikbaar
- Huiselijk geweld wordt zo vroeg mogelijk gesignaleerd, er wordt adequaat gereageerd en het wordt duurzaam gestopt

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Inwoners die professionele ondersteuning nodig hebben komen op de juiste plek terecht

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Activiteit omschrijving
A1	We borgen de laagdrempelige ondersteuning bij uitdagingen binnen welzijn en financiën.
A2	We werken aan effectieve samenwerking en goede verwijsprocessen voor efficiëntere ondersteuning.

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Er is zo snel en zo eenvoudig mogelijk passende ondersteuning beschikbaar

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Activiteit omschrijving
B1	We gaan verder met het ontwikkelen van collectieve voorzieningen voor mensen met behoefte aan ondersteuning.
B2	We bieden onafhankelijke cliëntondersteuning aan voor inwoners die dit nodig hebben.
B3	Voor ieder 1 breidt de eigen hulpverlening uit en verwijst minder door, zodat inwoners lokaal en snel geholpen worden.

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Huiselijk geweld wordt zo vroeg mogelijkesignaleerd, er wordt adequaat gereageerd en het wordt duurzaam gestopt

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Activiteit omschrijving
C1	We voeren de regiovisie voor de aanpak en bestrijding van huiselijk geweld en kindermishandeling uit.
C2	We bevorderen de samenwerking tussen Veilig Thuis en het lokale team bij de overdracht van meldingen van huiselijk geweld.

SAMENWERKINGSPARTNERS

Verbonden partijen	Overige samenwerkingspartners
ISD Bollenstreek GR KDB (Provalu) Service Organisatie Zorg Holland Rijnland en aanbieders specialistische jeugdhulp HECHT Hollands Midden (GGD)	Voor ieder 1 Onderwijsveld Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) Bedrijfsleven en organisaties Welzijnswartier Veilig Thuis Meldpunt zorg en overlast Zorg en Veiligheidshuis Hollands Midden Politie

Voor informatie over de verbonden partijen wordt verwezen naar de [paragraaf Verbonden partijen](#).

Burgerzaken

Trends en ontwikkelingen

Binnen de dienstverlening van Burgerzaken zien we een aantal belangrijke trends:

- Snelle ontwikkelingen in digitalisering en veiligheidsrisico's.
- Landelijk is een toename te zien van (poging tot) identiteitsfraude.
- Landelijk is een toename te zien van onjuiste in- en uitschrijvingen op adressen in de basisregistratie personen (BRP).
- We hebben in 2026 te maken met de zogeheten Reisdocumentenpiek

Digitalisering en technologie:

De digitalisering betekent dat steeds meer contacten tussen inwoners en gemeente online gebeuren en steeds meer producten online kunnen worden aangevraagd. Dat vraagt om een andere vorm van dienstverlening. Daarnaast heeft digitalisering ook invloed op de veiligheid en fraudegevoeligheid van de persoonsgegevens die de gemeente beheert en verstrekt.

Landelijk is een toename te zien van (poging tot) identiteitsfraude:

Deze ontwikkeling vraagt om verbetering van de middelen en manieren om die fraude bijtijds te ontdekken.

Landelijk is er een toename te zien aan onjuiste in- en uitschrijvingen op adressen in de basisregistratie personen (BRP):

Samenwerking met andere overheidsinstanties en externe partijen is cruciaal voor het leveren van een juiste en correcte BRP.

Reisdocumentenpiek:

We kennen in heel Nederland momenteel het fenomeen "reisdocumenten-piek". In 2014 werd het paspoort en de ID-kaart voor het eerst 10 jaar geldig, voorheen was dat 5 jaar. In de periode 2024 t/m 2028 worden al die toen aangevraagde documenten vervangen, ten opzichte van de periode 2019 t/m 2023 betekent dat meer dan een verdubbeling van het aantal aanvragen. Adequate maatregelen met betrekking tot een tijdelijk budget voor flexibel extra personeel, verruiming van openingstijden en balies garanderen een vlotte dienstverlening aan de inwoners.

Gemeenteraadsverkiezingen op 18 maart 2026:

In opdracht van de gemeenten Hillegom, Lisse en Teylingen is HLTsamen verantwoordelijk voor de organisatie en uitvoering van alle bijbehorende werkzaamheden. Dit omvat onder meer de inrichting en bemensing van circa 50 stembureaus en 3 centrale tellocaties. We dragen zorg voor de inrichting van de bijbehorende processen en de stroom van documenten en informatie. Daarnaast vervult de gemeente bij deze verkiezingen zelf de rol van Centraal Stembureau. Dit brengt extra verantwoordelijkheden met zich mee, waaronder de registratie van politieke partijen en kandidaten. Het project Verkiezingen wordt centraal aangestuurd, en uitgevoerd door de hele organisatie van HLTsamen. Daarnaast is ook inzet van inwoners nodig voor bemensing van de stembureaus en de centrale tellocatie. Het doel is het waarborgen van eerlijke, transparante en goed georganiseerde verkiezingen.

Wij hanteren de volgende 4 uitgangspunten ten aanzien van onderwerpen op het vakgebied burgerzaken.

1. *Wij stellen de identiteit van personen zorgvuldig vast.*

Het vaststellen en vastleggen van identiteit is een primaire taak van onze afdeling Burgerzaken. Wij zorgen voor een nauwkeurige en zorgvuldige uitvoering, als fundament voor al onze dienstverlening.

2. *Wij verzorgen de aanvraag en uitgifte van identiteitsmiddelen.*

Dit is onze tweede kerntaak. We streven hierbij naar snelle, klantgerichte processen met maximale aandacht voor veiligheid en het voorkomen van identiteitsfraude.

3. *Wij bieden service op maat: digitaal waar mogelijk, persoonlijk waar nodig.*

We digitaliseren onze dienstverlening waar dat kan, maar verliezen de menselijke maat niet uit het oog. Inwoners die liever of noodgedwongen fysiek langskomen, faciliteren we goed: met klantgerichte balieprocessen, korte wachttijden en medewerkers die ondersteuning bieden bij digitale stappen. Zo zorgen we voor toegankelijke dienstverlening voor iedereen.

4. *Processen zijn eenduidig en efficiënt ingericht.*

Wij werken met uniforme processen die zijn afgestemd op landelijke standaarden en continu worden geactualiseerd aan de hand van het beveiligingshandboek. Het beveiligingshandboek bevat de richtlijnen voor de BRP, reisdocumentenprocessen en bijhorende werkinstructies. Om onze processen zo klantgericht en efficiënt uit te kunnen voeren zetten we in op continue opleiding van Burgerzakenmedewerkers.

Onze ambitie: wat willen we bereiken?

- We zetten ons in voor service op maat, zodat iedere inwoner op een passende manier geholpen wordt. Digitaal waar het kan, persoonlijk waar het nodig is.
- We zorgen voor betrouwbare persoons- en adresgegevens in de BRP en het voorkomen van identiteitsfraude.
- We organiseren een soepel verlopende Reisdocumentenpiek waarbij het ons tijdelijk ter beschikking gestelde extra budget adequaat wordt ingezet.
- We waarborgen een eerlijke, transparante en goed georganiseerde Gemeenteraadsverkiezing in maart 2026.

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

Doel: We zetten ons in voor service op maat, zodat iedere inwoner op een passende manier geholpen wordt. Digitaal waar het kan, persoonlijk waar het nodig is.

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Activiteit omschrijving
A1	We digitaliseren onze dienstverlening waar mogelijk en verantwoord, met oog voor gebruiksgemak en veiligheid. Hiermee vergroten we de bereikbaarheid voor inwoners.
A2	We gaan door met het uitbreiden van het E loket.
A3	We zetten ons in om de inwoners die fysiek naar het gemeentehuis komen goed te faciliteren. Dit doen we door onze balieprocessen klantvriendelijk en efficiënt in te richten. Daarnaast trainen we medewerkers in klantgericht werken en digitale vaardigheden. Zo zorgen we dat ook inwoners die minder digitaal vaardig zijn goed geholpen worden.

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

Doel: We zorgen voor betrouwbare persoons- en adresgegevens in de BRP en het voorkomen van identiteitsfraude.

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Activiteit omschrijving
B1	We zorgen ervoor dat onze technische hulpmiddelen aan de nieuwste standaarden voldoen
B2	We zorgen voor de doorontwikkeling van expertise Adreskwaliteit
B3	We volgen de richtlijnen uit het beveiligingshandboek en zorgen dat onze processen voldoen aan de actuele normen voor veiligheid en betrouwbaarheid.
B4	We zetten de samenwerking op met ketenpartners (OOV, Politie, Leerplicht, Belastingen, Handhaving BWT, Voorrieder1 etc.)

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

Doel: We organiseren een soepel verlopende Reisdocumentenpiek waarbij het ons tijdelijk ter beschikking gestelde extra budget adequaat wordt ingezet

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Activiteit omschrijving
C1	We monitoren continu op voldoende bezetting van de balies zodat de inwoners van onze gemeente altijd snel geholpen kunnen worden

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

Doel: We waarborgen een eerlijke, transparante en goed georganiseerde Gemeenteraadsverkiezing in maart 2026.

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Activiteit omschrijving
D1	We zetten voldoende intern personeel en inwoners van de gemeente in om een adequate voorbereiding op en soepele uitvoering van de verkiezingsdagen te garanderen

SAMENWERKINGSPARTNERS

Verbonden partijen	Overige samenwerkingspartners
	Ministerie van Binnenlandse Zaken/Rijksdienst voor Identiteitsgegevens (RvIG) Rijksdienst voor het Wegverkeer (RDW) Kiesraad Nederlandse Vereniging voor Burgerzaken (NVVB)

Beleidsindicatoren

Onderstaande beleidsindicatoren komen uit de landelijk verplichte uniforme basisset van beleidsindicatoren voor de begroting en jaarrekening (Besluit Begroting en Verantwoording). Eind 2025 is de eerste versie van de MAG-monitor gereed. Daarin staan indicatoren voor alle ambities uit de Maatschappelijke agenda. Deze zullen waar mogelijk worden gebruikt bij de concretisering van de activiteiten in deze begroting. Naar verwachting wordt de MAG-monitor opgenomen in volgende programmabegrotingen.

Indicator	Eenheid	Realisatie 2023	Realisatie 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	NL	Bron
Banen	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd 15 – 74 jaar	483,8	nb**	A	A	2023 714,7	LISA
Kinderen in uitkeringsgezin	% kinderen tot 18 jaar	4	nb**	B	B	2023: 6	CBS
Netto arbeidsparticipatie	% van de werkzame beroepsbevolkingen t.o.v. de beroepsbevolking	75,5	75,7	C	C	2024: 73,2	CBS
Werkloze jongeren	% 16 t/m 22-jarigen	1	nb**	D	D	2023: 2	CBS
Personen met een bijstandsuitkering	Aantal per 1.000 inwoners	18	17	E	E	2024: 34	CBS
Lopende re-integratie-voorzieningen	Aantal per 1.000 inwoners van 15 - 74 jaar	6	4,2	F	F	2024: 13,1	CBS
Jongeren met delict voor de rechter	% 12 t/m 21-jarigen	1	nb**	G	G	2023: 1	CBS
Jongeren met jeugdhulp	% van alle jongeren tot 18 jaar	15	16,1	H	H	2024: 11,5	CBS
Jongeren met jeugdbescherming	% van alle jongeren tot 18 jaar	0,8	0,9	I	I	2024: 1	CBS
Jongeren met jeugdreclassering	% van alle jongeren van 12 tot 23 jaar	0,3	nb**	J	J	2023: 0,3 %	CBS
Cliënten met een maatwerk-arrangement Wmo	Aantal per 10.000 inwoners	630	600	K	K	2024: 720	GMSD

A: In samenwerking met diverse partners binnen de arbeidsmarktregio Holland Rijnland werken we aan het snel en doeltreffend verbinden van vraag en aanbod aan elkaar.

B: Streven is ervoor te zorgen dat kinderen door de inzet van voorzieningen vanuit o.a. bijstand en minimabeleid kunnen meedoen in de samenleving.

C: Streven is het hoge niveau van arbeidsparticipatie vast te houden en verder omhoog te brengen door inwoners met en zonder arbeidsbeperking de mogelijkheid te bieden zich (door) te ontwikkelen en onbenut arbeidspotentieel in kaart te brengen en (terug) te verleiden naar werk.

D: Het jongerenpunt zet zich in tegen jeugdwerkloosheid van jongeren zonder werk en/of startkwalificatie, door goed en laagdrempelig vindbaar en toegankelijk te zijn en daarnaast deze jongeren actief te benaderen. Streven is hen (terug) naar werk en/of opleiding te begeleiden.

E: De ontwikkeling van personen in de bijstand komt mede voort uit autonome (landelijke) ontwikkelingen. Streven is deze terug te dringen door de inzet van sociale activering en zodra er sprake is van arbeidsvermogen, actieve bemiddeling naar het sociaal ontwikkelbedrijf.

F: Streven is om mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt via diverse ontwikkeltrajecten toe te leiden naar de arbeidsmarkt. Het sociaal ontwikkelbedrijf bedrijf geeft hier samen met de sociale dienst en het Werkgeversservicepunt Holland Rijnland invulling aan.

G: Met de integrale zorg aan en begeleiding van jeugdigen streven we ernaar het aantal jongeren, dat na een delict voor de rechter komt, te verminderen.

H: Streven is door de inzet van preventie, normalisering, vroegsignalering en het organiseren van passende zorg het percentage jongeren met jeugdhulp terug te dringen. Vooral de huisarts verwijst veel door naar jeugdhulp, met name naar ggz. De praktijkondersteuner Jeugd huisarts (POH Jeugd ggz) is een belangrijk middel om deze doorverwijzingen te verminderen.

I: Jeugdbeschermingsmaatregelen worden opgelegd door de rechter. Streven is de voorliggende zorg en hulp en de nazorg aan gezinnen te optimaliseren, waardoor het aantal jeugdbeschermingsmaatregelen afneemt.

J: Jeugdreclasseringsmaatregelen worden opgelegd door de rechter. Streven is integrale zorg aan en begeleiding van jeugdigen die in aanraking komen met de politie, waardoor het aantal jongeren met een jeugdreclasseringsmaatregel afneemt.

K: Samen met inwoners bekijken we welke beperkingen deze ondervindt. Met de inwoner wordt onderzocht in welke mate deze in staat is om zelf oplossingen te vinden voor die beperkingen. Dit kan door het inschakelen van het eigen netwerk (familie, vrienden, kennissen, kerk, vereniging etc.) en algemene voorzieningen die in de omgeving aanwezig zijn. Is de conclusie dat de beperkingen niet zelf op te lossen zijn, dan wordt onderzocht of een maatwerkarrangement de oplossing is.

Toelichting indicator Banen

Onder een baan wordt een vervulde positie verstaan. Dit betreffen zowel fulltimers, parttimers als uitzendkrachten. De indicator betreft het aantal banen per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 tot en met 65 jaar.

Toelichting indicator Kinderen in uitkeringsgezin

Het percentage kinderen tot 18 jaar die in een gezin leven dat van een bijstandsuitkering moet rondkomen. Bijstandshuishouden is een huishouden waarvan minimaal één lid een bijstandsuitkering ontvangt. Onder bijstand wordt hier uitkeringen aan huishoudens op grond van de Wet werk en bijstand (WWB, tot 2015) en de Participatiewet (vanaf 2015) en het Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (Bbz) verstaan.

Toelichting indicator Netto arbeidsparticipatie

Het percentage van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de (potentiële) beroepsbevolking.

Toelichting indicator Werkloze jongeren

Personen van 16 t/m 22 jaar die als werkzoekende staan ingeschreven bij het UWV Werkbedrijf en tegelijkertijd geen baan hebben als werknemer volgens de Polisadministratie.

Toelichting indicator Personen met een bijstandsuitkering

Het aantal personen met een uitkering op grond van de Wet werk en bijstand (WWB, t/m 2014) en de Participatiewet (vanaf 2015). De uitkeringen (leefgeld) aan personen in een instelling, de elders verzorgden, zijn niet inbegrepen. Ook de uitkeringen aan dak- en thuislozen zijn niet inbegrepen.

Toelichting indicator Lopende re-integratie-voorzieningen

Het aantal re-integratie-voorzieningen, per 10.000 inwoners in de leeftijd van 15-65 jaar.

Toelichting indicator Jongeren met delict voor de rechter

Het percentage jongeren (12-21 jaar) dat met een delict voor de rechter is verschenen.

Toelichting indicator Jongeren met jeugdhulp

Het percentage jongeren tot 18 jaar met jeugdhulp ten opzichte van alle jongeren tot 18 jaar. Jeugdhulp is de hulp en zorg zoals deze bedoeld en beschreven is in de Jeugdwet (2014). Het betreft hulp en zorg aan jongeren en hun ouders bij psychische, psychosociale en of gedragsproblemen, een verstandelijke beperking van de jongere, of opvoedingsproblemen van de ouders.

Toelichting Jongeren met jeugdbescherming

Jongeren met jeugdbescherming betreft jongeren tot 18 jaar die op enig moment in de verslagperiode een maatregel door de rechter dwingend opgelegd hebben gekregen. Jeugdbescherming is een maatregel die de rechter dwingend oplegt. Dat gebeurt als een gezonde en veilige ontwikkeling van een kind of jeugdige wordt bedreigd en vrijwillige hulp niet of niet voldoende helpt. Een kind of jongere wordt dan onder toezicht gesteld of onder voogdij geplaatst. In uitzonderlijke gevallen wordt de hulp of zorg voortgezet tot de leeftijd van 23 jaar.

Toelichting indicator Jongeren met jeugdreclassering

Het percentage jongeren (12-23 jaar) met een jeugdreclasseringsmaatregel ten opzichte van alle jongeren (12-23 jaar). Jeugdreclassering is een combinatie van begeleiding en controle voor jongeren vanaf 12 jaar, die voor hun 18e verjaardag met de politie in aanraking zijn geweest en een proces-verbaal hebben gekregen. Indien de persoonlijkheid van de dader of de omstandigheden waaronder het misdrijf is begaan daartoe aanleiding geven, bijvoorbeeld bij jongvolwassenen met een verstandelijke beperking, kan het jeugdstrafrecht eveneens worden toegepast op jongvolwassenen in de leeftijd 18 tot en met 23 jaar. De jongere krijgt op maat gesneden begeleiding van een jeugdreclasseringswerker om te voorkomen dat hij of zij opnieuw de fout ingaat. Jeugdreclassering kan worden opgelegd door kinderrechter of de officier van Justitie. Jeugdreclassering kan ook op initiatief van de Raad voor de Kinderbescherming in het vrijwillige kader worden opgestart. De begeleiding kan doorlopen tot de jongere 23 jaar wordt.

Toelichting indicator Cliënten met een maatwerk-arrangement Wmo

Aantal per 10.000 inwoners in de betreffende bevolkingsgroep. Een maatwerkarrangement is een vorm van specialistische ondersteuning binnen het kader van de Wmo. Voor de Wmo-gegevens geldt dat het referentiegemiddelde gebaseerd is op 327 deelnemende gemeenten.

* voorlopige cijfers

** nb: Gegevens zijn op moment van schrijven van deze programmabegroting nog niet bekend.
Indien de gegevens na het schrijven bekend worden, kunt u deze vinden op:
<https://www.waarstaatjegemeente.nl/dashboard/Besluit-Begroting-en-Verantwoording/>

Indicator	Eenheid	Raelisatie 2023	Realisatie 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	NL	Bron
Absoluut verzuim	Aantal leerplichtigen per 1.000 dat niet staat ingeschreven op een school.	4,5	nb**	L	L	2023: 6,3	DUO
Relatief verzuim	Aantal leerplichtigen per 1.000 dat ongeoorloofd afwezig is.	13	nb**	L	L	2023: 27	DUO
Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)	% deelnemers aan het VO en MBO onderwijs	2,2	2,1	L	L	2024: 2,3	DUO

L: Onze ambitie is in samenwerking met onderwijs, integrale toegang en jeugdhulp leerlingen optimaal te begeleiden en daarmee het aantal verzuimers en vsv'ers verder terug te dringen

Toelichting indicator Absoluut verzuim

Van absoluut verzuim is sprake als een leerplichtige jongere tussen de 5 en 16 jaar of een jongere van 16 of 17 jaar die valt onder de kwalificatieplicht niet is ingeschreven op een school of instelling en ook niet vrijgesteld is van de inschrijvingsplicht.

Toelichting indicator Relatief verzuim

Van relatief verzuim is sprake als een op een school ingeschreven leer- of kwalificatie plichtige jongere ongeoorloofd afwezig is.

Toelichting indicator Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)

Het percentage van het totaal aantal leerlingen van het VO en MBO (12 - 23 jaar) dat voortijdig, dat wil zeggen zonder startkwalificatie, het onderwijs verlaat.

*nb: Gegevens zijn op moment van schrijven van deze programmabegroting nog niet bekend.
Indien de gegevens na het schrijven bekend worden, kunt u deze vinden op:

<https://www.waarstaatjegemeente.nl/dashboard/Besluit-Begroting-en-Verantwoording/>

Indicator	Eenheid	Realisatie 2022	Realisatie 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	NL	Bron
Sporters	Percentage niet sporters	45,8	nb*	-	-	2022: 46,4	Gezondheids enquête (CBS, RIVM)

Toelichting indicator Niet sporters

Het percentage niet-wekelijks sporters t.o.v. bevolking van 19 jaar en ouder. Bevolking van 19 jaar en ouder dat niet minstens één keer per week aan sport doet.

Kaderstellende stukken

[Maatschappelijke agenda](#)

[Verordening Leerlingenvervoer](#)

[Een sterke pedagogische basis door krachtige samenwerking. Ontwikkelagenda 2024-2028 Duin- en Bollenstreek](#)

[Regiovisie en inkoopplan - Serviceorganisatie Zorg Holland Rijnland](#)

[Contourennota Servicepunt Werk Duin- en Bollenstreek](#)

[Doelenboom mantelzorg](#)

[Verordening maatschappelijke ondersteuning](#)

[Verordeningen Participatiewet](#)

[Verordening Jeugdhulp Hillegom 2024](#)

[Algemene subsidieverordening Hillegom 2017](#)

[Programmaplan Jeugdhulpaanbod vanaf 2021 Duin & Bollenstreek](#)

[Regionaal Inkoopplan Jeugdhulp](#)

[Regionale aanpak voortijdig schoolverlaten 2021-2024 Zuid-Holland Noord](#)

[Beleidsregel toezicht en handhaving Wet kinderopvang Hillegom 2021](#)

[Subsidieregeling peuteropvang en voorschoolse educatie Hillegom 2025](#)

[Gemeenschappelijke Regeling Serviceorganisatie Zorg Holland Rijnland](#)

[Geweld thuis samen aanpakken. Regiovisie Aanpak Huiselijk Geweld Hollands Midden 2024 – 2028](#)

[Nadere regels waarderingssubsidies Hillegom 2024 | Lokale wet- en regelgeving](#)

Wat mag het kosten?

Bedragen x € 1.000

Lasten	Rekening	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2024	2025 na wijziging	2026	2027	2028	2029

Thema 1. Vitaliteit

5.1 Sportbeleid en activering	-639	-810	-730	-706	-706	-705
5.2 Sportaccommodaties	-2.151	-864	-977	-961	-961	-961
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	-452	-793	-551	-483	-483	-483
5.6 Media	-540	-570	-562	-562	-562	-562
7.1 Volksgezondheid	-1.866	-1.885	-1.806	-1.732	-1.732	-1.732
Totaal 1. Vitaliteit	-5.648	-4.922	-4.626	-4.444	-4.444	-4.443

Thema 2. Zorg voor elkaar

6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	-1.094	-1.156	-1.109	-1.109	-1.109	-1.109
Totaal 2. Zorg voor elkaar	-1.094	-1.156	-1.109	-1.109	-1.109	-1.109

Thema 3. Werk en inkomen

6.3 Inkomensregelingen	-6.807	-7.168	-7.046	-7.024	-7.024	-7.024
6.4 WSW en beschut werk	-2.077	-2.106	-2.076	-1.992	-1.926	-1.857
6.5 Arbeidsparticipatie	-358	-425	-474	-464	-474	-483
Totaal 3. Werk en inkomen	-9.242	-9.699	-9.596	-9.480	-9.424	-9.364

Thema 4. Opgroeien en opvoeden

4.1 Openbaar basisonderwijs	-109	-110	-110	-110	-110	-110
4.2 Onderwijshuisvesting	-1.082	-1.234	-1.125	-1.384	-1.675	-1.715
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	-1.277	-1.521	-1.276	-1.276	-1.276	-1.276
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	-509	-583	-593	-593	-593	-593
6.22 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Jeugd	-1.588	-1.860	-1.904	-1.888	-1.888	-1.888
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-		-27	-27	-27	-27	-27
6.752 Jeugdhulp ambulant regionaal	-2.618	-3.174	-4.733	-4.702	-4.702	-4.702
6.753 Jeugdhulp ambulant landelijk			-332	-332	-332	-332
6.762 Jeugdhulp met verblijf regionaal	-2.805	-3.329	-1.587	-1.492	-1.324	-1.324
6.792 PGB Jeugd			-718	-718	-718	-718
6.821 Jeugdbescherming	-303	-308	-378	-372	-372	-372
6.822 Jeugdreclassering	-36	-41	-50	-49	-49	-49
Totaal 4. Opgroeien en opvoeden	-10.327	-12.187	-12.833	-12.943	-13.066	-13.106

Thema 5. Thuis als basis

6.811 Beschermd wonen (WMO)	-192	-322	-759	-742	-742	-742
6.812 Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	-96	-114	-105	-105	-105	-105
Totaal 5. Thuis als basis	-288	-436	-864	-847	-847	-847

Thema 6. Passende ondersteuning

6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	-747	-1.337	-1.010	-1.010	-1.010	-1.010
6.23 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Integraal	-624	-588	-536	-502	-502	-502
6.60 Hulpmiddelen en diensten (WMO)	-297	-336	-865	-865	-865	-865
6.711 Huishoudelijke hulp (WMO)	-2.018	-2.491	-2.341	-2.341	-2.341	-2.341
6.712 Begeleiding (WMO)	-1.805	-1.944	-1.622	-1.622	-1.622	-1.622
6.713 Dagbesteding (WMO)	-645	-649	-470	-470	-470	-470
6.714 Overige maatwerkarrangementen (WMO)	-473	-512	-46	-46	-46	-46
6.791 PGB Wmo		-207	-221	-221	-221	-221
6.91 Coördinatie en beleid Wmo		-81	-81	-81	-81	-81
Totaal 6. Passende ondersteuning	-6.609	-8.145	-7.192	-7.158	-7.158	-7.158

Thema 7. Burgerzaken

0.2 Burgerzaken	-849	-973	-950	-961	-943	-943
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	-4	-3	-3	-3	-3	-3
Totaal 7. Burgerzaken	-853	-976	-953	-964	-946	-946
Totaal lasten	-34.061	-37.521	-37.173	-36.945	-36.994	-36.973

Baten	Rekening	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2024	2025 na wijziging	2026	2027	2028	2029

Thema 1. Vitaliteit

5.1 Sportbeleid en activering	147	132	129	125	125	125
5.2 Sportaccommodaties	376	253	364	364	364	364
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	31	31	31	31	31	31
5.6 Media	21	21				
7.1 Volksgezondheid	316	269	224	150	150	150
Totaal 1. Vitaliteit	891	706	748	670	670	670

Thema 2. Zorg voor elkaar

6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	27	13	12	12	12	12
Totaal 2. Zorg voor elkaar	27	13	12	12	12	12

Thema 3. Werk en inkomen

6.3 Inkomensregelingen	4.979	5.483	5.353	5.353	5.353	5.353
6.5 Arbeidsparticipatie	8					
Totaal 3. Werk en inkomen	4.987	5.483	5.353	5.353	5.353	5.353

Thema 4. Opgroeien en opvoeden

4.2 Onderwijshuisvesting	128	137	137	137	137	137
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	404	502	361	361	361	361
6.752 Jeugdhulp ambulant regionaal	17					
Totaal 4. Opgroeien en opvoeden	549	639	498	498	498	498

Thema 5. Thuis als basis

6.811 Beschermd wonen (WMO)	226	76	632	632	632	632
6.812 Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	80	97	88	88	88	88
Totaal 5. Thuis als basis	306	173	720	720	720	720

Thema 6. Passende ondersteuning

6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	136	476	238	238	238	238
Totaal 6. Passende ondersteuning	136	476	238	238	238	238

Thema 7. Burgerzaken

0.2 Burgerzaken	486	519	526	546	508	508
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	1					
Totaal 7. Burgerzaken	487	519	526	546	508	508
Totaal baten	7.383	8.009	8.095	8.037	7.999	7.999

Saldo van baten en lasten	-26.681	-29.511	-29.080	-28.910	-28.998	-28.976
----------------------------------	----------------	----------------	----------------	----------------	----------------	----------------

Reserves	Rekening	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2024	2025 na wijziging	2026	2027	2028	2029
Toevoegingen reserves	-2.965	-456	-386	-95	-95	-95
Onttrekkingen reserves	4.427	1.815	483	252	252	251
Totaal reserves	1.462	1.359	97	157	157	156
Saldo na resultaatbestemming	-25.222	-28.151	-28.986	-28.759	-28.846	-28.826

Programma 2 Leefomgeving

De omgevingsvisie van Hillegom “Heerlijk Hillegom” vormt de centrale kapstok voor de beleidsinzet binnen programma 2 (Leefomgeving) en programma 3 (Bedrijvigheid). In deze visie heeft de gemeenteraad duidelijke ambities geformuleerd voor een gezonde, veilige en duurzame fysieke leefomgeving. Deze ambities zijn vertaald naar concrete beleidsdoelstellingen op het gebied van mobiliteit, wonen, gebiedsontwikkeling, openbare ruimte en duurzaamheid, die in dit programma verder zijn uitgewerkt.

Wendbare gebiedsontwikkeling in een veranderende context

Hoewel de omgevingsvisie richting geeft, wordt de uitvoerbaarheid van plannen ook beïnvloed door externe factoren zoals bijvoorbeeld stijgende bouwkosten, netcongestie en stikstofproblematiek. Deze ontwikkelingen maken gebiedsontwikkeling complexer. Daarom is een professionele programmering essentieel, met oog voor risico's, flexibiliteit en wendbaarheid, zodat maatschappelijke opgaven binnen de mogelijkheden maximaal gerealiseerd kunnen worden.

Ja, mits: initiatieven in lijn met de visie

Een groot deel van de werkzaamheden binnen het fysieke domein komt voort uit initiatieven van inwoners en ondernemers. Denk aan omgevingsvergunningen of principeverzoeken. Hillegom hanteert hierbij het "ja, mits"-principe: initiatieven zijn welkom, mits ze bijdragen aan de ambities uit de omgevingsvisie. Zo wordt de visie niet alleen leidend voor gemeentelijk beleid, maar ook richtinggevend voor particuliere en zakelijke plannen.

Integraal werken aan ruimtelijke kwaliteit

Ruimtelijke vraagstukken raken vaak meerdere beleidsterreinen. Een bouwproject heeft bijvoorbeeld invloed op mobiliteit, parkeren en openbare ruimte. Via intaketafels zorgen we voor een integrale beoordeling van plannen, waarbij alle relevante disciplines bijdragen aan een samenhangend advies. Dit bevordert kwaliteit, snelheid en transparantie in besluitvorming.

Regionale samenwerking als kracht

Hillegom werkt binnen Holland Rijnland en de Duin- en Bollenstreek intensief samen met buurgemeenten aan gezamenlijke opgaven zoals wonen, mobiliteit, duurzaamheid en brede welvaart. Via onder andere de Regionale Investeringsagenda (RIA) leveren we een actieve bijdrage aan regionale ambities, zowel bestuurlijk als ambtelijk.

Dienstverlening en wettelijke taken

Binnen het fysieke domein staat de gemeente klaar voor haar inwoners en ondernemers. We werken zoveel mogelijk van buiten naar binnen, waarbij vragen snel en inhoudelijk goed worden beantwoord. Daarnaast voeren we onze wettelijke taken uit, zoals vergunningverlening en het beheer van de buitenruimte. De dynamiek in woningbouw en infrastructuur vraagt soms om flexibiliteit in capaciteit en planning.

Mobiliteit: duurzaam en veilig bereikbaar

Mobiliteit is een speerpunt binnen de leefomgeving. Hillegom ligt strategisch in de westflank van de Randstad, met goede verbindingen naar Haarlem, Leiden en Schiphol. Toch is de oost-westverbinding nog een aandachtspunt. Samen met regionale partners werken we aan verbetering hiervan, zowel voor auto als openbaar vervoer.

De ambities zijn vastgelegd in de Mobiliteitsvisie, die draait om drie pijlers:

- People: een mooie, gezonde en veilige leefomgeving;
- Planet: inzet op duurzame mobiliteit;
- Profit: een vitaal en goed bereikbaar dorp.

Deze visie is uitgewerkt in het Mobiliteitsplan "Duurzaam Bereikbaar Hillegom", inclusief uitvoeringsprogramma.

Mobiliteit

Goede bereikbaarheid is van groot belang voor Hillegom. Door de ligging in de westflank van de Randstad zijn steden als Haarlem en Leiden, maar ook Schiphol en feitelijk de hele Metropoolregio Amsterdam (MRA) en Metropoolregio Den Haag (MRDH) snel te bereiken.

De noord-zuidverbindingen zijn zowel voor autoverkeer als openbaar vervoer redelijk, maar de oost-westverbinding is matig. Samen met onze regionale partners werken we aan het verbeteren van de oost-westverbindingen voor auto en openbaar vervoer.

Daarnaast vinden we het belangrijk dat er een goed wandel- en fietsnetwerk is en besteden we veel aandacht aan verkeersveiligheid.

Onze ambities op het gebied van mobiliteit hebben we vastgelegd in de Mobiliteitsvisie.

- Ambitie 1: Een mooie, gezonde en veilige leefomgeving (people).
- Ambitie 2: Hillegom zet in op duurzame mobiliteit (planet).
- Ambitie 3: Hillegom is een vitaal dorp, daarom zijn we goed bereikbaar (profit).

Deze Mobiliteitsvisie is uitgewerkt in het Mobiliteitsplan "Duurzaam Bereikbaar Hillegom" met bijbehorende Uitvoeringsprogramma. Het Mobiliteitsplan met daarin het Uitvoeringsprogramma is de basis voor de activiteiten in deze begroting.

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

Doel:

Beperken van het aantal verkeersslachtoffers tot een minimum. Elke aanpassing aan de infrastructuur moet tevens als doel hebben om de verkeersveiligheid te verbeteren. In 2027 moet het aantal verkeersslachtoffers met 25% gedaald zijn ten opzichte van 2020, uitgaande van een driejaarlijks gemiddelde

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Activiteit omschrijving
A1	Bij wegreconstructie en onderhoud besteden we altijd aandacht aan het verbeteren van de verkeersveiligheid.
A2	Met een tweejaarlijkse ongevallenrapportage wordt de ontwikkeling van de verkeersveiligheid bijgehouden. De ongevallenrapportage vormt ook de basis voor nadere analyse van de gevaarlijkste locaties.
A3	Voor de locaties met de meeste slachtofferongevallen wordt een plan van aanpak opgesteld.
A5	We richten 30 km/h-zones (ETW30 en GOW30) op een éénduidige en herkenbare wijze in. We sluiten hierbij aan op de momenten dat wegen aan een onderhoudsbeurt toe zijn.
A6	We richten de hoofdwegen in volgens principes van Duurzaam Veilig. We sluiten hierbij aan bij momenten van wegreconstructie en onderhoud.
A7	We onderzoeken de mogelijkheden om de snelheid op verschillende 60 km/h-wegen te verlagen.
A8	We gaan onderzoeken met welke maatregelen de snelheid van het verkeer verlaagd kan worden, in combinatie met een verbetering van de oversteekvoorzieningen.
A9	We richten rotondes in volgens de laatste richtlijnen met voldoende ruimte voor voetgangers en fietsers. We sluiten hierbij aan op momenten van wegreconstructies en onderhoud.

A10	We richten ons op veilige schoolomgevingen en verkeerseducatie. Wij stimuleren scholen om het verkeersveiligheidslabel School op Seef te behalen, door gebruik te maken van dit verkeerseducatieprogramma. De gemeente werkt graag mee aan dit programma door mee te praten over de verkeerssituatie rondom de scholen. Zo voert de gemeente in overleg met de scholen onder andere een verkeersveiligheidsscan uit in de omgeving van de scholen werkt de gemeente mee aan gedragscampagnes rond scholen.
A11	We gaan met de politie en het Openbaar Ministerie bespreken hoe en waar extra gehandhaafd kan worden tegen te hard rijden.
A12	We zetten een campagne tegen te hard rijden op.

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Lopen en fietsen op 1 en 2. In 2027 gebruikt 60% van de inwoners de fiets meerdere keren per week en loopt 80% van de inwoners meerdere keren per week naar hun bestemming.

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Activiteit omschrijving
B1	Bij wegreconstructies en onderhoud besteden we structureel aandacht aan een vrije doorloopruimte van 1,8 meter voor voetgangers
B2	We investeren extra in het Loopnetwerk. We richten ons prioritair op het Loopnetwerk, het netwerk van vooral doorgaande routes van en naar drukke knooppunten en schoolroutes. Het gaat bijvoorbeeld om looproutes tussen het centrum en nabijgelegen bushaltes om daarmee voldoende en aantrekkelijke looproutes te creëren.
B3	Waar nodig verbeteren we voetgangersoversteekplaatsen (VOP).
B4	We besteden structureel aandacht aan voldoende ruimte voor fietsers, met prioriteit voor de hoofdfietsroutes en doorfietsroutes zoals vastgelegd in het mobiliteitsplan Hillegom.

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Verbetering bereikbaarheid Hillegom met het openbaar vervoer.

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Activiteit omschrijving
C1	We voeren een verkenning uit naar een nieuw OV-knooppunt aan de westzijde van het spoor
C2	Als wegbeheerder nemen we maatregelen om de vertraging op het lokale wegennet te minimaliseren.
C3	We bestuderen hoe we goede verbindingen voor fietsers en voetgangers naar het HOV-trace Noordwijk-Schiphol kunnen realiseren.

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

Doel: In goede banen leiden van (vracht) verkeer om trilling- en/of geluidsoverlast door (vracht) verkeer te verminderen en de logistieke bereikbaarheid van het centrum te waarborgen.

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Activiteit omschrijving
D1	We actualiseren de wegcategorysering.
D2	We onderzoeken de verlaging van de maximumsnelheid op de Meerlaan naar 30 km per uur.
D3	We zetten in op verbetering van de regionale mobiliteit conform het programma Mobiliteit Noordelijke Duin- en Bollenstreek en Haarlemmermeer (MNDSH).
D4	Vooruitlopend op verbetering regionale wegennet, onderzoeken we of en hoe we het doorgaand vrachtverkeer kunnen laten rijden via wegen die daartoe geschikt zijn, en we onderzoeken of grote winkels te concentreren zijn op locaties die met grote vrachtwagens goed bereikbaar zijn.
D5	We zetten mobiliteitsmanagement in om inwoners en medewerkers van bedrijven in Hillegom te stimuleren te kiezen voor een alternatief vervoermiddel voor de auto.
D6	We zetten verkeersmanagement in om het autoverkeer in goede banen te leiden.

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Stimuleren van elektrisch vervoer: in 2030 maakt 32% van de bevolking gebruik van elektrisch vervoer.

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Activiteit omschrijving
E1	We gaan we elektrisch rijden stimuleren door de laadinfrastructuur uit te breiden.
E2	We stellen beleidsregels op voor (elektrische) deelmobiliteit, waarin staat omschreven wat we willen faciliteren en wat we willen tegengaan.

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Gelijkmatische verdeling van de parkeerdruk

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Activiteit omschrijving
F1	We stimuleren het doorvoeren van een kwaliteitsslag van parkeren in het centrum en behouden de parkeerdurbeperking op de bezoekersplaatsen op maaiveld.
F2	In wijken waar structureel parkeerplaatsen leegstaan kijken we naar andere manieren om de ruimte te benutten, voor bijvoorbeeld vergroening, meer verblijfsruimte of speeltoestellen.

SAMENWERKINGSPARTNERS

Verbonden partijen	Overige samenwerkingspartners
Holland Rijnland	Gemeenten Duin- en Bollenstreek Gemeente Haarlemmermeer Provincie Zuid-Holland Qbuzz

Voor informatie over de verbonden partijen wordt verwezen naar de [paragraaf Verbonden partijen](#).

Gebiedsontwikkeling

Maatschappelijke opgaven en ambities komen samen in een integrale gebiedsontwikkeling, waarbij diverse factoren, beleidsvelden, bestuurslagen, overheden en actoren betrokken zijn. Het is vooral een kans om gezamenlijk aan de toekomst en leefbaarheid van een gebied te werken en zo mens en omgeving tot zijn recht te laten komen.

Een integrale gebiedsontwikkeling richt zich bijvoorbeeld op een gezonde en veilige leefomgeving voor prettig, gezond en betaalbaar wonen, transformatie naar toekomstbestendige woon- en werklocaties, maatschappelijke voorzieningen, winkelcentra naar verblijfsgebieden en/of landelijk gebied en duurzame greenport met voldoende aandacht voor duurzame mobiliteit, energietransitie, klimaatadaptatie, groen, ontmoeten en/of recreëren. Daarbij worden de verschillende belangen integraal zorgvuldig afgewogen, waarbij water en bodem sturend is.

Een professionele programmering voor gebiedsontwikkeling bevordert de omgevingskwaliteit, draagt bij aan de financiële haalbaarheid, versnelt de realisatie, reduceert de mobiliteit en versterkt de lokale economie. Het is van belang om een programma af te stemmen op de wensen en eisen van de (toekomstige) bewoners en bedrijven. Een professioneel programma onder de Omgevingswet biedt hiervoor voldoende kansen.

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Transformatie bedrijventerreinen Hillegom-Noord en Hillegommerbeek naar een woon-werkgebied voor prettig, gezond en betaalbaar wonen in combinatie met toekomstbestendige werklocaties en bedrijventerreinen 2.0 (combinatie wonen-werken).

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Activiteit omschrijving
A1	Met betrokken ondernemers en in overleg met de provincie een volgende stap zetten in de transformatie van bedrijventerrein Horst ten Daal – Hillegom Noord naar een toekomstbestendig woon-werkgebied (een bedrijventerrein 2.0).
A2	Met betrokken ondernemers en in overleg met de provincie de mogelijkheden onderzoeken voor het transformeren van het bedrijventerrein Hillegommerbeek naar een toekomstbestendig woon-werkgebied (een bedrijventerrein 2.0).

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Realiseren van een tijdelijke asielopvang voor maximaal 15 jaar en betaalbare (flex)woningen.

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Activiteit omschrijving
B1	Afhankelijk van de gekozen locatie voor het realiseren van betaalbare (flex)woningen en tijdelijke asielopvang (max. 15 jaar) is er ontheffing van de provincie Zuid-Holland

	noodzakelijk.
--	---------------

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Herontwikkelingen binnen de gemeente, die bijdragen aan een gezonde en veilige fysieke leefomgeving.

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Activiteit omschrijving
C1	We stimuleren en faciliteren initiatieven en plannen die bijdragen aan de koers van de Omgevingsvisie, welke worden gemonitord en geëvalueerd in het kader van de beleidscyclus van de Omgevingswet.
C2	Wij dragen zorg dat in samenwerking met Stek en ontwikkelaars herontwikkelingsprojecten op onze eigen grond (zoals SIZO, SAVIO en woningbouwontwikkeling Cerespark (Leerwinkel en Smurfenbos)) gerealiseerd worden.
C3	We zetten op basis van de visie op het Henri Dunantplein stappen in de herontwikkeling van het Henri Dunantplein.
C4	We starten de gebiedsontwikkeling voor nieuwbouw de Toermalijn en woningbouw.
C5	We zetten ons in om kindcentrum de Giraf conform planning te realiseren.
C6	In samenwerking met eigenaar en in overleg met provincie zetten we stappen om van het Draka terrein een toekomstbestendige woonlocatie te maken.

SAMENWERKINGSPARTNERS

Verbonden partijen	Overige samenwerkingspartners
Omgevingsdienst West-Holland	Provincie Zuid-Holland COA Grondeigenaren

Voor informatie over de verbonden partijen wordt verwezen naar de [paragraaf Verbonden partijen](#).

Openbare ruimte

De openbare ruimte is van iedereen en kent vele vormen van gebruik. Van een plek kunnen verschillende doelgroepen gebruik maken met elk hun eigen wensen en beleving. Gezien de beperkte ruimte zullen we meerdere functies toe moeten staan. Dit maakt de prioritering ingewikkeld omdat voorrang voor de een, het niet honoreren van de wens van de ander kan betekenen. Gelukkig hoeft dit niet altijd. Denk maar eens aan een plein wat in de avond en nacht wordt gebruikt om te parkeren en overdag ruimte biedt voor een weekmarkt. Op een andere manier kan er ook gekeken worden naar functies van de buitenruimte: een weg om over te rijden, maar ook om hemelwater over af te voeren naar een kolk of berm. Bovengrondse elementen zijn behoorlijk zichtbaar, maar ondergronds zijn er ook veel objecten waar de gemeente een rol in speelt. Veelal zijn we gericht op het menselijk gebruik van de openbare ruimte, maar de laatste jaren is er steeds meer aandacht voor 'andere' gebruikers van de openbare ruimte zoals: flora en fauna. Bewoners kunnen zelf ook signalen van tekortkomingen in de buitenruimte geven. Bijvoorbeeld via fixi. Een laagdrempelige manier om Meldingen Openbare Ruimte (MOR) te kunnen doen. Deze meldingen worden ook gebruikt als sturingsinstrument voor het beheer van de openbare ruimte.

Leeswijzer

De gemeente heeft een zorgplicht om alle voorzieningen in de buitenruimte in goede staat van onderhoud te houden zodat ze functioneel gebruikt kunnen worden.

In het onderhoud van de voorzieningen in de buitenruimte zoals bijvoorbeeld, wegen. Speelvoorzieningen, bruggen etc, zijn twee aspecten van belang: de technische staat en de functionele staat van voorzieningen.

Technische staat

Van oudsher gaat beheer met name over het technische staat van de voorzieningen in de leefomgeving. Zaken waaraan gedacht moet worden zijn bijvoorbeeld de staat van het asfalt, de groei van een boom, ruimte voor bekabeling onder de grond en veiligheid rondom speeltoestellen. Kortom de kwaliteit van de voorziening.

Er kan worden gedacht dat beheer van de openbare ruimte niet politiek gevoelig is: de technische staat is relatief eenvoudig meetbaar en een asset gaat immers ook vele jaren mee. Maar toch is dat niet zo. Zelfs voor het meer technische aspect van de leefomgeving is het gevoelig voor sentiment van diverse gebruikers. Dit komt doordat de leefomgeving als unieke eigenschap heeft dat er vele duizenden mensen tegelijkertijd gebruik van maken. Daarnaast wordt er veel eigenaarschap gevoeld door bewoners, omdat de voorzieningen in bezit van de gemeente (assets van de leefomgeving) heel tastbaar zijn. Dit maakt het voor gemeenten extra belangrijk om goed uit te dragen welke keuzes er worden gemaakt in onderhoud en/of vervanging, waarom en wanneer acties verwacht mogen worden.

Functionele staat

Naast de technische staat moet er ook steeds meer rekening worden gehouden met de functionaliteit van de leefomgeving. Deze functionaliteiten kunnen behoorlijk uiteenlopen, zelfs op dezelfde plek. Zo kan een plein door een marktkoopman anders worden ervaren dan een bewoner, een automobilist of fietser. De mate van kwaliteit van de leefomgeving zit dan met name in gebruikerswaarde, afspraken tussen gebruikers en tijdsgeest. Bij het opstellen van kaders om opgaven het hoofd te bieden, wordt het onderwerp beheer daarom ook 'aan de voorkant' meegenomen. Te denken valt aan waar laadpalen het beste geplaatst kunnen worden of hoe een plein groener gemaakt kan worden ten behoeve van hittestress en wateroverlast, maar ook hoe partijen gecoördineerd kunnen worden om één keer de straat te openen.

De functionele staat van de buitenruimte kan fluctueren, afhankelijk van de standpunten van gebruikers en zaken die op dat moment aandacht vragen. Gezien hier veel uiteenlopende invalshoeken mogelijk zijn, op hetzelfde stukje leefomgeving, ligt hier een taak voor gemeenten om gewogen beslissingen te maken en deze uit te dragen.

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

Doel: We bieden een schone, hele en veilig openbare ruimte voor nu en in de toekomst, dit doen we door GOED beheer.

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Activiteit omschrijving
A1	Gewogen beheer betekent dat gemeenteraad en gebruikers van de buitenruimte ambities uitspreken en (waar mogelijk) vaststellen hoe de openbare ruimte het best gebruikt wordt. Participatie is hierin van groot belang waarbij alle gebruikers van de buitenruimte zeggenschap hebben. We evalueren wat de staat van de assetmanagement-, beleids- en beheerplannen is voor alle kapitaalgoederen in de openbare ruimte.
A2	Overzichtelijk beheer wil zeggen dat activiteiten in of aan de openbare ruimte duidelijk en vooraf worden gecommuniceerd en vindbaar zijn. We zorgen dat ambities, werkwijzen, plannen en planningen vindbaar zijn voor gebruikers van de openbare ruimte.
A3	Efficiënt beheer betekent dat wanneer er zaken in de openbare ruimte nodig zijn er gekeken wordt of er ook andere zaken spelen. Integraliteit wordt gezocht tussen verschillende activiteiten en waar mogelijk worden activiteiten tegelijkertijd uitgevoerd. We stellen een meerjarenprogrammering op van alle onderhoudsactiviteiten in de openbare ruimte.
A4	Doelmatig beheer betekent enerzijds dat er gewerkt wordt volgens geldende wet- en regelgeving. Anderzijds dat er gezocht wordt naar de meest doelmatige inzet of aanwas van middelen. We zetten in op het, daar waar mogelijk, verkrijgen van subsidies.

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Omgang met energietransitie en ruimte voor innovatie in de ondergrond.

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Activiteit omschrijving
B1	In het proces van vergunningverlening zoeken we naar een optimale aanpak en samenvoeging van activiteiten in de ondergrond. Hierin werken we samen met vergunningaanvragers en partners in de fysieke leefomgeving zoals nutsbedrijven.
B2	We bieden ruimte aan de uitrol van glasvezel en nieuwe netwerkverbindingen, maar zijn scherp op de staat van onze kapitaalgoederen na gedane activiteiten door derden.
B3	We bieden ruimte aan het verzwaren van het energienetwerk en nutsbedrijven zijn hiervan de trekker.

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Een functionerend rioolstelsel en aanpak van waterproblematiek.

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Activiteit omschrijving
C1	We stellen een nieuw gemeentelijk rioleringsplan op.
C2	Er wordt een plan gemaakt om hemelwaterafvoer af te koppelen en een gescheiden rioolstelsel te maken. Dit geeft voor de komende jaren inzicht in welke diameter hemelwaterriool per straat nodig is, wat direct input geeft voor onderhoudsprojecten, herinrichting of bij ontwikkeling van woningbouw. Hiermee krijgen we meer zicht op de daartoe benodigde investeringen over de komende decennia heen.
C3	We geven uitvoering aan het in 2024 vastgestelde Programma Water- en Klimaatadaptatie. In 2024 zijn alle beschoeiingen gedigitaliseerd, hiermee kunnen we de stukken voor de uitvraag (aanbesteding) voltooien voor een meerjarige uitvoeringsplanning.

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Een wegensysteem dat past bij de wensen van gebruikers.

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Activiteit omschrijving
D1	We stellen een nieuw assetmanagementplan Wegen op.
D2	We geven uitvoering aan het meerjarenprogrammering onderhoud wegen, waarbij we afstemming zoeken met het uitvoeringsprogramma mobiliteit.
D3	We stemmen af met andere eigenaren van wegen en hun activiteiten (provincies Zuid- en Noord-Holland, waterschap, omliggende gemeenten, het Rijk).
D4	In samenwerking met Lisse en Teylingen doen we een pilot met de toepassing van diverse waterdoorlatende verharding.
D5	We stellen een assetmanagementplan Civiele Kunstwerken op.

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Meer groen in de openbare ruimte.

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Activiteit omschrijving
E1	Wij geven uitvoering aan het Groenbeheerplan. In de uitvoering zetten we in op klimaatadaptatie, het versterken van biodiversiteit, het tegengaan van hittestress en het bevorderen van participatie.
E2	We zetten in op het vergroten van het bomenbestand en tevens op het kroonvolume. We zetten de juiste bomen op de juiste plaats zodat er zowel boven- als ondergronds ruimte is voor de bomen om in kroonvolume toe te nemen. Hiermee leveren we een meetbare bijdrage aan maatschappelijke opgaven zoals klimaatadaptatie, biodiversiteit en leefkwaliteit. Grotere kronen zorgen voor verkoeling, waterregulatie, luchtzuivering en bieden meer ecologische waarde. Dit maakt het kroonvolume een effectievere indicator voor de structurele bijdrage van groen dan het aantal bomen alleen.

E3	Waar mogelijk wordt het groenareaal in de openbare ruimte uitgebreid, onder meer door het vergroenen van speelplekken en het vervangen van overbodige verharding door beplanting en bomen. Deze werkzaamheden worden zoveel mogelijk geïntegreerd met projecten binnen andere beheerdisciplines, zoals wegen, riolering en spelen. Door deze samenhangende aanpak worden uitvoeringsmomenten optimaal benut, overlast voor bewoners geminimaliseerd en kosten bespaard. De maatregelen leveren tegelijkertijd een bijdrage aan klimaatadaptatie, versterken de biodiversiteit en bevorderen een aantrekkelijke en toekomstbestendige leefomgeving
E4	We breiden het ecologisch beheer en onderhoud verder uit, met behoud van het huidige kwaliteitsniveau. Daarbij zetten we in op het vergroten van de ecologische waarde van bermen, plantsoenen en graslanden, onder meer door gefaseerd maaibeheer, natuurlijker inrichting en het stimuleren van inheemse beplanting.

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Een veilig en prettig verlichte openbare ruimte. Momenteel bestaat 82% van de openbare verlichting uit (duurzame) ledverlichting. In 2026 willen we dit percentage vergroten.

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Activiteit omschrijving
F1	We zetten in op het versnellen van het vervangen van conventionele verlichting door ledverlichting.
F2	We zetten in op verdere verduurzaming van de openbare verlichting door de verlichting, binnen de kaders van veiligheid en leefbaarheid, te dimmen waar en wanneer dat kan.
F3	We zorgen voor een nieuw onderhoudscontract openbare verlichting in samenwerking met Lisse, Teylingen, Noordwijk en Katwijk.
F4	Ten behoeve van het verhogen van de veiligheid zetten we in op het verlichten en het verbeteren van de verlichting op vrijliggende voetgangersoversteekplaatsen.

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Een openbare ruimte waar het prettig verblijven en recreëren is.

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Activiteit omschrijving
G1	We maken een inventarisatie van alle objecten in de buitenruimte en stellen (nieuwe) beheerplannen op. Te denken valt aan: beeldende kunstwerken, watertappunten, bankjes, informatieborden, etc.
G2	We herijken het beleidsplan spelen en stellen een beheerplan vast voor sport- en spelobjecten in de buitenruimte.

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Een schone leefomgeving en goede omgang met grondstoffen.

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Activiteit omschrijving
H1	We geven uitvoering aan het beleidsplan afval.
H2	We dragen zorg voor communicatie en educatie over afval sq. grondstoffen.

HOE GAAN WE DIT METEN?

We vinden we het belangrijk om meldingen in de openbare ruimte te behandelen en we streven daarbij naar een zo'n volledig mogelijke afhandeling. Binnen onze gemeente worden meldingen openbare ruimte aangemaakt en geregistreerd met de tool Fixi. Via dit systeem komen de meldingen binnen bij de organisatie, waarna vervolgens gehandeld kan worden om deze meldingen op te lossen.

SAMENWERKINGSPARTNERS

Verbonden partijen	Overige samenwerkingspartners
Meerlanden	

Voor informatie over de verbonden partijen wordt verwezen naar de [paragraaf Verbonden partijen](#).

Duurzaamheid

Programmatistische aanpak verduurzaming

Met de omgevingsvisie sturen wij aan op een duurzame, toekomstbestendige gemeente. Daar wordt op een programmatistische wijze invulling aan gegeven. Wij zijn van mening dat toekomstbestendig denken en doen regulier onderdeel moet zijn van alle werkzaamheden, processen en beleidsinstrumenten. Circulariteit en een toekomstbestendige leefomgeving zijn in dat opzicht integraal onderdeel van de planvorming, inrichting openbare ruimte en beheer. Een toekomstbestendige energievoorziening vraagt om een eigenstandige beleidsaanpak.

- **Energietransitie**
De ambitie om in 2050 een energieneutrale gemeente te zijn is in de omgevingsvisie vastgelegd. Ook in de Regionale Energie Strategie (RES 1.0, juni 2021) is deze ambitie opgenomen. De ambitie is lokaal vertaald in de Lokale Energiestrategie en Transitievisie Warmte (LES en TVW, medio 2021) en uitgewerkt in concrete projecten in het Uitvoeringsprogramma Energietransitie 2022-2026 (UP). Hierbij werken we toe aan het uitfasen van fossiele energiesystemen. Dat doen we door op het energiegebruik te besparen en energie duurzaam op te wekken.
- **Toekomstbestendige leefomgeving**
De “landelijke maatlat groene klimaatadaptieve gebouwde omgeving” beschrijft zes thema's die van invloed zijn op de (toekomstige) kwaliteit van de leefomgeving: biodiversiteit en natuurinclusiviteit, droogte, hitte, wateroverlast, bodemdaling en overstromingen. De verantwoordelijkheid voor de thema's bodemdaling en overstroming ligt bij het Hoogheemraadschap van Rijnland. De gemeente is verantwoordelijk voor de andere vier thema's en betreft die bij de het ontwikkelen van bouwlocaties en de inrichting en het beheer van de openbare ruimte. Met het Programma Water en Klimaat Adaptatie wordt invulling gegeven aan wateroverlast. De maatregelen uit dat programma dragen ook bij aan het tegengaan van droogte en hitte. Voor biodiversiteit en natuurinclusiviteit worden een Soorten Management Plan opgesteld en er wordt een overkoepelend instrumentarium voor toekomstbestendig ontwikkelen ingericht als opvolger van methode DGO (Duurzame GebiedsOntwikkeling).
- **Circulariteit en grondstoffen**
De landelijke doelstelling is om in 2030 de helft minder primaire grondstoffen te gebruiken en volledig circulair te zijn in 2050. Er is samenwerking met de provincie Zuid-Holland op deze doelstellingen die regionaal zijn geïntegreerd in de Regionale Investeringsagenda van Holland Rijnland en het Uitvoeringsprogramma van de Duin en Bollenstreek/Economic Board. Dit geeft invulling aan de klimaat en grondstof ambities uit onze omgevingsvisie. Voor de gemeente is dit vertaald in een Uitvoeringsprogramma Circulaire Economie (2025-2028) met concrete acties die bijdragen aan meetbare doelen.

CDOKE

Voor de programmatische aanpak wordt gebruik gemaakt van de Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid (CDOKE). Deze gelden moeten voor minimaal 90% worden ingezet voor capaciteit. Resterende middelen kunnen voor uitvoering gebruikt worden. Er is tot en met 2026 CDOKE budget beschikbaar. Het Rijk geeft aan dat er voor 2027 tot 2030 een vergelijkbare regeling opgezet wordt. Zodra deze regeling beschikbaar komt, doet de gemeente hiervoor een aanvraag.

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

Doel: In 2030 willen we 15% energiebesparing in de gebouwde omgeving ten opzichte van 2014; in 2050 willen we een energieneutrale gemeente zijn. Het Uitvoeringsprogramma Energietransitie legt hiervoor de focus op isolatie, warmte en het opwekken van energie.

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Activiteit omschrijving
A1	Via de Lokale Aanpak Isolatie blijven we inwoners met risico op energiearmoede ondersteunen met het krijgen van een beter geïsoleerde woning en een lager energierekening.
A2	We stellen een Soortenmanagementplan (SMP) op zodat onder andere eenvoudiger geïsoleerd kan worden.
A3	Samen met de Bollenstreek gemeenten verkennen we de haalbaarheid van een regionaal collectief warmtesysteem vanuit het project Duurzaam Warmtenet Bollenstreek.
A4	We zetten ons in om zoveel mogelijk daken gevuld te krijgen met zonnepanelen. Hiervoor werken we samen met de lokale energiecorporatie.
A5	We werken samen met de netbeheerder aan het oplossen en voorkomen van netcongestie.

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

Doel: We willen een gezonde, biodiverse en klimaatadaptieve leefomgeving waar het prettig verblijven is. Nu en in de toekomst.

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Activiteit omschrijving
B1	Met een programmatische aanpak ondersteunen we de vakteams om de thema's uit de landelijke maatlat integraal in de werkzaamheden te betrekken.
B2	Met de bewustwordingscampagne "Alle Tuinen Groen", met geveltuinen en adoptiegroen stimuleren en faciliteren we inwoners om te vergroenen met als doel de fysieke leefomgeving biodiverser en klimaatadaptiever te maken.
B3	We voeren, in lijn met de landelijke cyclus, geactualiseerde stresstesten uit en voeren daarover de dialoog met maatschappelijke partners.

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

Doel: We willen voldoen aan de landelijke doelstellingen op het gebied van circulariteit: 50% minder grondstoffen in 2030 en volledig circulair en klimaatneutraal in 2050. Hiervoor gaan we Maatschappelijk Verantwoord Opdrachtgeven en Inkopen, stimuleren we circulair en biobased bouwen en stimuleren we bedrijven en bewoners.

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Activiteit omschrijving
C1	Met een programmatische aanpak ondersteunen we de vakteams om circulair en klimaatneutraal te werken.
C2	We verbeteren het bestaande energie- en CO2-managementsysteem.

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Het programmatisch werken aan duurzaamheid heeft tot doel om toekomstgericht denken en doen vast onderdeel te laten worden van alle (relevante) werkzaamheden. Door deze werkwijze te borgen in proces- en werkafspraken en regulier onderdeel te maken van de P&C cyclus kan er transparant gestuurd kan worden op de gestelde duurzaamheidsambities.

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Activiteit omschrijving
D1	We vervangen ons instrument Duurzame GebiedsOntwikkeling door een actuele en in de markt veel gebruikte versie. Met dat nieuwe instrument concretiseren en borgen we duurzaamheid in de projecten en programma's die voortkomen uit de Omgevingsvisie en het Omgevingsplan. Denk naast projecten ook aan de LIOR (Leidraad Inrichting Openbare Ruimte), anterieure overeenkomsten en de werkprocessen.
D2	We onderzoeken de mogelijkheid om samen te werken met verschillende actoren (initiatiefnemers, welzijnswerk, MKB en andere relevante partijen) om de vele lokale initiatieven die gericht zijn op energie besparen en -opwekken, vergroening en circulaire economie te bundelen.

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Goede samenwerking met de Omgevingsdienst West-Holland om de leefomgeving gezond en veilig te houden.

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Activiteit omschrijving
E1	We voeren regie op de Omgevingsdienst West-Holland en de taken die door hen worden uitgevoerd.

SAMENWERKINGSPARTNERS

Verbonden partijen	Overige samenwerkingspartners
Omgevingsdienst West-Holland Holland Rijnland	Woningcorporatie Stek Provincie Zuid-Holland RES Holland Rijnland Duin- en Bollenstreek samenwerkingsagenda Liander Circulair West Energie coöperaties Energiecoaches Liander Energiebeheer Nederland (EBN) Firan Waterschap

Voor informatie over de verbonden partijen wordt verwezen naar de [paragraaf Verbonden partijen](#).

Wonen

De vraag naar woningen in Hillegom blijft groot. Om in de woningbehoefte te kunnen blijven voorzien, blijven we onze mogelijkheden onverminderd inzetten om de woningvoorraad te vergroten. Hierbij is het van belang dat het toe te voegen aanbod matcht met de gedifferentieerde vraag naar woningen. Met het stimuleren van de bouw van levensloopbestendige woningen zorgen we ervoor dat het vergrijzende deel van onze inwoners goed kunnen wonen. Met het stimuleren van de bouw van goedkopere woningen geven we starters een plek op de woningmarkt.

Hillegommers moeten in een gezonde en veilige omgeving kunnen wonen. Wij zetten in op het verduurzamen van de bestaande woningvoorraad en op duurzame nieuwbouw. Ook vergroten wij de leefbaarheid van wijken door de verblijfskwaliteit van de openbare ruimte te vergroten. Dit maakt de woningvoorraad en de wijken in Hillegom toekomstbestendig en draagt bij aan een goed woon- en leefklimaat.

Sinds het Rijk de regierol op de volkshuisvesting heeft opgepakt, is en wordt een veelheid aan beleidsplannen en wetgeving opgesteld en stimuleringsmaatregelen getroffen: de Wet goed verhuurderschap, de Wet betaalbare huur, de Wet versterking regie volkshuisvesting en de wijziging van de Huisvestingswet die de mogelijkheden voor lokale toewijzing van om huur- en koopwoningen verruimt.

Met de Wet Versterking regie volkshuisvesting hebben we de wettelijke instrumenten in handen om te sturen op hoeveel, waar en voor wie we gaan bouwen. Hiermee biedt het Rijk een nieuw kader om ook als Hillegom te sturen op de grote woningbouwopgave in onze gemeente.

In 2026 vervangen we de Woonagenda door een Volkshuisvestingsprogramma, een programma onder het regime van de Omgevingswet. Dit programma gaat over de woningbouw en de woningbouwprogrammering, balans in de woningvoorraad, woonbehoefte van aandachtsgroepen, leefbaarheid en verduurzaming. De doelstellingen en visie op wonen met zorg en ondersteuning maakt deel uit van het volkshuisvestingsprogramma.

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Ruimte bieden aan een gevarieerde woningvraag door voldoende en divers aanbod in woningbouw.

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Activiteit omschrijving
A1	Wij sturen op een gevarieerd woningbouwprogramma om voor alle doelgroepen voldoende woningen te bouwen. Hierbij wordt rekening gehouden met de wettelijke aandachtsgroepen vanuit het wetsvoorstel Versterking regie volkshuisvesting. De aantallen die wij realiseren zijn in lijn met de aantallen zoals geprognostiseerd in het Volkshuisvestingsprogramma: 1. 1400 woningen op de middellange termijn (2023-2030)* 2. 770 woningen op de lange termijn (2031-2040) *Bron: onderzoek 'Hillegom Nu en in de Toekomst'. Ons woningbouwkalender op de korte- middellange en lange termijn houden wij aan tegen deze doelstellingen om waar nodig bij te sturen.
A2	Waar mogelijk voegen we woningen toe om de leefbaarheid een impuls te geven. Bij toekomstige woningbouwontwikkelingen zetten we in op een goede mix van vragers en dragers.
A3	We verlenen startersleningen aan startende Hillegommers. Hiermee vergroten wij de kans dat starters met verschillende inkomens hun eerste goedkope of betaalbare

	koopwoning kunnen financieren.
A4	We eisen minimaal 2/3e betaalbare woningen bij nieuwbouwprojecten, waarvan minimaal 30% sociale huur. Wanneer er koopwoningen gerealiseerd worden (in het middensegment), moet hiervan minimaal de helft in het segment 'Goedkope koop' vallen. Wij zetten ons in om deze woningen, samen met de 'Betaalbare koop' woningen met voorrang toe te wijzen aan Hillegomse woningzoekenden.
A5	We sturen op de kwaliteit van nieuwbouwwoningen, ook in de sociale huur en betaalbare segmenten. Hiermee zorgen we dat de woningen die worden opgeleverd van een volwaardig niveau zijn.
A6	We hebben aandacht voor locaties voor het huisvesten van aandachtsgroepen en voor tijdelijke woningbouw.
A7	We zoeken met de regiogemeenten naar geschikte locaties voor het realiseren van 12 nieuwe standplaatsen voor woonwagens in de regio, conform afspraak in de Regionale Woonagenda.

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Woonwijken en woningen creëren die klaar zijn voor de toekomst.

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Activiteit omschrijving
B1	Bij nieuwbouwprojecten hebben we aandacht voor circulair en natuurinclusief bouwen, en willen we de leefbaarheid een impuls geven. Specifieke eisen leggen wij vast in de anterieure overeenkomsten met ontwikkelende partijen. De GPR-scores waar partijen naar streven is voor de volgende onderdelen: - DuurzaamheidsPrestatie Gebouwen (DPG, combinatie van milieu en energie) minimaal een 8. - Gezondheid en gebruikskwaliteit minimaal een 8. - Toekomstwaarde minimaal een 7.

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Langer zelfstandig wonen als onderdeel van de gemeenschap

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Activiteit omschrijving
C1	We stimuleren de bouw van projecten met nultredenwoningen, zorggeschikte woningen en geclusterde seniorenwoningen, in lijn met de behoefte zoals opgenomen in het koersdocument van het Volkshuisvestingsprogramma.
C2	We sturen bij nieuwbouwontwikkelingen nabij specifieke voorzieningen voor senioren, op levensloopgeschikte woningen. Hierdoor kunnen de bewoners zo veel mogelijk zelfstandig blijven wonen, al dan niet met zorg of zorg nabij en passende voorzieningen in de buurt. Gezien de toekomstige groeiende zorgvraag, richten wij ons bij gebiedsontwikkeling voor wonen met zorg en ondersteuning op het faciliteren van het efficiënter leveren van zorg.
C3	Bij nieuwbouw zetten we in op mogelijkheden van ontmoeting van de bewoners om de sociale cohesie te vergroten. Daarnaast zetten we in op leefbare wijken op basis van de volgende punten:

	• Goede kwaliteit van de woningvoorraad en de fysieke leefomgeving • Aanwezigheid van voorzieningen (supermarkt, scholen etc.) • Sociale samenhang/cohesie • Verminderen van overlast en onveiligheid.
--	---

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Beschikken over actueel woonbeleid in samenwerking met betrokken partners.

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Activiteit omschrijving
D1	In 2026 geven we uitvoering aan het nieuwe woonbeleid; het Volkshuisvestingsprogramma. Hierin ligt de focus op zowel het ruimtelijke als het sociale aspect van volkshuisvesting. In het Volkshuisvestingsprogramma leggen we verbinding tussen wonen en zorg en ondersteuning. Hierin geven we huisvesting met zorg van ouderen en overige aandachtsgroepen verder vorm.
D2	We maken actief gebruik van subsidies die het Rijk en de provincie beschikbaar stellen om woningbouw te versnellen.
D3	We sluiten meerjarige prestatieafspraken met Woonstichting Stek en Stichting Huurdershart over voldoende beschikbare woningen, betaalbaarheid, voorraadbeheer en verduurzaming, leefbaarheid en vitale wijken en de huisvesting van mensen met een specifieke woonvraag of ondersteuning en begeleiding nodig hebben.

SAMENWERKINGSPARTNERS

Verbonden partijen	Overige samenwerkingspartners
Holland Rijnland Omgevingsdienst West Holland	Woningcorporatie Stek Huurdershart Holland Rijnland Wonen Huurders Holland Rijnland Zorgaanbieders Zorgkantoor Energiecoaches Centraal Orgaan opvang Asielzoekers

Voor informatie over de verbonden partijen wordt verwezen naar de [paragraaf Verbonden partijen](#).

Beleidsindicatoren

Indicator	Eenheid	Realisatie 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	NL	Bron
Gemiddelde WOZ waarde per 1 januari	per duizend euro	€ 415	€ 458	€ 504	2025: € 398	CBS
Nieuwgebouwde woningen	Aantal per 1.000 woningen	5,3	24,1	9,5	2024: 9,9	Basis-registratie adressen en gebouwen
Demografische druk	De som van het aantal personen van 0 tot 20 jaar en 65 jaar of ouder in verhouding tot de	71,9%	73,4%	73,4%	2024: 70,4%	CBS

	personen van 20 tot 65 jaar (%)					
Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden	Gemiddeld totaalbedrag in euro's	€ 1.043	€ 1.154	€ 1.170	2025: € 957	COELO
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	Gemiddeld totaalbedrag in euro's	€ 1.100	€ 1.213	€ 1.231	2025: € 1.053	COELO

Toelichting indicator Gemiddelde WOZ-waarde

De gemiddelde WOZ-waarde van woningen, opgave CBS. De prognose van 2025 is inclusief de verwachte stijging in waarde bij woningen genoemd in de Meicirculaire 2024 Gemeentefonds.

Toelichting indicator Nieuwgebouwde woningen

Het aantal nieuwgebouwde woningen, exclusief overige toevoegingen zoals transformaties.

Toelichting indicator Demografische druk

De som van het aantal personen van 0 tot 20 jaar en 65 jaar of ouder in verhouding tot de personen van 20 tot 65 jaar.

Toelichting indicator Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden

Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een éénpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten.

Toelichting indicator Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden

Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een meerpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten.

Indicator	Eenheid	Realisatie 2023	Realisatie 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	NL	Bron
Omvang huishoudelijk restafval	Hoeveelheid restafval per bewoner in kilo's	102	102	97	97	2023: 150	CBS
Hernieuwbare elektriciteit	Percentage elektriciteit opgewekt uit o.a. wind, waterkracht, zon of biomassa	8,3	nb*	nb*	nb*	2022 : 12,7 %	RWS

Toelichting indicator Omvang huishoudelijk restafval

Niet gescheiden ingezameld restafval dat te groot of te zwaar is om op dezelfde wijze als het huishoudelijk restafval te worden aangeboden.

Toelichting indicator Hernieuwde elektriciteit

Het % hernieuwbare energie, ook wel duurzame of groene energie genoemd. Dit is energie afkomstig van natuurlijke bronnen die constant worden aangevuld zoals uit wind, waterkracht, zon, bodem, buitenluchtwarmte en biomassa.

nb: Gegevens zijn op moment van schrijven van deze programmabegroting nog niet bekend. Indien de gegevens na het schrijven bekend worden, kunt u deze vinden op:

<https://www.waarstaatjegemeente.nl/dashboard/Besluit-Begroting-en-Verantwoording/>

Kaderstellende stukken

- [Wet veiligheidsregio's](#)
- [Regionaal Crisisplan](#)
- [Algemene Plaatselijke Verordening Hillegom](#)
- [Drank- en horecaverordening 2014](#)
- [Integraal veiligheidsbeleid 2020-2023 Hillegom 'Samen houden we Hillegom veilig'](#)
- [Handhavingssuitvoeringsprogramma Hillegom 2022](#)
- [Nationale Omgevingsvisie \(NOVI\) 2050, 2020](#)
- [De Omgevingswet | Rijksoverheid.nl](#)
- [Omgevingsbeleid, -programma en -verordening provincie Zuid-Holland, 2020](#)
- [Nationaal Park Hollandse Duinen, 2025](#)
- [Coalitieakkoord Hoogheemraadschap van Rijnland, Rijnland op peil, 2023-2027](#)
- [Gemeenschappelijke Regeling Omgevingsdienst West-Holland](#)
- [Regionale Nota Bodembeheer 2023-2033](#)
- [Gemeenschappelijke Regeling Holland Rijnland](#)
- [Regionale Omgevingsagenda Holland Rijnland 2040, 2021](#)
- [Regionale Strategie Mobiliteit](#)
- [Regionale Investeringsagenda Holland Rijnland](#)
- [Regionale Woonagenda Holland Rijnland 2023](#)
- [Energieakkoord Holland Rijnland 2017-2025](#)
- [Strategische Agenda Ruimte Duin- en Bollenstreek 2040, 2021](#)
- [Economische visie 2030 Duin- en Bollenstreek](#)
- [Ruimtelijk economische visie – Zuid-Holland](#)
- Programma Landelijk Gebied Duurzame Greenport (wordt naar verwachting vastgesteld in december 2025 / Q4 2025)
- [Omgevingsvisie 'Heerlijk Hillegom'](#)
- [Woonprogramma Hillegom 2020-2024](#)
- [Prestatieafspraken Wonen Hillegom](#)
- [Mobiliteitsplan 2022](#)
- [Beleidsplan wegen 2020-2024](#)
- [Nota Parkeernormen](#)
- [Beleid Laadinfrastructuur](#)
- [Nota Grondbeleid Hillegom 2022-2026](#)
- [Uitvoeringsprogramma Duurzaamheid | Energietransitie HLT](#)
- [Lokale Energiestrategie Hillegom 2021 \(LES\)](#)
- [Transitie Visie Warmte 2021 \(TVW\)](#)
- [Erfgoedverordening gemeente Hillegom 2024](#)
- [Groenbeheerplan 2023-2032](#)
- [Gemeentelijk rioleringsplan 2021-2025](#)
- [Aansluitverordening riolering gemeente Hillegom](#)
- [Gemeentelijke afvalstoffenverordening en uitvoeringsbesluit](#)
- [Afvalstofheffing 2020](#)
- [VANG \(Van Afval Naar Grondstof\)](#)
- [Afvalbeleid 2020-2024](#)
- [Home - LAP3](#)
- [Beleidsplan Openbare Verlichting 2019-2023](#)
- [Healthy Hillegom](#)
- [Programma Water en Klimaatadaptatie 2024- 2028](#)
- [Uitvoeringsprogramma spelen en sporten buitenruimte 2020](#)
- [Beleidsvisie Laadinfrastructuur Hillegom](#)
- [Parkeerbeleidsplan Hillegom 2023](#)
- [Huisvestingsverordening Holland Rijnland 2024](#)
- [Geactualiseerde visie uitgangspunten HD-plein en omgeving](#)

Wat mag het kosten?

Bedragen x € 1.000

Lasten	Rekening	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2024	2025 na wijziging	2026	2027	2028	2029
Thema 1. Mobiliteit						
2.1 Verkeer en vervoer	-4.320	-4.923	-4.347	-4.434	-4.613	-4.650
2.2 Parkeren	-132	-138	-141	-141	-141	-141
2.3 Recreatieve havens	-34	-34	-35	-35	-35	-12
Totaal 1. Mobiliteit	-4.486	-5.095	-4.523	-4.610	-4.789	-4.803
Thema 2. Gebiedsontwikkeling						
8.1 Ruimte en leefomgeving	-1.403	-741	-626	-626	-626	-626
Totaal 2. Gebiedsontwikkeling	-1.403	-741	-626	-626	-626	-626
Thema 3. Openbare ruimte						
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-2.949	-3.111	-3.138	-3.579	-3.611	-3.639
7.2 Riolering	-1.788	-1.804	-1.849	-1.866	-1.885	-1.900
7.3 Afval	-3.790	-4.198	-4.255	-4.186	-4.150	-4.150
7.4 Milieubeheer	-21	-20	-20	-20	-20	-20
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	-140	-137	-134	-134	-134	-134
Totaal 3. Openbare ruimte	-8.688	-9.270	-9.396	-9.785	-9.800	-9.843
Thema 4. Duurzaamheid						
7.4 Milieubeheer	-2.282	-1.877	-1.823	-1.694	-1.714	-1.737
Totaal 4. Duurzaamheid	-2.282	-1.877	-1.823	-1.694	-1.714	-1.737
Thema 5. Wonen						
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	-11.743	-2.038	-2.262	-810	-265	-456
8.3 Wonen en bouwen	-1.295	-1.226	-1.283	-1.135	-1.129	-1.128
Totaal 5. Wonen	-13.038	-3.264	-3.545	-1.945	-1.394	-1.584
Totaal lasten	-29.897	-20.247	-19.913	-18.660	-18.323	-18.593

Baten	Rekening	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2024	2025 na wijziging	2026	2027	2028	2029
Thema 1. Mobiliteit						
2.1 Verkeer en vervoer	344	117	182	182	182	182
2.2 Parkeren	12	12	12	12	12	12
2.3 Recreatieve havens	9	3	3	3	3	3
Totaal 1. Mobiliteit	365	132	197	197	197	197
Thema 2. Gebiedsontwikkeling						
8.1 Ruimte en leefomgeving	371	103	103	103	103	103
Totaal 2. Gebiedsontwikkeling	371	103	103	103	103	103
Thema 3. Openbare ruimte						
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	11	6	16	16	16	16
7.2 Riolerings	2.432	2.663	2.721	2.776	2.801	2.806
7.3 Afval	4.496	5.502	5.607	5.644	5.700	5.810
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	102	84	84	84	84	84
Totaal 3. Openbare ruimte	7.041	8.255	8.428	8.520	8.601	8.716
Thema 4. Duurzaamheid						
7.4 Milieubeheer	1.070	432	432	432	432	432
Totaal 4. Duurzaamheid	1.070	432	432	432	432	432
Thema 5. Wonen						
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	5.551	2.484	2.657	835	334	450
8.3 Wonen en bouwen	1.184	776	1.062	926	926	926
Totaal 5. Wonen	6.735	3.260	3.719	1.761	1.260	1.376
Totaal baten	15.582	12.182	12.879	11.013	10.593	10.824
Saldo van baten en lasten	-14.316	-8.069	-7.034	-7.650	-7.731	-7.769
Reserves						
	2024	2025 na wijziging	2026	2027	2028	2029
Toevoegingen reserves	-1.836	-10.066	-1.602	-31	-75	0
Onttrekkingen reserves	8.813	10.939	2.123	1.250	1.302	1302
Totaal reserves	6.977	873	521	1.219	1.227	1.302
Saldo na resultaatbestemming	-7.343	-7.193	-6.511	-6.429	-6.502	-6.468

Programma 3 Bedrijvigheid

Net als bij programma Leefomgeving vormt de omgevingsvisie van Hillegom de kapstok voor de beleidsinzet binnen programma 3 (Bedrijvigheid). De visie biedt richting aan de ambities op het gebied van economie, recreatie & toerisme en erfgoed, die in dit programma zijn uitgewerkt. Hillegom streeft naar een toekomstbestendige leefomgeving waarin bedrijvigheid hand in hand gaat met duurzaamheid, kwaliteit en maatschappelijke meerwaarde.

Economie: verbinden en versterken

Hillegom zet in op vitale en duurzame bedrijventerreinen, zoals verankerd in de Regionale Bedrijventerreinenstrategie Bollenstreek en Holland Rijnland. Voor het centrum wordt het beleid uit de vastgestelde centrumplannen voortgezet, gericht op het verbeteren van de uitstraling en verblijfskwaliteit.

Naast fysieke ontwikkeling is ook verbinding essentieel. Door samenwerking tussen overheden, bedrijven en kennisinstellingen – de zogeheten *triple helix* – versterken we de economische samenwerking en de arbeidsmarkt. In 2025 is een samenwerkingsovereenkomst gesloten met Ondernemend Hillegom, met als doel gezamenlijk te werken aan een duurzame en veerkrachtige lokale economie.

Recreatie en toerisme: benutten van unieke ligging

Hillegom ligt tussen de bollenvelden, nabij strand, zee en steden, en maakt deel uit van het Nationaal Park Hollandse Duinen. Deze ligging biedt kansen voor recreatie en toerisme. Door het versterken van de entrees van Hillegom en samenwerking binnen de Duin- en Bollenstreek, vergroten we de zichtbaarheid en aantrekkelijkheid van onze gemeente.

Erfgoed: beschermen en benutten

Hillegom beschikt over waardevolle cultuurhistorische elementen en een rijk bodemarchief. Het erfgoedbeleid is gericht op bescherming van archeologische bronnen en het inventariseren van erfgoedwaarden bij ruimtelijke plannen. In 2025 is de subsidieregeling voor gemeentelijke monumenten aangepast en is gestart met het bepalen van de bescherming van objecten met erfgoedwaarde. In 2026 krijgt dit een vervolg.

Dienstverlening en wettelijke taken

Binnen het fysieke domein werken we van buiten naar binnen: vragen van ondernemers worden snel en inhoudelijk beantwoord. Onze bedrijfscontactfunctionarissen zijn het eerste aanspreekpunt, ondersteund door de teams binnen het domein. Ook vragen uit de gemeenteraad worden zorgvuldig en tijdig behandeld.

De gemeente voert daarnaast haar wettelijke taken uit, onder andere op het gebied van erfgoed, archeologie en de Wet open overheid. Een goede beleidsmatige onderbouwing is essentieel voor vergunningverlening en besluitvorming.

Lokale economie: duurzaam en sociaal

Economische duurzaamheid staat centraal. We willen de tevredenheid, het vertrouwen en de investeringsbereidheid van ondernemers vergroten. Een goed vestigingsklimaat, zowel in het centrum als het buitengebied, is daarbij cruciaal. We ondersteunen private initiatieven die bijdragen aan sociale en fysieke duurzaamheidsambities, zoals maatschappelijk verantwoord ondernemen, vergroening en arbeidsparticipatie.

Centrumvoorzieningen: aantrekkelijk en levendig

Het centrum van Hillegom kampt met leegstand door online winkelen en koopkrachtverschuiving. Met de herinrichting van de Hoofdstraat, het creëren van ontmoetingsplekken en de ontwikkeling van het HD-plein werken we aan een aantrekkelijk centrum met een goed winkelaanbod, werkgelegenheid en ruimte voor ondernemerschap. Evenementen stimuleren ontmoeting en levendigheid.

Bedrijventerreinen: toekomstgericht en duurzaam

Hillegom kent diverse bedrijventerreinen, vaak nabij woonwijken. We streven naar vitale terreinen, eventueel via transformatie naar bedrijventerrein 2.0 (combinatie van wonen en werken). Hillegom-Noord wordt als eerste onderzocht. We werken binnen de kaders van de regionale strategieën aan groene, duurzame en aantrekkelijke terreinen, met aandacht voor compensatie en transformatie.

Regionale samenwerking: samen sterker

Hillegom is onderdeel van een bredere regio. Samen met 13 gemeenten in Holland Rijnland werken we aan gezamenlijke doelen via de Strategische Agenda Ruimte Duin- en Bollenstreek en de Regionale Omgevingsagenda.

De Economic Board Duin- en Bollenstreek, opgericht in 2018, versterkt de samenwerking tussen overheid, bedrijfsleven en kennisinstellingen. Sinds 2024 werkt de Board met doelgerichte programma's op het gebied van duurzame Greenport, kennisintensieve maakindustrie, gezond toerisme en regiobranding. Ook binnen de Greenport Duin- en Bollenstreek is de samenwerking versterkt. Vanaf 2026 is er een bekrachtigde samenwerking tussen de Greenport en de Economic Board, gericht op efficiënte inzet van publieke middelen, cross-sectorale samenwerking en een duurzame regionale economie.

Economie

Lokale economie

Voor het thema economie staat economische duurzaamheid ook centraal. Zo levert economie een bijdrage aan sociale en fysieke duurzaamheid. Wij willen de tevredenheid, het vertrouwen en de investeringsbereidheid van ondernemers in Hillegom vergroten. Een goed vestigingsklimaat is hierbij belangrijk, zowel in het centrum als het buitengebied.

Wij willen als gemeente private initiatieven ondersteunen en zorgen voor kwaliteitsverbetering. Dit doen we door ruimte te bieden voor economische ontwikkelingen die bijdragen aan onze sociale en fysieke duurzaamheidsambities. Maatschappelijk verantwoord ondernemen, met aandacht voor arbeidsparticipatie, vergroening en eerlijkheid, is hierbij belangrijk.

We stimuleren samenwerking tussen bedrijven, overheden, kennisinstellingen, de arbeidsmarkt en de maatschappij. In 2025 is een samenwerkingsovereenkomst aangegaan met Ondernemend Hillegom, met als doel gezamenlijk te werken aan een duurzame en veerkrachtige lokale economie.

Centrumvoorzieningen

Ons centrum heeft last van leegstand door online winkelen en koopkracht die wegvloeit naar omliggende gebieden. We hebben de Hoofdstraat opnieuw ingericht en ontmoetingsplekken gecreëerd. Het centrum moet aantrekkelijk blijven voor inwoners en bezoekers, met een goed winkelaanbod en kansen voor werkgelegenheid en ondernemerschap. We werken aan de uitstraling en verblijfskwaliteit van het centrum en organiseren diverse evenementen om ontmoetingen te stimuleren.

Bedrijventerreinen

Onze bedrijventerreinen liggen verspreid door de gemeente, vaak dicht bij woongebieden. Onder andere het bedrijventerrein Hillegommerbeek ligt bijna geheel tussen woonwijken. We willen deze terreinen vitaal houden, eventueel door transformatie naar bedrijventerrein 2.0 (wonen en werken). We hebben regionale analyses gedaan om te zien wat nodig is voor de toekomst van onze bedrijventerreinen. Zo maken we ze aantrekkelijker, groener en duurzamer. Bedrijventerrein Hillegom-Noord wordt daarbij als eerste onderzocht. Een van de grote opgaven daarbij is de compensatie van bedrijventerreinen. Wij doen dit binnen de kaders van de Regionale Bedrijventerreinenstrategie Bollenstreek en de Regionale Bedrijventerreinstrategie Holland Rijnland.

Wij willen samen met inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties onze doelen bereiken door initiatieven te ondersteunen die bijdragen aan de gezamenlijke doelen. Initiatiefnemers moeten zorgen voor draagvlak en maatschappelijke meerwaarde. Dit past in de benadering van de Omgevingswet.

Regionale economie

Als gemeente zijn we geen eiland. We werken daarom samen met 13 gemeenten in Holland Rijnland aan gemeenschappelijke doelen op het gebied van maatschappij, economie en leefomgeving. We hebben de Strategische Agenda Ruimte Duin- en Bollenstreek opgesteld als onderdeel van de Regionale Omgevingsagenda.

Economic Board Duin- en Bollenstreek

In 2018 hebben vijf gemeenten de stichting Economic Board Duin en Bollenstreek opgericht om de samenwerking tussen overheid, bedrijfsleven en kennisinstellingen te versterken. We voeren samen de Economische Agenda uit op de gebieden Duurzame Greenport, Kennisintensieve maakindustrie en Gezond Toerisme. Op 1 januari 2024 is een nieuwe Economic Board geïnstalleerd met een nieuwe structuur en bestuur. De board werkt nu met te bereiken doelen in plaats van een projectenprogramma. Via een meerjarenprogramma en jaarprogramma's wordt invulling gegeven aan die doelen. Gewerkt wordt aan Regiobranding, een innovatieve en duurzame Greenport, het versterken van onze positie als kennisintensieve maak-regio, gezond toerisme en het verbinden van de verschillende sectoren. Dit doet de Board op basis van een vierjarige overeenkomst over financiering van Governance en de jaarlijkse toekenning van een projectenbudget.

Greenport Duin- en Bollenstreek

In 2019 is formeel invulling gegeven aan de samenwerking binnen de Greenport door de oprichting van de stichting Greenport Duin- en Bollenstreek, waar ondernemers, onderwijs en overheid samenwerken om de economische positie van de Greenport te versterken. Per 1 januari 2026 is een bekrachtigde vorm van samenwerking tussen de Stichting Greenport en de Economic Board tot stand gekomen die bijdraagt aan het oorspronkelijke doel: een efficiëntere inzet van publieke gelden, meer samenwerking tussen stakeholders, het stimuleren van crossovers tussen bedrijfstakken en een sterke regionale economie waarin een duurzame en een toekomstgerichte Greenport een integraal onderdeel vormt.

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Behouden en verduurzamen van bedrijventerreinen.

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Activiteit omschrijving
A1	We geven uitvoering aan de Regionale Bedrijventerreinenstrategie Bollenstreek en zetten ons in voor het behouden, vergroenen, verduurzamen en leefbaarder maken van bedrijventerreinen.
A2	We geven uitvoering aan de Regionale Bedrijventerreinenstrategie Holland Rijnland en lokale bedrijventerreinenstrategie en houden voldoende bedrijventerrein beschikbaar zodat zoveel mogelijk werknemers in hun eigen omgeving kunnen werken.
A3	We werken met ondernemers samen om de organisatiegraad op bestaande bedrijventerreinen verder te vergroten.
A4	We zetten meer in op regionaal accountmanagement.
A5	Om huidige bedrijventerreinen te kunnen transformeren naar wonen of wonen-werken gaan we in gesprek met de regio over compensatieruimte.

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Versterken van sociale cohesie en bevorderen van economische samenwerking en werkgelegenheid.

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Activiteit omschrijving
B1	Door overheden, bedrijven en kennisinstellingen met elkaar te verbinden dragen we maximaal bij aan een goed functionerende arbeidsmarkt. Dit doen we in eerste instantie binnen de triple helix organisatie van de Economic Board Duin- en Bollenstreek.
B2	We werken samen met Holland Rijnland aan een Human Capital Agenda om volwaardige arbeidsparticipatie te bereiken.
B3	We stimuleren en ondersteunen een goede verbinding en kruisbestuiving tussen bedrijfsleven, overheden, kennisinstellingen, de arbeidsmarkt en de maatschappij. Dit doen we in eerste instantie binnen de triple helix organisatie van de Economic Board Duin- en Bollenstreek.
B4	We geven uitvoering aan de Samenwerkingsovereenkomst tussen Ondernemend Hillegom en de gemeente.
B5	Onze bedrijfscontactfunctionarissen zijn voor de ondernemers de vooruitgeschoven post van de gemeente. Maar uiteraard komen vragen van ondernemers ook via diverse andere kanalen binnen. Voor de inhoudelijke beantwoording van vragen, stelt elk team werkzaam binnen het fysieke domein capaciteit beschikbaar.

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Een vitale economie in een vitaal landschap.

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Activiteit omschrijving
C1	We zetten in op het creëren van meer banen. Dit doen we door enerzijds samen te werken binnen Holland Rijnland en de Duin- en Bollenstreek aan voldoende en juiste bedrijfslocaties. Anderzijds doen we dit door het centrum te behouden als werklocatie.
C2	We gaan de bekendheid van de Duin- en Bollenstreek als merk vergroten. Dit doen we door de ontwikkeling en uitrollen van regiobranding. De Economic Board heeft hierin een trekkende rol.
C3	Binnen de triple helix organisatie van de Economic Board Duin- en Bollenstreek vernieuwen we de traditionele sectoren van de bollenteelt en toerisme.
C4	Binnen de triple helix organisatie van de Economic Board Duin- en Bollenstreek stimuleren we ontplooiing van de sector zorg en innovatieve bedrijvigheid.
C5	Binnen de regio werken we samen aan een duurzame Greenport om ervoor te zorgen dat de bollenteelt wereldleider blijft op het gebied van bollen- en bloemenkennis. Dit doen we binnen de triple helix organisatie van de Economic Board Duin- en Bollenstreek.
C6	Gezamenlijk versterken we onze positie als kennisintensieve maak-regio tussen de metropolen op gebied van Space, Unmanned Valley en Flower Science. Dit doen we binnen de triple helix organisatie van de Economic Board Duin- en Bollenstreek.
C7	Ondernemers, onderwijs en overheid werken samen aan de versterking van de economische positie van de Greenport. Dit doen we binnen de triple helix organisatie van de Economic Board Duin- en Bollenstreek en de Human Capital Agenda van Holland Rijnland.
C8	We onderzoeken de economische samenwerking met de regio Haarlemmermeer.

SAMENWERKINGSPARTNERS

Verbonden partijen	Overige samenwerkingspartners
Holland Rijnland Greenport Ontwikkelingsmaatschappij B.V.	Economic Board Duin- en Bollenstreek Omliggende gemeenten Provincie Zuid-Holland Provincie Noord-Holland Metropoolregio Amsterdam Ondernemend Hillegom

Voor informatie over de verbonden partijen wordt verwezen naar de [paragraaf Verbonden partijen](#).

Recreatie en toerisme

Hillegom is internationaal bekend om zijn kleurrijke bollenvelden, die jaarlijks veel toeristen trekken. We zien veel kansen om verder te groeien in toerisme.

Daarnaast werken we aan het verbeteren van fiets-, wandel- en sloeproutes om bezoekers beter door de gemeente te leiden, met aandacht voor een goede balans tussen recreatie en natuurbehoud. Kunst en cultuur in de openbare ruimte dragen bij aan een prettige leefomgeving voor iedereen. We kunnen daarbij gebruik maken van onze unieke ligging met nabijheid tot het Nationaal Park Hollandse Duinen, stranden, de zee, de Keukenhof en steden.

De zichtbaarheid en vindbaarheid van recreatieve functies kan nog verbeterd worden. Het versterken van de uitstraling van de toegangswegen draagt bij aan de toeristische ervaring.

We versterken de wisselwerking tussen toerisme, recreatie en de agrarische sector. In Hillegom en buurgemeenten is het toerisme sterk verbonden met de bollensector. We zetten in op het jaarrond aantrekken van recreanten en toeristen. We zorgen samen met onze buurgemeenten via de uitvoeringsagenda Duin- en Bollenstreek voor de samenhang en samenwerking tussen recreatieve 'hotspots' zoals de kuuroordstatus van Noordwijk en het Nationaal Park Hollandse Duinen. Daarnaast werken we verder met de in 2022 vastgestelde nota Verblijfsrecreatie.

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

Doel: De toeristisch-recreatieve potenties beter benutten.

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Activiteit omschrijving
A1	We optimaliseren het lokale en regionale recreatieve routenetwerk door onder andere de ontbrekende schakels aan te pakken.
A2	We zetten in op het verder optimaliseren en realiseren van kleinschalige recreatievaart.
A3	We onderzoeken de mogelijkheid voor het realiseren van een 'recreatief knooppunt' in het noorden van Hillegom.
A4	We ondersteunen het Bloemencorso bij de jaarlijkse doortocht. In regionaal verband (DBS) laten we een onderzoek uitvoeren naar de economische waarde van het Bloemencorso.

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Jaarrond aantrekken van recreanten en toeristen.

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Activiteit omschrijving
B1	We zetten ons historisch hart nog beter op de kaart, ook als cultureel-toeristisch-

	recreatieve trekker. Dit biedt kansen voor horeca en (andere) toeristische, recreatieve en economische functies.
B2	We steunen de statusaanvraag Nationaal Park Hollandse Duinen middels een operationeel partnerschap.
B3	In geval er initiatieven ontstaan vanuit het Nationaal Park Hollandsche Duinen die bijdragen aan onze doelen, geven we daar medewerking aan.
B4	We gaan aan de slag met de visie en uitvoeringsprogramma Verblijfsrecreatie.

SAMENWERKINGSPARTNERS

Verbonden partijen	Overige samenwerkingspartners
Holland Rijnland	Provincie Zuid-Holland Economic Board Duin- en Bollenstreek Regiogemeenten Ondernemend Hillegom Nationaal Park Hollandse Duinen Toeristische ondernemers Promotie- en marketingorganisaties Inwoners Stichting Bloemencorso

Voor informatie over de verbonden partijen wordt verwezen naar de [paragraaf Verbonden partijen](#).

Erfgoed

We behouden erfgoed door het te beschermen, beleven en benutten. Bij het verrichten van activiteiten waarbij cultureel erfgoed is betrokken geldt, ongeacht de mate van bescherming, altijd de specifieke zorgplicht. Hillegom heeft naast veel waardevolle cultuurhistorische elementen en structuren ook een rijk bodemarchief. Ons beleid is erop gericht de archeologische bronnen zo goed mogelijk te beschermen.

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Behouden en beschermen van ons cultureel erfgoed

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Activiteitsomschrijving
A1	Op basis van de in 2024 uitgevoerde inventarisatie van beschermwaardige objecten, wordt bepaald hoe we deze objecten gaan beschermen. Dit in 2025 gestarte proces ronden we in 2026 af.

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Behouden, zichtbaar, afleesbaar en beleefbaar maken van cultuurhistorische elementen en structuren voor Hillegommers en bezoekers.

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Activiteitsomschrijving
B1	We verbeteren de afleesbaarheid en beleefbaarheid van cultuurhistorie, archeologie en aardkundige waarden door evenementen als open monumentendag en de dag van het kasteel te faciliteren.

SAMENWERKINGSPARTNERS

Verbonden partijen	Overige samenwerkingspartners
Omgevingsdienst West Holland (ODWH) Greenport Ontwikkelingsmaatschappij B.V. (GOM)	Erfgoed Leiden en omgeving (ELO) Erfgoedhuis ZH Stichting Dorp, Stad en Land Projectontwikkelaars Bedrijven Particuliere initiatiefnemers Eigenaren van monumenten Stichting Vrienden van oud Hillegom (VOL) Cultuur Historisch Genootschap Duin & Bollenstreek (CHG) Provincie Zuid-Holland (PZH) Gemeentelijke adviescommissie Erfgoed

Voor informatie over de verbonden partijen wordt verwezen naar de [paragraaf Verbonden partijen](#).

Beleidsindicatoren

Indicator	Eenheid	Realisatie 2023	Realisatie 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	NL	Bron
Functiemenging	Index die verhoudingswaarde aangeeft tussen banen en woningen	44,5%	44%	44%	44%	2023: 54,2 %	LISA
Vestigingen van bedrijven	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd 15 t/m 64 jaar	177,5	150	160	170	2023: 181,8	LISA

Toelichting indicator Functievermenging

De functiemenging index (FMI) weerspiegelt de verhouding tussen banen en woningen, en varieert tussen 0 (alleen wonen) en 100 (alleen werken). Bij een waarde van 50 zijn er evenveel woningen als banen.

Toelichting indicator Vestigingen van (bedrijven)

Het aantal vestigingen van bedrijven, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-65 jaar.

nb: Gegevens zijn op moment van schrijven van deze programmabegroting nog niet bekend. Indien de gegevens na het schrijven bekend worden, kunt u deze vinden op:

<https://www.waarstaatjegemeente.nl/dashboard/Besluit-Begroting-en-Verantwoording/>

Kaderstellende stukken

- [Economische agenda Duin- en Bollenstreek, visie 2030 en uitvoeringsprogramma](#)
- [Meerjarenprogramma Greenport Duin- en Bollenstreek 2017-2020](#)
- [Bedrijventerreinenstrategie Holland Rijnland](#)
- [Regionale Investeringsagenda Holland Rijnland](#)
- [Koersdocument Holland Rijnland](#)
- [Kantorenstrategie Holland Rijnland](#)
- [Regionale Bedrijventerreinenstrategie Bollenstreek](#)
- Programma Landelijk Gebied Duurzame Greenport DBS (vastgesteld medio 2025-2026)
- [Erfgoedverordening gemeente Hillegom 2024](#)

Wat mag het kosten?

Bedragen x € 1.000

Lasten	Rekening	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2024	2025 na wijziging	2026	2027	2028	2029

Thema 1. Economie

2.4 Economische havens en waterwegen	-12	-11	-11	-11	-11	-11
3.1 Economische ontwikkeling	-657	-564	-521	-521	-431	-431
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-101	-118	-114	-114	-114	-114
3.4 Economische promotie	-251	-262	-271	-271	-271	-271
Totaal 1. Economie	-1.021	-955	-917	-917	-827	-827

Thema 2. Recreatie en toerisme

5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-23	-19	-27	-27	-27	-27
Totaal 2. Recreatie en toerisme	-23	-19	-27	-27	-27	-27

Thema 3. Erfgoed

5.5 Cultureel erfgoed	-70	-106	-78	-68	-68	-68
Totaal 3. Erfgoed	-70	-106	-78	-68	-68	-68
Totaal lasten	-1.114	-1.080	-1.022	-1.012	-922	-922

Baten	Rekening	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2024	2025 na wijziging	2026	2027	2028	2029

Thema 1. Economie

3.1 Economische ontwikkeling	74					
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	2	13	13	13	13	13
3.4 Economische promotie	3	3	3	3	3	3
Totaal 1. Economie	79	16	16	16	16	16
Totaal baten	79	16	16	16	16	16

Saldo van baten en lasten	-1.035	-1.064	-1.007	-997	-907	-907
----------------------------------	---------------	---------------	---------------	-------------	-------------	-------------

Reserves	Rekening	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2024	2025 na wijziging	2026	2027	2028	2029
Toevoegingen reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekkingen reserves	175	49	0	0	0	0
Totaal reserves	175	49				

Saldo na resultaatbestemming	-860	-1.016	-1.006	-996	-906	-906
-------------------------------------	-------------	---------------	---------------	-------------	-------------	-------------

Programma 4 Bestuur

De gemeente Hillegom staat voor een sterk en rechtvaardig bestuur. Dit is belangrijk en noodzakelijk, want er wordt steeds meer van gemeenten gevraagd. Terwijl de wereld om ons heen steeds ingewikkelder wordt en de juiste middelen en omstandigheden om als gemeentebestuur goed te kunnen functioneren niet altijd vanzelfsprekend zijn.

De uitdaging om in onzekerheid goed te besturen en te kunnen verantwoorden is ons op het lijf geschreven. We hechten er dan ook sterk aan om goed te kunnen uitleggen waarom bepaald beleid wordt gevoerd en waarom bepaalde besluiten worden genomen. Daarnaast vinden we het belangrijk dat we als gemeente transparant zijn over wat goed gaat in de uitvoering, wat niet en wat we daarvan hebben geleerd.

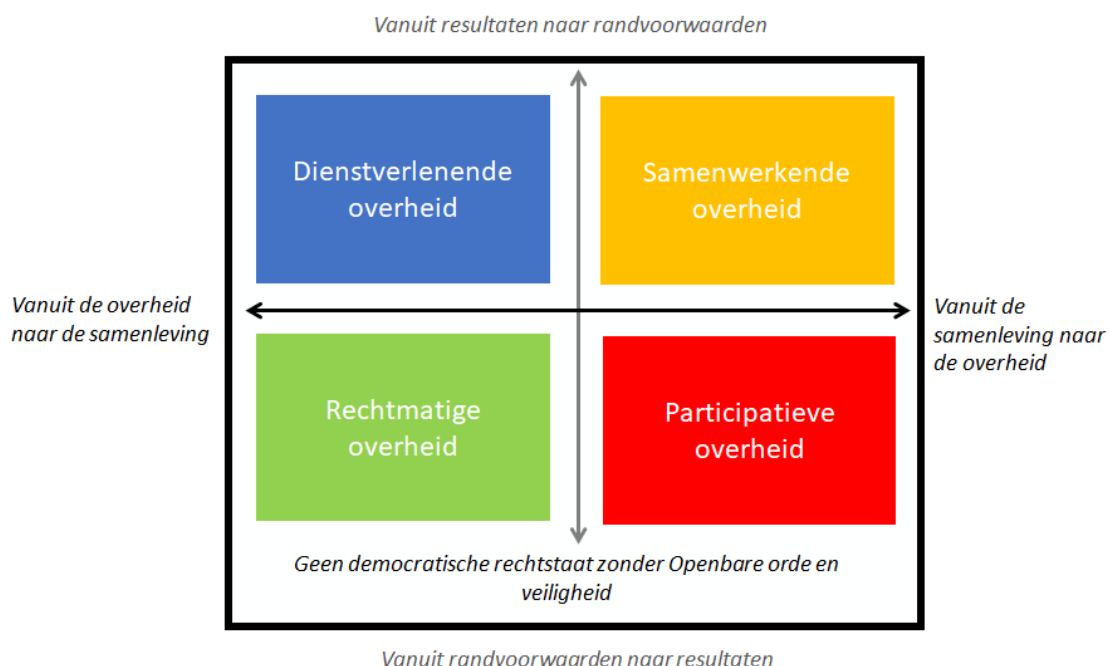
Dit programma gaat – behalve bij het onderwerp Openbare Orde en Veiligheid – niet over de inhoud van het werk (het *wat*), maar over de manier waarop het bestuur werkt (het *hoe*). Een gemeentebestuur werkt vanuit verschillende rollen. Bij eenvoudige taken of opdrachten is dat vanuit één rol. Bij complexe, meer integrale, taken of opdrachten opereren we vanuit meer, soms zelfs alle vier de rollen die hieronder schematisch zijn weergegeven. We leren hoe we hierin strategisch positie bepalen: in wat we zelf doen als overheid en wat we aan de samenleving overlaten. Maar ook in welke instrumenten of middelen we inzetten.

Voor inwoners, ondernemers, andere overheden en organisaties laat dit programma zien wat de gemeente Hillegom doet voor de veiligheid van haar inwoners en vluchtelingen. In lijn met de prioriteiten uit het integraal Veiligheidsbeleid, waaronder crisisbeheersing, de bestrijding van ondermijnende criminaliteit en veiligheid als onderdeel van andere beleidsterreinen.

Ook zie je hoe de gemeente:

- mensen naar tevredenheid helpt (*dienstverlenende overheid*),
- samenwerkt met in netwerken aan oplossingen (*samenwerkende overheid*),
- opkomt voor het algemeen belang en zich aan de wet houdt (*rechtmatige overheid*),
- ruimte geeft aan ideeën van inwoners en organisaties (*participatieve overheid*).

Het is ons doel dat met het versterken van het lokaal bestuur en het leveren van resultaten vanuit deze rollen het vertrouwen en de waardering van de samenleving in het gemeentebestuur groeit.

Dienstverlenende overheid

Trends en ontwikkelingen

In de nieuwe bestuursopdracht van HLTsamen is de ambitie verwoord te werken aan het verder optimaliseren van de dienstverlening. Daarin staan het dienstverleningsconcept en het afstemmen van de verschillende ingangen tot de gemeente centraal. Dit betekent dat we de inwoners en ondernemers via meerdere kanalen op een consistente manier bedienen met gebruikmaking van fysieke en digitale loketten, telefonische helpdesks, websites, mobiele apps en sociale media. Deze ambitie past bij de toenemende vraag aan gemeenten om maatwerk te leveren en te werken aan 'mensengerichte dienstverlening'. Tegelijkertijd zijn de financiële middelen beperkt.

In de lange termijnopdracht van HLTsamen is de bestuurlijke wens uitgesproken om een goede balans te vinden tussen de systeem- en de leefwereld. Daarnaast krijgen we doorlopend te maken met digitale ontwikkelingen die invloed hebben op onze dienstverlening (zoals bijvoorbeeld Common Ground en Artificial Intelligence). 'De Nederlandse Digitaliseringsstrategie' van het ministerie van Binnenlandse Zaken (BZK) beschrijft op welke manier de nieuwe ontwikkelingen in te zetten voor het verbeteren van de dienstverlening aan inwoners en ondernemers. Hoewel de digitale wereld continu in beweging is, blijft de behoefte van inwoners en ondernemers gelijk: een betrouwbare en transparante overheid met begrijpelijke en toegankelijke dienstverlening.

Ten slotte treedt per 1 januari 2026 de Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer (Wmebv) in werking. Deze wet regelt dat inwoners en bedrijven hun zaken met de overheid digitaal kunnen afhandelen. Het gaat daarbij om officiële berichten, zoals bijvoorbeeld aanvragen van vergunningen en bezwaarschriften. Deze ontwikkelingen vragen van de organisatie om continu te werken aan een dienstverlening die toekomstbestendig is.

WAT WILLEN WE BEREIKEN?

Doel 1: In lijn met de met de nieuwe bestuursopdracht en de wettelijke eisen werken we continu aan verbetering van de dienstverlening.

Doel 2: We volgen de landelijke ontwikkelingen op het gebied van de Nederlandse Digitaliseringsagenda en bepalen op welke manier we als gemeente kunnen aansluiten bij de landelijke ambitie voor begrijpelijke en toegankelijke dienstverlening vanuit de '1 overheidsgedachte'.

<i>Effectindicatoren (incl. bron)</i>	<i>Laatste meting</i>	<i>Begroting 2026</i>	<i>Streefwaarde 2029</i>
Tevredenheid inwoners over publieke dienstverlening via alle kanalen (www.waarstaatjegemeente.nl)	6.86 (2023)	7.0	7.5
Tevredenheid ondernemers over publieke dienstverlening via alle kanalen (www.waarstaatjegemeente.nl)	6.5 (2023)	6.7	7.2
Tevredenheid inwoners over communicatie en voorlichting (www.waarstaatjegemeente.nl)	6.64 (2020)	7.0	7.5

WAT GAAN WE DAARVOOR DOEN?

<i>Activiteit</i>	<i>Type</i>	<i>Omschrijving</i>
Doel 1		
A1	Verkenning	We leveren in het eerste kwartaal van 2026 een advies met een aanpak voor een toekomstbestendige dienstverlening op. Dit advies kan een verdere uitwerking van een aantal onderdelen via de opstelling van een

		visie zijn, maar ook afzonderlijke activiteiten dan wel projecten of een combinatie hiervan. Onderdeel van het advies is een analyse van de huidige stand van zaken van de gemeentelijke dienstverlening. Door gebruik te maken van de al uitgevoerde onderzoeken en het onderzoek naar bereikbaarheid van onze kanalen. Interventies die direct nodig zijn, zullen worden opgepakt.
A2	Project	Wij investeren in de verdere ontwikkeling van de dienstverlening door als vervolg op de verkenning afspraken te maken over hoe we de kwaliteit van onze gemeentelijke brede dienstverlening meten, deze op niveau houden en toe te werken naar een nieuwe monitor.
A3	Project	In 2026 wordt de nieuwe website voor de gemeente gelanceerd.
Doel 2		
B1	Project	We monitoren de uitvoering van de Wmebv. Daarnaast zorgen we voor verdere digitalisering van producten en diensten die buiten de Wmebv vallen. Samen met onze verbonden partijen zorgen we ervoor dat ook hun producten en e-diensten voldoen aan de eisen van de Wmbev.

HOE GAAN WE DAT METEN?

In 2026 monitoren we op basis van onderstaande bestaande prestatie-indicatoren. Onderdeel van de aanpak toekomstbestendige dienstverlening is het bepalen van ons ambitieniveau en een vertaling naar gewenste effect- en prestatie-indicatoren, en de wijze waarop we deze meten.

Prestatie indicatoren (incl. bron)	Laatste meting 2023	Streefwaarde 2026	Streefwaarde 2029
Balie burgerzaken:			
• Wachtijd balie minder dan 5 minuten	89%	90%	90%
• Klanten zonder afspraak geholpen			
• Selfservice producten binnen 10 minuten afgehandeld	0,10% 85%	Max 5% Min 90%	Max 5% Min 90%
Telefonie:			
• Oproepen op het centrale nummer wordt opgenomen	95%	Min 90%	Min 90%
• Terugbelnotities worden adequaat afgehandeld < 2 werkdagen	56%	Min 70%	Min 70%
• Percentage oproepen dat via het centrale nummer direct wordt afgehandeld	48%	Min 50%	Min 50%
Website:			
• Live chats worden direct beantwoord	100%	Min 90%	Min 90%
Voldoen aan algemene norm digitale toegankelijkheid	Status B	Status B	Status B

SAMENWERKINGSPARTNERS

Verbonden partijen	Overige samenwerkingspartners
Intergemeentelijke Sociale Dienst (ISD)	VNG
Bollenstreek	VDP
Cocensus	Stichting Lezen en Schrijven

Belastingssamenwerking Bollenstreek Meerlanden Holland Rijnland	Taalhuis van de bibliotheek Bollenstreek Voor Ieder1
---	---

Voor informatie over de verbonden partijen wordt verwezen naar de [paragraaf Verbonden partijen](#).

Samenwerkende overheid

We werken samen op een manier die ertoe leidt dat we effectief doelstellingen kunnen realiseren en opgaven het hoofd kunnen bieden.

Meer en meer bestaat de noodzaak om grote opgaven in gezamenlijkheid op te pakken. Vaak omdat ze de gemeentegrens overstijgen, soms omdat samenwerking leidt tot grotere slagkracht of lagere lokale kosten. Naast de formele gemeenschappelijke regelingen werken we daarom op verschillende bestuurlijke schaalniveaus samen. Afhankelijk van de benodigde slagkracht en strategische positie die nodig is voor een opgave wordt er samengewerkt met het rijk, de provincies Noord- en Zuid-Holland, Holland Rijnland, Midden-Holland, de gemeente Haarlemmermeer, gemeenten in Zuid-Kennemerland, Kaag & Braassem en de Duin- en Bollenstreek. Als het gaat om de streek dan pakken we een aantal opgaven gezamenlijk op omdat de stedelijke ontwikkeling in het zuiden, het behoud van het open landschap, duurzaamheidsopgaven en de ontwikkelingen aan de kust randvoorwaardelijk en onlosmakelijk aan onze lokale ontwikkeling verbonden zijn. Evenals de intensivering van de kennisintensieve sectoren in onze streek en aanpalende regio's om daarmee het perspectief op onderwijs en werkgelegenheid te vergroten. We geven dit vorm in de 'Uitvoeringsagenda Duin en Bollenstreek'.

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

- Doel 1: Een sterkere strategische positie van Hillegom, zodat we meer resultaat uit samenwerkingen kunnen halen en dat belangen van Hillegom worden gewogen in besluiten die Hillegom aangaan.
- Doel 2: Een sterkere strategische positie van de Duin- en Bollenstreek-gemeenten en de samenwerking hiertussen, en zo in regionaal verband opgaven realiseren die bijdragen aan lokale doelstellingen en opgaven.
- Doel 3: Een versterking van het bestuurlijk opdrachtgeverschap richting verbonden partijen.
- Doel 4: Een verdere verbetering van de samenwerking tussen de gemeente Hillegom, Lisse en Teylingen in HLTsamen.
- Doel 5: Voldoen aan de opgave van de Spreidingswet.

WAT GAAN WE DAARVOOR DOEN?

Doel 1:

Activiteit	Type	Activiteit Omschrijving
A1	Proces	We verbeteren de voorbereiding van en advisering aan afgevaardigden vanuit onze gemeente naar (bovenlokale) samenwerkingsverbanden (zoals algemeen en dagelijks besturen van gemeenschappelijke regelingen). We doen dit door grip te

		krijgen op de agenda's en zo tijd en capaciteit vrij te spelen voor ambtelijke en bestuurlijke voorbereidingen die nodig zijn voor een effectievere bijdrage. We brengen in beeld welke bestuurlijke onderwerpen op middellange termijn op andere bestuurlijke tafels gaan spelen, zodat we hierop kunnen anticiperen en acteren.
A2	Project	We versterken het contact met de regio Zuid-Kennemerland als naaste burens van de gemeente Hillegom, zodat afstemming kan plaatsvinden over thema's als de bouwvoornemens rondom Vogelenzang. Vanuit eenzelfde gedachte halen we de banden aan met Haarlemmermeer voor afstemming van projecten met effecten die de gemeente- en provinciegrens overschrijden.

Doel 2:

Activiteit	Type	Activiteit Omschrijving
B1	Proces	We voeren de afspraken conform het bestuursconvenant Duin- en Bollenstreek uit.
B2	Proces	We stellen een samenwerkingsprogramma DBS 2026 vast en geven daar uitvoering aan.
B3	Project	We dragen bij aan de uitvoering van de projecten zoals die in de Uitvoeringsagenda DBS zijn opgenomen.
B4	Project	We werken met partners de regiodeal verder uit, en dragen projecten binnen onze regio aan die in aanmerking komen voor co-financiering vanuit de regiodeal.

Doel 3:

Activiteit	Type	Activiteit Omschrijving
C1	Project	We actualiseren de nota Verbonden Partijen. De geactualiseerde nota moet leiden tot verdere professionalisering van het bestuurlijk en ambtelijk opdrachtgeverschap en accounthouderschap richting Verbonden Partijen en grotere subsidiepartijen. Onderdeel van de actualisering is, naast formele besluitvorming en vaststelling, een gezamenlijk proces met de raden en griffiers voor het versterken van de sturing op Verbonden Partijen en regionale samenwerkingen.
C2	Project	We komen samen met verbonden partijen tot inzicht en mogelijkheden tot bijsturing op kosten. Daarbij ondersteund door de opdracht vanuit de werkgroep Financiële Kaderstelling Gemeenschappelijke Regelingen.

Doel 4:

Activiteit	Type	Activiteit Omschrijving
D1	Project	We programmeren in afstemming met het bestuur van HLTsamen de ambities en opdrachten uit de lange termijnopdracht 'HLT'samen Verder', en realiseren degenen die voor 2026 geprogrammeerd zullen worden.

Doel 5:

Activiteit	Type	Activiteit Omschrijving
E1	Project	We werken samen en dragen bij aan de regionale- en provinciale regietafel ten behoeve van de Spreidingswet.

HOE GAAN WE DAT METEN?

Het huidige meetinstrumentarium biedt voor dit thema (nog) geen geschikte informatie om passende prestatie-indicatoren te definiëren en te meten.

SAMENWERKINGSPARTNERS

Verbonden partijen	Overige samenwerkingspartners
HLTsamen Holland Rijnland Intergemeentelijke Sociale Dienst (ISD) Werkvoorzieningschap Kust-, Duin en Bollenstreek /Provalu Regionale dienst openbare gezondheidszorg Hecht Hollands Midden Veiligheidsregio Hollands Midden (VRHM) Regeling Omgevingsdienst West Holland (ODWH) Vuilvervoerbedrijf Duin en Bollenstreek (VAB) Cocensus Serviceorgansatie Zorg Holland Rijnland Greenport Ontwikkelingsmaatschappij B.V. (GOM) Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) Duin- en waterbedrijf Zuid-Holland (Dunea) Alliander N.V.	Gemeente Katwijk Gemeente Noordwijk Centraal Orgaan opvang Asielzoekers (COA)

Voor informatie over de verbonden partijen wordt verwezen naar de [paragraaf Verbonden partijen](#).

Rechtmatige overheid

Trends en ontwikkelingen

De ontwikkelingen in kunstmatige intelligentie (AI), algoritmen en andere technologie die (persoons)gegevens gebruiken, gaat razendsnel. Vooral kunstmatige intelligentie biedt steeds meer kansen voor kwaadwillende partijen. Zij kunnen hierdoor makkelijker schadelijke software maken en verspreiden. Dit maakt het steeds moeilijker om (persoons)gegevens goed te beveiligen, wat een vereiste is vanuit de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) en de Archiefwet.

We zien ook dat wet- en regelgeving hierop reageert. Voorbeelden zijn de AI-verordening, de Cyberbeveiligingswet (Cbw) en de geplande verplichte inventarisatie van algoritmes in het algoritmeregister.

De Europese Richtlijn Netwerk- en Informatiesystemen 2.0 (NIS2) zal naar verwachting vanaf 2026 in Nederland van kracht worden onder de Cyberbeveiligingswet.

De grootste veranderingen met de komst van de Cyberbeveiligingswet zijn voor ons als lokale overheid:

- Het BIO (Baseline Informatiebeveiliging Overheid) kader waarin we nu werken wordt omgezet naar een BIO 2.0, waarbij aanvullende eisen worden toegevoegd conform de Cbw.
- De Cbw is een verplichting voor alle digitale dienstverleners. Er wordt een onafhankelijke toezichthouder aangesteld, de Rijksinspectie Digitale Infrastructuur, met de vrijheid om onderzoek te doen naar partijen in de scope van de Cbw en deze te beboeten als zij niet voldoen aan de Cbw, zoals de Autoriteit Persoonsgegevens dat kan bij de AVG.
- Er komt een 24-uursmeldplicht voor alle beveiligingsincidenten aan deze onafhankelijke toezichthouder.

Naast de actieve en de passieve openbaarmaking verplicht de Wet open overheid tot het op orde krijgen van de informatiehuishouding binnen acht jaar na inwerkingtreding van deze wet. Wij zetten ons in om hieraan te voldoen. Nadere toelichting is opgenomen in paragraaf 3.6.

Als het gaat om compliance, oftewel het voldoen aan wet- en regelgeving en je daarover moeten en kunnen verantwoorden, dan zien nog een trend. De maatschappij verlangt steeds sterker van gemeenten dat (financiële) opgaven worden gerealiseerd in balans met sociale belangen en het milieu. Hiervoor heeft de Europese Unie al richtlijnen voor verslaggeving vastgesteld, de zogenoemde Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD) en de European Sustainability Reporting Standards (ESRS). Op termijn zullen gemeenten dus ook aan deze verslagleggingsregels moeten voldoen ten behoeve van een af te leggen verantwoording.

WAT WILLEN WE BEREIKEN?

Doel: Medewerkers en bestuurders ontwikkelen een groter bewustzijn van de diverse risico's op het gebied van privacy, informatieveiligheid, duurzame toegankelijkheid (archiving), juridische kwesties en imago.

WAT GAAN WE DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Type	Omschrijving activiteit
A1	Project	We blijven werken aan de bewustwording omtrent Privacy en Informatieveiligheid (PIV) en archiving middels periodieke acties, PIV-vertegenwoordigers en het aanbieden van trainingen.
A2	Proces	We vergroten het risicobewustzijn door op de teams een risicospel te spelen.

WAT WILLEN WE BEREIKEN?

Doel: De informatie en de informatiebronnen voldoen aan de wet- en regelgeving.

WAT GAAN WE DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Type	Omschrijving Activiteit
B1	Proces	We werken continu aan de verbetermaatregelen voor de Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG) zoals deze zijn beschreven in de ENSIA-rapportage.
B2	Proces	We houden de maatregelen uit het DigiD en Suwinet normenkaders op peil.
B3	Project	De achterstand in het verplicht vernietigen van informatie zal projectmatig worden weggewerkt.
B4	Proces	Jaarlijks monitoren we het dashboard Interbestuurlijk toezicht van de Provincie en rapporteren we hierover aan de raad.

WAT WILLEN WE BEREIKEN?

Doel: Het college van burgemeester en wethouders beschikt over voldoende kwalitatieve en kwantitatieve informatie zodat de rechtmatigheidsverantwoording opgesteld en in de jaarstukken opgenomen kan worden.

WAT GAAN WE DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Type	Omschrijving activiteit
C1	Proces	We stellen een plan van aanpak Rechtmatigheid op. Op basis van de evaluatie nemen we acties op ter verbetering van de interne beheersing.
C2	Project	De verbijzonderde interne controle door te ontwikkelen van een gegevensgerichte controle naar een procesgerichte controle en in de toekomst naar een systeemgerichte controle. Hiervoor stellen we een meerjarig VICplan op.
C3	Project	Het doorontwikkelen van Audit en Control met behulp van HR-control, JZ-control en I-control om door te groeien naar het kunnen afleggen van een In control Statement waarbij de verantwoording gericht is op brede bedrijfsvoering.

WAT WILLEN WE BEREIKEN?

Doel: Het versterken van (financiële) sturing en beheersing.

WAT GAAN WE DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Type	Omschrijving activiteit
D1	Project	We blijven de bestuurlijke P&C cyclus en producten doorontwikkelen. Dit wordt uitgevoerd in samenwerking tussen leden van de drie auditcommissies, portefeuillehouders financiën, de griffies en het ambtelijk apparaat.
D2	Proces	We stellen een onderzoeksplan onderzoeken doelmatigheid en doeltreffendheid op voor 1 april.
D3	Proces	We voeren twee onderzoeken doelmatigheid en doeltreffendheid uit voor de drie gemeenten tesamen.
D4	Project	De in 2025 vastgestelde integriteitscode wordt verder geïmplementeerd. Tevens zal er bij de bestuurswisselingen als gevolg van de verkiezingen aandacht zijn voor goed en integer bestuur door onder andere screening van nieuwe bestuurders.

WAT WILLEN WE BEREIKEN?

Doel: Rechtmatige juridische besluitvorming.

WAT GAAN WE DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Type	Omschrijving Activiteit
E1	Proces	Het adequaat behandelen van klachten en bezwaren en WOO-verzoeken.
E2	Proces	Gevraagd en ongevraagd geven van juridisch advies over (nieuwe en/of gewijzigde) wetgeving en jurisprudentie, juridische risico's, mandaten, het correct volgen van procedures, het zorgvuldig afwegen van belangen en het

		onderbouwen van besluiten.
--	--	----------------------------

WAT WILLEN WE BEREIKEN?

Doel: De gemeente verbetert haar positie op het gebied van rechtmatigheid binnen de domeinen privacy en informatieveiligheid.

WAT GAAN WE DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Type	Omschrijving activiteit
F1	Project	We stellen duidelijke doelen op en zorgen voor een effectieve uitvoering daarvan, gericht op het implementeren van de verplichtingen uit de privacy-informatieveiligheidswetgeving.
F2	Proces	FG en CISO houden toezicht op naleving van de geldende privacy- en informatieveiligheidswetgeving, inclusief de nieuwe Cyberbeveiligingswet.
F3	Project	We gaan verder met de implementatie van de Wpg, gestuurd door verbeterpunten voortkomend uit de Wpg audits.

HOE GAAN WE DAT METEN?

<i>Effectindicatoren (incl. bron)</i>	<i>Laatste meting</i>	<i>Begroting 2026</i>	<i>Streefwaarde 2029</i>
Doel 1 vergroten risico bewustzijn			
1. De organisatie laat een stijgende lijn zien in haar score op het gebied van privacy- en informatieveiligheidsbewustzijn (gemeten middels de nano-learning score).	ja	ja	ja
2. De resultaten van het risicospel worden voortaan meegenomen in de p&c cyclus (en faciliteren betere sturing op risico's).	nee	ja	ja
Doel 2 informatiebronnen voldoen aan wet			
1. Alle geo-basisregistraties (BAG/BGT/BRO) scoren voldoende (>75%)	ja	ja	ja
2. Er wordt een collegeverklaring DigiD en Suwinet afgegeven waarin alle maatregelen worden beheerst.	nee	ja	ja
3. Er wordt in voldoende mate voldaan aan de Archiefwet, en aanpalende wet- en regelgeving. Dit wordt jaarlijks getoetst door de gemeentearchivaris (horizontaal toezicht) en het Interbestuurlijk Toezicht (verticaal toezicht). De uitkomsten hiervan zijn te vinden in het IBT-dashboard van de provincie Zuid-Holland.	geel	geel	groen
Doel 3 Rechtmatigheidsverantwoording			
Goedkeurende controleverklaring bij de rechtmatigheidsverantwoording.	ja	ja	ja
Doel 4 financiële sturing en beheersing			

De afwijkingen begrotingsrechtmatigheid vallen binnen de tolerantiegrenzen	ja	1%>	1%>
Doel 6 Privacy en informatieveiligheid			
1. Conform de Jaarrapportage van de Functionaris Gegevensbescherming (FG) en Chief Information Security Officer (CISO) heeft het AVG-volwassenheidsniveau voor privacy niveau 3 bereikt, en scoren we op de categorieën voor informatieveiligheid minimaal een voldoende.	nee	nee	ja
2. De Wpg audit resultaten laten een vooruitgang zien ten opzichte van voorgaande jaren.	ja	ja	ja

<i>Prestatie indicatoren (incl. bron)</i>	<i>Laatste meting</i>	<i>Begroting 2026</i>	<i>Streefwaarde 2029</i>
Doel 1 vergroten risicobewustzijn			
1.1 Het aantal datalek/incident-meldingen neemt toe.	33	40	40
1.2 Het aantal datalek/incident meldingen aan AP/IBD neemt toe.	3	4	4
2.1 Alle teams hebben minimaal één keer meegedaan aan het risicospel.	nee	ja	ja
Doel 2 informatiebronnen voldoen aan de wet.			
We verhogen onze ENSIA-score voor de basisregistratie Adressen en Gebouwen.	83%	85%	85%
We behouden onze huidige ENSIA-score binnen het normenkader DigiD en Suwinet.	voldoen niet volledig	voldoen volledig	voldoen volledig
Op het IBT-dashboard van de provincie Zuid-Holland scoort het informatie- en archiefbeheer weer groen.	geel	geel	groen
Doel 3 Rechtmatigheidsverantwoording			
Het college heeft de rechtmatigheidsafwijkingen opgenomen in de verantwoording in de jaarstukken 2025.	Ja	Ja	Ja
Doel 4 financiële sturing en beheersing			
Aantal programma's dat is verbeterd in de programmabegrotingen van de gemeenten.	1	2	4
Doel 5 Rechtmatige juridische besluitvorming.			
Het aantal WOO-verzoeken daalt.	24	22	20
Het aantal klachten neemt af.	40	39	37

Het totaal aan bezwaren neemt af.	46	44	41
Het percentage ongegronde bezwaren neemt toe.	98%	98%	99%
Doel 6 privacy en informatieveiligheid			
We ronden alle punten uit het gegevensbeschermingsplan af.	nee	ja	ja
De gemeente ontvangt een Wpg-audit rapport inclusief aanbevelingen.	ja	ja	ja
Verhoogde Digitale Weerbaarheid + meldplicht is geïmplementeerd.	nee	ja	ja

SAMENWERKINGSPARTNERS

Verbonden partijen	Overige samenwerkingspartners
Erfgoed Leiden HLTsamen ST RIJK	Informatiebeveiligingsdienst Logius Directoraat-generaal Bestuur, Ruimte en Wonen (BZK) Bureau Keteninformatisering Werk en Inkomen Autoriteit Persoonsgegevens Accountant BakerTilly IBT Provincie Zuid-Holland VNG Cie Bezwaar en klachten

Voor informatie over de verbonden partijen wordt verwezen naar de [paragraaf Verbonden partijen](#).

Participerende overheid

Trends & ontwikkelingen

Naast de representatieve democratie, is de participatieve democratie volop in ontwikkeling. Niet alleen heeft de gemeente kennis van inwoners, ondernemers en organisatie nodig om passend beleid te maken, ook is het van belang eigen kracht en initiatief uit de samenleving beter te benutten. De gemeente zet verschillende niveaus van participatie in, waarvan informeren en consulteren de meest basale zijn. Meedoen en meebeslissen zijn vormen die nog in de kinderschoenen staan. Vanuit de samenleving wordt de behoefte aan meebeslissen echter steeds groter. Het meedoen, wat is te vertalen naar actief burgerschap, vraagt nog om de nodige aanjaagkracht en de eenduidige manier van faciliteren. Laat onverlet dat participatie altijd maatwerk is.

Grote maatschappelijke, (geo)politieke en digitale ontwikkelingen volgen elkaar in hoog tempo op en zijn van invloed op elkaar. Dat betekent ook iets voor de rollen van de overheid in complexe opgaven en een dynamische samenleving. Ook van de samenleving wordt veel flexibiliteit en aanpassingsvermogen gevraagd. Een participerende overheid weet op welk moment en op welke manier inwoners te betrekken door eerst de vraag 'waarom vragen we dit aan de samenleving' helder te beantwoorden. Door de praktische ervaringen die we afgelopen jaren hebben opgedaan, hebben we steeds meer kennis van het betrekken van belangengroepen en zetten we bewuster in op communicatie, consultatie en/of participatie.

Om aan inwoners helderheid te geven over de rechten die zij hebben om invloed op beleid uit te oefenen, moet een participatieverordening worden opgesteld. De bestaande inspraakverordening wordt hier onderdeel van. Ook komt de mogelijkheid om het uitdaagrecht hierin een plek te geven.

De participatieverordening wordt gebaseerd op de modelverordening van de VNG, het beleidskader Participatie dat in 2024 is vastgesteld door de raad en de bestaande inspraakverordening. De nieuwe participatieverordening moet volgens de wet Versterking participatie op decentraal niveau voor 1 januari 2027 van kracht zijn.

WAT WILLEN WE BEREIKEN?

Doel 1: Raad, bestuurders en medewerkers zijn omgevingsbewust en staan in contact met de samenleving.

Doel 2: In 2027 een participatieverordening gereed hebben, die de huidige inspraakverordening gaat vervangen.

WAT GAAN WE DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Type	Omschrijving activiteit
Doel 1		
A1	Proces	Bij het betrekken van de samenleving bij beleidsontwikkelingen en projecten werken we volgens het Beleidskader Participatie en de hulpmiddelen uit de toolbox participatie die op de website van de gemeente beschikbaar is.
A2	Proces	Vanuit de de Plustaak participatie, die in 2025 wordt gedaan, worden ervaringen geëvalueerd en deze worden mogelijk verwerkt en aangevuld in de toolbox participatie die op de website van de gemeente staat.
A3	Proces	Contactfunctionarissen vervullen een essentiële rol in het verbinden van systeem- en leefwereld, het verbinden, aanjagen en ondersteunen van maatschappelijke initiatieven. In 2026 zetten we de bestaande werkwijze voort en maken we afspraken over de wijze waarop we (over) de inzet kunnen monitoren en rapporteren.
Doel 2		
B1	Project	In 2026 stellen we, in nauwe samenwerking met de griffie en gemeenteraad, een participatieverordening op.

SAMENWERKINGSPARTNERS

Prestatie indicatoren (incl. bron)	Laatste meting	Begroting 2024	Streefwaarde 2027
Het huidige meetinstrumentarium biedt voor dit thema (nog) geen geschikte informatie om passende prestatie-indicatoren te definiëren en te meten. Het aantal participatietrajecten is moeilijk voorspelbaar.			

Voor informatie over de verbonden partijen wordt verwezen naar de [paragraaf Verbonden partijen](#).

Openbare orde en veiligheid

Veiligheidsbeleid

We willen dat Hillegom een veilige plaats is om te wonen, leven, werken en recreëren. Dat bereiken we door de sociale en fysieke veiligheid te verbeteren en onze wettelijke verplichte veiligheidstaken uit te voeren. Samenwerking met inwoners, ondernemers en ketenpartners is en blijft daarin essentieel. Door samenwerking komen we tot duurzame oplossingen. We willen weten wat er speelt, we gaan met elkaar in gesprek en kiezen samen voor een aanpak. De gemeente voert hierin regie met het Integraal Veiligheidsbeleid (IVB) 2024-2027. Het IVB bevat de kaders, strategische uitgangspunten, prioriteiten en de hoofdlijnen van de aanpak. Deze vertalen we in het Veiligheidsjaarplan naar concrete maatregelen. Dit plan voeren we uit samen met onze partners, inwoners en ondernemers.

In 2024 zijn de prioriteiten op het gebied van veiligheid voor de periode 2024 -2027 vastgesteld in het Integraal Veiligheidsbeleid 2024-2027. De prioriteiten voor deze periode zijn Jeugd en veiligheid, Georganiseerde ondermijnende criminaliteit, Zorg en veiligheid en Digitale veiligheid. We continueren het bestaande beleid en brengen jaarlijks in het Veiligheidsjaarplan (VJP) focus aan binnen de prioriteiten en andere veiligheidsthema's.

Naast deze prioriteiten blijft er aandacht voor misdrijven als woninginbraak en fietsendiefstal, maar ook verkeersveiligheid. Het thema veiligheid krijgt een steeds prominentere en omvangrijkere rol op de gemeentelijke agenda. Daarbij groeit de verantwoordelijkheid van die rol en de onderwerpen die onder die verantwoordelijkheid vallen. Het gaat hierbij om de rol van de gemeente bij de bestrijding van georganiseerde misdaad, de veiligheid op straat en de directe woonomgeving, maar ook bij de aanpak van digitale veiligheid en inzet op crisissen. Daarnaast zijn de bevoegdheden van de burgemeester op het gebied van openbare orde de afgelopen jaren uitgebreid. Zo is met de Wet gegevensvergaring openbare orde de mogelijkheid gecreëerd om personen online te volgen en gegevens uit openbare bronnen te verzamelen bij dreigende verstoringen, zoals rellen of grootschalige demonstraties. Ook is de sluitingsbevoegdheid van panden verruimd, bijvoorbeeld bij het aantreffen van wapens, drugs, explosieven of na geweldsincidenten. Op deze manier kan de burgemeester sneller ingrijpen bij acute dreigingen.

Weerbaarheid

De onrust in de wereld heeft gezorgd voor een toegenomen dreiging, waarbij met name uit wordt gegaan van hybride dreigingen. De gemeentelijke crisisorganisatie moet hierop zijn voorbereid. De dreiging doet een beroep op de zelf- én samenredzaamheid van onze inwoners. Zo zijn zij beter voorbereid ten tijde van rampen, crises of (langdurige) cyberverstoringen. De gemeente Hillegom werkt hierin nauw samen met de Veiligheidsregio Hollands Midden, ook om goed af te stemmen wie welke rol heeft (wat doet het rijk, wat doen gemeenten en wat kan regionaal worden opgepakt door de Veiligheidsregio).

De gemeente heeft een belangrijke rol in de coördinatie bij de aanpak om de weerbaarheid te versterken. Deze opgave is maatschappijbreed en vraagt betrokkenheid van alle domeinen. Intern vraagt dat aandacht voor de continuïteit van kritieke processen en crisisbeheersing, maar ook moeten er afspraken worden gemaakt ten behoeve van de vitale voorzieningen. Daarnaast is het van belang dat sociale netwerken worden versterkt, ten behoeve van de zelf- en samenredzaamheid. Weerbaarheid en veerkracht zijn niet uitsluitend veiligheidsvraagstukken, maar vragen brede samenwerking binnen, maar vooral ook met en in de samenleving.

Boa's

De verantwoording van de boa's is sinds 2025 volledig opgenomen binnen het VJP. Het VJP is hiermee een integraal teamplan. Doordat de politie meer teruggaat naar haar basistaken, komen meer taken richting de boa's. Dit vraagt continue prioritering en vraagt mogelijk om bijscholing. Daarnaast vraagt het extra flexibiliteit. Er wordt de laatste jaren een toename gezien in het aantal Fixi-meldingen dat inwoners doen. Dit is positief; inwoners weten Fixi goed te vinden. De schaduwkant is dat inwoners minder zelfoplossend vermogen laten zien. De toename van het aantal Fixi-meldingen zorgt ook voor een hogere werkdruk voor de boa's: inwoners verwachten én verdienen een correcte en tijdige afhandeling van een melding.

Samenwerking

Intensieve effectieve samenwerking met en tussen ketenpartners is de sleutel om huidige en nieuwe vormen van onveiligheid tegen te gaan én de veiligheid voor onze inwoners te bestendigen en vergroten. Voor veel veiligheidsvraagstukken geldt dat deze niet meer alleen met de traditionele veiligheidspartners, zoals politie en brandweer, benaderd kunnen worden. Denk hierbij bijvoorbeeld aan de lang lopende casussen woonoverlast en toename van het aantal personen met onbegrepen

gedrag. Maar ook de aanpak van ondermijnende criminaliteit. Partners als de woningbouw, het RIEC of Voor ieder 1 zijn hierbij onmisbaar.

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

Doel: We bieden jongeren een veilige omgeving waarin zij zich kunnen ontwikkelen en onderdeel van de samenleving uitmaken.

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Activiteit omschrijving
A1	We voeren regie op de Zorg- en Veiligheidstafel Jeugd. Kinderen waar zorgen om zijn, worden in een vroeg stadium integraal besproken om te voorkomen dat zij afglijden. Er wordt een gezamenlijk plan van aanpak opgesteld, waarbij de ketenpartner die de casusregie heeft het contact legt met jongere en/of ouders. Hierbij is ook aandacht voor het gezin rondom het kind.
A2	We faciliteren het Jeugd in de Buitenruimte overleg, waarbij jongerenwerk, politie en boa's informatie delen over hangplekken. We kennen onze jongeren en zetten gezamenlijk in op het voorkomen van overlast.

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Het signaleren, voorkomen en aanpakken van (georganiseerde) ondermijnende criminaliteit.

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Activiteit omschrijving
B1	Signaleren: • Het uitvoeren van preventief toezicht en integrale controles. • Het blijvend investeren in awareness intern en extern door middel van trainingen en publiekscampagnes. • Het actueel houden van het Dashboard Ondermijning, welke beschikbaar is gesteld vanuit het RIEC Den Haag.
B2	Voorkomen: • Het verder versterken van een weerbare samenleving via het houden van publiekscampagnes. • Het verder versterken van een weerbare organisatie via onder andere de inzet van trainingen (algemeen en op maat gemaakt). • Het implementeren van het project Dealbreakers, gericht op het voorkomen van jonge aanwas.
B3	Aanpakken: • Het lokaal oppakken van signalen en het uitlopen van casuïstiek. • Het waar nodig opwerken van signalen tot een (regionale) RIEC-casus dan wel handavingsknelpunt.

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

Doel: We voorkomen dat zorgproblematiek escaleert naar veiligheidsproblematiek (sociale veiligheid)

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Activiteit omschrijving
C1	We zetten in op het voorkomen en aanpakken van multiproblematiek. Er wordt deelgenomen aan verschillende overlegvormen, waaronder het Zorgnetwerkoverleg en

	overleggen in het Zorg- en Veiligheidshuis. De focus hierbij ligt zowel op het veiligheids- als het zorgaspect, waarbij de interne samenwerking tussen het sociaal domein en Openbare Orde en Veiligheid wordt opgezocht.
C2	We verminderen woonoverlast en burenruzies door, waar nodig, samen met onze partners buurtbemiddeling in te zetten.
C3	Indien van toepassing worden bestuurlijke maatregelen opgelegd om woonoverlast of huiselijk geweld terug te dringen.
C4	We zetten in op veiligheid van vrouwen en meisjes door aan te sluiten bij de campagne Orange the World en onderzoeken of en hoe er meer aandacht nodig is voor dit onderwerp.

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Onze inwoners en medewerkers zijn digitaal weerbaar

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Activiteit omschrijving
D1	Voorlichtingen aan verschillende doelgroepen om de weerbaarheid te vergroten en de kans op slachtofferschap te verkleinen.
D2	We vergroten de interne digitale weerbaarheid door het inzetten van bewustwordingstools. Onze crisisorganisatie is ingericht op digitale crises.

WAT WILLEN WIJ BEREIKEN?

Doel: Een veilige fysieke leef-, woon- en werkomgeving

WAT GAAN WIJ DAARVOOR DOEN?

Activiteit	Activiteit omschrijving
E1	Deelnemers van de gemeentelijke crisisorganisatie worden opgeleid, getraind en oefenen zodat de gemeente voorbereid is op rampen/crises.
E2	We bevorderen de leefbaarheid door te controleren op • verkeersveiligheid rondom scholen; • parkeren binnen de blauwe zone en foutief parkeren.
E3	We adviseren op risicovolle evenementen. We zijn aanwezig bij vooroverleggen en hebben nauwe samenwerking met de organisatie van evenementen en de hulpdiensten.
E4	We bevorderen een veilig ondernemersklimaat door controles uit te voeren. We voeren regie en adviseren op publiek private samenwerking ter verbetering van de veiligheid (SVO).
E5	We anticiperen op het wetsvoorstel rondom het algemeen vuurwerkverbod.
E6	We anticiperen op de landelijke aanpak van hybride dreigingen en het versterken van de weerbaarheid van de samenleving.

HOE GAAN WE DAT METEN?

<i>Effectindicatoren (incl. bron)</i>	<i>Laatste meting</i>	<i>Begroting 2026</i>	<i>Streefwaarde 2029</i>
<i>Doel 1. We bieden jongeren een veilige omgeving waarin zij zich kunnen ontwikkelen en onderdeel van de samenleving uitmaken.</i>			
1. Aantal meldingen jeugdoverlast (<i>Politie</i>)	110 (2024)	110	110
2. Aantal HALT verwijzingen per 1000 jongeren * (<i>Waarstaatjegemeente.nl</i>) **	4 (2024)		
3. Percentage inwoners dat veel overlast ervaart van rondhangende jongeren (<i>Veiligheidsmonitor</i>) *	4,7 (2023)	4 (<i>Veiligheidsmonitor 2025</i>)	4
<i>Doel 2. Het signaleren, voorkomen en aanpakken van (georganiseerde) ondermijnende criminaliteit.</i>			
1. Ingekomen signalen (intern en extern) **	20 (2024)		
2. Aantal MMA-meldingen **	18 (2024)		
3. Percentage inwoners dat veel overlast ervaart door drugshandel (<i>Veiligheidsmonitor</i>)	4 (2023)	3,5	3
<i>Doel 3: We voorkomen dat zorgproblematiek escaleert naar veiligheidsproblematiek (sociale veiligheid)</i>			
1. Overlastmeldingen gerelateerd aan personen met verward gedrag (<i>Politie</i>)	230 (2024)	220	200
2. Aantal overlastmeldingen alcohol/drugs (<i>Politie</i>)	83 (2024)	70	70
<i>Doel 4: Onze inwoners en medewerkers zijn digitaal weerbaar</i>			
1. Slachtofferschap van online criminaliteit (percentage) (<i>Veiligheidsmonitor</i>)	17,1 (2023)	15	13
<i>Doel 5: Een veilige fysieke leef-, woon- en werkomgeving</i>			
1. Aantal woninginbraken (inclusief pogingen) per 1000 inwoners* (<i>Politie</i>)	1,2	1,4	1,2
2. Aantal winkeldiefstallen per 1000 inwoners* (<i>Politie</i>)	0,9	0,8	0,8
3. Aantal geweldsmisdrijven per 1000 inwoners* (<i>Politie</i>)	2,4	1,8	1,8
4. Vernielingen en beschadigingen in de openbare ruimte (per 1000	3,8 (2024)	3,5	3,2

inwoners)*(Politie)			
5. Aantal Fixi-meldingen **	1755 (2024)		
6. Rapportcijfer leefbaarheid (Veiligheidsmonitor)	7,7 (2023)	7,7	7,7

* Deze BBV-indicator is landelijk verplicht.

** Voor de indicatoren is geen sprake van begrote waarden.

<i>Prestatie-indicatoren (incl. bron)</i>	<i>Laatste meting</i>	<i>Begroting 2026</i>	<i>Streefwaarde 2029</i>
<i>Doel 1. We bieden jongeren een veilige omgeving waarin zij zich kunnen ontwikkelen en onderdeel van de samenleving uitmaken.</i>			
1.1 Aantal jongeren besproken op de zorg- en veiligheidstafel jeugd (anoniem en individueel) **	28 (2024)		
1.2. Aantal groepsaanpakken **	0 (2024)		
<i>Doel 2. Het signaleren, voorkomen en aanpakken van (georganiseerde) ondermijnende criminaliteit.</i>			
1. Aantal Bibob onderzoeken **	9		
2. Aantal sluitingen woningen en bedrijfspanden (Opiumwet) **	1		
3. Aantal bestuurlijke waarschuwingen **	1		
4. Last onder dwangsom (i.h.k.v. Opiumwet)**	3		
5. Integrale controles	3	3	3
<i>Doel 3: We voorkomen dat zorgproblematiek escaleert naar veiligheidsproblematiek (sociale veiligheid)</i>			
1. Aantal buurtbemiddeling ingezet (bemiddeling en empowerment)	7	11	11
2. Aantal keren tijdelijk huisverbod opgelegd (huiselijk geweld) **	6 (4 L) 7 (T)		
3. Aantal inwoners in levensloopaanpak **	1		
4. Bestuurlijke maatregel i.h.k.v. Wet aanpak Woonoverlast **	1		
<i>Doel 4: Onze inwoners en medewerkers zijn digitaal weerbaar</i>			
1. Preventieve activiteiten gericht op voorkomen slachtofferschap **	1		
<i>Doel 5: Een veilige fysieke leef-, woon- en werkomgeving</i>			

1. Aantal registraties afval (bijzet, dumping, grofvuil etc.) **	88 (2024)		
2. Aantal bekeuringen verkeer (blauwe zone, Ov Mulders stilstaand voertuig) **	328 (2024)		

** Voor de indicatoren is geen sprake van begrote waarden.

SAMENWERKINGSPARTNERS

Verbonden partijen	Overige samenwerkingspartners
Veiligheidsregio Holland Midden (VRHM) Omgevingsdienst West-Holland (ODWH)	Politie Stichting Voor ieder 1 Zorg- Veiligheidshuis Hollands Midden Welzijnswartier Openbaar Ministerie Halt Brijder GHOR Regionaal Bureau Leerrecht (RBL) Jeugdbescherming West Onderwijs RIEC

Voor informatie over de verbonden partijen wordt verwezen naar de [paragraaf Verbonden partijen](#).

Beleidsindicatoren

Indicator	Eenheid	Realisatie 2023	Realisatie 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Bron
Formatie	Fte per 1.000 inwoners	Zie rekening GR HLTsamen	Zie rekening GR HLTsamen	Zie begroting GR HLTsamen	Zie begroting GR HLTsamen	*
Bezetting	Fte per 1.000 inwoners					
Externe inhuur	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen					
Apparaatskosten	Kosten per inwoner	€ 327	€ 346	€ 385	€ 384	*
Overhead	% van de totale lasten	13 %	12%	13 %	12 %	*

* Eigen gegevens

Toelichting indicator Formatie

Het gaat hier om de toegestane formatie in fte van het ambtelijk apparaat van de organisatie op peildatum 1 januari. Uitgangspunt is het vastgestelde formatieplan, dus niet de werkelijke bezetting. Het gaat om formatieplaatsen ongeacht of die worden ingevuld door iemand met een vaste aanstelling, een tijdelijke aanstelling of nog openstaan in de vorm van een vacature. Fte is het equivalent van een 36-urige werkweek.

Toelichting indicator Bezetting

Het gaat hier om het werkelijk aantal fte dat werkzaam is, dus niet om de toegestane formatieve omvang uit het formatieplan. Terugkijkend naar een begrotingsjaar wordt de werkelijke bezetting berekend. Conform de definitie van Vensters voor Bedrijfsvoering is berekend de gemiddelde

bezetting in dat begrotingsjaar door het gemiddelde te nemen van de werkelijke bezetting op 1 januari en op 31 december.

Toelichting indicator Externe inhuur

Onder externe inhuur wordt verstaan: het uitvoeren van werkzaamheden in opdracht van een bij de organisatie in dienst zijnde opdrachtgever, door een private organisatie met winstoogmerk, door middel van het tegen betaling inzetten van personele capaciteit en deskundigheid, zonder dat daar een arbeidsovereenkomst of aanstelling tussen organisatie en de daarbij ingezette personen aan ten grondslag ligt.

Toelichting indicator Apparaatskosten

Apparaatskosten (ofwel organisatiekosten) zijn de noodzakelijke financiële middelen voor het inzetten van personeel (salarissen), organisatie-, huisvestings-, materieel-, automatiseringskosten e.d. voor de uitvoering van de organisatorische taken. Apparaatskosten zijn dus alle personele en materiële kosten die verbonden zijn aan het functioneren van de organisatie, exclusief griffie en bestuur.

Toelichting indicator Overhead

Overheadkosten zijn alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces. Dit zijn de kosten voor plofak (leidinggevende, informatievoorziening, juridische zaken, bestuurszaken en bestuursondersteuning, financiën, automatisering, inkoop, communicatie en huisvesting).

Indicator	Eenheid	Realisatie 2023	Realisatie 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	NL	Bron
Verwijzingen Halt	Aantal per 1.000 jongeren (in de leeftijd 12 - 17 jaar)	10	4	**	**	2024 : 9	Buro Halt
Winkeldiefstallen	Aantal per 1.000 inwoners	1,8	0,9	0,8	0,8	2024 : 4,3	Politie
Geweldsmisdrijven	Aantal per 1.000 inwoners	2,7	2,4	1,8	1,8	2024 : 4,3	CBS
Diefstallen uit woning	Aantal per 1.000 inwoners	1,3	1,2	1,4	1,2	2024 : 1,2	CBS
Vernieling en beschadiging (in de openbare ruimte)	Aantal per 1.000 inwoners	5,1	3,8	3,5	3,2	2024 : 5,7	Politie

Toelichting indicator Verwijzingen Halt

Het aantal verwijzingen Halt per 1.000 inwoners van 12 tot 18 jaar. Jongeren van 12 tot 18 jaar die een licht strafbaar vergrijp plegen, worden door de politie of leerplichtambtenaren naar Bureau Halt verwezen voor een passende Halt-straf. Zij krijgen leeropdrachten en er volgen gesprekken met de jongeren en de ouders. Op deze manier kunnen jongeren rechtzetten wat zij fout hebben gedaan, zonder dat zij in aanraking komen met het Openbaar Ministerie.

** Voor de Halt-indicator is geen sprake van begrote waarden.

Toelichting indicator Winkeldiefstallen

Het aantal winkeldiefstallen per 1.000 inwoners.

Toelichting indicator Geweldsmisdrijven

Het aantal geweldsmisdrijven. Voorbeelden van geweldsmisdrijven zijn seksuele misdrijven, levensdelicten zoals moord en doodslag en dood en lichamelijk letsel door schuld (bedreiging, mishandeling, etc.).

Toelichting indicator Diefstallen uit woning

Het aantal diefstallen uit woningen, per 1.000 inwoners.

Toelichting indicator Vernieling en beschadiging (in de openbare ruimte)

De indicator 'Vernieling en beschadiging (in de openbare ruimte)' verwijst naar het opzettelijk kapotmaken of beschadigen van eigendommen in de openbare ruimte, zoals bushokjes, bankjes, prullenbakken of verkeersborden, wat juridisch strafbaar is onder Artikel 350 van het Wetboek van Strafrecht.

nb: Gegevens zijn op moment van schrijven van deze programmabegroting nog niet bekend. Indien de gegevens na het schrijven bekend worden, kunt u deze vinden op:

<https://www.waarstaatjegemeente.nl/dashboard/Besluit-Begroting-en-Verantwoording/>

Kaderstellende stukken

- [Reglement van orde voor de raad](#)
- [Coalitie akkoord: Met trots vooruit 2022-2026](#)
- [Beleidskader participatie](#)
- [Verordening op de raadscommissie](#)
- [HLT Samen Sterker!](#) (Bedrijfsplan werkorganisatie HLT Samen)
- De raadsbesluiten van Hillegom, Lisse en Teylingen over de ambtelijke samenwerking

Wat mag het kosten?

Bedragen x € 1.000

Lasten	Rekening	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2024	2025 na wijziging	2026	2027	2028	2029
Thema 1. Samenwerkende overheid						
0.1 Bestuur	-111	-50	-50	-50	-50	-50
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	-1.678	-3.428	-348	-322	-322	-322
Totaal 1. Samenwerkende overheid	-1.789	-3.478	-398	-372	-372	-372
Thema 2. Openbare orde en veiligheid						
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	-1.619	-1.874	-1.888	-1.888	-1.888	-1.888
1.2 Openbare orde en veiligheid	-969	-1.089	-1.120	-1.120	-1.120	-1.120
Totaal 2. Openbare orde en veiligheid	-2.588	-2.963	-3.008	-3.008	-3.008	-3.008
Thema 3. Bestuur en ondersteuning						
0.1 Bestuur	-2.604	-2.023	-1.987	-1.992	-1.992	-1.992
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	-234	-237	-178	-184	-184	-184

5.6 Media	-34	-37	-37	-37	-37	-37
Totaal 3. Bestuur en ondersteuning	-2.872	-2.297	-2.202	-2.213	-2.213	-2.213
Totaal lasten	-7.249	-8.738	-5.608	-5.593	-5.593	-5.593

Baten	Rekening	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2024	2025 na wijziging	2026	2027	2028	2029

Thema 1. Samenwerkende overheid

0.1 Bestuur	71	28	28	28	28	28
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	2.503	2.364	246	220	220	220
Totaal 1. Samenwerkende overheid	2.574	2.392	274	248	248	248

Thema 2. Openbare orde en veiligheid

1.1 Crisisbeheersing en brandweer	104	107	107	107	107	107
1.2 Openbare orde en veiligheid	7	9	9	9	9	9
Totaal 2. Openbare orde en veiligheid	111	116	116	116	116	116

Thema 3. Bestuur en ondersteuning

0.1 Bestuur	13					
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	159	48	38	38	38	38
Totaal 3. Bestuur en ondersteuning	172	48	38	38	38	38
Totaal baten	2.857	2.556	428	402	402	402

Saldo van baten en lasten	-4.391	-6.182	-5.181	-5.191	-5.191	-5.191
----------------------------------	---------------	---------------	---------------	---------------	---------------	---------------

Reserves	Rekening	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2024	2025 na wijziging	2026	2027	2028	2029
Toevoegingen reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekkingen reserves	0	22	22	22	22	22
Totaal reserves		22	22	22	22	22
Saldo na resultaatbestemming	-4.393	-6.157	-5.158	-5.168	-5.168	-5.168

Algemene dekkingsmiddelen

Verplichte onderdelen besluit begroting en verantwoording

Alle lasten en baten die samenhangen met de programma's worden direct op het desbetreffende programma geboekt. De baten in algemene middelen bestaan uit doeluitkeringen, specifieke rijksvergoedingen, huuropbrengsten en dergelijke. Dit onderdeel van de begroting volgt uit artikel 8 van het Besluit begroting en verantwoording (BBV).

In algemene dekkingsmiddelen staan de volgende onderwerpen:

- Lokale heffingen
- Algemene uitkering uit het Gemeentefonds
- Dividenden
- Saldo financieringsfunctie
- Overige algemene dekkingsmiddelen

De zogenaamde algemene dekkingsmiddelen zijn diverse inkomsten waarvan de besteding niet gebonden is. Deze baten zijn niet aan een concreet programma toe te rekenen. Artikel 8 van het BBV schrijft voor dat, naast de begroting van lasten en baten per programma, ook een overzicht van de algemene dekkingsmiddelen en de post onvoorzien moet worden opgenomen.

Lokale heffingen

Dit zijn gemeentelijke belastingen die geen directe relatie hebben met een bepaalde gemeentelijke taak; de besteding is niet geoormerkt. De onroerendezaakbelasting en de precariobelasting vallen hieronder. De rioolrechten, afvalstoffenheffing, leges-, en marktgelden vallen hier niet onder. Deze worden op de desbetreffende programma's verantwoord en zijn geoormerkt voor deze lasten. We verwijzen naar de paragraaf Lokale heffingen voor een uitgebreidere toelichting. In de paragraaf Weerstandsvermogen is een berekening opgenomen over de dekkingspercentages in relatie tot het weerstandsvermogen.

Algemene uitkering uit het gemeentefonds

In de begroting is rekening gehouden met de effecten van de Meicirculaire 2025. Voor de berekening van de algemene uitkering 2026 is rekening gehouden met de verwachte stijging van het aantal inwoners en het aantal gereedgekomen woningen in 2025. De maatstaven zijn in de meerjarenbegroting constant gehouden. De onderschrijding van de gelden met betrekking tot het [BTW-compensatiefonds \(BCF\)](#) zijn meerjarig meegerekend.

Daarnaast is vanaf 2028 een stelpost opgenomen voor de jeugdzorg eigen bijdrage van € 249.000. Het Rijk neemt in de algemene uitkering een financieel voorschot op de nog te nemen maatregelen om het jeugdzorgstelsel te beheersen door een korting op de algemene uitkering. Tot 2028 krijgen de gemeenten nl. nog een vergoeding voor deze nog te nemen maatregelen in de jeugdzorg. Vanaf 2028 verwacht het Rijk dat de gemeenten de effecten van deze maatregelen gaan merken door lagere kosten. Onze toezichthouder, de Provincie Zuid-Holland, staat toe dat de gemeente Hillegom hiervoor een stelpost opneemt vanaf 2028.

Dividenden

We ontvangen dividend van Alliander, Bank voor Nederlandse Gemeenten (BNG) en De Meerlanden NV naar rato van het bedrijfsresultaat.

Bedragen x € 1.000				
Dividend	Realisatie 2023	Realisatie 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Alliander	302	640	640	640
Bank Nederlandse Gemeenten	124	107	113	113
Meerlanden	95	0	95	0
	581	471	581	848

Saldo financieringsfunctie

De werkelijke rentelasten zijn verantwoord in de begroting. Tijdelijke overschotten op de financiering worden overeenkomstig het schatkistbankieren 'gestald' bij het Rijk. Door de lage rente zijn er geen rentebaten over overtollige gelden, er worden wel rentebaten ontvangen voor het lenen van tijdelijke gelden (kasgeld). De overhead wordt verantwoord in prestatieveld bedrijfsvoering en de directe bedrijfskosten worden rechtstreeks toegerekend aan de producten en activiteiten. De overhead wordt wel meegenomen in de berekening van de kostendeekkende tarieven.

Mutaties reservess

Per programma is vermeld wat de mutaties op de reserves zijn. Een aantal mutaties is niet toe te wijzen aan een programma en wordt daarom hier verantwoord.

Wat mag het kosten?

Bedragen x € 1.000

Lasten	Rekening	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2024	2025 na wijziging	2026	2027	2028	2029
Thema 2. Lokale heffingen besteding niet gebonden						
0.64 Belastingen overig	-278	-273	-262	-262	-262	-262
Totaal 2. Lokale heffingen besteding niet gebonden	-278	-273	-262	-262	-262	-262
Thema 3. Overhead						
0.4 Overhead	-7.890	-8.881	-8.638	-8.556	-8.482	-8.482
Totaal 3. Overhead	-7.890	-8.881	-8.638	-8.556	-8.482	-8.482
Thema 4. Saldo financieringsfunctie						
0.5 Treasury	-57	-55	-221	-571	-621	-621
Totaal 4. Saldo financieringsfunctie	-57	-55	-221	-571	-621	-621
Thema 5. Overige algemene dekkingsmiddelen						
0.8 Overige baten en lasten	-8	-25	-98	-306	-273	-250
Totaal 5. Overige algemene dekkingsmiddelen	-8	-25	-98	-306	-273	-250
Totaal lasten	-8.233	-9.234	-9.219	-9.695	-9.638	-9.615

Baten	Rekening	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2024	2025 na wijziging	2026	2027	2028	2029
Thema 1. Algemene uitkering						
0.7 Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	42.902	44.265	45.574	45.379	44.409	44.775
Totaal 1. Algemene uitkering	42.902	44.265	45.574	45.379	44.409	44.775
Thema 2. Lokale heffingen besteding niet gebonden						
0.61 OZB woningen	3.999	4.180	4.169	4.169	4.169	4.169
0.62 OZB niet-woningen	1.478	1.450	1.567	1.772	1.977	2.182
0.64 Belastingen overig	102	23	42	117	117	117
Totaal 2. Lokale heffingen besteding niet gebonden	5.579	5.653	5.778	6.058	6.263	6.468
Thema 3. Overhead						
0.4 Overhead	16	16	16	16	16	16
Totaal 3. Overhead	16	16	16	16	16	16
Thema 4. Saldo financieringsfunctie						
0.5 Treasury	1.332	1.163	974	924	874	874
Totaal 4. Saldo financieringsfunctie	1.332	1.163	974	924	874	874
Thema 5. Overige algemene dekkingsmiddelen						
0.8 Overige baten en lasten			12	12	12	12
Totaal 5. Overige algemene dekkingsmiddelen			12	12	12	12
Totaal baten	49.829	51.097	52.354	52.389	51.574	52.145
Saldo van baten en lasten	41.594	41.863	43.135	42.694	41.936	42.530
Reserves						
	2024	2025 na wijziging	2026	2027	2028	2029
Toevoegingen reserves	0	0	0	0	0	
Onttrekkingen reserves	0	0	0	0	0	
Totaal reserves						
Saldo na resultaatbestemming	41.595	41.865	43.135	42.693	41.935	42.531

Overhead

In het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) is onderlinge vergelijkbaarheid van gemeenten het uitgangspunt. Daarom is er door de wetgever voor gekozen om de kosten van overhead op één taakveld te laten registreren en op één centrale plaats in de begroting te vermelden. Door deze nieuwe systematiek gaan gemeenten op dezelfde wijze om met kostentoe rekening, waardoor de vergelijking van kosten van producten/diensten volgens de wetgever ook zuiverder is. Om dit effect te versterken is er een uniforme definitie van overhead gegeven in de [Notitie overhead](#).

Overheadkosten zijn alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces. Dit zijn de kosten voor pfofach (leidinggevende, informatievoorziening, juridische zaken, bestuurszaken en bestuursondersteuning, financiën, automatisering, inkoop, communicatie en huisvesting). De direct toe te rekenen kosten worden verantwoord op de taakvelden.

De centrale presentatie heeft als neveneffect dat het zicht op de integrale kostprijs in de programma's verloren gaat. Het opnemen van het totaalbedrag aan ondersteunende activiteiten zegt daarnaast weinig zonder de relatie met het primaire proces te leggen/kennen. Daarom houden wij conform de financiële beheersverordening extra comptabel ook nog zicht op de integrale kostprijs zodat daarop sturing kan plaatsvinden.

In 2026 bedraagt de totale overhead € 8.903.622. Dit is 12% van de totale begroting € 75.013.482.

De overhead bestaat uit:

bedragen x € 1.000,-			
Onderdeel	2024	2025	2026
Bijdrage HLTtsamen-overhead deel	7.124	7.354	8.024
Huisvesting	206	346	356
Overige overhead	933	1.097	1.097
Totaal	8.263	8.787	8.903
Overheadpercentage	13	12	12

Vennootschapsbelasting

Vanaf 1 januari 2016 zijn overheidsondernemingen verplicht om vennootschapsbelasting af te dragen over winstgevende activiteiten. Gemeenten zijn onder de nieuwe wet in principe vennootschapsbelasting-belastingplichtig voor alle werkzaamheden, die als een ondernemingsactiviteit kunnen worden aangemerkt. Een inventarisatie wijst erop dat Hillegom geen onder de vennootschapsbelasting vallende activiteiten heeft.

Onvoorzien

Het BBV eist een bedrag van onvoorzien en overeenkomstig de Financiële verordening is er € 25.000,- geraamd voor onvoorziene incidentele uitgaven.

Paragrafen

Paragraaf Lokale heffingen

Algemeen

De paragraaf lokale heffingen bevat, overeenkomstig het BBV een overzicht van het beleid inzake de lokale heffingen, de relevante ontwikkelingen die van invloed zijn op de tarieven en een verantwoording over de mate van kostendekkendheid van tarieven inclusief de uitgangspunten die daarbij zijn gehanteerd. Daarnaast wordt een overzicht op hoofdlijnen gepresenteerd van de diverse heffingen, de lokale lastendruk en een beschrijving van het kwijscheldingsbeleid. In de Gemeentewet en een aantal bijzondere wetten is geregeld welke heffingen (belastingen en retributies) een gemeente mag opleggen. De gemeenteraad bepaalt de hoogte van het tarief en welke van die heffingen ook daadwerkelijk worden geheven.

Belastingen

De Gemeentewet geeft een limitatieve opsomming van de belastingen die een gemeente mag heffen. Tegenover een belasting staat geen rechtstreekse individuele tegenprestatie van de overheid. De opbrengsten dienen als algemeen dekkingsmiddel. Onze gemeente heft de volgende belastingen: onroerendezaakbelastingen (OZB) en precariobelasting. Vanaf 2027 zal de gemeente verblijfsbelasting gaan heffen. De gemeente Hillegom maakt geen gebruik van de wettelijke mogelijkheden om hondenbelasting, parkeerbelasting, forensenbelasting en BIZ-bijdrage te heffen.

Rechten

Rechten zijn betalingen voor een geleverde of een bewezen dienst. Hiervan zijn de tarieven in principe volledig kostendekkend. Het is niet toegestaan een meer dan kostendekkend tarief te hanteren. In Hillegom worden afvalstoffenheffing, rioolheffing, leges en marktgeld als rechten geheven.

In de raadsvergadering van december 2025 worden de belastingverordeningen 2026 voor de bijstelling van de tarieven voorgelegd.

Ontwikkelingen/actualiteit

Belastinghervormingen

In het kader van de nieuwe financieringssystematiek voor het Gemeentefonds wordt door de minister van BZK en de staatssecretaris van Financiën gekeken naar de mogelijkheid voor een groter eigen belastinggebied. Er is onderzoek naar invoering van twee nieuwe belastingen namelijk, planbatenheffing en grondbelasting ter bevordering van de woningbouw. Verder wordt een maximum voor de stijging van de OZB genoemd.

De planning was om dit in 2026 te realiseren. Inmiddels is het kabinet demissionair en de herstructurering van het Gemeentefonds is nog niet afgerond. Het onderwerp is controversieel verklaard waardoor alleen een nieuw kabinet er verder meer kan.

De vervolgstappen om te komen tot belastinghervormingen en groter eigen gemeentelijk belastinggebied worden afgewacht.

Financiële uitgangspunten

- Overeenkomstig de Kadernota 2026 wordt voor belastingen en retributies rekening gehouden met een inflatiepercentage van 2,22%. Voor de onroerend zaakbelasting woningen is een uitzondering gemaakt en wordt niet verhoogd. Voor de heffingen geldt dat een compensatie alleen aan de orde is, als deze binnen de grenzen van kostendekkendheid blijft. Voor de retributies geldt dat het uitgangspunt de 100% kostendekkendheid is.
- Bij de berekening van de overhead wordt de maximale toegestane opslag berekend. De overhead bestaat uit de kosten voor pfofach (personeel, informatievoorziening, organisatie, financiën, automatisering, communicatie en huisvesting). De direct toe te rekenen kosten worden verantwoord op de taakvelden.

Kostendekkendheid

Voor het bepalen van de kostendekkendheid mogen extra comptabel de volgende zaken worden meegerekend:

- De directe lasten van personeel HLTsamen zijn verantwoord op het taakveld en zijn gebaseerd op de geraamde lasten uit de begroting van HLTsamen. De overhead, de kosten voor leidinggevend personeel, informatievoorziening, juridische zaken, bestuurszaken en bestuursondersteuning, financiën, automatisering, inkoop, communicatie en huisvesting (piofach), zijn gerelateerd aan de totale lasten van de bedrijfsvoering (zie het onderdeel Overhead bij de Algemene dekkingsmiddelen.
- De lasten in het prestatieveld zijn exclusief BTW. Omdat het BTW-compensatiefonds (bcf) wordt gevoed uit het Gemeentefonds, is toerekening van de BTW geoorloofd.
- Bij de berekening van de baten wordt een derde van de kosten van het prestatieveld Straatreiniging toegerekend aan de heffing afvalstoffenheffing en het rioolrecht. De kosten van straatreiniging worden mede gemaakt om het zwerfvuil te verminderen en om verstoppingen in het rioolstelsel te voorkomen.
- Het is geoorloofd om het bedrag aan kwijtscheldingen te compenseren in het tarief.
- De kosten, gemaakt voor inning en invordering door de gemeenschappelijke regeling Cocensus, mogen worden toegerekend aan de rechten. Deze zijn gerelateerd aan de kostentoerekening van Cocensus en zijn ondergebracht bij het taakveld.

Overzicht lokale heffingen

In het volgende overzicht worden de opbrengsten van de lokale heffingen weergegeven.

Lokale heffingen	Realisatie 2023	Realisatie 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Onroerende zaakbelasting	5.174	5.476	5.630	5.736
Precariobelasting	13	71	11	30
Overige baten (dwangbevelen)	30	30	32	32
Totaal niet bestedingsgebonden	5.217	5.577	5.432	5.798
Afvalstoffen- en reinigingsheffingen	3.398	4.128	5.348	5.308
Rioolheffing	2.434	2.422	2.663	2.725
Secretarieleges	293	504	425	527
Bouwleges	496	1.157	474	924
Begrafenisrechten	65	98	81	84
Rechten en Marktgelden	13	14	13	13
Totaal gebonden aan bestedingen	6.698	8.323	9.004	9.581
Totaal	11.915	13.901	14.677	15.379

Wet waardering onroerende zaken (woz)

De vastgestelde WOZ-waarde vormt de grondslag voor de onroerendezaakbelastingen (OZB), de Waterschapsomslag gebouwd (geheven bij woning- of bedrijfspandbezitters in het gebied van het waterschap) en het huurwaardeforfait voor de inkomstenbelasting. De WOZ-administratie is een basisregistratie. De waarden worden op grond van de WOZ jaarlijks herzien. De Waarderingskamer schat de marktontwikkeling 2024 voor woningen op een stijging van 9 procent. Voor niet-woningen wordt de waardeontwikkeling geschat op een stijging van 2 procent.

Onroerend zaakbelastingen

De tarieven van de OZB worden gebaseerd op de WOZ-waarde en de geraamde opbrengsten in de begroting. De aanslag OZB wordt berekend over de waardebepaling per 1 januari 2025. De marktontwikkeling wordt gevolgd door Cocensus. Bij het bepalen van de tarieven wordt rekening gehouden met de ontwikkeling van de WOZ-waarde. De geraamde leegstand bij niet-woningen is over beide heffingen verdeeld, zodat de prikkel tot verhuren mede bij de eigenaren is ondergebracht. De opbrengsten van de OZB voor niet-woningen (eigenaren en gebruikers) zijn verhoogd met het inflatiepercentage van 2,22 procent.

De ontwikkeling van de onroerendezaakbelasting tarieven van de afgelopen jaren waren:

		% van de WOZ-waarde		
% van de WOZ-waarde		2024	2025	2026
Woningen	Eigenaar	0,0906%	0,0921%	0,0921%
Niet-woningen	Eigenaar	0,2208%	0,2265%	0,2315%
Niet-woningen	Gebruiker	0,1333%	0,1368%	0,1398%

Bij de vaststelling van de OZB-verordening, medio december, wordt de laatste prognose van de WOZ-waarde per 1 januari 2025 bepaald om zodoende een juist percentage van de heffingsmaatstaf te kunnen vaststellen en de geraamde opbrengsten, inclusief de uitgangspunten te garanderen.

Precariobelasting

Precariobelasting wordt geheven voor het innemen of gebruiken van openbare grond. De tarieven zijn verhoogd met het vastgestelde inflatiecijfer 2,22%.

Overige baten

Bij de inning van de achterstallige belastingen en rechten worden wettelijke aanmanings- en dwangbevelkosten in rekening gebracht.

Reinigingsheffingen

Reinigingsheffingen bestaan uit de afvalstoffenheffing voor huisgezinnen en overige reinigingsrechten. De overige reinigingsrechten heffingen worden betaald voor het inzamelen en verwerken van afvalstoffen op de gemeentewerkplaats. De afvalstoffenheffing geldt voor huishoudens. Door de stijgende kosten van verwerking van het afval, verwijderen bijzettingen bij milieuparkjes en achterblijven van inkomsten van restfracties is het tarief verhoogd.

	2024		2025		2026	
	Meer-persoons	Één-persoons	Meer-persoons	Één-persoon	Meer-persoons	Één-persoon
Vast tarief	€ 430,00	€ 400,00	€ 517,00	€ 487,00	€ 528,00	€ 497,00

Het BBV schrijft voor dat er een duidelijk overzicht is van de kostendekking. Hieronder geven we inzicht in de kostendekking van de afvalkosten.

(Bedragen x € 1.000)

Berekening kostendekking afval				
Taakveld	Omschrijving	Jaarrekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Afval	Kosten van taakveld	3.790	4.165	4.252
	Baten van taakveld	369	335	335
	Netto kosten	3.422	3.671	3.917
	<i>Toe te rekenen kosten</i>			
a.	Overhead	175	225	189
b.	BTW	822	871	911
c.	Afvoeren veegafval	124	130	130
d.	Kwijtschelding	133	110	125
	Totale kosten	4.675	5.166	5.272
	Opbrengsten heffingen	4.128	5.166	5.271
Kostendekkingspercentage		88%	100%	100%

Rioolheffing

De rioolheffing wordt geheven ter bestrijding van de kosten van de gemeentelijke watertaken (afvalwater, hemelwater en grondwater). De opbrengst van de rioolheffing is gebaseerd op 100% dekking van de kosten. De kosten zijn opgenomen op basis van het Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP).

De grondslag bij woningen is gesplitst in één- en meerpersoonshuishoudens en bij niet-woningen het waterverbruik te hanteren als grondslag, verdeeld in acht schalen. Met alle (minimale) wijzigingen en de genoemde uitgangspunten is de rioolheffing 100% dekkend en zijn de tarieven berekend op:

Woningen	2024	2025	2026
2 of meer persoonshuishoudens	€ 235,00	€ 248,00	€ 255,00
1 persoonshuishoudens	€ 206,00	€ 219,00	€ 225,00
Niet-woningen			
<100	€ 206,00	€ 219,00	€ 225,00
100-250	€ 251,00	€ 264,00	€ 270,00
250-500	€ 323,00	€ 336,00	€ 342,00
500-1000	€ 458,00	€ 471,00	€ 477,00
1000-2000	€ 728,00	€ 741,00	€ 747,00
2000-4000	€ 1.268,00	€ 1.281,00	€ 1.287,00
4000-6000	€ 1.988,00	€ 2.001,00	€ 2.007,00
>6000	€ 3.788,00	€ 3.801,00	€ 3.807,00
Garages/trafo's	€ 50,00	€ 50,00	€ 50,00

Het BBV schrijft voor dat er een duidelijk overzicht is van de kostendekking. Hieronder geven we inzicht in de kostendekking van de rioolkosten.

(Bedragen x € 1.000)

Berekening kostendekking Riolering				
Taakveld	Omschrijving	Jaarrekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Riolering	Kosten van het taakveld	1.793	1.834	1.887
	Baten van het taakveld	14	0	0
	Netto kosten	1.779	1.834	1.887
	<i>Toe te rekenen kosten</i>			
a.	Overhead	227	231	232
b.	BTW	239	387	396
c.	Afvoeren veegafval	124	130	130
d.	Kwijtschelding	65	80	80
	Totale kosten	2.434	2.663	2.725
	Opbrengsten heffingen	2.434	2.663	2.725
Kostendekkingspercentage		100%	100%	100%

Leges burgerzaken

In overeenstemming met de beleidsuitgangspunten zijn de leges waar nodig verhoogd met 2,22 %. De tarieven voor de reisdocumenten en rijbewijzen zijn aangepast aan de vastgestelde maximum tarieven. Hieronder geven we inzicht in de kostendekking van de leges.

(Bedragen x € 1.000)

Berekening kostendekkendheid leges burgerzaken				
Taakveld	Omschrijving	Jaarrekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Burgerzaken	Kosten van taakveld	854	915	950
	Baten van taakvelden	0	0	0
	Netto kosten	854	915	961
	<i>Toe te rekenen kosten</i>			
a.	Overhead	114	116	120
b.	BTW	141	163	151
	Totale kosten	1.109	1.193	1.222
	Opbrengsten leges	504	425	527
Kostendekkendheidspercentage		45%	36%	43%

Toelichting

Onder de leges vallen de kosten van burgerlijke stand, reisdocumenten, rijbewijzen en vergunningverlening APV.

Leges omgevingsvergunningen

In overeenstemming met de beleidsuitgangspunten zijn de leges verhoogd met € 150.000 middels een tariefverhoging. De exacte tariefsverhoging zal nader worden uitgewerkt bij de vaststelling van de verordeningen omgevingsvergunningen. Naar verwachting zal dit rondom de 20% zijn. De legesverordening en tarieventabel zijn aangepast aan de nieuwe Omgevingswet bij de inwerkingtreding op 1 januari 2024. Hieronder geven we inzicht in de kostendekking van de bouwleges.

(Bedragen x € 1.000)

Berekening kostendekking Wonen en bouwen				
Taakveld	Omschrijving	Jaarrekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Bouw en wonen	Kosten van taakvelden	703	615	733
	Baten van taakvelden	0	0	0
	Netto kosten	703	615	733
	Toe te rekenen kosten			
a.	Overhead	89	78	93
b.	BTW	148	129	154
	Totale kosten	940	822	980
	Opbrengsten heffingen	1.157	474	924
Kostendeckingspercentage		123%	58%	94%

Grafrechten

In overeenstemming met de beleidsuitgangspunten zijn de rechten verhoogd met 2,22. Hieronder geven we inzicht in de kostendekking van de grafrechten.

(Bedragen x € 1.000)

Berekening kostendekking grafrechten				
Taakveld	Omschrijving	Jaarrekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Begraaf- plaats.	Kosten van taakveld	149	134	137
	Baten van taakveld	4	3	3
	Netto kosten	145	131	134
	Toe te rekenen kosten			
a.	Overhead	18	11	17

b.	BTW	31	17	29
	Totale kosten	194	103	179
	Opbrengsten heffingen	99	81	81
Kostendeckingspercentage		55%	79%	45%

Toelichting

De kosten en baten zijn verantwoord in het taakveld begraafplaatsen en crematoria.

Marktgelden

In overeenstemming met de beleidsuitgangspunten zijn de leges verhoogd met 2,22%. Hieronder geven we inzicht in de kostendeckingspercentage van de marktgelden.

(Bedragen x € 1.000)				
Berekening kostendeckingspercentage				
Taakveld	Omschrijving	Jaarrekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Markt	Kosten van taakveld	28	43	42
	Baten van taakveld	0	0	0
	Netto kosten	28	43	42
	<i>Toe te rekenen kosten</i>			
a.	Overhead	3	5	5
b.	BTW	6	8	9
	Totale kosten	37	58	57
	Opbrengsten heffingen	14	13	14
Kostendeckingspercentage		37%	23%	23%

Toelichting

De kosten en baten zijn verantwoord in het taakveld Economie en bedrijvigheid, onderdeel straatmarkten.

Kwijtscheldingen

Aan degenen die niet in staat zijn om de een belastingaanslag te betalen, kan (op grond van de Invorderingswet 1990) gehele of gedeeltelijke kwijtschelding worden verleend. De ministeriële Uitvoeringsregeling Invorderingswet 1990 geeft regels over de uitvoering. Deze regeling geldt ook voor de gemeentelijke heffingen (art. 255 Gemeentewet). De gemeenteraad heeft een beperkt aantal keuzen waaronder de criteria voor de kosten van bestaan. De kwijtscheldingsnorm is bepaald op 100% van de geldende bijstandsnorm en wordt jaarlijks met de belastingverordeningen bevestigd. Kwijtschelding kan worden verleend voor de OZB, de rioolheffing en de afvalstoffenheffing.

Waar mogelijk wordt een automatische toets voor kwijtschelding uitgevoerd. Van mensen die in een jaar kwijtschelding hebben gekregen wordt het volgende jaar getoetst of de inkomens- en vermogenssituatie is gewijzigd. Bij gelijkblijvende omstandigheden wordt dan automatisch kwijtschelding verleend.

(Bedragen x € 1.000)

Toegekende en ingeschatte kwijtscheldingen lokale heffingen	Jaarrekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Kwijtscheldingen riolheffing	71	80	80
Kwijtscheldingen afvalstoffenheffing	132	110	125
Kwijtscheldingen OZB	0	0	0
Totaal kwijtscheldingen	203	190	205

Woonlasten

Onder de gemeentelijke woonlasten verstaan we het gemiddelde bedrag dat een huishouden in een bepaalde gemeente betaalt aan OZB, riolheffing en afvalstoffenheffing.

Woonlasten regio 2025

In het volgende overzicht staan de woonlasten 2025 van Hillegom en een aantal regio- en omliggende gemeenten van het afgelopen begrotingsjaar. De OZB is gebaseerd op de gemiddelde waarde van een woning per gemeente en een meerpersoonshuishouden.

Gemeente	OZB-woningen	OZB niet woningen eigenaar	Reinigingsheffing	Riolheffing	Woonlasten huurder (afval en riool)	Woonlasten eigenaar OZB riool en afval
Haarlemmermeer	0,0684%	0,299%	€ 498	€ 178	€ 676	€ 1.067
Teylingen	0,0863%	0,1934%	€ 437	€ 191	€ 628	€ 1.112
Katwijk	0,1174%	0,6144%	€ 385	€ 175	€ 560	€ 1.188
Hillegom	0,087%	0,2237%	€ 517	€ 248	€ 765	€ 1.213
Noordwijk	0,083%	0,2543%	€ 494	€ 209	€ 703	€ 1.208
Lisse	0,1075%	0,2603%	€ 558	€ 185	€ 743	€ 1.283
Leiden	0,1133%	0,6087%	€ 484	€ 219	€ 703	€ 1.322
Heemstede	0,0814%	0,3019%	€ 456	€ 292	€ 748	€ 1.433
Oegstgeest	0,1232	0,7087%	€ 489	€ 269	€ 758	€ 1.606
Bloemendaal	0,1114%	0,4605%	€ 570	€ 313	€ 883	€ 2.117

Bron: Coelo.nl

Tabel kengetallen woonlasten

Overeenkomstig regelgeving (BBV) is verplichte tabel belastingcapaciteit opgenomen.

Woonlasten	Jaarrekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
A. OZB-lasten voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	€435	€ 448	€ 448
B. Riolheffing voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	€ 235	€ 248	€ 255
C. Afvalstoffenheffing voor een gezin	€ 430	€ 517	€ 528
D. Totale woonlasten voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde (A+B+C)	€ 1.100	€ 1.213	€ 1.231
E. Gemeentelijke woonlasten landelijke gemiddelde voor gezin (rekening t=0 begroting t=-1)	€ 994	€ 994	€ 1.053
Woonlasten t.o.v. landelijke gemiddelde jaar er voor (D/E)	111%	122%	117%

Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Deze paragraaf schept inzicht in de actuele risico's en het vermogen om deze risico's op te kunnen vangen. De grondslag van deze paragraaf is vastgelegd in artikel 11 van het BBV.

Inleiding en Achtergrond

Hillegom omschrijft een risico als een onzekere gebeurtenis die effect heeft op het kunnen behalen van een doelstelling. Een risico onderscheidt zich van een probleem omdat een probleem een zekerheid is. Risico's kunnen zowel intern als extern zijn.

Door te sturen op risico's in relatie tot doelstellingen is Hillegom beter in staat om haar doelen te verwezenlijken met de beschikbare middelen. Bij het aangaan van risico's worden onderstaande vier vragen in acht genomen:

- Wat willen wij bereiken?
- Wat is daarbij onzeker (voor wie)?
- Wat ga wij doen (voor wie)?
- Hoeveel risico is aanvaardbaar*?

**Ten aanzien van de hoeveelheid aanvaardbaar risico is het voorlopige uitgangspunt gekozen dat de (netto) kans maal (netto) impact van de risico's per programma totaal niet groter mogen zijn dan 5% van het programmabudget (gecorrigeerd voor uitgaven aan verbonden partijen) tenzij hier een door het college goedgekeurde onderbouwing aan ten grondslag ligt. Het uitgangspunt zal formeel worden vastgesteld wanneer er voldoende ervaring is opgedaan met de herziene methodiek van risicoberekening. In het huidige begrotingsjaar is nog geen goedkeuring vereist.*

Het beperken van risico is geen doel op zich. Zonder risico's te nemen kan Hillegom geen invulling geven aan haar maatschappelijke missie. Volledige controle vereist immers oneindig budget. De kern van bovengenoemde vragen is om een gedegen afweging te maken tussen effectiviteit en efficiency.

Het sturen op risico's in relatie tot doelstellingen is een ontwikkeling binnen Hillegom die zich de komende jaren verder zal uitbreiden. In het huidige begrotingsjaar ligt de nadruk op het inventariseren en beheren van de strategische risico's per programma. Hierbij wordt gekeken naar de netto risico's. Dit zijn de risico's na het inrichten van de beheersmaatregelen. De operationele risico's binnen het ambtelijk apparaat (HLT samen) komen terug in de risico's ten aanzien van verbonden partijen. In de komende jaren zal een grotere nadruk worden gelegd op risicobewustzijn op zowel strategisch als operationeel niveau. De huidige opzet ten aanzien van risicomanagement is weergegeven in onderstaand figuur.

Risicobewustzijn

Omvang Risico en Weerstandscapaciteit

De omvang van het risico is berekend door per programma inzichtelijk te maken wat de belangrijkste strategische risico's (zie inleiding en achtergrond) zijn, hoe groot de kans wordt ingeschat dat het risico zich door de jaren heen zal voordoen en hoe groot de impact (in euro) naar inschatting zal zijn wanneer dit plaatsvindt. De kans maal de impact is het risicobedrag dat wordt toegevoegd aan het benodigde weerstandsvermogen.

Bij het inschatten van kans en impact wordt rekening gehouden met de beheersmaatregelen die zijn getroffen (of worden getroffen) om het risico en/of de impact te verkleinen, bijvoorbeeld een verzekering om de schade na een brand te beperken. Op deze manier wordt het netto risicobedrag berekend.

De risico's zijn geïnventariseerd door de managers die sturen op beheersing van het risico en de daarmee verbonden doelstellingen. Bij het inschatten van kans en impact hebben zij kunnen kiezen tussen het gebruik van een standaard tabel voor kans en impact of het maken van eigen beoordeling.

Toelichting Omvang Risico

Programma	Categorie	Risico	Toelichting Impact	Beheersmaatregel	Aandeel
Samenleven	Openeinde regelingen	Stijging van de vraag naar zorg en ondersteuning binnen open-einde-regelingen.	Dit resulteert in een toename van niet begrote kosten	Snelle toeleiding naar de passende zorg versterken door de inzet van integrale toegang, POH Jeugd en Jeugdhulp in onderwijs als algemene voorziening.	€ 225.000
Leef-omgeving	Bedrijfs-risico	Bouwleges kunnen onvoldoende onderbouwd.	Dit kan resulteren in claims door burgers en bedrijven. Als de onderbouwing niet blijkt te kloppen mogen in 2026 geen leges worden gevorderd. Totale schade is dan de geraamde opbrengst voor omgevingsleges		€ 34.000
Leef-omgeving	Bedrijfs-risico	Het begrote volume aan bouwleges kan niet geïnt worden doordat projecten doorschuiven naar volgende boekjaren.	Dit kan resulteren in een dekkingstekort in de begroting.		€ 34.000
Leef-omgeving	Bedrijfs-risico	Bij facilitaire projecten in initiatieffase wordt toegewerkt naar een anterieure overeenkomst. Wanneer het tot een overeenkomst komt worden deze kosten, naar verwachting, volledig verrekend met de ontwikkelaar.	Het risico bestaat dat deze projecten worden gestaakt en de kosten niet kunnen worden verrekend op de ontwikkelaar. Niet verrekenbare kosten worden uiteindelijk afgeboekt ten laste van het rekeningresultaat		€ 22.500

Leef-omgeving	Bedrijfs-risico	Implementatie van de omgevingswet en de wet kwaliteitsborging loopt vertraging op.	Dit kan veroorzaakt worden door mismatch in kennis, vaardigheden en cultuur. Dit resulteert in extra kosten voor inhuur en begeleiding.	Inbouw flexibele schil voor vergunningsverleners en routekaart voor de ontwikkeling van de gewenste competenties	€ 56.000
Leef-omgeving	Bedrijfs-risico	Ziekten en plagen in de buitenruimte nemen toe door o.a. klimaatverandering.	We zien steeds meer ziekten en plagen in de buitenruimte ontstaan waartegen we maatregelen moeten nemen. Essentak-sterfte, Kastanjabloedingsziekte, Eikenprocessierups. Hierdoor moeten vaker onvoorziene kosten worden gemaakt om de negatieve gevolgen hiervan te bestrijden.		€ 28.000
Leef-omgeving	Bedrijfs-risico	Versneld vervangen of groot onderhoud uitvoeren door wijzigingen in o.a. het klimaat	Het klimaat is aan het veranderen daarbij ontstaat de kans dat de huidige inrichting niet meer voldoet of sneller slijt dan voorzien.	Met regelmaat inspecties uitvoeren en daarnaast bijvoorbeeld zaken als de klimaatstresstest.	€ 79.000
Bestuur & Ondersteuning	Bedrijfs-risico	Politieke agenda kan niet geheel worden uitgevoerd vanwege vroegtijdig vertrek bestuurder	Dit kan resulteren in vertraging van de politieke agenda en additionele kosten voor wachtgeld. Bij het financieel maken van dit risico is enkel rekening gehouden met het aspect wachtgeld. Het jaarsalaris van een wethouder exclusief werkgeverslasten is afhankelijk van het aantal resterende maanden in het jaar.		€ 27.000
Overkoepelend Risico	Algemene uitkeringen	Ontwikkeling gemeentefonds	Risico dat de bestaande verdeelmaatstaven zich anders ontwikkelen dan geraamd	Volgen van circulaires	€ 39.000
Overkoepelend Risico	Juridisch risico	Procedurefouten bij aanbestedingen	Bij een gerechtelijke procedure kan de gemeente veroordeeld worden tot het betalen van de financiële schade. Tevens kan achteraf blijken dat de	interne controle proces monitoren en verder	€ 28.000

			aanbesteding niet op rechtmatige wijze heeft plaats gevonden	opleiden van medewerkers	
Financiering & Garantie	Bedrijfs-risico	Risico dat directe tegenpartijen stoppen met betalen waardoor leningen niet of deels terugbetaald worden.	Dit heeft een negatief effect op de exploitatieruimte van de gemeente.		€ 313.000
Overkoepelend Risico	Bedrijfs-risico	De digitale dreiging van cyberaanvallen is aanwezig. Het risico van geslaagde cyberaanval is hier gekwantificeerd.	De afgelopen jaren zien wij een groei in de digitale dreiging voor gemeenten. Gemeenten worden doelbewust aangevallen door zowel statelijke, criminele en activistische actoren. De impact van een succesvolle aanval kan enorm zijn. De continuïteit van onze dienstverlening kan stil komen te liggen en privacy gevoelige gegevens van onze inwoners kunnen op straat belanden. Een succesvolle hack brengt vervolgens ook zware financiële gevolgen met zich mee.	Digitale beveiliging optimaliseren .	€ 578.180
Verbonden partijen	Bedrijfs-risico	Risico's in de bedrijfsvoering van een verbonden partij.	Hierdoor is de verbonden partij onvoldoende in staat om haar opdracht uit te voeren en/of schade (euro) wordt doorbrekend aan de gemeente.		€ 1.653.000
Verbonden partijen	Bedrijfs-risico	Risico's in de bedrijfsvoering van een verbonden partij.	Hierdoor is de verbonden partij onvoldoende in staat om haar opdracht uit te voeren en/of schade (euro) wordt doorbrekend aan de gemeente. Bij de ISD is dit risico hoger, omdat de ISD geen eigen reserve mag opbouwen. Het extra risico is hier opgenomen.		€ 297.000
Diverse		Overige kleinere risico's	Overige kleinere risico's		€ 53.000
TOTAAL					€ 3.466.680

Op basis van bovengenoemde risico-inventarisatie is gebleken dat de omvang van het netto risico van Hillegom € 3.466.680 bedraagt. Dit bedrag zal als ondergrens worden gehanteerd voor de omvang van de incidentele weerstandscapaciteit. De incidentele weerstandscapaciteit kan worden ingezet om niet geraamde (onvoorziene) lasten van substantiële aard mee te dekken. De structurele weerstandscapaciteit geeft de omvang van de maximale ruimte om de belastingen te verhogen om structurele lasten mee te dragen.

Omvang weerstandscapaciteit Hillegom

	Rek. 2024	Begr. 2025	Begr. 2026	Begr. 2027	Begr. 2028	Begr. 2029
Totaal van de risico's	3.708	3.50	3.467	3.467	3.467	3.467
Weerstandscapaciteit						
Algemene reserve	32.284	30.37	23.614	25.250	26.930	27.684
Stille reserve						
Vastaestelde buffer van de	-6.000	-	-6.000	-	-6.000	-6.000
Onbenutte belastingscapaciteit	3.715	2.45	4.490	4.285	4.08	3.87
Totaal van de	29.999	26.82	21.174	22.810	24.490	25.244
Ratio weerstandsvermogen	11,07	7,66	6,11	6,58	7,06	7,28

Wij maken gebruik van de waarderingstabel opgesteld door het Nederlands Adviesbureau voor risicomanagement. De minimale ratio is $1,4 < x < 2$. Hoe hoger de ratio, hoe beter de gemeente in staat is om risico's op te kunnen vangen.

Financiële kengetallen

Financiële Kengetallen	Rek.	Beg.	Beg.	Beg.	Beg.	Beg.
Bij begroting ultimo jaar	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Netto schuldquote	-4,6%	72,8%	54,7%	53,6%	51,9%	48,0%
Netto schuldpositie gecorrigeerd voor verstrekte leningen	-23,0%	52,1%	32,8%	30,7%	28,0%	23,7%
Solvabiliteit	69,8%	50,2%	54,6%	55,7%	56,6%	58,0%
Grondexploitatie	-7,1%	-1,3%	-1,2%	-1,2%	-1,18%	0,0%
Structurele exploitatieruimte	2,8%	0,8%	2,7%	-2,0%	0,8%	1,7%
Woonlasten Hillegom t.o.v. landelijk gemiddelde jaar ervoor	110,7%	122,0%	116,9%	116,9%	116,9%	116,9%

Toelichting van de financiële kengetallen

Netto schuldquote

Netto schuldquote (bedragen x € 1.000)		rek. 2024	begr. 2025	begr. 2026	begr. 2027	begr. 2028	begr. 2029
Vaste schulden	+	10.221	41.746	33.921	32.271	30.621	28.971
Netto vlottende schuld	+	3.388	9.876	8.418	8.248	8.027	7.279
Overlopende passiva	+	7.400	6.000	6.000	6.000	6.000	6.000
Fin. activa (uitsluitend art.36d,e,f)*	-	0	0	0	0	0	0
Uitzettingen < 1 jaar	-	22.167	6.500	6.500	6.500	6.500	6.500

Liquide middelen	-	296	500	500	500	500	500
Overlopende activa	-	2.068	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000
Totaal		-3.522	49.622	40.339	38.519	36.648	34.250
Totale baten, excl. mutaties reserves		75.727	68.209	73.774	71.856	70.582	71.384
Netto schuldquote (netto schuld/baten)		-4,7%	72,7%	54,7%	53,6%	51,9%	48,0%

De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen. De netto schuldquote geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie. Overigens hanteert de VNG een signaalwaarde van 100%, waarboven waakzaamheid is geboden. Een netto schuldquote van hoger dan 130% is een indicatie voor een te hoge schuld. Hillegom zit hier aanzienlijk onder.

Netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen

Netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen (bedragen x € 1.000)		rek. 2024	begr. 2025	begr. 2026	begr. 2027	begr. 2028	begr. 2029
Vaste schulden	+	10.221	41.746	33.921	32.271	30.621	28.971
Netto vlottende schuld	+	3.388	9.876	8.418	8.248	8.027	7.279
Overlopende passiva	+	7.400	6.000	6.000	6.000	6.000	6.000
Fin. activa (uitsluitend art.36d,e,f)*	-	13.868	14.129	16.163	16.461	16.861	17.361
Uitzettingen < 1 jaar	-	22.167	6.500	6.500	6.500	6.500	6.500
Liquide middelen	-	296	500	500	500	500	500
Overlopende activa	-	2.068	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000
Totaal		-17.390	35.493	24.176	22.058	19.787	16.889
Totale baten, excl. mutaties reserves		75.727	68.209	73.774	71.856	70.582	71.384
Netto schuldquote (netto schuld/baten)		-23,0%	52,0%	32,8%	30,7%	28,0%	23,7%

Om inzicht te verkrijgen in hoeverre sprake is van doorlenen wordt de netto schuldquote zowel in- als exclusief doorgeleende gelden weergegeven. Op die manier wordt duidelijk in beeld gebracht wat het aandeel van de verstrekte leningen is en wat dit betekent voor de schuldenlast. De wijze waarop de netto schuldquote gecorrigeerd voor de doorgeleende gelden wordt berekend is gelijk aan de netto schuldquote, met dien verstande dat bij de financiële activa ook alle verstrekte leningen worden opgenomen.

Solvabiliteitsratio

Solvabiliteitsratio (bedragen x € 1.000)	rek. 2024	begr. 2025	begr. 2026	begr. 2027	begr. 2028	begr. 2029
Eigen vermogen	68.682	63.223	67.330	67.407	66.777	66.701
Balanstotaal	98.415	125.834	123.263	120.980	117.940	114.927
Solvabiliteit (ev/balanstotaal)	69,8%	50,2%	54,6%	55,7%	56,6%	58,0%

De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin het bezit op de balans gefinancierd is door het eigen vermogen en in hoeverre de gemeente aan de financiële verplichtingen kan voldoen. Onder de solvabiliteitsratio wordt verstaan het eigen vermogen als percentage van het balanstotaal. Onder het eigen vermogen verstaan we de algemene reserve en de overige bestemmingsreserves en het eventuele resultaat uit het overzicht baten en lasten. Met een solvabiliteit van 54,6% steekt Hillegom gunstig af in vergelijking met een gemiddelde gemeente.

Grondexploitatie

Grondexploitatie (bedragen x € 1.000)	rek. 2024	begr. 2025	begr. 2026	begr. 2027	begr. 2028	begr. 2029
Totaal activa niet in exploitatie genomen bouwgr.	0	0	0	0	0	0
Totaal activa bouwgronden in exploitatie	-5.346	-41	-879	-838	-752	0
Totaal baten exclusief mutaties van reserves	75.727	68.209	73.996	72.089	70.867	71.669
Kengetal grondexploitatie	-7,1%	-0,1%	-1,2%	-1,2%	-1,1%	0,0%

Het kengetal grondexploitatie geeft aan hoe groot de grondpositie (de waarde van de grond) is ten opzichte van de totale (geraamde) baten. Het is dus belangrijk om te kunnen beoordelen of er een reële verwachting is of grondexploitatie kan bijdragen aan de verlaging van de schuld.

De voorraden bouwgrond (inclusief bouwgrond in exploitatie en overige voorraden) kunnen als een aandeel van de inkomsten worden uitgedrukt. Dat levert het kengetal de *voorraadquote* op.

Structurele exploitatieruimte

Structurele exploitatieruimte (bedragen x € 1.000)	rek. 2024	begr. 2025	begr. 2026	begr. 2027	begr. 2028	begr. 2029
A Totale structurele lasten	71.556	68.280	72.697	71.817	71.471	71.655
B Totale structurele baten	72.735	68.209	73.774	71.856	70.582	71.384
C Totale structurele toevoegingen aan de reserves	0	95	95	95	95	95
D Totale structurele onttrekkingen aan de reserves	915	689	987	1.524	1.577	1.576
Totale baten (cf. art. 17 lid c BBV (dus excl. E Mutaties reserves)	75.727	68.209	73.774	71.856	70.582	71.384
Structurele exploitatieruimte $((B-A)+(D-C))/(E) \times 100\%$	2,8%	0,8%	2,7%	2,0%	0,8%	1,7%

Dit kengetal geeft aan hoe groot de structurele exploitatieruimte is, doordat wordt gekeken naar de structurele baten en structurele lasten en deze worden vergeleken met de totale baten. Een positief percentage betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten (waaronder de rente en aflossing van een lening) te dekken. De relevantie van dit kengetal voor de beoordeling van de financiële positie schuilt erin dat het van belang is om te weten welke structurele ruimte een gemeente of provincie heeft om de eigen lasten te dragen, of welke structurele stijging van de baten of structurele daling van de lasten daarvoor nodig is.

Samenhang kengetallen

De kengetallen moeten in samenhang worden gezien. Wanneer bijvoorbeeld de grondexploitatie niet bijdraagt aan vermindering van de schuldpositie en de structurele exploitatieruimte negatief is, geeft het kengetal belastingcapaciteit inzicht in de mogelijkheid tot hogere baten.

De rente op de schulden krijgt de gemeente voor een deel terug via de uitgeleende gelden. Met de aflossingen op deze uitgeleende gelden kunnen de schulden worden afgelost. Voor het bedrag aan uitgeleende gelden veroorzaken de schulden per saldo geen lasten op de exploitatie.

De uitgeleende gelden kunnen als een aandeel van de inkomsten worden uitgedrukt. Dat levert het kengetal de *uitleenquote* op. Deze *uitleenquote* laat zich makkelijk verrekenen met de *netto schuldquote* door hem simpelweg ervan af te trekken. Wel wordt een risico op deze uitgeleende gelden gelopen. Het is de reden om ze apart van de *netto schuldquote* te houden. Daarbij zijn het geen vrije middelen die behoren tot het werkkapitaal, maar geldmiddelen die zijn ingezet voor de publieke taak.

Bij de voorraden bouwgrond wordt onder normale condities de rente van de financiering voor de aankoop bijgeschreven bij de voorraad (BIE'S). De rente drukt zodoende niet op de exploitatie. Bij de verkoop van de kavels worden de rentekosten van deze schulden goed gemaakt. En ook worden

met de verkoopopbrengst de leningen afgelost of neemt de behoefte om nieuwe geldleningen aan te trekken af. De schulden, aangegaan voor de aankoop van bouwgrond veroorzaken bij een winstgevend bouwplan per saldo geen lasten op de exploitatie. Ook de *voorraadquote* laat zich makkelijk verrekenen met de *netto schuldquote* door hem simpelweg ervan af te trekken. Door de *uitleenquote* en de *voorraadquote* van de *netto schuldquote* af te trekken krijg je de schuld die werkelijk op de exploitatie drukt.

Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen

Inleiding

De gemeente beheert een groot deel van de openbare ruimte. Hier vindt een groot aantal activiteiten plaats, zoals wonen, werken en recreëren. Daarbij maken we gebruik van kapitaalgoederen die in de openbare ruimte aanwezig zijn:

- infrastructuur (wegen, water, riolering, kunstwerken, openbare verlichting)
- voorzieningen (groen, sportfaciliteiten)
- gebouwen.

Deze paragraaf behandelt, conform artikel 12 uit het BBV, de belangrijkste kapitaalgoederen die de gemeente in eigendom en/of beheer heeft. De middelen die beschikbaar worden gesteld worden ingezet om het door de raad vastgestelde beleid uit te voeren.

De infrastructuur is er voor iedereen die gebruikt maakt van de leefomgeving, voorzieningen zijn er voor meer specifiek gebruik en gebouwen zijn veelal in gebruik voor specifieke doeleinden en gebruikers.

In beleidsplannen maken we afspraken over de wijze waarop we onderhoud doen en wat de ambities zijn voor deze kapitaalgoederen. In begroting worden deze beleidsplannen niet expliciet herhaalt, maar de financiële gevolgen wel opgenomen. Daar waar er ambities zijn op specifieke beleidsvelden is dit opgenomen in de programma hoofdstukken hierboven.

Welke ontwikkelingen spelen er?

- Diverse kapitaalgoederen (met name in de infrastructuur) lopen tegen het einde van de levensduur. Dit maakt dat er de komende jaren geïnvesteerd zal moeten worden ter vervanging. Dit vereist voldoende slagkracht in de organisatie.
- Afgelopen jaren is er meer aandacht gegeven aan het in beeld brengen van objecten en arealen. Hieruit blijkt dat er diverse objecten niet volledig in beeld waren bij de gemeente, dit vraagt om herijking van plannen en budgetten.
- Er is een noodzaak tot het opstellen van assetmanagementplannen en doorkijk naar de (verre) toekomst. Een nota kapitaalgoederen kan hierin een bijdrage leveren. Hierbij moet ook extra aandacht worden gegeven aan de kennis en kunde van de interne organisatie.
- De samenleving wordt mondiger en daagt de gemeente vaker uit om ruimte te bieden aan vernieuwing. Dit maakt dat er een wens is om minder behoudend te beheren en meer ontwikkelend om te gaan met wensen. Het is een spanningsveld wat maakt dat het lastiger is om voorzieningen te treffen voor een instandhouding op lange termijn. Ook vraagt dit om meer integraal te kijken naar zaken. De complexiteit neemt hierdoor toe.
- Veranderingen in het klimaat maken dat er veranderingen nodig zijn het onderhouden (en gebruiken) van kapitaalgoederen. Zo worden materialen blootgesteld aan andere omstandigheden dan voorzien, wat andere maatregelen vraagt dan voorzien of begroot.

Wat willen wij bereiken?

We willen bijdragen aan de doelen van de gemeente in het beheren en onderhouden van onze kapitaalgoederen. Met duurzaam en ontwikkelend beheer dragen we bij aan een toekomstbestendige leefomgeving en een positieve beleving van onze inwoners.

Het niveau van onderhoud is vastgelegd in beleid. Om grote wisselingen in de exploitatie te voorkomen, werken we onder andere met onderhoudsvoorzieningen. Daaraan voegen we jaarlijks een vast bedrag toe. De uitname kan per jaar verschillen. Het is wenselijk te komen tot een meer concrete programmering van meerjarig onderhoud aan kapitaalgoederen. Dit vraagt voldoende organisatorische slagkracht en politieke keuzes.

Wat gaan wij daarvoor doen?

Onderstaande tabellen laten de activiteiten voor het onderhoud van de kapitaalgoederen zien. Per discipline geven we aan wat we in een aangegeven tijdsbestek gaan doen.

Straatmeubilair	
Naam beleidsplan	-
Vastgesteld	-
Looptijd	-
Actualisatie	-
Vastgesteld kwaliteitsniveau	Basis
Naam beheer- en onderhoudsplannen	-
Looptijd	-
Actualisatie	-
Is er sprake van achterstallig onderhoud? (zo ja, toelichting opnemen in paragraaf)	Nee

Onderwerp				
(x € 1.000)	2026	2027	2028	2029
Bedragen t.l.v. exploitatie	165	165	165	165

Uitvoering in 2026 (omschrijving activiteit)

- Uitvoeren van groot en klein onderhoud.
- Vaststellen beheerplan.

Gemeentelijke gebouwen en objecten	
Naam beleidsplan	Vastgoednota; "Kaders voor professioneel vastgoedmanagement"
Vastgesteld	2024
Naam beheer- en onderhoudsplannen	Meerjaren Onderhouds Plan 2025-2034
Looptijd	2025-2034
Actualisatie	2028
Is er sprake van achterstallig onderhoud? (zo ja, toelichting opnemen in paragraaf)	Nee
Naam voorziening/reserve	Voorziening gemeentelijke gebouwen Hillegom

Voorziening gemeentelijke gebouwen Hillegom				
(x € 1.000)	2026	2027	2028	2029
Stand per 1 januari	1.070	864	938	861
Storting	200	200	200	200
Uitname	405	126	277	132
Stand per 31 december	864	938	861	929

Uitvoering in 2026

Kleinschalig en groot planmatig onderhoud aan diverse gebouwen

Voorziening Sportcomplex de Vosse				
(x € 1.000)	2026	2027	2028	2029
Stand per 1 januari	1.259	1.024	932	725
Storting	150	150	150	150
Uitname	385	242	356	360
Stand per 31 december	1.024	932	725	516

Riolering

Naam beleidsplan	Gemeentelijk rioleringsplan 2021-2025
Vastgesteld	2021
Looptijd	2021 - 2025
Actualisatie	2026
Vastgesteld kwaliteitsniveau	n.v.t.
Naam beheer- en onderhoudsplannen	Operationeel plan
Looptijd	2021 - 2025
Actualisatie	2022
Is er sprake van achterstallig onderhoud? (zo ja, toelichting opnemen in paragraaf)	Nee
Naam voorziening/reserve	Voorziening vervanging riolering

Onderwerp				
(x € 1.000)	2026	2027	2028	2029
Investering	0	0	0	432
Bedragen t.l.v. voorziening	826	826	826	394
Bedragen t.l.v. exploitatie	715	715	715	715

Voorziening vervanging riolering				
(x € 1.000)	2026	2027	2028	2029
Stand per 1 januari	1440	941	478	21
Storting	328	362	369	374
Uitname	826	826	826	394
Stand per 31 december	941	478	21	0

Uitvoering in 2026

Rioolvervanging/-renovaties op diverse locaties

Afkoppelen van verhard oppervlak op diverse locaties

Renovatie en vervanging rioolgemalen

Structurele reiniging en onderhoud riolering

Toelichting:

Het onderhoud van de riolering voeren we uit op basis van het gemeentelijk rioleringsplan. Het gemeentelijk rioleringsplan omvat het gemeentelijk beleid ten aanzien van het stedelijk afvalwater, hemelwater en grondwater. De voorzieningen voor afval, hemel- en grondwater zijn nodig uit het oogpunt van de bescherming van de volksgezondheid, het tegengaan van wateroverlast en de bescherming van het milieu. Met het plan liggen het gemeentebestuur, de te volgen strategie, en de financiële consequenties voor de komende planperiode vast. Op basis van de financiële consequenties van het plan wordt de hoogte van de rioolheffing bepaald.

Afkoppelen van regenwater

In de gemeente ligt grotendeels een gemengd stelsel, wat betekent dat stedelijk afvalwater en hemelwater door dezelfde buis ingezameld en getransporteerd wordt naar de afvalwaterzuivering. Met het oog op de woningbouwopgave (leidend tot meer in te zamelen en transporteren afvalwater), klimaatverandering (met zwaardere regenbuien over kortere periodes) en te behalen efficiëntie-slag bij de afvalwaterzuivering (doordat deze nu ook regenwater zuiveren) dient er afgekoppeld te worden. Dit betekent dat hemelwater in een aparte buis ingezameld zal worden en afgevoerd naar watergangen en/ of geïnfiltreerd wordt in de bodem.

Hiervoor wordt een afkoppelplan voor de hele gemeente opgesteld. Dit geeft voor de komende jaren inzicht in welke diameter hemelwaterriool per straat nodig is, wat direct input geeft voor onderhoudsprojecten, herinrichting of bij ontwikkeling van woningbouw. Hiermee krijgen we meer zicht op de daartoe benodigde investeringen over de komende decennia heen.

Groen

Naam beleidsplan	Omgevingsvisie (Heerlijk Hillegom)
Vastgesteld	2021
Looptijd	2021-2025
Actualisatie	2025
Vastgesteld kwaliteitsniveau	Voor het centrumgebied en de beheergroep 'vaste planten' kwaliteitsniveau A . Voor de overige gebieden en beheergroepen kwaliteitsniveau B.
Naam beheer- en onderhoudsplannen	Groenbeheerplan 2023-2032

Looptijd	10 jaar
Actualisatie	2032
Is er sprake van achterstallig onderhoud? (zo ja, toelichting opnemen in paragraaf)	- Nee
Naam voorziening/reserve	N.v.t.

Onderwerp				
(x € 1.000)	2026	2027	2028	2029
Exploitatie	2.096	2.096	2.096	2.096
Investeringsbedragen	321	321	321	428

Uitvoering in 2026 (omschrijving activiteit)

Boomveiligheidscontrole (BVC)

Jaarlijks wordt een derde van de gemeentelijke bomen visueel gecontroleerd op veiligheid. De inspectie richt zich op zichtbare gebreken die op korte termijn risico's kunnen opleveren; bevindingen worden vastgelegd in het beheersysteem GRIB en gebruikt voor het onderhoudsbeheer. In 2026 vindt de controle plaats in het centrum, met circa 3.500 bomen, plus 350 'Attentiebomen' in heel Hillegom die jaarlijks worden herkeurd vanwege verhoogd risico. Elke boom wordt minimaal eens per drie jaar gecontroleerd. Op basis van de BVC worden in het 4e kwartaal van 2026 en het 1e kwartaal van 2027 onderhoudswerkzaamheden uitgevoerd, zoals snoei, om de veiligheid, gezondheid en uitstraling van het bomenbestand te behouden en vervanging van bomen die zijn afgestorven of een veiligheidsrisico opleveren.

Groenvervang

Uit de groeninspectie 2024 blijkt dat 90% van het openbaar groen in goede staat verkeert. Circa 10% van het areaal dient echter binnen vijf jaar te worden hersteld of vervangen. De voornaamste knelpunten zijn kale plekken, overgroeïende beplanting en de incidentele aanwezigheid van woekeronkruid, waaronder de Japanse duizendknoop.

De werkzaamheden worden gefaseerd uitgevoerd, waarbij per gebied wordt gewerkt volgens de volgende planning: Hillegom-Zuid en Elsbroek-Oost (project) (2025- 2026), Hillegom-Midden (2026-2027) en Hillegom-Noord (2027-2028).

Bij het herstel en de vervanging wordt nadrukkelijk ingezet op het vergroten van de biodiversiteit en het klimaatbestendig inrichten van het groen. De financiële dekking voor deze werkzaamheden is opgenomen in het investeringsplan.

Bestrijding Japanse duizendknoop met inzet van varkens

In maart 2024 zijn in het Elsbroekpark drie Bonte Bentheimer landvarkens uitgezet als natuurlijke bestrijdingsmethode tegen de Japanse duizendknoop (JDK). De wortels van deze invasieve exoot zijn voor de varkens een lekkernij, waardoor zij actief bijdragen aan het tegengaan van verdere verspreiding en het geleidelijk terugdringen van de plant.

De varkens verbleven van maart tot en met september 2024 in het park, waarbij een duidelijke afname van de Japanse duizendknoop is waargenomen. Naar aanleiding van deze positieve resultaten is besloten om in 2025 opnieuw varkens in te zetten. Ditmaal gaat het om vier dieren, omdat het gebied hiervoor voldoende groot is, de eerdere inzet effectief bleek en dit financieel gunstig is.

Een belangrijke nevenopbrengst van deze aanpak is het versterken van de sociale cohesie in de wijk. De aanwezigheid van de varkens trekt veel belangstelling van omwonenden en stimuleert vrijwilligersbetrokkenheid: buurtbewoners houden toezicht, helpen bij verzorging en leveren diverse hand- en spandiensten.

Afhankelijk van de resultaten in 2025 wordt bekeken of deze pilot in 2026 wordt voortgezet of uitgebreid naar andere locaties. Deze aanpak sluit aan bij het streven naar duurzame, innovatieve en natuur-inclusieve methoden van groenbeheer

Wegen	
Naam beleidsplan	Beleidsplan wegen 2020-2024
Vastgesteld	2020
Looptijd	2020-2024
Actualisatie	2026
Vastgesteld kwaliteitsniveau	B / A voor fietspaden, verhardingen winkelcentra en zorgcentra)
Naam beheer- en onderhoudsplannen	Meerjarenplanning groot onderhoud wegen
Looptijd	2 jaar
Actualisatie	Jaarlijks
Is er sprake van achterstallig onderhoud? (zo ja, toelichting opnemen in paragraaf)	Nee
Naam voorziening/reserve	N.v.t.

Onderwerp	(x € 1.000)			
	2026	2027	2028	2029
Investeringsbedragen	1.858	658	658	658
Bedragen t.l.v. exploitatie (klein en groot onderhoud)	791	791	791	791

Uitvoering in 2026 (omschrijving activiteit)

Klein onderhoud wegen op diverse locaties

Groot onderhoud elementenverhardingen op diverse locaties

Groot onderhoud asfaltverhardingen op diverse locaties

Onderhoud belijningen

Toelichting:

Het beleidsplan Wegen omvat het gemeentelijk wegenbeleid. Het doel van het beleidsplan Wegen is het leggen van een bestuurlijke, beheersmatige en financiële basis voor het wegbeheer in de komende vijf jaar met een doorkijk naar de daaropvolgende jaren. In het beleidsplan worden de beleidskaders omschreven en uitgewerkt tot beleidsdoelstellingen en strategieën. In het

beleidsplan Wegen worden de te hanteren kwaliteitsniveaus voor de wegen aangegeven en de benodigde formatie en exploitatie- en investeringsbedragen.

In het plan is naast het basis kwaliteitsniveau voor verantwoord wegbeheer ook een hoger kwaliteitsniveau opgenomen voor de fietspaden, de verhardingen in de winkelcentra en de voetpaden/trottoirs rond zorgcentra. Het kwaliteitsniveau B komt overeen met het basisniveau van verantwoord wegbeheer. Bij het hogere niveau A wordt een strengere onderhoudsrichtlijn gehanteerd waardoor de kwaliteit van de verhardingen op een hoger niveau blijft. Op het moment worden deze kwaliteiten niet overal gehaald. Bij de herziening van het beheer-en beleidsplan zullen voorstellen gedaan worden voor a) een realistische kwaliteitsnorm en b) een plan om op termijn naar deze kwaliteiten toe te groeien.

Speelplaatsen	
Naam Beleidsplan	Uitvoeringsprogramma spelen en sporten buitenruimte 2020
Vastgesteld	2020
Looptijd	2020 - 2030
Actualisatie	2030
Vastgesteld kwaliteitsniveau	Basis
Naam Beheers- en onderhoudsplannen	Vervangingsplan spelen
Looptijd	Wordt jaarlijks herzien door de beheerder op basis van inspectiegegevens.
Actualisatie	2025
Is er sprake van achterstallig onderhoud? (zo ja, toelichting opnemen in paragraaf)	Nee
Naam voorziening/reserve	N.v.t.

Onderwerp	(x € 1.000)			
	2026	2027	2028	2029
Investeringsbedragen	104	106	110	112
Exploitatiebedragen	111	111	111	111

Uitvoering in 2026 (omschrijving activiteit)
- Herinrichten van speelplaatsen op basis van het vervangingsplan spelen - Hoofdinspectie uit laten voeren - Actualiseren van de online plattegrond met speelplaatsen - Uitvoeren van groot onderhoud - Uitvoeren onderhoud kunstgras

Openbare verlichting	
Naam beleidsplan	Beleidsplan openbare verlichting 2019-2023
Vastgesteld	2019
Looptijd	2019-2023
Actualisatie	2025
Vastgesteld kwaliteitsniveau	Voldoen aan het Nationaal Energieakkoord 2030
Naam beheers- en onderhoudsplannen	Beheer- en uitvoeringsplan Openbare verlichting
Looptijd	2019-2023
Actualisatie	2025
Is er sprake van achterstallig onderhoud? (zo ja, toelichting opnemen in paragraaf)	Nee.
Naam voorziening/reserve	N.v.t.

Onderwerp	(x € 1.000)			
	2026	2027	2028	2029
Investeringsbedragen	216	216	229	223
Bedragen t.l.v. exploitatie	85	85	85	85

Uitvoering in 2026 (omschrijving activiteit)

Vervangingsprojecten duurzame verlichting

In Hillegom bestaat momenteel 80% van de openbare verlichting uit ledverlichting. Dat aandeel groeit eind 2025 tot 85%. In 2026 gaan we verder met de structurele vervanging van conventionele verlichting door duurzame ledverlichting en is de verwachting dat het aandeel led groeit tot 90%. Hiermee besparen we structureel op energie en onderhoud.

Integraal werken: minder overlast en onderhoudskosten

Bij de vervangingen zetten we in 2026 in op integraal werken. Door de vervangingsmomenten en de locaties af te stemmen met de onderhoudsplanningen van riool en wegen zorgen we ervoor dat de overlast van de uitvoeringswerkzaamheden voor de burgers en omwonenden tot een minimum worden beperkt en wordt er tevens bespaard op onderhoudskosten.

Nieuw beleidsplan Openbare verlichting 2025 t/m 2028

We werken momenteel aan een nieuw beleidsplan openbare verlichting voor de jaren 2025 t/m 2029. De planning is dat het nieuwe beleidsplan eind 2025 door de raad wordt vastgesteld.

Voorbereidingen nieuw meerjarencontract onderhoud openbare verlichting

We sluiten met ingang van 2026 een nieuw meerjarencontract met een onderhoudsaannemer. Dit doen we binnen HLT samen met gemeente Noordwijk en gemeente Katwijk (Bollen5). Op deze wijze reduceren we de kosten voor de aanbesteding en bedingen we betere prijzen voor materialen.

Slim (gebruik) maken van de openbare verlichting

Een deel van de ledverlichting in Hillegom is "slim" en bevat mogelijkheden om de status van de verlichting op afstand te kunnen uitlezen en te bedienen. Zo kan er automatisch een signaal naar het beheersysteem worden gestuurd als een lichtpunt in storing is. In 2026 zetten we deze technologie op grotere schaal in door storingen aan de verlichting ook direct en automatisch door te zetten naar onze onderhoudsaannemer. Onze ambitie is om hiermee al een deel van de storingen te kunnen verhelpen alvorens er een melding van is gedaan.

Samenwerking en kennisdeling in de Bollen 5 en regiogemeenten

We wisselen 2 keer per jaar kennis en ervaringen uit met alle regiogemeenten en meer frequent binnen de Bollen 5. Hierin bespreken we nieuwe ontwikkelingen en mogelijke oplossingsroutes voor bestaande knelpunten (zoals de hoeveelheid netstoringen)

Civiele kunstwerken	
Naam beleidsplan	Beheerbeleidsplan civiele kunstwerken 2020-2024
Vastgesteld	2020
Looptijd	2020-2024
Actualisatie	2026
Vastgesteld kwaliteitsniveau	Basis
Naam beheer- en onderhoudsplannen	Opgenomen in het beheerbeleidsplan civiele kunstwerken 2020-2024
Looptijd	2020-2024
Actualisatie	2024
Is er sprake van achterstallig onderhoud? (zo ja, toelichting opnemen in paragraaf)	nee
Naam voorziening/reserve	Voorziening groot onderhoud civiele kunstwerken

Onderwerp	(x € 1.000)			
	2026	2027	2028	2029
Investeringsbedragen	88	0	0	95
Bedragen t.l.v. voorziening	110	78	19	52
Bedragen t.l.v. exploitatie	83	83	83	83

Voorziening Kunstwerken	(x € 1.000)			
	2026	2027	2028	2029
Stand per 1 januari	102	43	18	51
Storting	52	52	52	52
Uitname	110	78	19	52
Stand per 31 december	43	18	51	51

Uitvoering in 2026 (omschrijving activiteit)

In 2020 is het beheerbeleidsplan Civiele Kunstwerken 2020-2024 vastgesteld dat kaders omvat voor de borging van het juiste onderhoudsniveau en inzicht geeft in de benodigde financiële middelen om het beheer van de civiele kunstwerken de komende jaren te kunnen uitvoeren. Dit beheerbeleidsplan zal in 2026 vervangen worden door een beheerplan.

Op basis van de inspecties van 2024 wordt momenteel een groot-onderhouds en vervangingsplan opgesteld, dit zal in het beheerplan 2026 ter besluitvorming worden voorgelegd. Voorbeelden van bruggen die groot onderhoud danwel renovatie behoeven zijn de Hillinenbrug, de brug Zuider Leidsevaart en de Noorderlaan.

Programma Water en Klimaatadaptatie - Baggeren	
Naam beleidsplan	Programma Water en Klimaatadaptatie
Vastgesteld	2023
Looptijd	2024 -2028
Actualisatie	2028
2028Vastgesteld kwaliteitsniveau	Voldoen aan de dwarsprofielen die zijn opgenomen in de legger (diepte en talud onder water) Hoogheemraadschap
Naam beheer- en onderhoudsplannen	Baggerplan en -programma
Looptijd	2015-2024
Actualisatie	Gaat op in het Programma Water en Klimaatadaptatie
Is er sprake van achterstallig onderhoud? (zo ja, toelichting opnemen in paragraaf)	-
Naam voorziening/reserve	-

Onderwerp	(x € 1.000)			
	2026	2027	2028	2029
Investeringsbedragen	430	430	430	0
Bedragen t.l.v. voorziening	133	133	133	133
Bedragen t.l.v. exploitatie	93	93	93	93

Voorziening Baggeren & Beschoeiing	(x € 1.000)			
	2026	2027	2028	2029
Stand per 1 januari	97	97	97	97
Storting	133	133	133	133
Uitname	133	133	133	133
Stand per 31 december	97	97	97	97

Uitvoering in 2026 (omschrijving activiteit)

Het programma water en klimaatadaptatie (PWKA) is in 2023 vastgesteld. Hiermee zijn de budgetten voor de komende jaren vastgesteld. De werkmethode is en blijft nog steeds om in HLT-verband het baggerwerk aan te besteden. De gemeente heeft opdracht gegeven voor het maken van een Meerjarige Onderhoudsplan (MJOP) omdat er nu duidelijkheid welke budgetten de komende jaren beschikbaar om op de markt te zetten.

De MJOP moet leiden tot eenmalige aanbesteding voor een meerjarig uitvoeringscontract (2025-2028) met een vaste aannemer. Uitgangspunt blijft dat het baggeren in de perioden oktober - maart wordt uitgevoerd in verband met de flora en fauna.

Voor oeverbescherming (beschoeiingen) en aanleg natuurvriendelijke oevers is de MJOP gereed. De koers is de aanbesteding, in samenwerking met inkooporganisatie St. Rijk, dit jaar af te ronden zodat opdracht voor de uitvoering eind Q4 2025 is afgerond en de uitvoering in Q1 2026 begint.

Paragraaf Financiering

Inleiding

De financieringsfunctie dient uitsluitend de publieke taak. Het beleid valt binnen de kaders die zijn gesteld in de Wet financiering decentrale overheden (Wet fido). Centraal in deze wet staan transparantie en risicobeheersing. Om inzicht te geven in de manier waarop de gemeente dit doet en een beeld te geven van de stand van zaken gaan we in deze paragraaf in op de ontwikkelingen rond de gemeentelijke financiering, het te voeren beleid op dit gebied en de risico's die we daarbij lopen.

Het treasurystatuut is verankerd in artikel 15 van de Financiële beheersverordening 2014 en bevat de beleidsmatige infrastructuur van de treasuryfunctie in de vorm van uitgangspunten, doelstellingen, richtlijnen en limieten.

Welke ontwikkelingen spelen er?

Rente ontwikkelingen

De Europese Centrale Bank (ECB) heeft de basisherfinancieringsrente per 11 Juni 2025 van 2,40% verlaagd naar 2,15%. De basisherfinancieringsrente is de rente waartegen banken, voor de duur van één week, geld kunnen lenen van de centrale bank. Momenteel (augustus 2025) bedraagt de geldmarktrente voor aan te trekken driemaands kasgeldleningen 2,05%. De vergoedingen bij het Schatkistbankieren staan op 1,93%. De kapitaalmarktrente voor aan te trekken leningen voor looptijden van 5 en 10 jaar zonder renteherziening bedraagt momenteel resp. 2,65% en 3,00%. De verwachting is dat deze rentetarieven iets zullen stijgen.

Gemeentelijke ontwikkelingen

Gezien de investeringsvoornemens zal de benodigde hoeveelheid kort geld en lang geld in 2026 toenemen, waarbij de kasgeldlimiet zal worden overschreden. Hiervoor zal deels lang geld moeten worden aangetrokken als er langer dan 3 kwartalen een overschrijding van de kasgeldlimiet is.

Liquiditeitsprognoses

Wekelijks stellen we liquiditeitsprognoses voor de korte termijn op om tijdig in te spelen op schommelingen in de liquiditeit. Jaarlijks stellen we één à twee liquiditeitsprognoses op met een horizon van vier jaar.

Garantiestelling leningen en verstrekken van leningen

Ons beleid is leningen of garanties uit hoofde van de 'publieke taak' alleen te verstrekken aan partijen die de gemeenteraad heeft goedgekeurd. Daarbij winnen we vooraf informatie in over de financiële positie en de kredietwaardigheid van de betreffende partij. Indien een andere voorziening beschikbaar is, verstrekt de gemeente uitsluitend aanvullend een lening of garantie.

Risicobeheer

Het risicobeheer is gericht op het beperken van financiële risico's. In het treasurystatuut zijn richtlijnen en limieten opgenomen, die de basis vormen voor alle transacties op dit gebied. Ons beleid is voornamelijk gebruik te maken van veilige en inzichtelijke financiële instrumenten.

De Wet fido geeft normen voor het beperken van risico's. De belangrijkste risicocategorie is het renterisico, waarvan de kasgeldlimiet en de renterisiconorm belangrijke richtlijnen zijn ter beperking van renterisico's.

De kasgeldlimiet heeft betrekking op leningen met een rentetypische looptijd tot één jaar. Het totaal van deze leningen mag niet meer bedragen dan 8,5% van de totale lasten op de begroting. De renterisiconorm heeft betrekking op leningen met een rentetypische looptijd vanaf één jaar. De verplichte aflossingen en renteherzieningen op deze leningen mogen niet meer bedragen dan 20% van de totale lasten op de begroting. Het doel van deze normen is het risico te beperken wanneer bij herfinanciering van de leningen een rentestijging leidt tot financiële problemen.

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet is het wettelijke maximum aan leningen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar. De kasgeldlimiet staat toe om in 2026 de financieringsbehoefte tot een bedrag van € 6.4 miljoen te dekken met kortlopende leningen. Zodra wij deze limiet voor een langere periode (meer dan een half jaar) dreigen te overschrijden, trekken wij een langlopende lening aan of vragen wij (onderbouwd) toestemming aan de provincie om gedurende een bepaalde periode de limiet te mogen overschrijden.

Kasgeldlimiet (bedragen X €1.000)	2026	2027	2028	2029
Begrotingstotaal lasten	74.925	72.033	71.641	71.790
Maximaal toegestane kasgeldlimiet (8,5% van begrotingstotaal lasten)	6.369	6.123	6.089	6.102
Gemiddeld saldo vlottende korte schuld en vlottende middelen	4.650	4.700	4.600	4.600
Ruimte onder kasgeldlimiet	1.719	1.423	1.489	1.502

Renterisiconorm (bedragen x € 1.000)	2026	2027	2028	2029
1 Renteherziening op langlopende schuld o/g	0	0	0	0
2 Te betalen aflossingen	1.475	1.700	2.050	2.350
3 Renterisico (1 en 2)	1.475	1.700	2.050	2.350
4 Renterisiconorm	14.985	14.407	14.328	14.358
5a Ruimte onder risiconorm	13.510	12.707	12.278	12.008
5b Overschrijding risiconorm				
4a Begrotingstotaal lasten	74.925	72.033	71.641	71.790
4 Renterisiconorm 20% van begrotingstotaal	14.985	14.407	14.328	14.358

De verwachting is dat we voor de komende jaren onder de renterisiconorm blijven.

Financieringsbehoefte

Per 1 januari 2026 houden we rekening met een financieringsbehoefte van € 12,9 mln (2025 € 8,7 mln). Dit is een globale berekening van het verschil tussen het totaal van de vaste activa en voorraden grond enerzijds en de vaste financieringsmiddelen anderzijds (reserves, voorzieningen, langlopende leningen). Het werkelijke liquiditeitstekort per 1 januari 2026 zal lager uitkomen ten gevolge van crediteurensaldi, vertraging van investeringen en vooruit ontvangen bedragen. Daarom is een meer gedetailleerde liquiditeitsprognose voor de lange termijn gemaakt op basis van verwachte inkomsten en uitgaven gedurende 2026 t/m 2029.

Financieringsbehoefte (x € 1.000 euro)	1-1-2026	1-1-2027	1-1-2028	1-1-2029
1 Reserves en voorzieningen	63.223	67.330	67.407	66.777
2 Langlopende leningen	41.746	33.921	32.271	30.621
3 Totaal vaste financieringsmiddelen	104.969	101.251	99.678	97.398
4 Boekwaarde investeringen, incl. voorraden grond	117.834	115.263	112.980	109.940
Financieringstekort/overschot (3 - 4)	-12.865	-14.012	-13.302	-12.542

Verstrekte leningen

Ons beleid is leningen en garanties alleen te verstrekken aan partijen die de gemeenteraad heeft goedgekeurd uit hoofde van de publieke taak. Wij gaan hier terughoudend mee om, waarbij garantieverlening de voorkeur heeft.

Verstrekte leningen (x € 1.000 euro)	Begr. 2026	Begr. 2027	Begr. 2028	Begr. 2029
Starters- en duurzaamheidsleningen	5.782	6.282	6.782	7.282
Stimuleringsfonds Volkshuisvesting (SVn)	2.185	1.985	1.885	1.885
Leningen aan verenigingen en instellingen	5.960	5.960	5.960	5.960
Overige leningen	2			
Totaal	13.929	14.227	14.627	15.127

Rentemethodiek

In het BBV is opgenomen dat de paragraaf financiering van de begroting en jaarrekening naast de beleidsvoornemens en het gerealiseerde beleid ten aanzien van het risicobeheer van de financieringsportefeuille ook verplicht inzicht moet geven in:

- de rentelasten uit externe financiering
- het renteresultaat
- de wijze van rentetoerekening.

Door onderstaand overzicht en toelichting in de paragraaf financiering op te nemen wordt invulling gegeven aan deze verplichting.

Renteomslag		1-1-2025	1-1-2026	1-1-2027	1-1-2028	1-1-2029
Restant korte financiering		0	6.000.000	6.300.000	6.100.000	6.100.000
Restant lange financiering		10.221.000	41.746.000	33.921.000	32.271.000	30.621.000
Totaal externe financiering		10.221.000	47.746.000	40.221.000	38.371.000	36.721.000
Gewogen gemiddeld rentepercentage externe financiering		8,0%	1,5%	1,5%	1,5%	1,5%
tbv rente eigen vermogen (nvt)						
a1. De externe rentelasten over de korte financiering	+					
a2. De externe rentelasten over de lange financiering	+	805.275	696.456	663.006	629.556	596.106
b. De externe rentebaten	-/-	345.862	253.686	203.686	153.686	153.686
Totaal door te rekenen externe rente		459.413	442.770	459.320	475.870	442.420
c1. De rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend	-/-	0	0	0	0	0
c2. De rentelasten van projectfinanciering	-/-	0	0	0	0	0
c3. De rentebaten van doorverstrekte leningen (projectfinanciering)	+	0	0	0	0	0
Saldo door te rekenen externe rente		459.413	442.770	459.320	475.870	442.420
d1. Rente over eigen vermogen	+	0	0	0	0	0
d2. Rente over voorzieningen (gewaardeerd op contante waarde)	+	0	0	0	0	0
De aan taakvelden toe te rekenen rente		459.413	442.770	459.320	475.870	442.420
e. De werkelijk aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)	-/-	0	0	0	0	0

f. Renteresultaat op het taakveld treasury		459.413	442.770	459.320	475.870	442.420
Boekwaarde activa tbv renteomslag, excl. verstrekte leningen		98.735.768	99.978.921	97.356.691	93.830.593	89.565.338
Omslagrenteberekening		0,47%	0,44%	0,47%	0,51%	0,49%
Na afronding		0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%

Paragraaf Bedrijfsvoering

Gemeenschappelijke regeling HLTsamen

De bedrijfsvoering van de gemeenten Hillegom, Lisse en Teylingen is vanaf 1 januari 2017 ondergebracht in de gemeenschappelijke regeling HLTsamen. HLTsamen is een ambtelijke werkorganisatie, de gemeenten zijn bestuurlijk zelfstandig.

In 2024 zijn het organisatieontwikkeplan en het inrichtingsplan HLTsamen vastgesteld door het bestuur van HLTsamen. De hieruit volgende opdrachten worden samen met de evaluatie HLTsamen en de lange termijnopdracht HLTsamen geïnterpreteerd en geprogrammeerd.

Evaluatie HLT

'HLTsamen groeit door!' is de evaluatie van de ambtelijke fusieorganisatie HLTsamen en is begin 2024 opgeleverd. Aanbevelingen worden, samen met de lange termijnopdracht 'HLTsamen verder', toegevoegd aan de (andere) opgaven en opdrachten uit het organisatieontwikkelingstraject dat de komende jaren wordt afgelegd.

Doorontwikkeling P&C-cyclus

De huidige opzet van de P&C-cyclus legt een groot beslag op de ambtelijke capaciteit. In samenspraak met het college en de raad werkt HLTsamen aan de ontwikkeling van de P&C-cyclus. Om dit vorm te geven is een specifiek programma opgezet "Financiële sturing en beheersing". Doel daarbij is vereenvoudiging van de opzet om daarmee de belasting op de ambtelijke organisatie te verlagen en tegelijkertijd de kwaliteit van de P&C-producten naar een hoger niveau te brengen. Jaarlijks pakken we een of twee programma's op ter verbetering. We ontwikkelen de kapstok en koppelen financiën en data.

Nadere informatie HLTsamen

Voor nadere informatie over HLTsamen verwijzen wij u naar de begroting HLTsamen.

Paragraaf Wet open overheid

Per 1 mei 2022 is als opvolger van de Wet openbaarheid bestuur de Wet open overheid (verder te noemen: Woo) in werking getreden. De Woo is bedoeld om de overheid transparanter en toegankelijker voor de buitenwereld te maken. Het belang van openbaarheid van publieke informatie voor de democratische rechtsstaat, de burger, het bestuur en economische ontwikkelingen kan met deze wet beter worden bediend.

Passieve openbaarmaking

Passieve openbaarmaking regelt het recht om informatie bij bestuursorganen op te vragen. Voor 2026 verwachten we binnen dit onderdeel geen grote ontwikkelingen.

Actieve openbaarmaking

Actieve openbaarmaking houdt in dat bestuursorganen verplicht zijn uit eigen beweging informatie openbaar te maken.

In 2026 wordt een nieuw systeem in gebruik genomen voor het beheer van de gemeentelijke website. Het publicatieportaal open.hillegom.nl zal daaropvolgend verder worden doorontwikkeld. Dit in voorbereiding op de openbaarmaking van de overige informatiecategorieën.

Informatiehuishouding op orde

Naast de actieve en de passieve openbaarmaking verplicht de Wet open overheid tot het op orde krijgen van de informatiehuishouding binnen acht jaar na inwerkingtreding van deze wet, namelijk tot 1 mei 2030. Het op orde krijgen van de informatiehuishouding stoelt op vier pijlers:

1. Naleven van wet- en regelgeving
2. Het regulier aandacht hebben voor de governance van bedrijfsinformatie
3. Het onderhouden van het vakmanschap van de informatieprofessionals en het informatiebewustzijn en de digitale vaardigheden van de medewerkers
4. De inrichting en het gebruik van informatiesystemen.

Het programma Samen Digitaal Transparant voorziet in het op orde krijgen van de bedrijfsinformatie voor dat deel van de opslag die kantoorautomatisering aanbiedt. Daarnaast loopt er een aanbesteding voor een nieuw zaakstelsel, die veel kansen in het gebruik gaat bieden voor de medewerkers. Dit naast de trainingen voor nieuwe medewerkers waarin zij meegenomen worden in de wijze waarop HLTsamen wil dat er met bedrijfsinformatie wordt omgegaan. Ten slotte zit er een grote inspanning op het wegwerken van de achterstand in vernietiging. Er wordt onderzocht of moderne en slimme technieken hierin behulpzaam kunnen zijn.

Paragraaf Verbonden partijen

Inleiding

Verbonden partijen zijn samenwerkingspartners waarin de gemeente een bestuurlijk en een financieel belang heeft en medeverantwoordelijkheid draagt (mede-eigenaarschap). Van een financieel belang is sprake indien de gemeentemiddelen ter beschikking heeft gesteld die ze kwijt is in het geval van faillissement van de verbonden partij en/of als de financiële problemen bij de verbonden partij verhaald kunnen worden op de gemeente. Van bestuurlijk belang is sprake als de gemeente (in de persoon van een wethouder, raadslid of ambtenaar) zeggenschap kan uitoefenen via een zetel in het bestuur of stemrecht.

Verbonden partijen kunnen zowel publiekrechtelijke (gemeenschappelijke regelingen) als privaatrechtelijke (stichtingen, verenigingen, NV's en BV's) organisaties zijn. Vanwege de risico's die de gemeente in verband met dat mede-eigenaarschap loopt, geldt voor deze partijen een bijzonder sturings- en beheersingssysteem (*governance*). Vanwege de gemeentelijke belangen in de verbonden partijen hebben deze een bijzondere status.

Deze paragraaf behandelt, conform artikel 15 uit het BBV, de algemene visie over het inschakelen van een verbonden partij, de ontwikkelingen die er spelen en de voorgeschreven lijst van verbonden partijen.

Uitgangspunt van de nota Verbonden Partijen, is dat tot oprichting van en deelneming in stichtingen, verenigingen en cetera, wordt besloten indien dat noodzakelijk is voor de behartiging van het daarmee te dienen openbaar belang en de doelmatigheid daarmee wordt bevorderd.

Welke ontwikkelingen spelen er?

Stand van zaken wijziging van de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr)

Met ingang van 1 juli 2022 is een wijziging van de Wet gemeenschappelijke regelingen in werking getreden. Deze wijziging heeft als doel de democratische legitimatie van gemeenschappelijke regelingen en de kaderstellende en controlerende rol van gemeenteraden, provinciale staten en algemene besturen van waterschappen in relatie tot gemeenschappelijke regelingen te versterken. Om de kaderstellende en controlerende rol van de volksvertegenwoordiging beter in te kunnen vullen en de democratische legitimatie te verbeteren wordt met deze wetswijziging een aantal aanpassingen en aanvullingen geïntroduceerd op de al bestaande wettelijke bevoegdheden en instrumenten.

De wijzigingen van de Wgr zijn onder te verdelen in drie categorieën:

1. De versterking van de positie van gemeenteraden bij besluitvorming in gemeenschappelijke regelingen.
2. De introductie van aanvullende controle-instrumenten voor gemeenteraden.
3. Het verbeteren van de positie van gemeenteraden met betrekking tot het functioneren van de regeling.

Overzicht met verbonden partijen

De lijst van verbonden partijen bevat de informatie zoals is aangegeven in artikel 15 van het BBV, waarbij deze zijn onderverdeeld in de vier categorieën: gemeenschappelijke regelingen; vennootschappen en coöperaties; stichtingen en verenigingen, en overige verbonden partijen;

Per verbonden partij wordt duidelijk gemaakt wat het belang is dat de gemeente heeft, maar ook welk openbaar belang daarmee wordt gediend en hoe groot dat belang is. Daarbij vermeldt deze lijst de financiële informatie over de verbonden partijen en eventuele risico's voor de gemeente.

De paragraaf is niet gericht op het gemeentelijk mede-opdrachtgeverschap dat zich richt op de prestaties van de verbonden partij, als bijdrage aan de maatschappelijke doelstellingen van de gemeente. Die rol wordt vormgegeven vanuit de reguliere begrotingsprogramma's, net zoals dat gebeurt voor de andere samenwerkingspartners, niet zijnde verbonden partijen.

Het onderstaande overzicht bevat de geprognosticeerde cijfers 2026 voor zover deze bekend zijn op het moment van schrijven.

Totaal overzicht bijdragen aan verbonden partijen

Naam	Begroot 2025	Begroot 2026
1. Gemeenschappelijke regelingen		
HLTsamen	€ 14.555.784	€ 15.023.071
Holland Rijnland	€ 620.183	€ 446.040
Intergemeentelijke Sociale Dienst (ISD) Bollenstreek	€ 13.369.990	€ 13.646.599
Werkvoorzieningschap Kust, Duin- en Bollenstreek / Provalu	€ 2.391.692	€ 2.503.000
Regionale dienst openbare gezondheidszorg Hecht	€ 1.640.000	€ 1.609.000
Veiligheidsregio Hollands Midden (VRHM)	€ 1.694.961	€ 1.725.521
Serviceorganisatie Zorg Holland Rijnland (SOZ)	€ 179.297	€ 215.503
Cocensus	€ 399.000	€ 412.000
Regeling omgevingsdienst West-Holland (ODWH)	€ 982.000	€ 989.000
Vuilafvoerbedrijf Duin- en Bollenstreek (VAB)	€ 201.019	€ -
2. Vennootschappen en coöperaties		
Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)	€ -	€ -
Duin- en waterbedrijf Zuid-Holland (Dunea)	€ -	€ -
Alliander N.V.	€ -	€ -
De Meerlanden N.V.	€ 6.640.530	€ 7.075.867
Greenport Ontwikkelingsmaatschappij B.V. (GOM)	€ 251.197	€ 248.237
3. Stichtingen en verenigingen		
Stichting Regionaal Inkoopbureau IJmond en Kennemerland (RIJK)	€ 168.587	€ 173.307
4. Overige verbonden partijen		
Totaal	€ 43.094.240	€ 44.067.145

Totaal overzicht bijdragen aan verbonden partijen

HLTsamen	
Vestigingsplaats	Hillegom
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regelingen
Doelstelling/publiek belang	Daarmee biedt de werkorganisatie een kwalitatief, hoogwaardige, efficiënte en innovatieve dienstverlening aan de 'klanten' van de gemeenten Hillegom, Lisse en Teylingen.
Bestuurlijk belang	Het bestuur bestaat uit zes leden van de drie gemeenten Hillegom, Lisse en Teylingen. Het ene lid is een wethouder en het andere lid is de burgemeester per gemeente.
Jaarlijkse bijdrage	Jaarlijkse bijdrage volgens in het bedrijfsplan opgenomen verdeelsleutel.
Financieel belang	Een eventueel nadelig saldo van de gemeenschappelijke regeling wordt gedekt door aanvullende bijdragen op basis van deze

	verdeelsleutel.		
Kerncijfers	(Bedragen x € 1.000)	1-1-2026	31-12-2026
	Eigen vermogen	2.000	2.000
	Vreemd vermogen	12.653	12.202
	Resultaat	0	0
Risico's	Er zijn geen materiële risico's waar maatregelen voor getroffen moeten worden.		
Ontwikkelingen	Uitvoering geven aan het bedrijfsplan vastgesteld in de raden van de aangesloten gemeenten. Focus ligt op het gebied van Kwaliteit, Kostenreductie, Kwetsbaarheid en de verbeterde Strategische positie.		

Holland Rijnland			
Vestigingsplaats	Leiden		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regelingen		
Doelstelling/publiek belang	Holland Rijnland is een samenwerking van en voor dertien gemeenten in het hart van de Randstad. Deze gemeenten werken vanuit een gezamenlijke strategische visie op de verdere ontwikkeling van de regio om de kwaliteit van wonen, werken, ondernemen en recreëren van burgers, bedrijven en instellingen in het gebied te bevorderen.		
Bestuurlijk belang	Elke gemeente vaardigt twee personen af, plus een mogelijk DB-lid. Het aantal leden is echter niet van invloed op de stemverhouding. Voor elke 10.000 inwoners wordt één stem uitgebracht, met een minimum van twee stemmen. Daardoor kan het aantal stemmen per gemeente variëren. Hillegom heeft 9 stemmen. Het Dagelijks Bestuur bestaat uit 8 leden.		
Jaarlijkse bijdrage	Jaarlijkse deelnemersbijdrage op basis van aantal inwoners.		
Financieel belang	Deelnemers zijn gezamenlijk aansprakelijk voor ontstane tekorten.		
Kerncijfers	(Bedragen x € 1.000)	1-1-2026	31-12-2026
	Eigen vermogen	2.739	4.614
	Vreemd vermogen	33.409	33.409
	Resultaat	0	0
Risico's	Er zijn geen materiële risico's waar maatregelen voor getroffen moeten worden.		
Ontwikkelingen	Met de Regionale Investeringsagenda wordt een brug geslagen van ambitie naar uitvoering. Met de gemeenten wordt samengewerkt aan de ontwikkeling van de regio op het gebied van mobiliteit, energie, economie en groen en blauw. Met de RIA wordt uitvoeringskracht gecreëerd, positioneert de regio zich richting hogere overheden en andere belanghebbenden. De RIA bestaat uit een projectenportefeuille van veertien projecten en een Thematisch Fonds. Aan de hand van deze projecten wordt		

	stapsgewijs gewerkt aan het realiseren van deze regionale ambities. De RIA telt veertien projecten in de projectenportefeuille. Onze rol in de projecten is enerzijds die van aanjager, coördinator of facilitator, afhankelijk wat gevraagd wordt, In een aantal projecten treedt Holland Rijnland als ambtelijk opdrachtgever op en een enkele (doorfietsroutes) als regisseur.
--	---

Intergemeentelijke Sociale Dienst (ISD) Bollenstreek			
Vestigingsplaats	Lisse		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regelingen		
Doelstelling/publiek belang	Individuele voorzieningen op het gebied van werk, inkomen en zorg.		
Bestuurlijk belang	Het algemeen bestuur bestaat uit 2 wethouders per deelnemende gemeente en het dagelijks bestuur uit één wethouder per deelnemende gemeente.		
Jaarlijkse bijdrage	Jaarlijkse bijdrage grotendeels gebaseerd op werkelijke verstrekkingen. De kosten van PW en LKS worden naar rato van de BUIG budgetten toegerekend aan de gemeente.		
Financieel belang	Deelnemers zijn gezamenlijk aansprakelijk voor ontstane tekorten.		
Kerncijfers	(Bedragen x € 1.000)	1-1-2026	31-12-2026
	Eigen vermogen	0	0
	Vreemd vermogen	7.655	7.619
	Resultaat	0	0
Risico's	Een risico voor de gemeenten is enerzijds de bijdrage van de gemeenten in de exploitatielasten van de ISD en anderzijds de uitvoering van een open-einderegeling door de ISD, waar de gemeenten de financiële lasten van dragen.		
Ontwikkelingen	Er vinden aanbestedingen plaats (of hebben plaatsgevonden) voor hulp bij het huishouden, begeleiding, hulpmiddelen, woningaanpassingen en trapliften. De belangrijkste onzekerheid in de begroting 2026 zijn de financiële consequenties van deze aanbestedingen. Op basis van de realisatie 2024 en de prognose op basis van toename van de afgelopen jaren is de verwachting dat het aantal uitkeringsgerechtigden in 2026 iets toeneemt. Wel is de verwachting dat het aantal loonkostensubsidies stijgt, wat een positief signaal is.		

Werkvoorzieningschap Kust, Duin- en Bollenstreek / Provalu	
Vestigingsplaats	Voorhout
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regelingen
Doelstelling/publiek belang	De gemeenschappelijke Regeling Kust-, Duin- en Bollenstreek (GR KDB) met uitvoeringorganisatie Provalu zet zich in om mensen met en zonder arbeidsbeperking aan een duurzame baan te helpen. Dit

	doen zij door mensen professioneel te begeleiden, te scholen, te bemiddelen en met werkgevers mee te denken en hen te adviseren.		
Bestuurlijk belang	Het algemeen bestuur bestaat uit één wethouder per gemeente en het dagelijks bestuur uit wethouders uit drie gemeentes		
Jaarlijkse bijdrage	De kosten van Wet sociale werkvoorziening en van Beschut werken worden over de deelnemende gemeente verdeeld op basis van (verwachte) realisatie. De kosten van Re-integratie worden over de deelnemende gemeente verdeeld op basis van het aantal bijstandsuitkeringen (50%) en het aantal huishoudens met een laag inkomen (50%) per gemeente.		
Financieel belang	Deelnemers zijn gezamenlijk aansprakelijk voor ontstane tekorten.		
Kerncijfers	(Bedragen x € 1.000)	1-1-2026	31-12-2026
	Eigen vermogen	5.269	4.506
	Vreemd vermogen	1.250	2.014
	Resultaat	0	0
Risico's	Er zijn geen materiële risico's waarvoor maatregelen getroffen moeten worden. De GR KDB beschikt over voldoende weerstandscapaciteit om eventuele risico's te kunnen dekken. De weerstandsvermogen ratio moet gelijk of groter zijn dan 1. De GR KDB heeft een weerstandsvermogen ratio van 6,85 wat uitstekend is.		
Ontwikkelingen	In 2023 is de Meerjarenvisie Provalu 2030 vastgesteld. In 2024 is het daaruit volgende implementatieplan vastgesteld. Dit plan heeft als doel om Provalu te verstevigen als toekomstbestendig sociaal ontwikkelbedrijf. In 2026 wordt er verder gewerkt aan de uitvoering van het plan.		

Regionale dienst openbare gezondheidszorg Hecht Hollands Midden	
Vestigingsplaats	Leiden
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regelingen
Doelstelling/publiek belang	De Regionale Dienst Openbare Gezondheidszorg (Hecht) Hollands Midden heeft ten doel de belangen te behartigen van de aan de gemeenschappelijke regeling deelnemende gemeenten op het terrein van de openbare gezondheidszorg, de volksgezondheid en de ambulancezorg. Hecht Hollands Midden bewaakt, beschermt en bevordert de gezondheid en het welbevinden van de burgers in de regio Hollands Midden in zowel reguliere als crisissomstandigheden.

Bestuurlijk belang	Het Algemeen Bestuur bestaat uit de portefeuillehouders volksgezondheid van de 18 deelnemende gemeenten. Het Dagelijks Bestuur bestaat uit 7 leden waarvan één lid afkomstig uit de gemeente Hillegom.		
Jaarlijkse bijdrage	Jaarlijkse deelnemersbijdrage op basis van aantal inwoners.		
Financieel belang	De kosten van HECHT Hollands Midden worden gedragen door de deelnemende gemeenten.		
Kerncijfers	(Bedragen x € 1.000)	1-1-2026	31-12-2026
	Eigen vermogen	1.039	2.316
	Vreemd vermogen	52.309	62.511
	Resultaat		
Risico's	- In tegenstelling tot de meeste gemeenten begroot Hecht de loonkosten van medewerkers niet op eindschaal maar op werkelijk verwachte kosten. Hierdoor kunnen jaarlijkse tredenverhogingen tot een knelpunt leiden in de personeelslasten. - De vaste omvang van vakantieuren worden cf. BBV niet gekapitaliseerd op de balans; bij uittreden van personeel kan dit leiden tot een extra last in het boekjaar. - Politieke ontwikkelingen kunnen ook lopende het begrotingsjaar invloed hebben op de taken en de financiering hiervan. - De ontwikkeling van de toestroom van vluchtelingen, de opdracht aan Hecht hierin en de wijze waarop die gefinancierd wordt. - Mogelijk heeft de financiële druk op de begroting van de gemeenten ook invloed op de afname van de aanvullende diensten (schil 3 taken). De impact is bij het stellen van de begroting niet bekend en is dan ook nog niet meegenomen in de begroting. - Om de taakstelling te realiseren zullen kosten gemaakt worden. Deze frictiekosten bestaan onder andere uit het aanbieden van werk naar werk trajecten, trainingen maar ook mogelijk WW-verplichtingen die ontstaan door het opzeggen van contracten. Deze frictiekosten zijn niet voorzien in de begroting van 2026.		
Ontwikkelingen	Overdracht GHOR naar de Veiligheidsregio Per 1 januari 2025 is de GHOR overgedragen aan de Veiligheidsregio en is de bijdrage voor het GHOR-bureau uit de begroting van Hecht verdwenen. Omdat Hecht bepaalde taken zoals die van de DPG en crisisbeheersing blijft uitvoeren, wordt een deel van het budget in 2026 weer teruggeschoven naar Hecht, waarbij de transitie budgetneutraal verloopt. Resultaat cao-onderhandelingen nog niet verwerkt De resultaten van de cao-onderhandelingen voor gemeenten en gemeenschappelijke regelingen zijn nog niet in de begroting verwerkt. In de begroting is voorlopig een loonindexatie van 2,1% opgenomen. Bezuinigingen op de publieke gezondheidszorg Het kabinet heeft een bezuiniging van €300 miljoen aangekondigd op het programma voor infectieziektebestrijding en pandemische paraatheid. Hecht neemt daarom maatregelen om de inzet op pandemische paraatheid in 2026 af te bouwen, tenzij structurele financiering alsnog beschikbaar komt.		

	Ontheemden uit Oekraïne De bestaande regelingen voor ontheemden uit Oekraïne blijven in 2026 van kracht, terwijl gewerkt wordt aan een uniforme bekostigingssystematiek met een passend takenpakket. Dit moet zorgen voor duidelijke en eenduidige financiering en verantwoordelijkheden. Aanpassingen Rijksvaccinatieprogramma Het rijksvaccinatieprogramma wordt uitgebreid met een RSV-vaccinatie voor baby's, die vanaf najaar 2025 gestart kan worden en gefactureerd wordt in 2025 en 2026. Daarnaast veranderen vier vaccinatiemomenten voor betere bescherming tegen mazelen en kinkhoest, wat organisatorische aanpassingen en mogelijke kostenstijgingen bij Hecht veroorzaakt. Aanbesteding medische arrestantenzorg De aanbesteding voor medische arrestantenzorg is niet aan Hecht gegund, waardoor deze taken vanaf 1 januari 2026 naar een andere partij gaan. De gevolgen voor andere bedrijfsvoeringstaken zoals lijkschouw en forensische medische expertise worden nog onderzocht en zijn nog niet verwerkt in de begroting.
--	---

Veiligheidsregio Hollands Midden (VRHM)			
Vestigingsplaats	Leiden		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regelingen		
Doelstelling/publiek belang	In de Veiligheidsregio Hollands Midden werken hulpverleningsdiensten en gemeenten samen aan de veiligheid. Ze bereiden zich voor op rampen en ernstige ongelukken. Daarnaast nemen ze maatregelen om toenemende risico's beter te beheersen.		
Bestuurlijk belang	Vertegenwoordigers in het bestuur van de Gemeenschappelijke regeling. De 18 burgemeesters uit de regio Hollands Midden vormen samen het Algemeen Bestuur van de Veiligheidsregio Hollands Midden. Het Dagelijks Bestuur is samengesteld uit 6 burgemeesters.		
Jaarlijkse bijdrage	Jaarlijkse deelnemersbijdrage op basis van aantal inwoners.		
Financieel belang	Deelnemers zijn gezamenlijk aansprakelijk voor ontstane tekorten.		
Kerncijfers	(Bedragen x € 1.000)	1-1-2026	31-12-2026
	Eigen vermogen	6.455	6.222
	Vreemd vermogen	86.847	79.335
	Resultaat	0	0
Risico's	Er zijn geen materiële risico's waar maatregelen voor getroffen moeten worden.		

Ontwikkelingen	Nieuw Regionaal Risicoprofiel VRHM, Beleidsplan en Crisisplan. Dit strategisch beleidsplan geeft richting aan de inspanningen door de veiligheidsregio en beschrijft de te behalen prestaties. Het beleidsplan dient mede gebaseerd te zijn op een door het bestuur van de veiligheidsregio vastgesteld risicoprofiel. Het risicoprofiel geeft niet alleen inzicht in waarschijnlijkheid en impact van risico's, maar ook de rol in het bijbehorende netwerk en inzicht in (risico- en crisis) beheersmaatregelen. Het risicoprofiel vormt de basis en de twee plannen dienen ter input voor het op te stellen crisisplan (crisisbeheersingsorganisatie). In het crisisplan worden de taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden van de hulpverleningsdiensten vastgelegd voor de bestrijding van rampen en crisis.
----------------	---

Serviceorganisatie Zorg Holland Rijnland			
Vestigingsplaats	Leiden		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling		
Doelstelling/publiek belang	Het behartigen van de belangen van de (13) deelnemende gemeenten voor een goede, doelmatige uitvoering van bedrijfsvoeringstaken op basis van de Jeugdwet en optioneel op andere terreinen binnen het Sociaal Domein.		
Bestuurlijk belang	Alle jeugdhulp wethouders van de deelnemende gemeenten zitten in het bestuur van de gemeenschappelijke regeling.		
Jaarlijkse bijdrage	Kostenverdeling gemeenten naar rato gebruik jeugdzorg.		
Financieel belang	Deelnemers zijn gezamenlijk aansprakelijk voor ontstane tekorten.		
Kerncijfers	(Bedragen x € 1.000)	1-1-2026	31-12-2026
	Eigen vermogen	423	0
	Vreemd vermogen	0	0
	Resultaat	0	0
Risico's	Er zijn geen materiële risico's waar maatregelen voor getroffen moeten worden.		
Ontwikkelingen	Na oprichting heeft de Serviceorganisatie Zorg (SO Zorg) ingezet op inrichting van de primaire processen en professionalisering van de bedrijfsvoering. Dit blijft de Serviceorganisatie Zorg in 2026 voortzetten en intensiveren. In 2026 voert de SO Zorg extra taken uit vanuit de maatregelen vanuit de Taskforcemaatregelen. Dit gaat om doorontwikkeling van de signaleringsfunctie en van de dashboards. Ook werkt de SO Zorg aan volledige aansluiting van de gemeente Alphen aan den Rijn per januari 2027. Alphen aan den Rijn neemt nu alleen gesloten jeugdhulp, gedwongen jeugdhulp en crisishulp af van de jeugdhulpregio Holland Rijnland. Vanaf 2027 omvat dat ook de segmenten 1 t/m 6 (gespecialiseerde jeugdhulp). De aansluiting komt voort uit de nieuwe wet Verbetering		

	beschikbaarheid jeugdzorg. Daarin worden gemeenten verplicht om regionaal samen te werken bij de inkoop van specialistische jeugdzorg. De wet legt ook de indeling van de jeugdhulpregio's vast. Bij Algemene maatregel van bestuur (AmvB) wordt vastgelegd welke zorgvormen in regionaal verband moeten worden ingekocht. Om een 'robuuste' regio te zijn moeten Alphen aan den Rijn en Holland Rijnland volledig samen inkopen. De wet Verbetering beschikbaarheid jeugdzorg komt voort uit de afspraken in de Hervormingsagenda Jeugd.
--	---

Cocensus			
Vestigingsplaats	Heemskerk		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regelingen		
Doelstelling/publiek belang	Cocensus verricht voor 14 gemeenten de uitvoeringswerkzaamheden van de gemeentelijke belastingen wet WOZ, aanslagoplegging, invordering, kwijtschelding en bezwaarschriften.		
Bestuurlijk belang	Algemeen bestuur: 1 wethouder Dagelijks bestuur: geen		
Jaarlijkse bijdrage	Jaarlijkse deelnemersbijdrage.		
Financieel belang	Geen.		
Kerncijfers	(Bedragen x € 1.000)	1-1-2026	31-12-2026
	Eigen vermogen	196	196
	Vreemd vermogen	10.020	9.480
	Resultaat	0	0
Risico's	Er zijn geen materiële risico's waar maatregelen voor getroffen moeten worden.		
Ontwikkelingen	Er zijn geen beleidsmatige ontwikkelingen op het gebied van samenwerking belastingen.		

Regeling omgevingsdienst West-Holland (ODWH)	
Vestigingsplaats	Leiden
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regelingen
Doelstelling/publiek belang	Uitvoering van de VTH-A taken (Vergunningverlening, Toezicht&Handhaving en Advies) volgens de Wet milieubeheer en de Wet bodembescherming en Besluit Bodemkwaliteit.
Bestuurlijk belang	Vertegenwoordigers in het bestuur van de Gemeenschappelijke regeling. De stemverhouding wordt jaarlijks vastgesteld door het AB en is afhankelijk van de gemeente bijdrage in versus totale begroting. Het dagelijks bestuur bestaat uit 5 leden waarvan geen afkomstig uit de gemeente Hillegom. Het algemeen bestuur bestaat uit 25 leden waarvan 2 bestuursleden afkomstig uit de gemeenten Hillegom.

Jaarlijkse bijdrage	Jaarlijkse bijdrage op basis van uren.		
Financieel belang	Deelnemers zijn gezamenlijk aansprakelijk voor ontstane tekorten.		
Kerncijfers	(Bedragen x € 1.000)	1-1-2026	31-12-2026
	Eigen vermogen	1.702	1.013
	Vreemd vermogen	14.391	14.595
	Resultaat	0	0
Risico's	Er zijn geen materiële risico's waar maatregelen voor getroffen moeten worden.		
Ontwikkelingen	In 2026 gaat de ODWH verder met het verbeteren van de robuustheid (kwalitatief en financieel). Verder zal er ingespeeld worden op nieuwe ontwikkelingen en wordt er verder gewerkt aan het uitzetten van de strategie voor langere termijn. De samenwerking met andere omgevingsdiensten in Zuid-Holland zorgt voor versterking van individuele diensten.		

Vuilafvoerbedrijf Duin- en Bollenstreek (VAB)			
Vestigingsplaats	Voorhout		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regelingen		
Doelstelling/publiek belang	De VAB verzorgt voor de bollen6 gemeenten de overslag en afvoer van verbrandbaar en composteerbaar/vergistbaar afval.		
Bestuurlijk belang	Algemeen bestuur: 1 wethouder Dagelijks bestuur: geen		
Jaarlijkse bijdrage	Jaarlijkse deelnemersbijdrage.		
Financieel belang	Een eventueel nadelig saldo van de gemeenschappelijke regeling wordt gedekt door aanvullende bijdragen op basis van een verdeelsleutel.		
Kerncijfers	(Bedragen x € 1.000)	1-1-2026	31-12-2026
	Eigen vermogen	218	259
	Vreemd vermogen	17.398	18.299
	Resultaat	0	35
Risico's	Er wordt een nieuwe locatie gebouwd op het huidige VAB-terrein.		
Ontwikkelingen	Het overslagstation van de VAB aan de 's Gravendamseweg 75 in Voorhout wordt compleet vervangen en vernieuwd. De besluitvorming in de raad met betrekking tot budget is al genomen. Voor de bouw en exploitatie is samen met de Meerlanden een gezamenlijke BV opgericht, MeerVAB.		

2. Vennootschappen en coöperaties

Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)			
Vestigingsplaats	Den Haag		
Rechtsvorm	Vennootschappen en coöperaties		
Doelstelling/publiek belang	BNG Bank is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. De bank draagt duurzaam bij aan het laag houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger.		
Bestuurlijk belang	De gemeente is voor 0,89% aandeelhouder. De raad van bestuur en de directie bestaan beide uit 3 leden waarvan geen leden afkomstig uit de gemeenten.		
Jaarlijkse bijdrage	Er zijn geen jaarlijkse kosten aan deelname verbonden.		
Financieel belang	Jaarlijks wordt dividend verstrekt over de in het bezit zijnde aandelen. De BNG is een NV. De aandeelhouders zijn niet aansprakelijk voor eventuele tekorten bij de BNG.		
Kerncijfers	(Bedragen x € 1.000)	1-1-2026*	31-12-2026
	Eigen vermogen	4.777.000	
	Vreemd vermogen	123.164.000	
	Resultaat	294.000	
Risico's	Er zijn geen materiële risico's waar maatregelen voor getroffen moeten worden.		
Ontwikkelingen	BNG Bank is betrokken partner voor een duurzamer Nederland. De bank ondersteunt overheidsbeleid door op basis van haar excellente kredietwaardigheid financiering tegen gunstige voorwaarden te verstrekken ten behoeve van gemeenten, woningcorporaties, zorg- en onderwijsinstellingen, projectfinanciering en andere instellingen met een maatschappelijk belang. De BNG Bank is de vierde bank van Nederland.		

* Cijfers uit Jaarverslag 2024

Duin- en waterbedrijf Zuid-Holland (Dunea)	
Vestigingsplaats	Zoetermeer
Rechtsvorm	Vennootschappen en coöperaties
Doelstelling/publiek belang	Dunea produceert en levert aan circa 1,38 miljoen klanten lekker en betrouwbaar drinkwater in het westelijk deel van Zuid-Holland.
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder. Het bestuur bestaat uit 1 lid welke niet afkomstig uit de gemeente Hillegom.
Jaarlijkse bijdrage	Er zijn geen jaarlijkse kosten aan deelname verbonden.
Financieel belang	De gemeente heeft 66.226 aandelen tegen een nominale waarde van € 5. Als aandeelhouder is de gemeente niet aansprakelijk voor eventuele verliezen van de nv. Dunea keert geen dividend uit.

Kerncijfers	(Bedragen x € 1.000)	1-1-2026*	31-12-2026
	Eigen vermogen	265.051	
	Vreemd vermogen	661.301	
	Resultaat	6.600	
Risico's	Er zijn geen materiële risico's waar maatregelen voor getroffen moeten worden.		
Ontwikkelingen	Dunea voert vaak innovatieve projecten uit om in te spelen op nieuwe ontwikkelingen en eisen, of om processen verder te optimaliseren zoals schone maaswaterketen, uitbreiding waterzuivering, samenwerking waterketen en verbinding aan greenport.		

* Cijfers uit Jaarverslag 2024

Alliander N.V.			
Vestigingsplaats	Arnhem		
Rechtsvorm	Vennootschappen en coöperaties		
Doelstelling/publiek belang	Via energienetwerken zorgt Alliander voor de distributie van gas en elektriciteit in een groot deel van Nederland. Alliander brengt een open en duurzame energiemarkt dichterbij.		
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder. De raad van bestuur bestaat uit 3 leden waarvan geen bestuursleden afkomstig uit de gemeente Hillegom.		
Jaarlijkse bijdrage	Er zijn geen jaarlijkse kosten aan deelname verbonden.		
Financieel belang	Jaarlijks keert Alliander 45% van het resultaat uit in dividend aan de aandeelhouders. Als aandeelhouder is de gemeente niet aansprakelijk voor eventuele verliezen van de N.V.		
Kerncijfers	(Bedragen x € 1.000)	1-1-2026*	31-12-2026
	Eigen vermogen	6.038.000	
	Vreemd vermogen	6.908.000	
	Resultaat	976.000	
Risico's	Er zijn geen materiële risico's waar maatregelen voor getroffen moeten worden.		
Ontwikkelingen	De economische groei is een uitdaging en de overgang naar een duurzaam energiesysteem komt steeds meer opstoom. Alliander bevindt zich in een uitdagende periode om dit met alle stakeholders te realiseren. Samen slimme oplossingen bedenken zodat de energievoorziening betrouwbaar, betaalbaar en bereikbaar blijft voor iedereen.		

* Cijfers uit Jaarverslag 2024

De Meerlanden N.V.			
Vestigingsplaats	Hoofddorp		
Rechtsvorm	Vennootschappen en coöperaties		
Doelstelling/publiek belang	De Meerlanden werkt samen met een aantal gemeenten aan een schone en duurzame leef- en werkomgeving. Dit doen zij door de gemeenten schoon, heel en veilig te houden en door afval innovatief in te zamelen en te verwerken.		
Bestuurlijk belang	Algemeen bestuur: 1 wethouder Dagelijks bestuur: geen		
Jaarlijkse bijdrage	Geen jaarlijkse bijdrage, enkel interne opdrachtverstrekking		
Financieel belang	De gemeente Hillegom bezit 10.388 aandelen (6,30%) van de totale 164.915 aandelen.		
Kerncijfers	(Bedragen x € 1.000)	1-1-2026	31-12-2026
	Eigen vermogen	34.848	37.189
	Vreemd vermogen	49.367	51.668
	Resultaat	0	0
Risico's	De Meerlanden heeft geen winsttoogmerk, dus wanneer op de markt een grote prijsschommeling voorkomt, kan dit gevolgen hebben voor de winst cq. dividenduitkering.		
Ontwikkelingen	Meerlanden, als overheids NV, verzorgt steeds meer diensten op basis van uniforme tarieven. Dit betekent dat de aangesloten gemeenten eenzelfde bedrag betalen voor eenzelfde dienst. Daarnaast investeert Meerlanden (in beleid en uitvoering) in een verdere ontwikkeling naar een circulaire economie en breiden ze uit op het gebied van de openbare ruimte.		

Greenport Ontwikkelingsmaatschappij B.V. (GOM)	
Vestigingsplaats	Hillegom
Rechtsvorm	Vennootschappen en coöperaties
Doelstelling/publiek belang	GOM is een uitvoeringsorganisatie zonder publiekrechtelijke taken. Bij GOM zijn vijf Duin- en Bollenstreekgemeenten betrokken. De regio Holland Rijnland en meer in het bijzonder het gebied van de Duin- en Bollenstreek heeft een sterke internationale concurrentiepositie in de tuinbouwsector waar het gaat om bloemen, bollen, knollen en vaste planten. Partijen willen deze internationale concurrentiepositie behouden, uitbouwen en versterken door een integrale gebiedsontwikkeling waarbij vorm en inhoud wordt gegeven aan een integrale ruimtelijke herstructurering van het gebied van de Duin- en Bollenstreek. De herstructurering van de Greenport vraagt een integrale en bovenlokale aanpak.
Bestuurlijk belang	Lid van de Algemene Vergadering van Aandeelhouders: 1 wethouder per deelnemende gemeente.

Jaarlijkse bijdrage	Er is geen sprake van een jaarlijks bijdrage.		
Financieel belang	De gemeente heeft zich (evenals de andere vier deelnemende gemeenten) garant gesteld voor een bedrag van 7 miljoen.		
Kerncijfers	(Bedragen x € 1.000)	1-1-2026	31-12-2026
	Eigen vermogen	325	325
	Vreemd vermogen	17.650	17.650
	Resultaat	0	0
Risico's	Met inachtneming van de kapitaalbreng van de gemeenten (€ 325.000), de € 10 miljoen bijdrage van Holland Rijnland uit het regionale investeringsfonds (RIF) voor de Greenport en een nader te bepalen deel van de € 20 miljoen uit het RIF voor de regionale groenstructuur, de toegekende FES-gelden, eventuele provinciale- en rijksbijdragen, eventuele andere subsidies en de opbrengst uit de verkoop van gronden en woningbouwtitels is het uitgangspunt van de GOM een budgettair neutraal eindresultaat. De gemeenten Hillegom, Lisse en Teylingen hebben zich - ieder afzonderlijk evenals de andere twee deelnemende gemeenten - garant gesteld voor een bedrag van € 7 miljoen. In 2026 wordt uitvoering gegeven aan het Meerjarenprogramma 2024-2028.		

3. Stichtingen en verenigingen

Stichting Regionaal Inkoopbureau IJmond en Kennemerland (RIJK)			
Vestigingsplaats	Heemstede		
Rechtsvorm	Stichtingen en verenigingen		
Doelstelling/publiek belang	Stichting RIJK is een samenwerkingsorganisatie tussen gemeenten om financiële, kwalitatieve en procesmatige voordelen voor haar leden te halen. Daarnaast wordt inkoop als strategisch en tactisch instrument ingezet ter ondersteuning van de beleidsdoelstellingen van de gemeente.		
Bestuurlijk belang	Gemeentesecretaris in het Algemeen bestuur.		
Jaarlijkse bijdrage	Jaarlijkse deelnemersbijdrage op basis van aantal inwoners. Deze is ondergebracht bij HLTsamen.		
Financieel belang	Deelnemers zijn gezamenlijk aansprakelijk voor ontstane tekorten.		
Kerncijfers	(Bedragen x € 1.000)	1-1-2026	31-12-2026
	Eigen vermogen	1.005	1.005
	Vreemd vermogen	595	595
	Resultaat	0	0
Risico's	Er zijn geen materiële risico's waar maatregelen voor getroffen moeten worden. De stichting kent een eigen weerstandsvermogen die jaarlijks beoordeeld wordt.		

Ontwikkelingen	Door verloop van medewerkers gaat veel kennis en ervaring verloren. Ook als het gaat om inkopen. Daarnaast neemt de controle op de rechtmatigheid van inkopen toe. Om alle inkopen voldoende professioneel te laten verlopen is training van medewerkers van essentieel belang.
----------------	---

Paragraaf Grondbeleid

Inleiding

Grondbeleid bevindt zich op het snijvlak tussen omgevingsbeleid en financiën. Grondbeleid is daarbij geen doel op zich maar een essentieel middel om mede uitvoering te geven aan gemeentelijke beleidsdoeleinden op het gebied van wonen, werken, duurzaamheid, energietransitie, klimaatadaptatie, welzijn, infrastructuur, recreatie, cultuur, milieu en natuur/landschapsontwikkeling. Het beleid moet passen binnen de financiële mogelijkheden en doelstellingen van de gemeente. Met grondbeleid wordt bepaald of en hoe instrumenten, zoals bijvoorbeeld onteigening of kostenverhaal, worden ingezet om de gestelde doelen te realiseren. Naast de ontwikkelingen en de visie op grondbeleid zoomt de paragraaf grondbeleid in op de uitgangspunten en kaders waarbinnen het grondbeleid wordt uitgevoerd.

De gemeente Hillegom heeft als standpunt geen zuiver actief grondbeleid uit te oefenen. Echter ook niet per definitie een passief grondbeleid. Er is voor een tussenvorm gekozen. Dat houdt in dat er per situatie gekeken wordt naar de mogelijkheden om het maatschappelijke doel te bereiken.

Ontwikkelingen

De gemeente heeft een groot aantal ambities vervat in de Omgevingsvisie Hillegom 2030. De beschreven ambities geven richting aan het omgevingsbeleid dat de komende jaren gevoerd moet worden en zijn verder uitgewerkt in diverse uitvoeringsprogramma's. In de nabije toekomst zijn er in Hillegom (en de regio) majeure opgaven op het gebied van woningbouw, energietransitie, klimaatadaptatie, economie en mobiliteit. Grondbeleid is in financieel economische zin dienstbaar aan het realiseren van doelstellingen op deze terreinen. De uitvoering van het grondbeleid, via de inzet van instrumenten van grondbeleid, wordt daar mede door bepaald.

Visie op grondbeleid

In Hillegom is het de beleidslijn dat een situationeel grondbeleid wordt gevoerd. De ruimtelijke opgaven vragen om een grondbeleid met mogelijkheden om sturing te geven en de regie te nemen door bijvoorbeeld zelf actief gronden te verwerven. Bij de te volgen strategie staan per project de maatschappelijke doelen en ruimtelijke ambities centraal. Dat betekent dat de keuze voor een meer actieve rol dan wel een facilitaire benadering per project of locatie is af te wegen.

Daar waar door de gemeente gewenste ontwikkelingen niet door de markt worden opgepakt, ligt een actievere overheidsopstelling meer voor de hand en komt de regie bij de gemeente te liggen. In een dergelijk geval wordt een grondexploitatie gevoerd.

Uitgangspunten en kaders (de belangrijkste)

- Besluit Begroting Verantwoording (BBV) / Renteomslag
- Vennootschapsbelasting
- Notitie Grondbeleid (commissie BBV)
- Nota Grondbeleid
- Financiële positie in relatie tot reserves en voorzieningen
- Grondbeleid en risico's

Vennootschapsbelasting (VPB)

Sinds 1 januari 2016 geldt voor gemeenten de VPB-plicht, indien handelingen beschouwd worden als ondernemersactiviteit. De winst die wordt gemaakt met het uitvoeren van (actief) grondbeleid (bouwgrond in exploitatie) is in beginsel belastbaar voor VPB. Jaarlijks wordt met een fiscaal deskundige bekeken of VPB moet worden afgedragen. De actieve grondexploitatie Vossepolder is vanaf 2016 VPB-plichtig en ook de actieve grondexploitaties Woonzorgzone fase 3 en SIZO (voorheen Hillegom-Noord) zijn VPB-plichtig. In 2024 is de Grex Henri Dunantplein geactiveerd. Op dit moment wordt in overleg met onze belastingadviseur en in vooroverleg met de belastingdienst bekeken of het complex in de belastingplicht kan worden betrokken. Indien dit mogelijk is dan bestaat, door het verlieslatende karakter van het project, de mogelijkheid dat Hillegom voor de komende jaren geen vennootschapsbelasting meer is verschuldigd.

Nota grondbeleid (Hillegom)

Het beleidsuitgangspunt van de nota is dat het volledige arsenaal van grondbeleidsinstrumenten wordt ingezet. Bij voorkeur wordt gebruik gemaakt van privaatrechtelijke instrumenten. Indien nodig kan echter ook gebruik worden gemaakt van de publiekrechtelijke instrumenten (voorkeursrecht, onteigening, kostenverhaal via omgevingsplan). Grondaankopen worden aangegaan onder het voorbehoud van toestemming door college en raad en worden via de reguliere weg op grond van het budgetrecht ter besluitvorming voorgelegd aan de gemeenteraad. De raad heeft de beleidsuitgangspunten en kaders bij het behandelen van de nota Grondbeleid vastgesteld. In deze nota wordt onder meer aandacht besteed aan de in de verordening artikel 212 Gemeentewet (GW) opgenomen onderdelen genoemd in artikel 23, lid 2:

- De strategische visie van het toekomstig grondbeleid van de gemeente,
- De wijze van autorisatie van grondexploitatiebudgetten en de jaarlijkse actualisatie daarvan,
- Uitgangspunten voor de looptijd en grootte van de grondexploitatie in verhouding tot het bestemmingsplan,
- Gedragsregels over de vervaardigingskosten van niet in exploitatie genomen gronden en de hoogte van de in acht ter nemen marktwaarde,
- Een uitwerking van de afweging tussen voorzichtigheid en realisatiebeginsel met betrekking tot het tussentijds nemen van winst.

Grondbeleid en risico's

Ruimtelijke projecten zoals grondexploitaties en infrastructurele werken zijn altijd omgeven met risico's. Risico's van operationele aard, strategische risico's maar zeker ook systeemrisico's, zoals economische ontwikkelingen, die door de gemeente niet of nauwelijks te beïnvloeden zijn. Jaarlijks worden de ramingen van de nog te realiseren inkomsten en uitgaven van deze projecten geactualiseerd om een solide basis voor de projectbegrotingen te verkrijgen. Maar projecten verlopen soms anders dan op voorhand wordt verondersteld.

Risico's die optreden kunnen het financiële beeld ten opzichte van die basis aanmerkelijk beïnvloeden. Daarom worden regelmatig risicoanalyses uitgevoerd om risico's te identificeren, te beoordelen en beheersmaatregelen te treffen.

- De risico's die zich voordoen binnen de grondexploitaties worden, indien mogelijk, binnen het exploitatieresultaat opgevangen. Dit gaat ten koste van het geprognosticeerde resultaat waardoor er minder winst overblijft. Dit heeft gevolgen voor de toekomstige mutaties van de reserve algemene investeringen, maar heeft geen gevolgen voor het actuele weerstandsvermogen.
- Risico's die niet binnen het exploitatieresultaat van grondexploitaties kunnen worden opgevangen, worden meegenomen in de bepaling van het actuele weerstandsvermogen.

Categorieën projecten Grondbeleid

In het BBV wordt onderscheid gemaakt in verschillende soorten gronden. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen gronden die in bezit zijn van de gemeente en gronden die in bezit zijn van derden. Ook is van belang of de gronden een vaste of te veranderen bestemming hebben en met welk doel deze gronden zijn verworven. In lijn met het BBV wordt in Hillegom onderscheid gemaakt in de volgende soorten gronden en projecten:

- Bouwgrond In Exploitatie (BIE)
- Faciliterende projecten
- Warme gronden (niet aanwezig)
- Materiële Vaste Activa (MVA)

Bouwgrond In Exploitatie (BIE)

Definitie: Gronden welke in eigendom van de gemeente zijn en waarvoor door de gemeenteraad een grondexploitatie-complex met een grondexploitatiebegroting heeft vastgesteld.

Het startpunt van bouwgrond in exploitatie (BIE) is het raadsbesluit met de vaststelling van het grondexploitatiecomplex, inclusief grondexploitatiebegroting. Vanaf dat moment wordt de BIE geopend en kunnen kosten worden geactiveerd en bijgeschreven op de voorraadpositie bij onderhanden werk (bouwgronden in exploitatie) op de balans.

Om de risico's die samenhangen met zeer lang lopende projecten te beperken is het uitgangspunt dat de looptijd van een grondexploitatie in beginsel maximaal 10 jaar bedraagt.

Afspraken met de raad over de wijze waarop met afwijkingen ten opzichte van de jaarschijf wordt omgegaan zijn vastgelegd in de financiële verordening. Hierin is vastgelegd of afwijkingen ten opzichte van de jaarschijf direct moeten worden gemeld bij de raad of alleen indien en voor zover deze afwijkingen niet passen binnen het totale vastgestelde grondexploitatiecomplex. In dit laatste geval wordt de afwijking meegenomen in de jaarlijkse actualisatie van het grondexploitatiecomplex en daaropvolgende begrotingswijziging. De afspraken kunnen ook een bepaalde bandbreedte behelzen waarbinnen afwijkingen niet direct hoeven te worden gemeld aan de raad.

Relevante onderwerpen

- **Onderbouwing tussentijdse winstneming**

Het voorzichtigheidsbeginsel leidt ertoe dat realisatie van winst moet worden uitgesteld tot daarover voldoende zekerheid bestaat. Dit betekent echter niet dat pas winst moet worden genomen bij het afsluiten van het grondexploitatiecomplex. Volgens het realisatiebeginsel dient in de situatie dat voldoende zekerheid is over de winst, de winst te worden genomen. Hierbij dient het percentage of completion (POC) methode te worden gevolgd. Indien aan de volgende voorwaarden is voldaan, bestaat er voldoende zekerheid om winst te kunnen nemen:

1. het resultaat op de grondexploitatie kan betrouwbaar worden ingeschat; én
2. de grond (of het deelperceel) moet zijn verkocht; én
3. de kosten zijn gerealiseerd (winst wordt naar rato van de realisatie genomen).

- **Vastgestelde en gehanteerde parameters**

In de grondexploitatie wordt voor de jaarlijkse kostenstijging rekening gehouden met een gemiddeld langjarig inflatiecijfer. Voor de actuele grondexploitaties betreft dat een percentage van 3% voor 2024 en 2% vanaf 2025. Met een jaarlijkse opbrengstenstijging wordt alleen rekening gehouden bij de nieuwe grondexploitatie Henri Dunantplein (2% vanaf 2024).

De rentetoe rekening aan de grondexploitatie is door de commissie BBV gemaximeerd tot het gewogen gemiddelde van het werkelijke rentepercentage van de externe financieringen. Omdat de gemeente Hillegom nauwelijks externe financieringen heeft, betekent dit dat de gemeente Hillegom maximaal 0% (dus geen) rente mag toerekenen aan grondexploitaties.

Tegelijk is de te hanteren discontovoet door de commissie BBV voor alle gemeenten vastgesteld op 2,0%. Met de discontovoet wordt de eindwaarde (eindresultaat) van de kasstroom teruggerekend naar de actuele netto contante waarde. De vaste discontovoet is vastgesteld met het doel de grondexploitaties van alle gemeenten beter te vergelijken.

- **Risico's**

Binnen de projecten welke worden uitgevoerd onder het Grondbeleid kan sprake zijn van verschillende onzekerheden en risico's die het begrote financiële eindresultaat van de grondexploitatie bemoeilijken. Hierbij moet onderscheid worden gemaakt tussen enerzijds risico's met betrekking tot de kosten en opbrengsten die specifiek binnen een grondexploitatiecomplex kunnen worden onderkend en anderzijds risico's die voor de grondexploitatieportefeuille als geheel gelden.

Risico's project specifiek:

Deze zijn van belang bij de tussentijdse winstneming.

Risico's portefeuille:

De risico's voor de portefeuille als geheel gaan in zijn algemeenheid over de verwachtingen ten aanzien van markt- en conjunctuurinvloeden, waardoor prijzen en afzetmogelijkheden over de gehele linie kunnen veranderen ten opzichte van de planning. Hiertoe worden doorgaans scenarioberekeningen gemaakt, met daarbij bandbreedtes voor minimum en maximum invloed op de geprognosticeerde resultaten van de grondexploitatieportefeuille.

De vastgestelde en berekende project specifieke- en portefeuillerisico's zijn van invloed op het weerstandsvermogen van de gemeente en moeten in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing worden opgenomen.

Projecten

SIZO

In 2013 is door de gemeenteraad het Masterplan Hillegom Noord vastgesteld. In dat plan is op hoofdlijnen de begrenzing van het plangebied aangegeven en zijn de mogelijkheden voor een transformatie van het gebied verkend.

De sportvelden van voetbalvereniging SIZO zijn door verplaatsing vrijgekomen. De voormalige sportvelden betreffen een gebied van circa 57.700 m². Door de verplaatsing kan de transformatie van de sportvelden naar woningbouw in gang worden gezet. In 2024 is het bestemmingsplan onherroepelijk geworden. De overdracht van de grond van de gemeente aan de ontwikkelaar heeft in 2024 plaatsgevonden. De nodige voorbereidende werkzaamheden zijn eind 2024 gestart en het gebied wordt bouwrijp gemaakt. De bouw van de woningen start in 2025. De verkoop en bouw zullen in verschillende fases plaatsvinden. Oplevering van de openbare ruimte is voorzien in 2028. Zowel het bouwrijp maken als het woonrijp maken (inrichting openbare ruimte) wordt uitgevoerd door de ontwikkelaar.

Winstneming

De winstneming bedraagt € 0,44 mln.

Risico's	bedrag x kans	in €
- geen		0

Boekwaarde verloop gedurende het boekjaar		
1-1-2024	644.119	N
kosten	67.440	N
winstneming	440.372	N
opbrengsten	-2.155.000	V
31-12-2024	-1.003.068	N

Verwacht verloop boekwaarde		
01-01-2025	-1.003.068	V
nog te realiseren kosten	657.074	N
nog te realiseren opbrengsten	-90.000	V
eindwaarde saldo 31-12-2028	-435.994	V
netto contante waarde 01-01-2025	-402.791	V

Woonzorgzone Elsbroek fase 3

Fase 3 van de Woonzorgzone Elsbroek is de laatste fase in het project Woonzorgzone in de wijk Elsbroek. Dit betreft een plangebied van circa 21.000 m². Als gemeente bezaten we tot medio 2020 ongeveer 70% van het gebied. Eind 2018 hebben Stek en gemeente een grondruilovereenkomst getekend, waarin is vastgelegd dat Stek en gemeente hun grondposities, respectievelijk de locaties Woonzorgzone en de Saviolocatie, over en weer aan elkaar leveren. Deze grondruil heeft begin juli 2020 plaatsgevonden. In 2019 is via een aanbesteding AM geselecteerd als ontwikkelaar voor fase 3 van de woonzorgzone. De gesloten reserveringsovereenkomst is in 2020 vervangen door een koop- en realisatieovereenkomst. De afspraken uit deze overeenkomst zijn verwerkt in de grondexploitatie. Het eerste deel van het project is opgeleverd: 45 grondgebonden woningen. De grond van het appartementencomplex en het zorggebouw is in de eerste helft van 2023 geleverd. De bouw hiervan is inmiddels afgerond.

Winstneming

Op basis van de percentage of completion methode wordt jaarlijks de winstneming bepaald op GREXén. Door een verlaging van het PoC-percentage ten opzichte van 2023 en de verslechtering van het eindresultaat heeft er een aanpassing plaats gevonden van de winstneming van € 71.000. Dit wordt met name veroorzaakt door hogere plankosten, woonrijp maken en diverse andere kostenposten.

Boekwaarde verloop gedurende het boekjaar		
1-1-2024	-217.862	V
kosten	95.203	N
Winstneming	-71.281	V
opbrengsten	0	V
31-12-2024	-193.941	V

Verwacht verloop boekwaarde		
01-01-2025	-193.941	V
nog te realiseren kosten	158.372	N
nog te realiseren opbrengsten	0	V
eindwaarde saldo 31-12-2026	-35.569	V
netto contante waarde 01-01-2025	-34.188	V

Vossepolder

De manegewoning is door de gemeente in 2024 doorverkocht aan de ontwikkelaar (BPD). Inclusief deze woning zijn in het laatste deel nu 48 woningen gerealiseerd en opgeleverd. Het woonrijp maken is in volle gang en is naar verwachting in 2025 afgerond. Extra kosten worden verwacht voor bruggen, een speeltuin, toezichthouder en een damwand t.b.v. waterwoningen.

Winstneming

Het totale resultaat op de GREX is bijgesteld van € 5 miljoen naar € 4,2 miljoen. Ten opzichte van de prognose in 2022 is dit een verslechtering van € 800.000. Dit wordt met name veroorzaakt door onverwachte extra kosten voor bruggen, speeltuin en damwand waterwoningen. De winstneming moet dit jaar daarom gecorrigeerd worden met ruim € 0,5 mln.

Risico's	bedrag x kans	in €
- geen		0

Boekwaarde verloop gedurende het boekjaar		
01-01-2024	-2.494.725	V
kosten	858.154	N
winstneming	-531.556	N
opbrengsten	-656.303	V
31-12-2024	-2.824.430	V

Verwacht verloop boekwaarde		
01-01-2025	-2.824.430	V
nog te realiseren kosten	2.336.389	N
nog te realiseren opbrengsten	0	V
eindwaarde saldo 31-12-2026	-488.040	V
netto contante waarde 01-01-2025	-469.089	V

Henri Dunantplein e.o.

Met de verwerving van Dunantstaete verstevigt de gemeente haar regierol in de voorgenomen herontwikkeling van het Henri Dunantplein. Het beoogde effect is dat dit leidt tot concrete en uitvoerbare planontwikkelingen op diverse locaties op en rond het Henri Dunantplein. Daarbij komen concreet de eerder verworven Java-locatie en de Dunantstaete-locatie in beeld om op korte termijn ontwikkeld te worden. Ook mogelijke aanpassingen aan de parkeergarage van de gemeente naast de Albert Heijn en de herinrichting van de openbare ruimte maken onderdeel uit van de herontwikkeling.

Omdat de gemeente met de aankoop van Dunantstaete en de eerdere aankoop van de Java-locatie ervoor kiest een actieve rol in te nemen bij de gebiedsontwikkeling, is op 30 mei 2024 een grondexploitatie vastgesteld waarin de kosten en opbrengsten van de herontwikkeling zijn opgenomen en waarmee de raad budgetten beschikbaar heeft gesteld voor de herontwikkeling van het Henri Dunantplein en omgeving. Met de aankoop van Hoofdstraat 134/136 is dit perceel toegevoegd aan de grondexploitatie, waarmee het plangebied en (meer specifiek) de ontwikkellocatie van het voormalige plan Dunantstaete iets groter is geworden en daarmee betere ontwikkelmogelijkheden biedt.

Risico's

De herontwikkeling van het Henri Dunantplein bevindt zich in een vroeg stadium. Omdat de plannen nog niet tot in detail zijn uitgewerkt, zijn de kosten en opbrengsten globaal ingeschat op basis van marktconforme kengetallen. De bandbreedte van de geschatte kosten en opbrengsten kan daarmee sterk fluctueren, maar de gemeente heeft ook nog relatief veel mogelijkheden om bij te sturen op het moment dat risico's zich voordoen. De risico's zijn ook niet louter negatief; het is mogelijk dat bij nadere uitwerking van de plannen zich kansen voordoen die het financiële resultaat in positieve zin beïnvloeden. De belangrijkste projectspecifieke risico's voor de grondexploitatie Henri Dunantplein zijn:

- Het risico dat vanwege overbelasting van het stroomnet nieuwe woningen later dan verwacht een aansluiting krijgen op het stroomnet of dat in dit kader mitigerende maatregelen moeten worden genomen.
- Het risico dat bezwaar tegen bouwplannen leidt tot vertraging.

Wanneer bij nadere uitwerking van de plannen ook de verwachtingen omtrent kosten en opbrengsten worden aangescherpt, worden de risico's bij volgende actualisaties van de grondexploitatie Henri Dunantplein niet alleen kwalitatief, maar ook financieel inzichtelijk gemaakt.

Grondexploitatie		
Boekwaarde verloop gedurende het boekjaar	Bedrag	
30-5-2024	1.726.935	N
correctie boekwaarde	-1.827	V
kosten	2.954.033	N
opbrengsten	0	V
31-12-2024	4.679.142	N

Verwacht verloop boekwaarde	Bedrag	
1-1-2025	4.679.142	N
nog te realiseren kosten	2.951.234	N
nog te realiseren opbrengsten	-1.626.452	V
eindwaarde saldo 31-12-2029	6.003.923	N

Samenvatting bouwgronden in exploitatie (x € 1.000)

Project	voorraad m2 uitgeefbaar	Boekwaarde 1-1-2024	Kosten 2024	Winstneming 2024	Opbrengsten 2024	Boekwaarde 31-12-2024	V/N
SIZO	20.200	644.119	67.440	440.372	-2.155.000	-1.003.069	V
Woonzorgzone fase 3	10.000	-217.862	95.203	-71.281	0	-193.940	V
Vossepolder	46.500	-2.494.725	858.154	-531.556	-656.303	-2.824.430	V
HD-plein	3.431	0	4.679.142	0	0	4.679.142	
totaal	80.131	-2.068.468	5.699.939	-162.465	-2.811.303	657.703	N

Project	Boekwaarde 31-12-2024	Nog te realiseren		Eind waarde	Contante waarde	Getroffen voorziening	V/N
		kosten	opbrengsten				
SIZO	-1.003.069	657.074	-90.000	-435.995	-402.791		V
Woonzorgzone fase 3	-193.940	158.372	0	-35.568	-34.188		V
Vossepolder	-2.824.430	2.336.389	0	-488.041	-469.089		V
HD-plein	4.679.142	2.951.234	-1.626.452	6.003.923	5.437.938	6.004.000	N
totaal	657.703	6.103.069	-1.716.452	5.044.319	4.531.870	6.004.000	N

N = nadelig saldo; meer kosten dan opbrengsten

V = voordelig saldo; meer opbrengsten dan kosten

Winstneming

Op basis van de inzichten en de herziening van de grondexploitaties per 1 januari 2024 is het mogelijk om de verwachte winstneming per project in beeld te brengen. Op grond van budgetgesprekken met projectleiders worden deze inzichten regelmatig bijgesteld.

Project	Jaren					Totaal	V/N
	t/m 2022	2023	2024	2025	2026 e.v.		
BIE							
winstneming Vossepolder	3.625.678	630.468	-531.556	155.168	332.871	4.212.630	V
winstneming Woonzorgzone fase 3	632.508	-56.416	-71.281	31.953	3.616	540.380	V
winstneming SIZO	0	0	440.372	265.094	170.900	876.366	V
winstneming HD-plein	nvt	nvt	0	0	0	0	
vennootschapsbelasting grexen	0	0	0	0	0	0	
Totalen	4.258.186	574.052	-162.465	452.216	507.387	5.629.376	V

Faciliterend Grondbeleid

Definitie: Bij faciliterend grondbeleid heeft de gemeente zelf geen grond in haar bezit en voert niet zelf de grondexploitatie, maar gebeurt dit door een private ontwikkelaar. De kosten die de gemeente maakt worden in dat geval verhaald op de private partijen. Er is dus geen sprake van een bouwgrond in exploitatie of een voorraad grond in bezit van de gemeente, maar van een vordering op een derde partij. Feitelijk schiet de gemeente kosten voor die op basis van een overeenkomst worden teruggevorderd bij een derde partij, dan wel op basis van het exploitatieplan mogelijk in de toekomst kunnen worden teruggevorderd van een derde partij.

Relevante onderwerpen

- Risico's en verliezen
 1. Op basis van de wetgeving zijn niet alle te maken kosten via de plankostenscan verhaalbaar;
 2. Er worden kosten gemaakt welke bij het opstellen van de plankostenscan niet voorzien waren;
 3. Uiteindelijk wordt er geen overeenkomst gesloten en/of gaat het project niet door.

Daar waar de niet verhaalbare kosten en/of verliezen zeker zijn worden deze direct ten laste van de algemene middelen van de gemeente gebracht. Daar waar nog sprake is van een inschatting van risico's worden deze risico's meegenomen in het weerstandsvermogen van de gemeente.

Naast de Facilitaire projecten, waarbij gewerkt wordt aan het opstellen en uiteindelijk ondertekenen van een overeenkomst, kan er sprake zijn van Faciliterende projecten in de initiatief- of onderzoeksfase. Hierbij worden verkennende gesprekken gevoerd en mogelijkheden onderzocht. Deze projecten worden in deze paragraaf niet inhoudelijk toegelicht.

Facilitaire projecten; uitvoeringsfase

In 2024 bevinden zich 11 projecten in de uitvoeringsfase. Hierbij dient te worden opgemerkt dat een aantal projecten in financiële zin al zijn afgerond maar waarbij het openbare gebied nog moet worden overgedragen. Wanneer dit in 2024 heeft plaatsgevonden dan worden deze projecten ook administratief afgesloten. In onderstaande tabel wordt het boekwaarde verloop voor 2024 weergegeven en de prognose voor de boekwaarde bij afsluiting van de projecten.

Boekwaarde 1-1-2024	-105.577	V
- kosten	185.587	N
- opbrengsten	0	N
- vrijval	-100.791	
Boekwaarde 31-12-2024	-20.780	V
Nog te maken kosten/te realiseren opbrengsten	59.770	N
Nog te realiseren opbrengst verkoop	0	
Verwachte boekwaarde bij afsluiting projecten	38.989	N

Facilitaire projecten; initiatief- of onderzoeksfase

Bij deze projecten wordt toegewerkt naar een anterieure overeenkomst. De projectleiding heeft aangegeven de kosten in dit stadium al inzichtelijk te willen maken. Wanneer het tot een overeenkomst komt worden deze kosten verrekend met de ontwikkelaar. Niet verrekenbare kosten worden afgeboekt t.l.v. het rekeningresultaat. Het totaal t/m 2024 uitgegeven bedrag is ruim € 190.946 en wordt vooralsnog aangemerkt als risico.

Reserves en voorzieningen

Definitie reserves: Deze worden aangehouden als buffer voor risico's, om lasten te egaliseren en om te sparen voor toekomstige uitgaven.

Definitie voorziening: Er is een bedrag apart gezet voor toekomstige uitgaven die onvermijdelijk zijn, maar waarvan tijdstip en omvang niet exact bekend is.

Het meest essentiële verschil tussen een reserve en een voorziening is dat bij een reserve de raad de bestemming ervan kan wijzigen. Er is sprake van vrije besteedbaarheid. Bij een voorziening kan dat niet, er is sprake van verplichte bestedingsrichting.

Voorzieningen

Voor de grex Henri Dunantplein e.o. is een verliesvoorziening getroffen van € 6.003.923.

Paragraaf Opvang ontheemden

Uitgangspunt van de HLT-gemeenten is dat aan ontheemden uit Oekraïne – crisis - opvang wordt duurzaam geboden op locaties zolang dit nodig is. Het zorgt voor meer stabiliteit aan de Oekraïense ontheemden, de omwonenden en de gemeentelijke organisatie. Hierbij wordt nauw samengewerkt met de regiogemeenten.

De opvangregeling voor de ontheemden geldt vooralsnog tot maart 2026 (Europees beleid). Een vorm van verlenging van de regeling is aannemelijk. Daarnaast is de verwachting dat mocht de oorlog afgelopen zijn een aanzienlijk deel van de ontheemden niet op korte termijn terug zal kunnen of willen keren naar Oekraïne. Ook is het niet ondenkbaar dat er een nieuwe vluchtelingenstroom opgang komt. In de exploitatie van de opvanglocaties wordt rekening gehouden met de vergoeding vanuit de Rijksoverheid. Kosten gemaakt voor de realisatie van opvanglocaties worden verhaald op de Rijksoverheid onder de zogenaamde 'transitiekosten'. Investeringskosten die buiten de scope van de transitiekosten vallen (meerkosten) worden uit de exploitatie gedekt.

De kosten die HLT-samen maakt worden naar rato van het aantal opvangplekken verdeeld over Hillegom, Lisse en Teylingen en daarmee volledig ten laste gebracht van de opvangregeling voor de ontheemden.”

Welke ontwikkelingen komen op ons af?

Nu het conflict voortduurt zet de Rijksoverheid in op het bevorderen van de zelfredzaamheid en participatie van ontheemden Oekraïne in de Nederlandse samenleving. Dit verlicht de huidige druk op maatschappelijke voorzieningen en draagt bij aan het draagvlak voor de opvang van deze groep. Dit betekent onder meer dat ontheemden met ingang van 1 juli 2024 een eigen bijdrage betalen voor hun opvang wanneer ze daar genoeg inkomen voor hebben. Met ingang van 1 oktober 2024 is deze landelijke regeling ingevoerd in de HLT-gemeenten en zal naar verwachting worden gecontinueerd in 2026. Er is landelijk echter geen drempelbedrag vanaf wanneer de eigen bijdrage te innen behalve dat werken lonend moet zijn. Landelijk komt hier in 2025 mogelijk een uniforme richtlijn voor een te hanteren drempelbedrag wat voor HLT dan doorwerkt in de begroting 2026. Overigens neutraal voor de exploitatie omdat het gesaldeerd wordt met de inkomsten uit het normbedrag per plek van de gemeentelijke opvang (GOO).

De Spreidingswet verdeelt het aantal op te vangen asielzoekers over de gemeenten in Nederland. Deze verdeling volgt uit de capaciteitsraming van het ministerie van Justitie en Veiligheid die is gepubliceerd op 1-2-2024. Deze verwachte landelijke behoefte aan opvangplaatsen, als mede de verdeling over de verschillende gemeenten in Nederland, in de jaren 2025 en 2026, is door het ministerie berekend. In december 2024 heeft het ministerie van J&V met een verdelbesluit wettelijke het aantal asielopvangplaatsen per gemeente bepaald, waarbij onderscheid gemaakt is in reguliere opvangplaatsen en AMV-opvangplaatsen.

Voor de gemeente Hillegom, Lisse en Teylingen betekent dit voor de jaren 2025 en 2026 een extra inspanning van het opvangen van vluchtelingen naast de ontheemden uit Oekraïne.

Wat willen we bereiken en wat gaan we doen in 2026?

De opvang van ontheemden Oekraïne zal naar verwachting voor een langere periode nodig zijn.

Invulling van de opgave uit hoofde van de spreidingswet dient plaats te vinden middels duurzame opvangplekken. Een duurzame opvangplek is voor minimaal 5 jaar beschikbaar.

Door bovenstaande ontwikkelingen groeit de huidige crisisorganisatie in 2026 verder toe naar een beheer organisatie. Dit is in 2025 ingang gezet. De opvang van zowel ontheemden als asielzoekers wordt duurzaam georganiseerd. Ook als de opvangregeling ontheemden niet zal worden verlengd is het niet ondenkbaar dat een groot aantal ontheemden een asielaanvraag zullen indienen. Zowel voor gemeenten als het Rijk zal dit een flinke uitdaging voor toelating, opvang en terugkeer met zich meebrengen.

Volgens de spreidingswet zullen asielzoekerscentra in 2025 moeten zijn gerealiseerd en doorwerken in 2026 omdat volgens het verdelbesluiten opvangplekken duurzaam worden gerealiseerd. In 2026 zal uitvoeringen voor Hillegom, Lissen en Teylingen worden gegeven door de crisisorganisatie. De continu geuite voornemens van dit kabinet om de Spreidingswet op termijn weer in te trekken, plaatst gemeenten in een lastige positie. Als er een nieuwe situatie ontstaat door wijzigingen in de wetgeving gaat het college opnieuw in gesprek met de gemeenteraad over de koers.

We willen gaan aansturen op meer zelfredzaamheid. Onze insteek is dat we de ondersteuning door sociaal werkers af te bouwen, mogelijk in 2026 nog verder dan in 2025.

Financiële begroting

Wettelijk kader

De Gemeentewet en het Besluit Begroting en Verantwoording gemeenten scheppen het wettelijk kader voor de financiën van gemeenten.

In het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) zijn eisen gesteld aan de specifieke informatie die moet zijn opgenomen in de financiële begroting. De bedoeling hiervan is om de transparantie van de gemeentelijke begroting te verhogen. Deze verplichte onderwerpen zijn de uitgangspunten voor de structuur van de programmabegroting:

- Het overzicht van baten en lasten in de begroting.
- De uiteenzetting van de financiële positie en de toelichting.

Provinciaal toezicht

De provincie heeft de taak toezicht te houden op de gemeenten. Om in aanmerking te komen voor de meest lichte vorm van toezicht (repressief toezicht) hebben Gedeputeerde Staten de volgende uitgangspunten geformuleerd:

- De begroting 2026 moet in evenwicht zijn of, als dat niet het geval is, moet de meerjarenraming aannemelijk maken dat dit evenwicht in de eerstvolgende jaren tot stand wordt gebracht.
- De jaarrekening 2024 moet in evenwicht zijn; als de jaarrekening niet in evenwicht is, kan dat, afhankelijk van de aard en/of omvang van het tekort, van invloed zijn bij de bepaling van het toezichtregime.
- De vastgestelde jaarrekening 2024 en de begroting 2026 moeten tijdig, respectievelijk vóór 15 juli 2025 en 15 november 2025, aan de provincie zijn toegezonden.

Met het hiervoor genoemde evenwicht wordt 'materieel evenwicht' bedoeld. Dit houdt in dat structurele lasten moeten worden gedekt door structurele baten.

Door vaststelling van de jaarrekening in de vergadering van 26 juni 2025, tijdige inzending en het materiële evenwicht van de jaarrekeningen wordt aan de eisen voldaan.

Financieel overzicht van baten en lasten

Grondslagen begroting en meerjarenraming

Begrotingswijzigingen

In de begroting 2026 worden begrotingswijzigingen met structurele gevolgen tot en met de gemeenteraad van 26 juni 2025 meegenomen.

Algemene uitkering

Bij de berekening van de Algemene uitkering voor de Programmabegroting 2026 wordt uitgegaan van de Meicirculaire 2025.

Inflatie

Wij volgen het inflatiepercentage dat wordt vastgesteld in het samenwerkingsgebied Holland Rijnland, de Financiële kaderstelling. Voor materiële lasten is deze vastgesteld op een inflatiecijfer van 2,7% en voor personele lasten op 2,1%. In de begroting 2026 houden wij rekening met deze stijging. De verschillende baten (huren, leges en dergelijke) en belastingen passen wij eveneens aan met het inflatiecijfer. Voor de OZB-woningen wordt geen indexatie toegepast. Voor de inflatie van de welzijnsinstellingen die subsidie ontvangen van de gemeente hanteren we een inflatiecijfer van 2,2%.

Verbonden partijen

De verbonden partijen stellen individueel een begroting op. Voor de gemeenschappelijke regelingen volgen wij het percentage dat sinds enige tijd wordt vastgesteld in het samenwerkingsgebied Holland Rijnland. Voor 2025 zijn de volgende percentages vastgesteld:

Personeelslasten: 2,1% Materiële lasten: 2,7%.

Ontwikkeling geld- en kapitaalmarkt

De rente op de geldmarkt wordt geraamd op 2,0% en voor de kapitaalmarkt op 3,0%. De omslagrente blijft gehandhaafd op 0%.

HLTsamen

De effecten van beleidsbeslissingen bij de vaststelling van de gemeentebegroting op de werkorganisatie HLTsamen worden, indien van toepassing, als besispunt in de programmabegroting zichtbaar gemaakt. Vervolgens worden deze via een begrotingswijziging in de begroting van HTLSamen verwerkt.

Overzicht van baten en lasten

Bedragen x € 1.000

		Rekening	Begroting na wijziging	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
		2024	2025	2026	2027	2028	2029
Programma 1. Samenleven	Lasten	-34.061	-37.521	-37.173	-36.945	-36.994	-36.973
	Baten	7.383	8.009	8.095	8.037	7.999	7.999
	Saldo	-26.681	-29.511	-29.080	-28.910	-28.998	-28.976
Programma 2. Leefomgeving	Lasten	-29.897	-20.247	-19.913	-18.660	-18.323	-18.593
	Baten	15.582	12.182	12.879	11.013	10.593	10.824
	Saldo	-14.316	-8.069	-7.034	-7.650	-7.731	-7.769
Programma 3. Bedrijvigheid	Lasten	-1.114	-1.080	-1.022	-1.012	-922	-922
	Baten	79	16	16	16	16	16
	Saldo	-1.035	-1.064	-1.007	-997	-907	-907
Programma 4. Bestuur	Lasten	-7.249	-8.738	-5.608	-5.593	-5.593	-5.593
	Baten	2.857	2.556	428	402	402	402
	Saldo	-4.391	-6.182	-5.181	-5.191	-5.191	-5.191
Programma 5. Algemene dekkingsmiddelen	Lasten	-8.233	-9.234	-9.219	-9.695	-9.638	-9.615
	Baten	49.829	51.097	52.354	52.389	51.574	52.145
	Saldo	41.594	41.863	43.135	42.694	41.936	42.530
Saldo programma's		-4.829	-2.963	833	-54	-891	-313

Stortingen in reserves

1. Samenleven	Lasten	-2.965	-456	-386	-95	-95	-95
2. Leefomgeving	Lasten	-1.836	-10.066	-1.602	-31	-75	0
3. Bedrijvigheid	Lasten	0	0	0	0	0	0
4. Bestuur	Lasten	0	0	0	0	0	0
Totaal stortingen in reserves		-4.801	-10.522	-1.988	-126	-170	-95

Onttrekkingen aan reserves

1. Samenleven	Baten	4.427	1.815	483	252	252	251
2. Leefomgeving	Baten	8.813	10.939	2.123	1.250	1.302	1.302
3. Bedrijvigheid	Baten	175	49	0	0	0	0
4. Bestuur	Baten	0	22	22	22	22	22
Totaal onttrekkingen reserves		13.415	12.825	2.628	1.524	1.576	1.575

Resultaat na bestemming		3.785	-660	1.477	1.347	519	1.170
--------------------------------	--	--------------	-------------	--------------	--------------	------------	--------------

Verschillen tussen de begroting 2026 en de gewijzigde begroting 2025

In de financiële toelichting per programma worden afwijkingen tussen de begroting 2026 en de gewijzigde begroting 2025 toegelicht.

Samenleven

Voor de meeste verschillen in programma 1 worden eenzelfde verklaringen gegeven. Deze verschillen hebben voornamelijk te maken met wijzigingen in de begrotingen voor 2026 en verder, van verbonden partijen. Het gaat om verwerking van de besluiten genomen in DB en AB's van de verbonden partijen in de begroting van de gemeente. De verschillen worden veroorzaakt door de nieuw ontvangen begrotingen ISD, Hecht, KDB en SO-Zorg. Aangezien de activiteiten van deze verbonden partijen betrekking hebben op diverse thema's, leidt dit ook tot verschillen op diverse thema's.

Daarnaast zijn in de begroting 2026 de indexaties opgenomen in de Kadernota 2026 verwerkt op de diverse thema's, wat eveneens ook leidt tot eenzelfde soort verklaring van verschillen tussen de begroting 2025 en 2026.

Bedragen x € 1.000			
Lasten	Begroting	Begroting	Verschil
	2025	2026	
Thema 1. Vitaliteit			
5.1 Sportbeleid en activering	-810	-730	80
5.2 Sportaccommodaties	-864	-977	-113
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	-793	-551	242
5.6 Media	-570	-562	8
7.1 Volksgezondheid	-1.885	-1.806	79
Totaal 1. Vitaliteit	-4.922	-4.626	296
Thema 2. Zorg voor elkaar			
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	-1.156	-1.109	47
Totaal 2. Zorg voor elkaar	-1.156	-1.109	47
Thema 3. Werk en inkomen			
6.3 Inkomensregelingen	-7.168	-7.046	122
6.4 WSW en beschut werk	-2.106	-2.076	30
6.5 Arbeidsparticipatie	-425	-474	-49
Totaal 3. Werk en inkomen	-9.699	-9.596	103
Thema 4. Opgroeien en opvoeden			
4.1 Openbaar basisonderwijs	-110	-110	0
4.2 Onderwijshuisvesting	-1.234	-1.125	109
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	-1.521	-1.276	245

6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	-583	-593	-10
6.22 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Jeugd	-1.860	-1.904	-44
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	-27	-27	0
6.752 Jeugdhulp ambulant regionaal	-3.174	-4.733	-1.559
6.753 Jeugdhulp ambulant landelijk	0	-332	-332
6.762 Jeugdhulp met verblijf regionaal	-3.329	-1.587	1.742
6.792 PGB Jeugd	0	-718	-718
6.821 Jeugdbescherming	-308	-378	-70
6.822 Jeugdreclassering	-41	-50	-9
Totaal 4. Opgroeien en opvoeden	-12.187	-12.833	-646
Thema 5. Thuis als basis			
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	0	0	0
6.811 Beschermd wonen (WMO)	-322	-759	-437
6.812 Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	-114	-105	9
Totaal 5. Thuis als basis	-436	-864	-428
Thema 6. Passende ondersteuning			
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	-1.337	-1.010	327
6.23 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Integraal	-588	-536	52
6.60 Hulpmiddelen en diensten (WMO)	-336	-865	-529
6.711 Huishoudelijke hulp (WMO)	-2.491	-2.341	150
6.712 Begeleiding (WMO)	-1.944	-1.622	322
6.713 Dagbesteding (WMO)	-649	-470	179
6.714 Overige maatwerkarrangementen (WMO)	-512	-46	466
6.791 PGB Wmo	-207	-221	-14
6.811 Beschermd wonen (WMO)	0	0	0
6.91 Coördinatie en beleid Wmo	-81	-81	0
Totaal 6. Passende ondersteuning	-8.145	-7.192	953
Thema 7. Burgerzaken			
0.2 Burgerzaken	-973	-950	23
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	-3	-3	0
Totaal 7. Burgerzaken	-976	-953	23
Totaal lasten	-37.521	-37.173	348

Baten	Begroting	Begroting	Verschil
	2025	2026	
Thema 1. Vitaliteit			
5.1 Sportbeleid en activering	132	129	-3
5.2 Sportaccommodaties	253	364	111
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	31	31	0
5.6 Media	21	0	-21
7.1 Volksgezondheid	269	224	-45
Totaal 1. Vitaliteit	706	748	42
Thema 2. Zorg voor elkaar			
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	13	12	-1
Totaal 2. Zorg voor elkaar	13	12	-1
Thema 3. Werk en inkomen			
6.3 Inkomensregelingen	5.483	5.353	-130
Totaal 3. Werk en inkomen	5.483	5.353	-130
Thema 4. Opgroeien en opvoeden			
4.2 Onderwijshuisvesting	137	137	0
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	502	361	-141
Totaal 4. Opgroeien en opvoeden	639	498	-141
Thema 5. Thuis als basis			
6.811 Beschermd wonen (WMO)	76	632	556
6.812 Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	97	88	-9
Totaal 5. Thuis als basis	173	720	547
Thema 6. Passende ondersteuning			
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	476	238	-238
Totaal 6. Passende ondersteuning	476	238	-238
Thema 7. Burgerzaken			
0.2 Burgerzaken	519	526	7
Totaal 7. Burgerzaken	519	526	7
Totaal baten	8.009	8.095	86
Saldo voor resultaatbestemming	-29.511	-29.080	431

Reserves	Begroting	Begroting	Verschil
	2025	2026	
Toevoegingen reserves	-456	-386	70
Onttrekkingen reserves	1.815	483	-1.332
Totaal reserves	1.359	97	-1.262
Saldo na resultaatbestemming	-28.151	-28.986	-835

Toelichting op de verschillen tussen de programmabegroting 2025 na wijzigingen en de programmabegroting 2026:

Samenleven

Bedragen x € 1.000

Lasten	Verschil	Toelichting	Bedrag
Thema 1. Vitaliteit			
5.1 Sportbeleid en activering	80	Scherper begroten sportbeleid uit heroverwegingen 2026	30
		Indexering Sportfondsen Hillegom	-5
		Actualisatie kapitaallasten na afronding of doorschuiven van investeringen in 2025.	47
		Lagere lasten voor Brede SPUK Gala als gevolg van lagere verlening in 2026.	5
		Overige verschillen	3
		Subtotaal	80
5.2 Sportaccommodaties	-113	De afronding van de SPUK MEOZ heeft geresulteerd in een terugbetaling aan het rijk. Deze terugbetaling is in 2025 verwerkt en ook één op één doorbelast aan de sportbedrijven. Dit is in 2025 ook zo verwerkt in de begroting. De SPUK MEOZ is afgerond en komt ook niet meer terug in 2026.	-111
		Overige indexeringen	-2
		Subtotaal	-113
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	242	In 2024 is er een overheveling naar 2025 geweest voor de aankoop kunst. Dit staat in 2025 in de begroting maar in 2026 is dit niet begroot.	158
		Afboeking stelpost indexeringen kunst. Deze stelpost is in de loop der jaren overbodig geworden en wordt in 2026 afgeboekt.	84
		Subtotaal	242
5.6 Media	8	Overige verschillen	8
7.1 Volksgezondheid	79	Lagere lasten voor Brede SPUK Gala als gevolg van lagere verlening in 2026.	48
		Actualisatie begroting HECHT 2026.	31
		Subtotaal	79
Totaal 1. Vitaliteit	296		296
Thema 2. Zorg voor elkaar			

6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	47	Aframen van waardering mantelzorg (18K), Project eenzaamheid (30K) en sociale kaart (15K). Dit is een gevolg van de maatregelen die in de kadernota besloten zijn.	63
		Indexaties welzijnssubsidies	-25
		Overige afwijkingen	9
		Subtotaal	47
Totaal 2. Zorg voor elkaar	47		47
Thema 3. Werk en inkomen			
6.3 Inkomensregelingen	122	Energiearmoede in 2025 zijn de SPUK gelden voor energiearmoede budgetneutraal in de begroting opgenomen, Afhankelijk van de uitgaven in 2025 en het restant wat daaruit overblijft zal in de tussenrapportage 2026 nog een bedrag budgetneutraal opgevoerd worden	248
		Actualisatie begroting 2026 van GR ISD	-125
		Overige afwijkingen	-1
		Subtotaal	122
6.4 WSW en beschut werk	30	Actualisatie van de begroting 2026 GR KDB	29
		Overige afwijkingen	1
		Subtotaal	30
6.5 Arbeidsparticipatie	-49	Actualisatie van de begroting 2026 GR KDB	-63
		Overige afwijkingen	14
		Subtotaal	-49
Totaal 3. Werk en inkomen	103		103
Thema 4. Opgroeien en opvoeden			
4.1 Openbaar basisonderwijs	0		0
4.2 Onderwijshuisvesting	109	De bijdrage voor de internationale schakelklas is lager dan in 2025. Dit komt door de afrekening die in 2025 heeft plaatsgevonden.	88
		Vanuit 2024 naar 2025 heeft er een overheveling plaatsgevonden voor huisvesting basisonderwijs, integraal huisvestingsplan. Dit is incidenteel in 2025 opgenomen en komt in 2026 niet meer terug.	40
		Overige verschillen.	-19
		Subtotaal	109
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	245	Actualisatie begroting Holland Rijnland	23

		2026.	
		De rijksbijdrage voor NPO staat in 2025 budgetneutraal in de begroting. Dit programma stopt in 2025, waardoor deze middelen in 2026 niet meer terugkomen.	33
		De OAB en peuteropvang zijn in 2026 scherper begroot en aangepast naar de nieuwe verlening OAB.	163
		Het budget voor de regionale educatieve agenda (REA) is in 2026 scherper begroot. Dit is een gevolg van de maatregelen die in de kadernota besloten zijn.	40
		Overige verschillen.	-14
		Subtotaal	245
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	-10	Overige verschillen	-10
6.22 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Jeugd	-44	De kosten voor jeugdhulp worden door de GR SOZ in rekening gebracht over verschillende taakvelden. Over de verschillende taakvelden heeft er onderling een verschuiving plaatsgevonden. Door de nieuwe afrekensystematiek van T-0 heeft de gemeente Hillegom de kosten voor 2026 zo reëel mogelijk geraamd. De totale stijging voor jeugdhulp is 860K en bestaat uit lokale investeringen uit hoofde van de taskforce en indexering. De gemeenschappelijke regeling SOZ heeft de taakstelling niet verwerkt wat resulteert in een totale extra last van 36K. Op de verschillende taakvelden gelieerd aan jeugdhulp heeft er een IV3 correctie plaatsgevonden.	-44
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	0		0
6.752 Jeugdhulp ambulant regionaal	-1.559	IV3 correctie PGB Jeugd naar nieuw taakveld PGB jeugd	484
		De kosten voor jeugdhulp worden door de GR SOZ in rekening gebracht over verschillende taakvelden. Over de verschillende taakvelden heeft er onderling een verschuiving plaatsgevonden. Door de nieuwe afrekensystematiek van T-0 heeft de gemeente Hillegom de kosten voor 2026 zo reëel mogelijk geraamd. De totale stijging voor jeugdhulp is 860K en bestaat uit lokale investeringen uit hoofde	-2043

		van de taskforce en indexering. De gemeenschappelijke regeling SOZ heeft de taakstelling niet verwerkt wat resulteert in een totale extra last van 36K. Op de verschillende taakvelden gelieerd aan jeugdhulp heeft er een IV3 correctie plaatsgevonden.	
		Subtotaal	-1.559
6.753 Jeugdhulp ambuland landelijk	-332	De kosten voor jeugdhulp worden door de GR SOZ in rekening gebracht over verschillende taakvelden. Over de verschillende taakvelden heeft er onderling een verschuiving plaatsgevonden. Door de nieuwe afrekensystematiek van T-0 heeft de gemeente Hillegom de kosten voor 2026 zo reëel mogelijk geraamd. De totale stijging voor jeugdhulp is 860K en bestaat uit lokale investeringen uit hoofde van de taskforce en indexering. De gemeenschappelijke regeling SOZ heeft de taakstelling niet verwerkt wat resulteert in een totale extra last van 36K. Op de verschillende taakvelden gelieerd aan jeugdhulp heeft er een IV3 correctie plaatsgevonden.	-332
6.762 Jeugdhulp met verblijf regionaal	1.742	IV3 correctie PGB Jeugd naar nieuw taakveld PGB jeugd	187
		De kosten voor jeugdhulp worden door de GR SOZ in rekening gebracht over verschillende taakvelden. Over de verschillende taakvelden heeft er onderling een verschuiving plaatsgevonden. Door de nieuwe afrekensystematiek van T-0 heeft de gemeente Hillegom de kosten voor 2026 zo reëel mogelijk geraamd. De totale stijging voor jeugdhulp is 860K en bestaat uit lokale investeringen uit hoofde van de taskforce en indexering. De gemeenschappelijke regeling SOZ heeft de taakstelling niet verwerkt wat resulteert in een totale extra last van 36K. Op de verschillende taakvelden gelieerd aan jeugdhulp heeft er een IV3 correctie plaatsgevonden.	1.555
		Subtotaal	1.742

6.792 PGB Jeugd	-718	IV3 taakveld correctie van 6752 en 6762	-671
		Actualisatie begroting 2026 van GR ISD	-47
		Subtotaal	-718
6.821 Jeugdbescherming	-70	De kosten voor jeugdhulp worden door de GR SOZ in rekening gebracht over verschillende taakvelden. Over de verschillende taakvelden heeft er onderling een verschuiving plaatsgevonden. Door de nieuwe afrekensystematiek van T-0 heeft de gemeente Hillegom de kosten voor 2026 zo reëel mogelijk geraamd. De totale stijging voor jeugdhulp is 860K en bestaat uit lokale investeringen uit hoofde van de taskforce en indexering. De gemeenschappelijke regeling SOZ heeft de taakstelling niet verwerkt wat resulteert in een totale extra last van 36K. Op de verschillende taakvelden gelieerd aan jeugdhulp heeft er een IV3 correctie plaatsgevonden.	-70
6.822 Jeugdreclassering	-9	Overige verschillen	-9
Totaal 4. Opgroeien en opvoeden	-646		-646
Thema 5. Thuis als basis			
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	0		0
6.811 Beschermd wonen (WMO)	-437	In de begroting 2025 ev. is ten onrechte een voordeel gepresenteerd op het onderdeel Maatschappelijke Zorg met als gevolg dat zowel beschermd wonen als Maatschappelijke en vrouwenopvang niet meer budgetneutraal in de begroting zijn opgenomen. Dit had wel moeten. Afspraak is dat de regeling budget neutraal wordt verwerkt in de begroting. Gelet op de regionale afspraken die we hebben gemaakt in de gemeenschappelijke regeling zonder meer Maatschappelijke zorg Duin- en Bollenstreek (voor de gemeente Hillegom, Lisse, Teylingen, Noordwijk en Katwijk). Dit wordt nu gecorrigeerd.	-306
		De begroting 2025 is aangepast aan de regionale begroting 2025. De regionale begroting 2026 is nog niet opgesteld en zal bij de tussenrapportage 2026 budgetneutraal verwerkt worden.	-169
		Voor beschermd wonen lokaal is het geld voor preventie niet meer nodig, dit wordt	41

		regionaal opgepakt.	
		Overige afwijkingen	-4
		Subtotaal	-438
6.812 Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	9	Overige afwijkingen	9
		Subtotaal	9
Totaal 5. Thuis als basis	-429		-429
Thema 6. Passende ondersteuning			
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	327	Statushouders Specifieke Uitkering in 2025 en 2026 zijn de baten en lasten budgetneutraal in de begroting opgenomen. In 2025 zijn de budgetten in de tussenrapportage aangepast aan de laatst afgegeven beschikking. Hiertegenover staan ook baten.	238
		Statushouders algemeen in 2026 is strakker begroot op de kosten	17
		Statushouders algemeen in de begroting 2025 was een eenmalig bedrag begroot voor de brede evaluatie. In 2026 is dit bedrag dus niet meer in de begroting opgenomen.	30
		Wmo beleid, de begroting van Holland Rijnland is opnieuw verdeeld over de taakvelden. Voor Wmo beleid levert dit een voordeel op.	32
		Overige afwijkingen	10
		Subtotaal	327
6.23 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Integraal	52	Toegang wijkteams is scherper begroot het budget voor inwinnen van extern advies is naar beneden bijgesteld	84
		In 2025 heeft een eenmalige verlaging van het budget plaatsgevonden vanwege een overzetten van een bedrag voor een procesregisseur casuïstiek naar een ander taakveld.	-23
		Overige afwijkingen	-9
		Subtotaal	52
6.60 Hulpmiddelen en diensten (WMO)	-529	Aanpassen taakveld voor vervoersvoorziening (420 van overig maatwerk naar Hulpmiddelen en diensten) en bijbehorende exploitatiekosten (-61K, van overig maatwerk naar Hulpmiddelen en diensten) en advieskosten (18 van Hulpmiddelen en diensten naar Overige	-463

		maatwerkvoorzieningen)	
		Actualisatie begroting 2026 van GR ISD (toerekening exploitatie -81K en overige -46K)	-66
		Subtotaal	-529
6.711 Huishoudelijke hulp (WMO)	150	Actualisatie begroting 2026 van GR ISD	150
		Subtotaal	150
6.712 Begeleiding (WMO)	322	Actualisatie begroting 2026 van GR ISD	322
		Subtotaal	322
6.713 Dagbesteding (WMO)	179	Actualisatie begroting 2026 van GR ISD	179
		Subtotaal	179
6.714 Overige maatwerkarrangementen (WMO)	466	Aanpassen taakveld voor vervoersvoorziening (420 van overig maatwerk naar Hulpmiddelen en diensten) en bijbehorende exploitatiekosten (-61K, van overig maatwerk naar Hulpmiddelen en diensten) en advieskosten (18 van Hulpmiddelen en diensten naar Overige maatwerkvoorzieningen)	463
		Actualisatie begroting 2026 van GR ISD	3
		Overige afwijkingen	
		Subtotaal	466
6.791 PGB Wmo	-14	Actualisatie begroting 2026 van GR ISD	-14
		Subtotaal	-14
6.811 Beschermd wonen (WMO)	0		0
6.91 Coördinatie en beleid Wmo	0		0
Totaal 6. Passende ondersteuning	953		953
Thema 7. Burgerzaken			
0.2 Burgerzaken	23	Voor de budgetten van de verkoop reisdocumenten is een nieuwe prognose gemaakt voor 2025 -2028. Dit resulteert in een bijstelling van de budgetten.	18
		Overige afwijkingen	5
		Subtotaal	23
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	0		0
Totaal 7. Burgerzaken	23		23
Totaal lasten	348		348

Baten	Vershil	Toelichting	Bedrag
Thema 1. Vitaliteit			
5.1 Sportbeleid en activering	-3	Overige verschillen	-3
5.2 Sportaccommodaties	111	De afronding van de SPUK MEOZ heeft geresulteerd in een terugbetaling aan het rijk. Deze terugbetaling is in 2025 verwerkt en ook één op één doorbelast aan de sportbedrijven. Dit is in 2025 ook zo verwerkt in de begroting. De SPUK MEOZ is afgerond en komt ook niet meer terug in 2026.	111
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	0	Overige verschillen	0
5.6 Media	-21	Overige verschillen	-21
7.1 Volksgezondheid	-45	In 2026 is de rijksbijdrage voor de brede SPUK GALA minder dan in 2025. Dit gaat gepaard met lagere lasten.	-45
Totaal 1. Vitaliteit	42		42
Thema 2. Zorg voor elkaar			
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	-1	Overige afwijkingen	-1
		Subtotaal	-1
Totaal 2. Zorg voor elkaar	-1		-1
Thema 3. Werk en inkomen			
6.3 Inkomensregelingen	-130	Actualisatie van de Rijksbijdrage BUIG	118
		Energiearmoede in 2025 zijn de SPUK gelden voor energiearmoede budgetneutraal in de begroting opgenomen, Afhankelijk van de uitgaven in 2025 en het restant wat daaruit overblijft zal in de tussenrapportage 2026 nog een bedrag budgetneutraal opgevoerd worden	-248
		Subtotaal	-130
Totaal 3. Werk en inkomen	-130		-130
Thema 4. Opgroeien en opvoeden			
4.2 Onderwijshuisvesting	0		0
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	-141	In 2025 is er voor de rijksbijdrage OAB een overheveling meegenomen uit voorgaande jaren. Dit is de opgebouwde reserve over de periode 2022-2026. Deze overheveling staat nu in 2025. Aan het eind van 2025 wordt bekeken wat de opgebouwde reserve dan is. Deze kan worden meegenomen naar 2026 en op dat moment worden verwerkt.	-108
		De rijksbijdrage voor NPO staat in 2025 budgetneutraal in de begroting. Dit programma	-33

		stopt in 2025, waardoor deze middelen in 2026 niet meer terugkomen.	
		Subtotaal	-141
Totaal 4. Opgroeien en opvoeden	-141		-141
Thema 5. Thuis als basis			
6.811 Beschermd wonen (WMO)	556	In 2025 zijn de baten aangepast voor beschermd wonen aan de regionale gemaakte begroting. Per saldo leidt dit in de begroting 2025 tot een negatief resultaat van 73K die uit de reserve maatschappelijke zorg wordt gedekt. In 2026 is de begroting budgetneutraal opgenomen.	556
		Subtotaal	556
6.812 Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	-9	Overige afwijkingen	-9
		Subtotaal	-9
Totaal 5. Thuis als basis	547		547
Thema 6. Passende ondersteuning			
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	-238	Statushouders Specifieke Uitkering in 2025 zijn de budgetten in de tussenrapportage aangepast aan de laatst afgegeven beschikking. Hiertegenover staan ook lasten.	-238
		Subtotaal	-238
Totaal 6. Passende ondersteuning	-238		-238
Thema 7. Burgerzaken			
0.2 Burgerzaken	7	Voor de budgetten van de verkoop reisdocumenten is een nieuwe prognose gemaakt voor 2025 -2028. Dit resulteert in een bijstelling van de budgetten.	7
Totaal 7. Burgerzaken	7		7
Totaal baten	86		86
Saldo voor resultaatbestemming	431		431

Reserves	Verschil	Toelichting	Bedrag
Toevoegingen reserves	70	In 2026 vindt de vervanging van Veld 4 van SV Hillegom plaats.	-291
		In 2025 is de vervanging van het 1 en 5 toegevoegd aan de reserves.	391
		Subtotaal	70
Onttrekkingen reserves	-1.332	In 2025 is in de begroting voor maatschappelijke zorg een bedrag geraamd als onttrekking uit de reserve maatschappelijke zorg van € 79 K in 2026 is de raming van de maatschappelijke zorg	-79

		budgetneutraal.	
		In 2025 zijn overhevelingen opgenomen. De eventuele overhevelingen naar 2026 worden in de slotwijziging 2025 voorgesteld.	-1.225
		in 2026 is de reservboeking voor de activa naar beneden bijgesteld	-23
		Overige afwijkingen	-5
		Subtotaal	-1.332
Totaal reserves	-1.262		-1.262
Saldo na resultaatbestemming	-835		-835

Leefomgeving

Bedragen x € 1.000

Lasten	Begroting	Begroting	Verschil
	2025	2026	

Thema 1. Mobiliteit

2.1 Verkeer en vervoer	-4.923	-4.347	576
2.2 Parkeren	-138	-141	-3
2.3 Recreatieve havens	-34	-35	-1
Totaal 1. Mobiliteit	-5.095	-4.523	572

Thema 2. Gebiedsontwikkeling

8.1 Ruimte en leefomgeving	-741	-626	115
Totaal 2. Gebiedsontwikkeling	-741	-626	115

Thema 3. Openbare ruimte

5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-3.111	-3.138	-27
7.2 Riolerings	-1.804	-1.849	-45
7.3 Afval	-4.198	-4.255	-57
7.4 Milieubeheer	-20	-20	0
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	-137	-134	3
Totaal 3. Openbare ruimte	-9.270	-9.396	-126

Thema 4. Duurzaamheid

7.4 Milieubeheer	-1.877	-1.823	54
Totaal 4. Duurzaamheid	-1.877	-1.823	54

Thema 5. Wonen

8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	-2.038	-2.262	-224
8.3 Wonen en bouwen	-1.226	-1.283	-57
Totaal 5. Wonen	-3.264	-3.545	-281
Totaal lasten	-20.247	-19.913	334

Baten	Begroting	Begroting	Verschil
	2025	2026	

Thema 1. Mobiliteit

2.1 Verkeer en vervoer	117	182	65
2.2 Parkeren	12	12	0
2.3 Recreatieve havens	3	3	0
Totaal 1. Mobiliteit	132	197	65

Thema 2. Gebiedsontwikkeling

8.1 Ruimte en leefomgeving	103	103	0
Totaal 2. Gebiedsontwikkeling	103	103	0

Thema 3. Openbare ruimte			
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	6	16	10
7.2 Riolering	2.663	2.721	58
7.3 Afval	5.502	5.607	105
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	84	84	0
Totaal 3. Openbare ruimte	8.255	8.428	173
Thema 4. Duurzaamheid			
7.4 Milieubeheer	432	432	0
Totaal 4. Duurzaamheid	432	432	0
Thema 5. Wonen			
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	2.484	2.657	173
8.3 Wonen en bouwen	776	1.062	286
Totaal 5. Wonen	3.260	3.719	459
Totaal baten	12.182	12.879	697
Saldo voor resultaatbestemming	-8.069	-7.034	1.035
Reserves	Begroting	Begroting	Verschil
	2025	2026	
Toevoegingen reserves	-10.066	-1.602	8.464
Onttrekkingen reserves	10.939	2.123	-8.816
Totaal reserves	873	521	-352
Saldo na resultaatbestemming	-7.193	-6.511	682

Toelichting op de verschillen tussen de programmabegroting 2025 na wijzigingen en de programmabegroting 2026:

Leefomgeving

Bedragen x € 1.000

Lasten	Verschil	Toelichting	Bedrag
Thema 1. Mobiliteit			
2.1 Verkeer en vervoer	576	In de begroting 2025 is budget overgeheveld uit 2024, dit zijn incidentele budgetten: * € 98.000 Mobiliteit kwaliteit impuls regio planbeoordeling * € 287.000 Mobiliteitsgelden * € 50.000 Corridor zuidelijke DBS	493
		voor 2026 zijn er een aantal heroverwegingen doorgevoerd: * € 103.000 Voorbereidingskredieten projecten * € 21.000 Civiele kunstwerken	171

		* € 14.000 Straatmeubilair * € 31.000 Verkeersbeleid en maatregelen	
		In 2025 is er eenmalig € 20.000 beschikbaar gesteld voor weg inspecties	20
		Het budget voor de Meerlanden is geïndexeerd met 2,7% volgens de F.K.G.R.	-36
		Vanaf 2026 wordt afgeschreven op afgeronde investeringen.	-36
		Het budget van onderhoud is geïndexeerd met 2,7% volgens de F.K.G.R.	-42
		Overige verschillen	6
		Subtotaal	576
2.2 Parkeren	-3	Overige verschillen	-3
2.3 Recreatieve havens	-1	Overige verschillen	-1
Totaal 1. Mobiliteit	572		572
Thema 2. Gebiedsontwikkeling			
8.1 Ruimte en leefomgeving	115	Indexatie bijdrage HLT Samen	-15
		Voor de werkzaamheden voor het omgevingsplan is in totaal € 264.000 beschikbaar gesteld. Eind 2024 was hier nog € 120.000 van over. Er heeft een overheveling van budget plaatsgevonden van 2024 naar 2025. Dit budget is in 2025 nog nodig voor onder anderen het inschakelen van een stedenbouwkundig bureau welke een consultatieversie Ontwerp Omgevingsplan voorbereidt voor de raad. In 2026 is (nog) niets in de begroting opgenomen.	120
		Saldo facilitaire projecten. Dit zijn kostenverhaalprojecten in het ruimtelijk domein (zoals bv. Goed Wonen Fase 2) waarbij de ontwikkelaar de ambtelijke plankosten vergoedt middels een exploitatiebijdrage. In principe zijn facilitaire projecten budgetneutraal maar afwijkingen kunnen voorkomen. Wel begroot in 2025, niet in 2026 e.v.	12
		Overige verschillen	-2
		Subtotaal	115
Totaal 2. Gebiedsontwikkeling	115		115
Thema 3. Openbare ruimte			
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-27	Bijdrage aan Meerlanden, betreft een indexering van het budget met 2.7% volgens de F.K.G.R. Daarnaast is het DVO opnieuw ingedeeld. Dit heeft een effect op alle taakvelden van programma 2 en is budgettair neutraal.	21

		Er is in 2025 eenmalig budget beschikbaar gesteld voor de tijdelijke uitbreiding van de capaciteit van het team beheer.	160
		Vanaf 2026 wordt afgeschreven op afgeronde investeringen. De grootste investering is park Rozendaal met een jaarlijkse kapitaallast van € 235.000. Daarnaast gaat het om de oplevering van speeltuinen en vervanging van bomen.	-275
		In de begroting 2025 is budget overgeheveld uit 2024, dit is een incidenteel budget: * €50.000 Inrichten openbare ruimte voor sportieve routes	50
		voor 2026 zijn er een aantal bezuinigingen doorgevoerd: * € 10.000 Gebiedsprogramma wandelnetwerk * € 10.000 Groene uitdaging	20
		Betreft bijstelling van het budget van Holland Rijnland. Dit is gebaseerd op de ingediende begroting	-17
		Overige verschillen	14
		Subtotaal	-27
7.2 Riolerings	-45	Bijdrage aan Meerlanden, betreft een indexering van het budget met 2.7% volgens de F.K.G.R. Daarnaast is het DVO opnieuw ingedeeld. Dit heeft een effect op alle taakvelden van programma 2 en is budgettair neutraal.	-30
		Overige verschillen	-15
		Subtotaal	-45
7.3 Afval	-57	Hogere kosten voor verwerking van rest, gft, lachgas en grofvuil.	-100
		Lagere bijdrage aan Meerlanden De raming van 2025 is geïndexeerd met 2,7%. Echter is er meer budget in de begroting dan benodigd. Hierdoor ontstaat er een voordeel van € 37.000	37
		Lagere bijdrage V.A.B. De bouw van het nieuwe overslagstation heeft verdere vertraging opgelopen. Hierdoor is geen sprake van kapitaallasten	20
		Overige verschillen	-14
		Subtotaal	-57
7.4 Milieubeheer	0	Overige verschillen	0
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	3	Overige verschillen	3
Totaal 3. Openbare ruimte	-126		-126
Thema 4. Duurzaamheid			

7.4 Milieubeheer	54	In 2026 zijn de bijdrage aan HLTsamen geïndexeerd zoals vermeld in de HLTsamen kaderbrief 2026	-8
		In 2025 is een incidenteel project 'Aardwarmte als grote kanshebber voor de Duin- en Bollenstreek' opgenomen.	58
		Overige verschillen	4
		Subtotaal	54
Totaal Thema 4. Duurzaamheid	54		54
Thema 5. Wonen			
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	-224	Betreft actualisatie grondexploitaties	-224
8.3 Wonen en bouwen	-57	Geactualiseerde en geïndexeerde bijdrage aan HLTsamen.	-59
		Overige verschillen	2
		Subtotaal	-57
Totaal 5. Wonen	-281		-281
Totaal lasten	334		

Baten	Verschil	Toelichting	Bedrag
Thema 1. Mobiliteit			
2.1 Verkeer en vervoer	65	Hogere opbrengsten degeneratiekosten Op basis van afgelopen jaren en de verwachtingen voor de komende tijd is het budget verhoogd voor de degeneratie (kabels en leidingen)	80
		Lagere reclame opbrengsten Er vindt een nieuwe aanbesteding plaats voor de reclame opbrengsten. Voor nu zijn er minder inkomsten dan begroot	-15
		Subtotaal	65
2.2 Parkeren	0	Geen wijzigingen	0
2.3 Recreatieve havens	0	Geen wijzigingen	0
Totaal 1. Mobiliteit	65		65
Thema 2. Gebiedsontwikkeling			
8.1 Ruimte en leefomgeving	0	Geen wijzigingen	0
Totaal 2. Gebiedsontwikkeling	0		0
Thema 3. Openbare ruimte			
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	10	Verhaalde schade groen, budget is vanaf 2026 structureel opgenomen in de begroting	10

7.2 Riolering	58	Hogere rioolheffing Door de stijging van de kosten op het product riolering is de rioolheffing verhoogd om zo 100% kostendekkendheid te hebben	58
7.3 Afval	105	Hogere afvalstoffenheffing Door de stijging van de kosten op het product afval is de afvalstoffenheffing verhoogd om zo 100% kostendekkendheid te hebben	105
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	0	Geen wijzigingen	0
Totaal 3. Openbare ruimte	173		173
Thema 4. Duurzaamheid			
7.4 Milieubeheer	0	Geen wijzigingen	0
Totaal 4. Duurzaamheid	0		0
Thema 5. Wonen			
8.2 Grondexploitatie (niet- bedrijventerreinen)	173	Betreft actualisatie grondexploitaties	173
8.3 Wonen en bouwen	286	Er is vanaf 2026 een structurele verhoging (20%) t.b.v. de bouwleges inkomsten opgevoerd	150
		Tegenover de lasten van de omgevingswet staat ook een baat. Per saldo is dit dus nul. De last was reeds geraamd waardoor deze niet zichtbaar is in de verschillenanalyse.	136
		Subtotaal	286
Totaal 5. Wonen	459		459
Totaal baten	697		697
Saldo voor resultaatbestemming	1.035		1.035

Reserves	Verschil	Toelichting	Bedrag
Toevoegingen reserves	8.464	In 2025 zijn de volgende projecten begroot om de toekomstige kapitaallasten te onttrekken uit de Algemene Reserve: €1.000.000 Herinrichting 2de Loosterweg €4.636.880 Park De Vosse & Cerespark € 2.776.750 Herinrichting Beltpark	8.413
		Overige afwijkingen	51
Onttrekkingen reserves	-8.816	In 2025 zijn de volgende projecten begroot om de toekomstige kapitaallasten te storten in de Reserve Toekomstige kapitaallasten: € 900.000 Herinrichting 2de Loosterweg €4.636.880 Park De Vosse & Cerespark € 2.776.750 Herinrichting Beltpark	-8.313

		In 2025 zijn de volgende budgetten overgeheveld uit 2024: € 50.000 Sportieve routes € 287.069 Mobiliteitsgelden € 50.000 Corridor Zuidelijke Duin en Bollenstreek € 98.296 Mobiliteit kwaliteit impuls regio planbeoordeling	-485
		Overige afwijkingen	-18
		Subtotaal	-8.816
Totaal reserves	-352		-352
Saldo na resultaatbestemming	682		

Bedrijvigheid**Bedragen x € 1.000**

Lasten	Begroting	Begroting	Verschil
	2025	2026	

Thema 1. Economie

2.4 Economische havens en waterwegen	-11	-11	0
3.1 Economische ontwikkeling	-564	-521	43
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-118	-114	4
3.4 Economische promotie	-262	-271	-9
Totaal 1. Economie	-955	-917	38

Thema 2. Recreatie en toerisme

5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-19	-27	-8
Totaal 2. Recreatie en toerisme	-19	-27	-8

Thema 3. Erfgoed

5.5 Cultureel erfgoed	-106	-78	28
Totaal 3. Erfgoed	-106	-78	28
Totaal lasten	-1.080	-1.022	58

Baten	Begroting	Begroting	Verschil
	2025	2026	

Thema 1. Economie

3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	13	13	0
3.4 Economische promotie	3	3	0
Totaal 1. Economie	16	16	0
Totaal baten	16	16	0

Saldo voor resultaatbestemming	-1.064	-1.007	57
---------------------------------------	---------------	---------------	-----------

Reserves	Begroting	Begroting	Verschil
	2025	2026	
Toevoegingen reserves	0	0	0
Otttrekkingen reserves	49	0	-49
Totaal reserves	49	0	-49

Saldo na resultaatbestemming	-1.016	-1.006	10
-------------------------------------	---------------	---------------	-----------

Toelichting op de verschillen tussen de programmabegroting 2025 na wijzigingen en de programmabegroting 2026:

Bedrijvigheid

Bedragen x € 1.000

Lasten	Verschil	Toelichting	Bedrag
Thema 1. Economie			
2.4 Economische havens en waterwegen	0	Geen verschillen	0
3.1 Economische ontwikkeling	43	In 2025 is een incidenteel project 'N206/N207' opgenomen	48
		Overige verschillen	-5
		Subtotaal	43
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	4	Dit is een gevolg van de maatregelen die in de kadernota besloten zijn waaronder afschalen marktmeester en bijdrage niet specifieke welzijnsuitkeringen	9
		Indexering begroting	-2
		Overige verschillen	-3
		Subtotaal	4
3.4 Economische promotie	-9	Herverdeling budgetten, is budgetneutraal binnen de begroting	-42
		Dit is een gevolg van de maatregelen die in de kadernota besloten zijn waaronder afschalen van project 'Vier de lente'	10
		Dit is een gevolg van de maatregelen die in de kadernota besloten zijn waaronder afschalen van project 'Duin-en bollen 4daagse'	20
		Overige verschillen	3
		Subtotaal	-9
Totaal 1. Economie	38		38
Thema 2. Recreatie en toerisme			
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-8	Dit is een gevolg van de maatregelen die in de kadernota besloten zijn waaronder bijdrage aan Wandelnetwerk	10
		Betreft bijstelling van het budget van Holland Rijnland. Dit is gebaseerd op de ingediende begroting	-18
		Subtotaal	-8
Totaal 2. Recreatie en toerisme	-8		-8
Thema 3. Erfgoed			

5.5 Cultureel erfgoed	28	In 2025 is een incidenteel project 'Actualiseren van panden/objecten die het beschermen waard zijn' opgenomen	29
		Overige verschillen	-1
		Subtotaal	28
Totaal 3. Erfgoed	28		28
Totaal lasten	58		58

Baten	Verschil	Toelichting	Bedrag
Thema 1. Economie			
3.1 Economische ontwikkeling	0	Geen verschillen	0
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	0	Geen verschillen	0
3.4 Economische promotie	0	Geen verschillen	0
Totaal 1. Economie	0		0
Totaal baten	0		0
Saldo voor resultaatbestemming	57		57

Reserves	Verschil	Toelichting	Bedrag
Toevoegingen reserves	0		
Onttrekkingen reserves	-49	In de begroting 2025 is een overgeheveld budget vanuit 2024 opgenomen. De dekking ervan verloopt via de algemene reserve en is daarom alleen in 2025 opgenomen.	-49
Totaal reserves	-49		-49
Saldo na resultaatbestemming	10		

Bestuur en ondersteuning**Bedragen x € 1.000**

Lasten	Begroting	Begroting	Verschil
	2025	2026	

Thema 1. Samenwerkende overheid

0.1 Bestuur	-50	-50	0
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	-3.428	-348	3.080
Totaal 1. Samenwerkende overheid	-3.478	-398	3.080

Thema 2. Openbare orde en veiligheid

1.1 Crisisbeheersing en brandweer	-1.874	-1.888	-14
1.2 Openbare orde en veiligheid	-1.089	-1.120	-31
Totaal 2. Openbare orde en veiligheid	-2.963	-3.008	-45

Thema 3. Bestuur en ondersteuning

0.1 Bestuur	-2.023	-1.987	36
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	-237	-178	59
5.6 Media	-37	-37	0
Totaal 3. Bestuur en ondersteuning	-2.297	-2.202	95
Totaal lasten	-8.738	-5.608	3.130

Baten	Begroting	Begroting	Verschil
	2025	2026	

Thema 1. Samenwerkende overheid

0.1 Bestuur	28	28	0
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	2.364	246	-2.118
Totaal 1. Samenwerkende overheid	2.392	274	-2.118

Thema 2. Openbare orde en veiligheid

1.1 Crisisbeheersing en brandweer	107	107	0
1.2 Openbare orde en veiligheid	9	9	0
Totaal 2. Openbare orde en veiligheid	116	116	0

Thema 3. Bestuur en ondersteuning

0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	48	38	-10
Totaal 3. Bestuur en ondersteuning	48	38	-10
Totaal baten	2.556	428	-2.128

Saldo voor resultaatbestemming	-6.182	-5.181	1.001
---------------------------------------	---------------	---------------	--------------

Reserves	Begroting	Begroting	Verschil
	2025	2026	
Toevoegingen reserves	0	0	0

Onttrekkingen reserves	22	22	0
Totaal reserves	22	22	0
Saldo na resultaatbestemming	-6.157	-5.158	999

Toelichting op de verschillen tussen de programmabegroting 2025 na wijzigingen en de programmabegroting 2026:

Bestuur en ondersteuning

Bedragen x € 1.000

Lasten	Verschil	Toelichting	Bedrag
Thema 1. Samenwerkende overheid			
0.1 Bestuur	0		0
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	3.080	De lasten met betrekking tot crisis noodopvang zijn in 2025 begroot. In 2026 worden deze lasten pas tijdens de tussenrapportage 2026 begroot. De lasten kunnen in verband met het ad hoc karakter gedurende het jaar beter worden geraamd.	3.080
Totaal 1. Samenwerkende overheid	3.080		3.080
Thema 2. Openbare orde en veiligheid			
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	-14	Overige indexaties	-14
1.2 Openbare orde en veiligheid	-31	Indexatie gemeenschappelijke regeling HLTsamen	-30
		Overige indexaties	-1
		Subtotaal	-31
Totaal 2. Openbare orde en veiligheid	-45		-45
Thema 3. Bestuur en ondersteuning			
0.1 Bestuur	36	Indexatie gemeenschappelijke regeling HLTsamen	-4
		In 2025 is er incidenteel 40.000 budget toegevoegd voor de kosten wachtgeldten oud wethouders. Dit staat in 2026 niet in de begroting.	40
		Subtotaal	36
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	59	In de begroting 2025 is er incidenteel 30.000 begroot voor adviezen rondom grondzaken en vastgoed. Dit is in 2026 niet begroot.	30
		In 2025 is voor het opstellen van het Integraal Huisvestingsplan (gemeentelijke gebouwen) budget opgenomen voor de lopende personeelskosten. Dit plan komt tot afronding in 2025 en hier is dus in 2026 geen budget voor nodig.	31
		Overige indexaties	-2
		Subtotaal	59

5.6 Media	0		0
Totaal 3. Bestuur en ondersteuning	95		95
Totaal lasten	3.130		3.130

Baten	Verschil	Toelichting	Bedrag
Thema 1. Samenwerkende overheid			
0.1 Bestuur	0		0
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	-2.118	De baten met betrekking tot crisis noodopvang zijn in 2025 begroot. In 2026 worden deze baten pas tijdens de tussenrapportage 2025 begroot. De baten kunnen in verband met het ad hoc karakter gedurende het jaar beter worden geraamd.	-2.118
Totaal 1. Samenwerkende overheid	-2.118		-2.118
Thema 2. Openbare orde en veiligheid			
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	0		0
1.2 Openbare orde en veiligheid	0		0
Totaal 2. Openbare orde en veiligheid	0		0
Thema 3. Bestuur en ondersteuning			
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	-10	Overige verschillen	-10
Totaal 3. Bestuur en ondersteuning	-10		-10
Totaal baten	-2.128		-2.128
Saldo voor resultaatbestemming	1.001		1.001

Reserves	Verschil	Toelichting	Bedrag
Toevoegingen reserves	0		
Onttrekkingen reserves	0		
Totaal reserves	0		
Saldo na resultaatbestemming	999		

Algemene middelen**Bedragen x € 1.000**

Lasten	Begroting	Begroting	Verschil
	2025	2026	
Thema 1. Algemene uitkering			
0.7 Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	0	0	0
Totaal 1. Algemene uitkering	0	0	0
Thema 2. Lokale heffingen besteding niet gebonden			
0.61 OZB woningen	0	0	0
0.62 OZB niet-woningen	0	0	0
0.64 Belastingen overig	-273	-262	11
Totaal 2. Lokale heffingen besteding niet gebonden	-273	-262	11
Thema 3. Overhead			
0.4 Overhead	-8.881	-8.638	243
Totaal 3. Overhead	-8.881	-8.638	243
Thema 4. Saldo financieringsfunctie			
0.5 Treasury	-55	-221	-166
Totaal 4. Saldo financieringsfunctie	-55	-221	-166
Thema 5. Overige algemene dekkingsmiddelen			
0.8 Overige baten en lasten	-25	-98	-73
Totaal 5. Overige algemene dekkingsmiddelen	-25	-98	-73
Totaal lasten	-9.234	-9.219	15

Baten	Begroting	Begroting	Verschil
	2025	2026	
Thema 1. Algemene uitkering			
0.7 Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	44.265	45.574	1.309
Totaal 1. Algemene uitkering	44.265	45.574	1.309
Thema 2. Lokale heffingen besteding niet gebonden			
0.61 OZB woningen	4.180	4.169	-11
0.62 OZB niet-woningen	1.450	1.567	117
0.64 Belastingen overig	23	42	19
Totaal 2. Lokale heffingen besteding niet gebonden	5.653	5.778	125
Thema 3. Overhead			
0.4 Overhead	16	16	0
Totaal 3. Overhead	16	16	0
Thema 4. Saldo financieringsfunctie			

0.5 Treasury	1.163	974	-189
Totaal 4. Saldo financieringsfunctie	1.163	974	-189

Thema 5. Overige algemene dekkingsmiddelen

0.8 Overige baten en lasten	0	12	12
Totaal 5. Overige algemene dekkingsmiddelen	0	12	12

Totaal baten	51.097	52.354	1.257
---------------------	---------------	---------------	--------------

Saldo voor resultaatbestemming	41.863	43.135	1.272
---------------------------------------	---------------	---------------	--------------

Reserves	Begroting	Begroting	Verschil
	2025	2026	
Toevoegingen reserves	0	0	0
Onttrekkingen reserves	0	0	0
Totaal reserves	0	0	0

Saldo na resultaatbestemming	41.865	43.135	1.270
-------------------------------------	---------------	---------------	--------------

Toelichting op de verschillen tussen de programmabegroting 2025 en de programmabegroting 2026:

Algemene middelen

Bedragen x € 1.000

Lasten	Verschil	Toelichting	Bedrag
Thema Algemene middelen			
0.64 Belastingen overig	11	Overige verschillen	11
0.4 Overhead	243	De toerekenbare uren van de medewerkers van HLTsamen aan investeringen en anterieure projecten is verhoogd met € 200.000. Dit is conform de kadernota 2026.	200
		Lagere kosten voor advertenties gemeenteberichten conform wat reeds is besloten. Zie kadernota 2026.	30
		Overige verschillen	13
		Subtotaal	243
0.5 Treasury	-166	Hogere uitgaven rente door toename investeringen in 2026.	-166
0.8 Overige baten en lasten	-73	Stelpost voor indexaties die nog verrekend moet worden.	-73
Totaal Algemene middelen	15		15
Totaal lasten	15		15
Baten	Verschil	Toelichting	Bedrag
Thema Algemene middelen			
0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen Gemeentefonds	1.309	De algemene uitkering is ingezet op basis van de meicirculaire 2025. Het voordeel komt voort uit compensatie voor indexatie	1.309

		2026.	
0.61 OZB woningen	-11	Geen bijzonderheden. Geen verhoging OZB woningen.	-11
0.62 OZB niet woningen	117	Verhoging tarief OZB niet-woningen met 2,22% conform kadernota 2026.	117
0.64 Belastingen overig	19	Diverse aanpassingen, met name indexatie 2,22%.	19
0.5 Treasury	-189	Lagere opbrengsten rente doordat de gemeente Hillegom haar liquide middelen in zal zetten om de investeringen te financieren. Daardoor geen rente ontvangsten via het schatkistbankieren.	-100
		Verlaging dividend Meerlanden op basis van afrekening 2024 Meerlanden dividend.	-89
		Subtotaal	-189
0.8 Overige baten en lasten	12	Overige verschillen	12
Totaal Algemene middelen	1.257		1.257
Totaal baten	1.257		
Saldo voor resultaatbestemming	1.272		
Reserves	Verschil	Toelichting	Bedrag
Toevoegingen reserves	0	Geen verschillen.	0
Onttrekkingen reserves	0	Geen verschillen.	0
Totaal reserves	0		0
Saldo na resultaatbestemming	1.272		

Overzicht van incidentele baten en lasten

Incidentele baten en lasten (bedragen x €1.000)		Begroting		Begroting		Begroting		Begroting	
		2026		2027		2028		2029	
Nr.		Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
1	Programma Samenleven								
1.1	Storting nieuwe investeringen in reserve	-291							
1.2	Onttrekking uit algemene reserve		291						
1.3	Opstellen Integraal Huisvestingsplan Onderwijs							-40	
	Subtotaal programma 1	-291	291	0	0	0	0	-40	0
2	Programma Leefomgeving								
2.1	Storting nieuwe investeringen in reserve	-1.200							
2.2	Storting winst in algemene reserve	-402		-31		-75			
2.3	Onttrekking uit algemene reserve		1.200						
2.4	Uitvoeringsprogramma Energietransitie 22-26	-150							
2.5	Onttrekking uit reserve Duurzaamheid		150						
2.6	Bijdrage Regionaal Investeringsagenda Holland Rijnland	-90		-90					
	Subtotaal programma 2	-1.842	1.350	-121	0	-75	0	0	0
	Totaal incidentele baten en lasten excl reserves	-240		-90				-40	
	Totaal incidentele baten en lasten reserves	-1.893	1.641	-31		-75			
	Totaal incidentele baten en lasten	-2.133	1.350	-121	0	-75	0	-40	0

Nr.	Omschrijving
1	Programma Samenleven
1.1	Voor de vervanging van veld 4 van SV Hillegom wordt een eenmalige onttrekking gedaan uit de reserve
1.2	Voor de vervanging van veld 4 van SV Hillegom wordt een eenmalige onttrekking gedaan uit de reserve
1.3	Het onderwijshuisvestingsplan wordt eens per vier jaar vernieuwd. Voor de bekostiging hiervan wordt incidenteel €40.000 toegevoegd aan programma 1 Samenleven.
2	Programma Leefomgeving
2.1	Zie Verloop van reserves
2.2	Zie Verloop van reserves
2.3	Zie Verloop van reserves
2.4/2.5	De reserve Duurzaamheid wordt in 2022 tot en met 2026 ingezet voor het Uitvoeringsprogramma Energietransitie 2022-2026. Het budget wordt ingezet voor incidentele projecten.
2.6	Betreft de bijdrage van Hillegom in 2025-2027 aan 14 projecten waar we als regio gezamenlijk mee aan de slag gaan.

Overzicht structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves

Stortingen in reserves

	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Omschrijving
	2025	2026	2027	2028	2029	
Reserve onderwijshuisvesting	95.049	95.049	95.049	95.049	95.049	
Totaal stortingen reserves	95.049	95.049	95.049	95.049	95.049	

Onttrekkingen uit reserves

	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Omschrijving
	2025	2026	2027	2028	2029	
Reserve kapitaallasten nieuwe investeringen	127.557	169.785	230.348	230.348	228.834	Vrijval afschrijvingslasten t.g.v. de exploitatie
Reserve onderwijshuisvesting	22.000	22.000	22.000	22.000	22.000	Tijdelijke kosten internationale schakelklas
Totaal programma 1	149.557	191.785	252.348	252.348	250.834	
Reserve kapitaallasten nieuwe investeringen	569.937	772.970	1.249.562	1.302.462	1.302.462	Vrijval afschrijvingslasten t.g.v. de exploitatie
Totaal programma 2	569.937	772.970	1.249.562	1.302.462	1.302.462	
Totaal programma 3	0	0	0	0	0	
Reserve kapitaallasten nieuwe investeringen	22.432	22.432	22.432	22.432	22.432	Vrijval afschrijvingslasten t.g.v. de exploitatie
Totaal programma 4	22.432	22.432	22.432	22.432	22.432	
Totaal onttrekkingen uit reserves	741.926	987.187	1.524.342	1.577.242	1.575.728	
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	646.877	892.138	1.429.293	1.482.193	1.480.679	

Uiteenzetting van de financiële positie

Geprognosticeerde balans

Geprognosticeerde balans per 31 december

(bedragen x € 1.000)

Activa	Rekening 2024	Primaire begroting 2025 voor wijzigingen	Begroting g 2026	Begroting g 2027	Begroting g 2028	Begroting 2029
<u>VASTE ACTIVA</u>						
Immateriële vaste activa						
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	3.836	3.260	3.704	3.578	3.451	3.326
	<u>3.836</u>	<u>3.260</u>	<u>3.704</u>	<u>3.578</u>	<u>3.451</u>	<u>3.326</u>
materiële vaste activa						
met economisch nut	32.271	51.789	50.842	49.197	47.322	45.473
met economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	9.572	11.301	9.040	9.071	9.047	8.557
met maatschappelijk nut	17.882	30.583	34.540	33.660	32.159	30.358
	<u>59.725</u>	<u>93.673</u>	<u>94.423</u>	<u>91.927</u>	<u>88.528</u>	<u>84.387</u>
financiële vaste activa						
Len. aan openb. Lich., woningb., deelnemingen, ov. verb. partijen	2.234	2.234	2.234	2.234	2.234	2.234
Overige langlopende leningen	11.634	11.895	13.929	14.227	14.627	15.127
kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen	1.802	1.802	1.852	1.852	1.852	1.852
	<u>15.670</u>	<u>15.931</u>	<u>18.015</u>	<u>18.313</u>	<u>18.713</u>	<u>19.213</u>
TOTAAL VASTE ACTIVA	79.231	112.865	116.142	113.818	110.692	106.926
<u>VLOTTENDE ACTIVA</u>						
Voorraden						
onderhanden werk, gronden in exploitatie	-5.346	4.969	-879	-838	-752	0
	<u>-5.346</u>	<u>4.969</u>	<u>-879</u>	<u>-838</u>	<u>-752</u>	<u>0</u>
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar						
vorderingen op openbare lichamen	7.388	4.000	4.000	4.000	4.000	4.000
Rekening-courantverhouding met het Rijk	13.960	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000
overige vorderingen	685	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000
	<u>22.033</u>	<u>6.000</u>	<u>6.000</u>	<u>6.000</u>	<u>6.000</u>	<u>6.000</u>
liquide middelen						
Liquide middelen (kas- en banksaldi)	296	500	500	500	500	500
	<u>296</u>	<u>500</u>	<u>500</u>	<u>500</u>	<u>500</u>	<u>500</u>
Overlopende activa						
Specifieke uitkeringen	134	500	500	500	500	500
Overige overlopende activa	2.068	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000
	<u>2.202</u>	<u>1.500</u>	<u>1.500</u>	<u>1.500</u>	<u>1.500</u>	<u>1.500</u>
TOTAAL VLOTTENDE ACTIVA	19.184	12.969	7.121	7.162	7.248	8.000
TOTAAL ACTIVA	98.415	125.834	123.263	120.980	117.940	114.926

Geprognosticeerde balans per 31 december
(bedragen x € 1.000)

Passiva	Rekening 2024	Primaire begroting 2025 voor wijzigingen	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
VASTE PASSIVA						
Eigen vermogen						
algemene reserves	32.284	30.374	23.614	25.250	26.930	27.684
bestemmingsreserves	32.613	32.735	42.239	40.810	39.328	37.847
nog te bestemmen resultaat	3.785	114	1.477	1.347	519	1.170
	68.682	63.223	67.330	67.407	66.777	66.701
Voorzieningen						
Egalisatievoorzieningen	3.037	1.243	2.447	1.881	1.316	751
Vz voor verplichtingen, verliezen en risico's	1.890	568	1.298	1.298	1.298	1.298
Van derden verkregen midd.	3.797	3.178	3.849	3.876	3.902	3.928
	8.724	4.989	7.594	7.055	6.516	5.977
Vaste schulden						
Onderhandse leningen van:	10.200	41.725	33.900	32.250	30.600	28.950
Waarborgsommen	21	21	21	21	21	21
	10.221	41.746	33.921	32.271	30.621	28.971
Totaal vaste passiva	87.627	109.958	108.845	106.733	103.914	101.649
VLOTTENDE PASSIVA						
Netto vlottende schulden						
Overige kasgeldleningen	0	6.000	6.300	6.100	6.100	6.100
Overige vlottende schulden	3.388	3.876	2.118	2.148	1.927	1.179
	3.388	9.876	8.418	8.248	8.027	7.279
overlopende passiva						
Verplichtingen	1.916	3.000	3.000	3.000	3.000	3.000
specifieke uitkeringen	5.318	2.500	2.500	2.500	2.500	2.500
overige overlopende passiva	166	500	500	500	500	500
	7.400	6.000	6.000	6.000	6.000	6.000
Totaal vlottende passiva	10.788	15.876	14.418	14.247	14.026	13.278
TOTAAL PASSIVA	98.415	125.834	123.263	120.979	117.940	114.926

EMU saldo

EMU saldo prognose (x € 1.000)	2026	2027	2028	2029
1 Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	-836	51	888	311
2 Mutatie (im)materiële vaste activa	1.193	-2.622	-3.526	-4.265
3 Mutatie voorzieningen	2.605	-539	-539	-539
4 Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	-1.932	-41	5.166	-
5 Verwachte boekwinst/verlies bij de verkoop van financiële vaste activa en (im)materiële vaste activa, alsmede de afwaardering van financiële vaste activa	-	-	-	-
Geraamd EMU-saldo	2.508	2.175	-1.291	4.037

Investeringsen 2026-2029

Omschrijving	2026	2027	2028	2029	Afsch. termijn	Besluit nodig van
<u>Programma 1: Samenleven</u>						
Guido Gezelleln 3: SCH/PO NB	15.419				25	Geen
Guido Gezelleln 3: SCH/PO 1e inrichting	56				10	Geen
Mariastr 30: SCH/PO Renovatie Johannesschool	1.500				25	Geen
Pr. Ireneln 32: Daltonschool Uitbreiding	986				25	Geen
<u>Programma 2: Leefomgeving</u>						
Marconistr. 16: GW verb. kantoor en sanitair 2025	90				15	Geen
Gemeentelijk RioleringsPlan	499	499	457	457	40	Geen
Guido Gezelleln 3: SCH/PO Openb. gebied	387				20	Geen
Reconstructies wegen, inclusief projecten	658	658	658	658	30	Geen
Reconstructie Wilhelminalaan (ResKapL)	1.200				30	Gemeenteraad
Rechtsafstrook Leidsestraat		272			30	Gemeenteraad
Vosse Cerespark	2.506				20	Geen
Groen projecten	321	321	321	321	45	Geen
PWKA Walbeschoeiing	380	380	380	380	30	Geen
Vervangen bruggen 2029 Tollenswend en Maartensheem				95	100	Geen
Omgeving Jacqueline van der Walsheem	1.227				20/25/30/60	Geen

Omgeving Jan Prinsheem		2.706			20/25/30/60	Geen
Omgeving Guido Gezellelaan			2.846		20/25/30/60	Geen
Omgeving Heempark				1.665	20/25/30/60	Geen
Vervangen 3 bruggen Vosse- en Weerlanerpolder	88				35	College van b&w
Speel- en sportplekken	104	106	110	112	15	Geen
Openbare verlichting	216	216	229	223	50/20	Geen
Totaal investeringskredieten	25.637	5.158	5.001	3.911		

Reserves en voorzieningen 2026-2029

In dit onderdeel wordt een overzicht gegeven van de reserves en voorzieningen. Dit overzicht geeft inzicht in de beginstanden, mutaties en de eindstanden voor de periode 2026-2029.

U wordt per reserve en voorziening geïnformeerd over:

- Vorming en besteding
- Toerekening van rente
- Specifiek doel
- Voeding
- Maximale hoogte
- Maximale looptijd
- Ontwikkelingen

De mutaties van de reserves worden per programma apart toegelicht bij het overzicht van toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves.

• Stand en verloop reserves

Hieronder volgt een overzicht met het geprognosticeerde verloop van de reserves na herschikking. Het meerdere jaars verloop van de reserves zijn gebaseerd op de nu bekende wijzigingen.

Bedragen x € 1.000

Ontwikkeling reserves 2024-2029	Realisatie	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Algemene reserve						
Algemene reserve	32.284	24.589	23.614	25.122	26.544	27.062
Totaal algemene reserves	32.284	24.589	23.614	25.122	26.544	27.062
Bestemmingsreserves						
Reserve regionaal investeringsfonds	458	458	458	458	458	458
Reserve Duurzaamheid	554	404	254	254	254	254
Reserve onderwijshuisvesting	5.157	5.230	5.303	5.376	5.449	5.522
Reserve kunst	146	146	146	146	146	146
Reserve sociaal domein	29	29	29	29	29	29
Reserve nog uit te voeren werken (grondexploitatie)	448	448	448	448	448	448
Reserve kapitaallasten nieuwe investeringen	20.995	30.250	30.775	29.273	27.718	26.164

Reserve Stimulering sociale woningbouw	4.000	4.000	4.000	4.000	4.000	4.000
Reserve eenzaamheidsfonds	94	94	94	94	94	94
Reserve Maatschappelijke zorg	731	731	731	731	731	731
Totaal bestemmingsreserves	32.613	41.791	42.239	40.810	39.328	37.847
Resultaat boekjaar	3.785	114	1.477	1.347	519	1.170
Totaal reserves	68.682	66.494	67.330	67.279	66.390	66.079

Algemene reserve

- **Algemene reserve**

De algemene reserve heeft geen specifieke bestemming en heeft een algemeen karakter. Het dient om risico's in algemene zin op te vangen. De minimumomvang van deze reserve is bepaald op € 6.000.000 voor de bufferfunctie.

Het overige deel is vrij besteedbaar.

Bestemmingsreserves

- **Reserve regionaal investeringsfonds**

De reserve is gevormd om de bijdrage aan het regionaal investeringsfonds (rif) te financieren.

- **Reserve Duurzaamheid**

De reserve is ingesteld om het Uitvoeringsprogramma Duurzaamheid 2018-2022 te bekostigen. Het restant wordt de komende jaren worden ingezet voor de verdere duurzaamheid en energie transitie.

- **Reserve onderwijshuisvesting**

Uit deze reserve worden kosten voor nieuwbouw en verbouw van onderwijsgebouwen gedekt. De reserve onderwijshuisvesting is toereikend voor de geplande nieuwbouw en renovatie van de gebouwen.

- **Reserve kunst**

Uit de reserve worden kunstobjecten op nieuwbouwlocaties gedekt.

- **Reserve sociaal domein**

Met de nog te verwachten mutaties is de reserve toereikend voor de komende jaren.

- **Reserve nog uit te voeren werken (grondexploitatie)**

De reserve is bestemd voor de werkzaamheden die na het afsluiten van de afzonderlijke grondexploitaties nog plaatsvinden. Hierbij valt te denken aan de herbestrating die na enkele jaren opnieuw uitgevoerd wordt.

- **Reserve kapitaallasten nieuwe investeringen**

Aan deze reserve worden de kapitaallasten onttrokken gedurende de afschrijvingstermijn van diverse investeringen. Het betreft o.a. sportaccommodatie de Vosse en sportpark de Zanderij.

- **Reserve Stimulering sociale woningbouw**

Deze reserve is gevormd om de toegankelijkheid en betaalbaarheid van de sociale woningbouw in de gemeente Hillegom te vergroten.

- **Reserve eenzaamheidsfonds**

De reserve wordt ingezet om te voorkomen en tegengaan van eenzaamheid.

Stand en verloop voorzieningen

In het onderstaand overzicht is het geprognosticeerde verloop van de voorzieningen opgenomen. Het doel van de voorzieningen wordt hierna beschreven.

Het meerdere jaars verloop van de voorzieningen zijn gebaseerd op de nu bekende wijzigingen.

Bedragen x € 1.000

Ontwikkeling voorzieningen 2024-2029	Realisatie	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
Saldo einde van het dienstjaar	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Voorzieningen onderhoudsegalisatie						
Voorziening Baggeren	89	89	89	89	89	89
Voorziening Beschoeiingen	8	8	8	8	8	8
Voorziening groot onderhoud sportacc. de Vosse	1.400	1.519	1.220	920	621	322
Groot onderhoud gebouwen	1.437	1.327	1.087	846	606	365
Civiele kunstwerken	103	102	43	18	-8	-34
Voorz. midd derden bestemming gebonden						
Voorziening vervanging riolering	857	407	266	266	266	266
Egalisatievoorziening riolering	1.033	1.033	1.033	1.033	1.033	1.033
Voorz. voor verpl., verliezen en risico's						
Voorziening pensioenen wethouders	3.740	3.766	3.792	3.818	3.844	3.870
Verliesvoorziening facilitaire projecten	58	58	58	58	58	58
Totaal voorzieningen	8.724	8.308	7.594	7.055	6.516	5.977

- **Voorziening groot onderhoud brede school Elbroek**

De voorziening is ontstaan na de opheffing en herbestemming van de Johan Frisolocatie. Aangezien het hier een locatie betreft die in beheer en exploitatie is gegeven aan een stichting, zijn er ook afspraken gemaakt met betrekking tot het vormen van een voorziening voor groot onderhoud.

- **Voorziening groot onderhoud sportaccommodatie de Vosse**

Voor groot onderhoud zwembad is een voorziening gevormd, die contractueel is overeengekomen met Sportfondsen Nederland. Werkzaamheden worden uitgevoerd conform het meerjarig onderhoudsplan de Vosse.

- **Voorziening onderhoud riolering**

Stortingen en onttrekkingen worden gedaan op basis van werkzaamheden uitgevoerd conform het verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan.

- **Voorziening pensioenen wethouders**

Voor de pensioenaanspraken van de wethouders is een voorziening gevormd. Elk jaar wordt berekend of deze voorziening toereikend is op basis van de beschikbare gegevens. Deze voorziening wordt gevoed door een jaarlijkse bijdrage vanuit de exploitatie tot het maximum op basis van de jaarlijkse actualisatie.

- **Voorziening groot onderhoud gebouwen**

De voorziening groot onderhoud gebouwen wordt gevoed door een jaarlijkse storting, die is gebaseerd op het meerjarig onderhoudsplan gebouwen.

Verloop van reserves 2026-2029

In het onderstaande overzicht wordt het verloop weer gegeven van de stortingen en de onttrekkingen van de reserves.

Stortingen in Reserves

Lasten	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Omschrijving	Inc./ Struct
	2026	2027	2028	2029		
Reserve kapitaallasten nieuwe investeringen	-290.950				vervanging veld 4 SV Hillegom	i
Reserve onderwijshuisvesting	-95.049	-95.049	-95.049	-95.049	BM - Via reserve onderwijshuisvesting	s
Totaal programma 1. Samenleven	-385.999	-95.049	-95.049	-95.049		
Reserve kapitaallasten nieuwe investeringen	-1.200.000				Reconstructie Wilhelminalaan	i
Algemene reserve	-65.071	-30.846	-74.982		Actualisatie GREX SIZO	i
Algemene reserve	-3.616				Actualisatie GREX Woonzorgzone	i
Algemene reserve	-332.871				Actualisatie GREX Vosseppolder	i
Totaal programma 2. Leefomgeving	-1.601.558	-30.846	-74.982	0		
Totaal programma 3. Bedrijvigheid	0	0	0	0		
Totaal programma 4. Bestuur	0	0	0	0		
Totaal algemene middelen	0	0	0	0		
Totaal stortingen reserves	-1.987.557	-125.895	-170.031	-95.049		

Onttrekkingen in Reserves

Baten	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Omschrijving	Inc./ Struct
	2026	2027	2028	2029		
Reserve kapitaallasten nieuwe investeringen	169.785	230.348	230.348	228.834	Vrijval afschrijving t.g.v. de exploitatie	s
Reserve onderwijshuisvesting	22.000	22.000	22.000	22.000	Internationale	s

Algemene reserve	290.950				Schakelklas Vervanging veld 4 SV Hillegom	i
Totaal programma 1. Samenleven	482.735	252.348	252.348	250.834		
Reserve kapitaallasten nieuwe investerings	772.970	1.249.562	1.302.462	1.302.462	Vrijval afschrijving t.g.v. de exploitatie	s
Algemene reserve	1.200.000				Reconstructie Wilhelminalaan	i
Reserve Duurzaamheid	150.000				Uitvoeringsprogr Energietransitie 22- 26	i
Totaal programma 2. Leefomgeving	2.122.970	1.249.562	1.302.462	1.302.462		
Algemene reserve						
Totaal programma 3. Bedrijvigheid	0	0	0	0		
Reserve kapitaallasten nieuwe investerings	22.432	22.432	22.432	22.432	Vrijval afschrijving t.g.v. de exploitatie	s
Totaal programma 4. Bestuur	22.432	22.432	22.432	22.432		
Totaal algemene middelen	0	0	0	0		
Totaal onttrekkingen uit reserves	2.628.137	1.524.342	1.577.242	1.575.728		

Saldo toevoegingen en onttrekkingen	640.580	1.398.447	1.407.211	1.480.679
--	----------------	------------------	------------------	------------------

* S = Structureel / I = Incidenteel

Bijlage 1: Overzicht baten en lasten per taakveld

In onderstaand overzicht worden de baten en lasten per taakveld getoond. Taakvelden zijn eenheden waarin de programma's zijn onderverdeeld. Dit betekent dat taakvelden over meerdere programma's kunnen zijn verdeeld. Daarom wordt hier een overzicht per taakveld, onafhankelijk van het programma, getoond.

De taakvelden zijn vastgesteld bij ministeriële regeling.

De financiële verordening bepaalt dat de raad de baten en lasten per taakveld autoriseert en dat het college de raad informeert over afwijkingen binnen de taakvelden.

De analyse van verschillen op de taakvelden is opgenomen in de programma's.

Taakvelden	Rekening	Begroting na wijziging	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2024	2025	2026	2027	2028	2029
0.1 Bestuur						
Lasten	2.715	2.073	2.037	2.042	2.042	2.042
Baten	-84	-28	-28	-28	-28	-28
Saldo	2.631	2.044	2.008	2.014	2.014	2.014
0.10 Mutaties reserves						
Lasten	4.801	10.522	1.988	126	170	95
Baten	-13.415	-12.825	-2.628	-1.524	-1.577	-1.576
Saldo	-8.614	-2.303	-641	-1.398	-1.407	-1.481
0.2 Burgerzaken						
Lasten	849	973	950	961	943	943
Baten	-486	-519	-527	-547	-508	-508
Saldo	363	454	424	415	436	436
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden						
Lasten	234	237	178	184	184	184
Baten	-159	-48	-38	-38	-38	-38
Saldo	75	189	141	147	147	147
0.4 Overhead						
Lasten	7.890	8.881	8.638	8.556	8.482	8.482
Baten	-16	-16	-16	-16	-16	-16
Saldo	7.874	8.865	8.622	8.540	8.466	8.466
0.5 Treasury						
Lasten	57	55	221	571	621	621
Baten	-1.332	-1.163	-974	-924	-874	-874
Saldo	-1.274	-1.108	-753	-353	-253	-253

0.61 OZB woningen

Lasten	0	0	0	0	0	0
Baten	-3.999	-4.180	-4.169	-4.169	-4.169	-4.169
Saldo	-3.999	-4.180	-4.169	-4.169	-4.169	-4.169

0.62 OZB niet-woningen

Lasten	0	0	0	0	0	0
Baten	-1.478	-1.450	-1.567	-1.772	-1.977	-2.182
Saldo	-1.478	-1.450	-1.567	-1.772	-1.977	-2.182

0.64 Belastingen overig

Lasten	278	273	262	262	262	262
Baten	-102	-23	-42	-117	-117	-117
Saldo	176	250	220	145	145	145

0.7 Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds

Lasten	0	0	0	0	0	0
Baten	-42.902	-44.265	-45.574	-45.379	-44.409	-44.775
Saldo	-42.902	-44.265	-45.574	-45.379	-44.409	-44.775

0.8 Overige baten en lasten

Lasten	8	25	98	306	273	250
Baten	0	0	-12	-12	-12	-12
Saldo	9	25	86	294	261	238

1.1 Crisisbeheersing en brandweer

Lasten	1.619	1.874	1.888	1.888	1.888	1.888
Baten	-104	-107	-107	-107	-107	-107
Saldo	1.515	1.767	1.781	1.781	1.781	1.781

1.2 Openbare orde en veiligheid

Lasten	969	1.089	1.120	1.120	1.120	1.120
Baten	-7	-9	-9	-9	-9	-9
Saldo	961	1.080	1.111	1.111	1.111	1.111

2.1 Verkeer en vervoer

Lasten	4.320	4.923	4.347	4.434	4.613	4.650
Baten	-344	-117	-182	-182	-182	-182
Saldo	3.976	4.806	4.165	4.252	4.431	4.468

2.2 Parkeren

Lasten	132	138	141	141	141	141
Baten	-12	-12	-12	-12	-12	-12

Saldo	120	126	129	129	129	129
-------	-----	-----	-----	-----	-----	-----

2.3 Recreatieve havens

Lasten	34	34	35	35	35	12
Baten	-9	-3	-3	-3	-3	-3
Saldo	25	31	32	32	32	9

2.4 Economische havens en waterwegen

Lasten	12	11	11	11	11	11
Baten	0	0	0	0	0	0
Saldo	12	11	11	11	11	11

3.1 Economische ontwikkeling

Lasten	657	564	521	521	431	431
Baten	-74	0	0	0	0	0
Saldo	583	564	521	521	431	431

3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen

Lasten	101	118	114	114	114	114
Baten	-2	-13	-13	-13	-13	-13
Saldo	99	105	101	101	101	101

3.4 Economische promotie

Lasten	251	262	271	271	271	271
Baten	-3	-3	-3	-3	-3	-3
Saldo	248	259	269	269	269	269

4.1 Openbaar basisonderwijs

Lasten	109	110	110	110	110	110
Baten	0	0	0	0	0	0
Saldo	109	110	110	110	110	110

4.2 Onderwijshuisvesting

Lasten	1.082	1.234	1.125	1.384	1.675	1.715
Baten	-128	-137	-137	-137	-137	-137
Saldo	955	1.097	988	1.247	1.538	1.578

4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken

Lasten	1.277	1.521	1.276	1.276	1.276	1.276
Baten	-404	-502	-361	-361	-361	-361
Saldo	873	1.019	915	915	915	915

5.1 Sportbeleid en activering

Lasten	639	810	730	706	706	705
--------	-----	-----	-----	-----	-----	-----

Baten	-147	-132	-129	-125	-125	-125
Saldo	492	677	601	582	582	580

5.2 Sportaccommodaties

Lasten	2.151	864	977	961	961	961
Baten	-376	-253	-364	-364	-364	-364
Saldo	1.775	610	613	597	597	597

5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie

Lasten	452	793	551	483	483	483
Baten	-31	-31	-31	-31	-31	-31
Saldo	422	762	520	451	451	451

5.5 Cultureel erfgoed

Lasten	70	106	78	68	68	68
Baten	0	0	0	0	0	0
Saldo	70	106	78	68	68	68

5.6 Media

Lasten	575	608	600	600	600	600
Baten	-21	-21	0	0	0	0
Saldo	554	587	600	600	600	600

5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie

Lasten	2.972	3.130	3.165	3.606	3.637	3.666
Baten	-11	-6	-16	-16	-16	-16
Saldo	2.961	3.125	3.149	3.590	3.621	3.650

6.1 Samenkracht en burgerparticipatie

Lasten	4.027	6.504	3.060	3.034	3.034	3.034
Baten	-2.667	-2.853	-496	-470	-470	-470
Saldo	1.361	3.651	2.564	2.563	2.563	2.563

6.22 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Jeugd

Lasten	1.588	1.860	1.904	1.888	1.888	1.888
Baten	0	0	0	0	0	0
Saldo	1.588	1.860	1.904	1.888	1.888	1.888

6.23 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Integraal

Lasten	624	588	536	502	502	502
Baten	0	0	0	0	0	0

Saldo	624	588	536	502	502	502
-------	-----	-----	-----	-----	-----	-----

6.3 Inkomensregelingen

Lasten	6.807	7.168	7.046	7.024	7.024	7.024
Baten	-4.979	-5.483	-5.353	-5.353	-5.353	-5.353
Saldo	1.828	1.686	1.693	1.672	1.672	1.672

6.4 WSW en beschut werk

Lasten	2.077	2.106	2.076	1.992	1.926	1.857
Baten	0	0	0	0	0	0
Saldo	2.077	2.106	2.076	1.992	1.926	1.857

6.5 Arbeidsparticipatie

Lasten	358	425	474	464	474	483
Baten	-8	0	0	0	0	0
Saldo	350	425	474	464	474	483

6.60 Hulpmiddelen en diensten (WMO)

Lasten	297	336	865	865	865	865
Baten	0	0	0	0	0	0
Saldo	297	336	865	865	865	865

6.711 Huishoudelijke hulp (WMO)

Lasten	2.018	2.491	2.341	2.341	2.341	2.341
Baten	0	0	0	0	0	0
Saldo	2.018	2.491	2.341	2.341	2.341	2.341

6.712 Begeleiding (WMO)

Lasten	1.805	1.944	1.622	1.622	1.622	1.622
Baten	0	0	0	0	0	0
Saldo	1.805	1.944	1.622	1.622	1.622	1.622

6.713 Dagbesteding (WMO)

Lasten	645	649	470	470	470	470
Baten	0	0	0	0	0	0
Saldo	645	649	470	470	470	470

6.714 Overige maatwerkarrangementen (WMO)

Lasten	473	512	46	46	46	46
Baten	0	0	0	0	0	0
Saldo	473	512	46	46	46	46

6.72 Maatwerkdienstverlening 18-

Lasten	0	27	27	27	27	27
Baten	0	0	0	0	0	0
Saldo	0	27	27	27	27	27

6.752 Jeugdhulp ambulant
regionaal

Lasten	2.618	3.174	4.733	4.702	4.702	4.702
Baten	-17	0	0	0	0	0
Saldo	2.602	3.174	4.733	4.702	4.702	4.702

6.753 Jeugdhulp ambulant
landelijk

Lasten	0	0	332	332	332	332
Baten	0	0	0	0	0	0
Saldo	0	0	332	332	332	332

6.762 Jeugdhulp met verblijf
regionaal

Lasten	2.805	3.329	1.587	1.492	1.324	1.324
Baten	0	0	0	0	0	0
Saldo	2.805	3.329	1.587	1.492	1.324	1.324

6.791 PGB Wmo

Lasten	0	207	221	221	221	221
Baten	0	0	0	0	0	0
Saldo	0	207	221	221	221	221

6.792 PGB Jeugd

Lasten	0	0	718	718	718	718
Baten	0	0	0	0	0	0
Saldo	0	0	718	718	718	718

6.811 Beschermd wonen (WMO)

Lasten	192	322	759	742	742	742
Baten	-226	-76	-632	-632	-632	-632
Saldo	-34	246	128	110	110	110

6.812 Maatschappelijke- en
vrouwenopvang (WMO)

Lasten	96	114	105	105	105	105
Baten	-80	-97	-88	-88	-88	-88
Saldo	17	17	17	17	17	17

6.821 Jeugdbescherming

Lasten	303	308	378	372	372	372
Baten	0	0	0	0	0	0
Saldo	303	308	378	372	372	372

6.822 Jeugdreclassering

Lasten	36	41	50	49	49	49
Baten	0	0	0	0	0	0
Saldo	36	41	50	49	49	49

6.91 Coördinatie en beleid

Wmo

Lasten	0	81	81	81	81	81
Baten	0	0	0	0	0	0
Saldo	0	81	81	81	81	81

7.1 Volksgezondheid

Lasten	1.866	1.885	1.806	1.732	1.732	1.732
Baten	-316	-269	-224	-150	-150	-150
Saldo	1.550	1.616	1.582	1.582	1.582	1.582

7.2 Riolering

Lasten	1.788	1.804	1.849	1.866	1.885	1.900
Baten	-2.432	-2.663	-2.721	-2.776	-2.801	-2.806
Saldo	-643	-859	-872	-910	-916	-907

7.3 Afval

Lasten	3.790	4.198	4.255	4.186	4.150	4.150
Baten	-4.496	-5.502	-5.607	-5.644	-5.700	-5.810
Saldo	-706	-1.303	-1.352	-1.458	-1.550	-1.660

7.4 Milieubeheer

Lasten	2.303	1.897	1.843	1.714	1.734	1.757
Baten	-1.070	-432	-432	-432	-432	-432
Saldo	1.233	1.465	1.411	1.282	1.302	1.325

7.5 Begraafplaatsen en crematoria

Lasten	144	140	137	137	137	137
Baten	-103	-84	-84	-84	-84	-84
Saldo	40	56	52	52	52	52

8.1 Ruimte en leefomgeving

Lasten	1.403	741	626	626	626	626
Baten	-371	-103	-103	-103	-103	-103
Saldo	1.033	638	523	523	523	523

8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijfventerreinen)

Lasten	11.743	2.038	2.262	810	265	456
Baten	-5.551	-2.484	-2.657	-835	-334	-450

Saldo	6.192	-445	-395	-24	-69	6
8.3 Wonen en bouwen						
Lasten	1.295	1.226	1.283	1.135	1.129	1.128
Baten	-1.184	-776	-1.062	-926	-926	-926
Saldo	111	451	221	210	204	202
Totaal saldo taakvelden	-3.785	660	-1.477	-1.347	-519	-1.170